

Inhoud	blz.
1 Horizontale Toelichting 2006–2011	3
2 Verticale Toelichting 2006–2011	47
3 Toelichting op de belastingontvangsten	126
4 Toelichting op de belastinguitgaven	139

1 Horizontale toelichting 2006–2011

Per begroting (of begrotingsfonds dan wel aanvullende post) wordt in deze bijlage een toelichting gegeven op het verloop van de uitgaven en niet-belastingontvangsten vanaf 2006 tot en met 2011 volgens de huidige inzichten. Ook het verloop van de meerjarencijfers van de sectoren Sociale Zekerheid en Arbeidsmarkt en Zorg wordt op hoofdlijnen toegelicht. Macro veronderstellingen vanaf 2008 zijn nog ongewijzigd ten opzichte van vorig jaar. Inzichten uit MLT 2008–2011 worden verwerkt bij een nieuw regeerakkoord.

De uitgaven voor internationale samenwerking worden separaat als totaal gepresenteerd. De totalen per begroting zijn derhalve exclusief de bedragen die onder de Homogene Groep Internationale Samenwerking (HGIS) vallen.

De cijfers van de afzonderlijke begrotingen luiden in constante prijzen van het jaar 2006. De bedragen luiden in miljoenen euro's. Via aanvullende posten voor loon- en prijsbijstelling wordt een reservering opgenomen voor toekomstige loon- en prijsstijgingen.

Huis der Koningin

I HUIS DER KONINGIN

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
totaal uitgaven	5,7	5,9	5,9	5,9	5,9	5,9
totaal niet-belastingontvangsten						
1 Uitkering leden Koninklijk Huis Uitgaven	5,7	5,9	5,9	5,9	5,9	5,9

Staten-Generaal

IIA STATEN-GENERAAL

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
totaal uitgaven	120,9	123,0	118,1	116,1	115,5	116,3
totaal niet-belastingontvangsten	2,1	2,1	1,9	1,9	1,9	1,9
1 Wetgeving en controle Eerste Kamer Uitgaven	9,6	9,3	9,2	9,2	9,2	9,2
Ontvangsten	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
2 Uitgaven tbv van (oud) leden Tweede Kamer en leden EP Uitgaven	30,5	31,2	31,2	30,7	30,2	31,2
Ontvangsten	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
3 Wetgeving en controle Tweede Kamer Uitgaven	78,7	80,6	75,8	74,3	74,2	74,0
Ontvangsten	1,7	1,7	1,6	1,6	1,6	1,6
4 Wetgeving en controle Eerste en Tweede Kamer Uitgaven	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9
10 Nominaal en onvoorzien Uitgaven	0,2					

De hogere uitgaven door de Tweede Kamer in 2006 en met name 2007 hangen samen met een aantal automatiseringsprojecten.

Overige Hoge Colleges van Staat en Kabinetten

IIB OVERIGE HOGE COLLEGES VAN STAAT EN KABINETTEN						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
totaal uitgaven	95,4	95,4	89,4	88,9	93,4	88,9
totaal niet-belastingontvangsten	2,9	2,8	2,8	2,8	2,8	2,8
1 Raad van State						
Uitgaven	50,7	52,1	46,8	46,3	50,9	46,3
Ontvangsten	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
2 Algemene Rekenkamer						
Uitgaven	26,9	26,2	26,2	26,2	26,1	26,1
Ontvangsten	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2
3 De Nationale Ombudsman						
Uitgaven	10,2	9,7	9,4	9,4	9,4	9,4
Ontvangsten	0,1					
4 Kanselarij der Nederlandse Orden						
Uitgaven	3,7	3,2	3,1	3,2	3,1	3,2
5 Kabinet van de Gouverneur van de Nederlandse Antillen						
Uitgaven	2,5	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6
6 Kabinet van de Gouverneur van Aruba						
Uitgaven	1,3	1,6	1,3	1,3	1,3	1,3
10 Nominaal en onvoorzien						
Uitgaven	0,1					

De hogere uitgaven in 2006 en 2007 bij de *Raad van State* hangen samen met het aantal HBV-zaken (Hoger Beroep Vreemdelingen). In 2010 zijn de uitgaven hoger in verband met de nieuwe huisvesting voor de Raad van State.

Algemene Zaken

III ALGEMENE ZAKEN						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
totaal uitgaven	48,0	55,2	55,0	54,8	54,8	54,8
totaal niet-belastingontvangsten	5,4	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3
1 Bevorderen eenheid regeringsbeleid						
Uitgaven	44,7	52,0	51,7	51,6	51,6	51,6
Ontvangsten	5,4	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3
4 Kabinet der Koningin						
Uitgaven	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2
5 Commissie van Toezicht op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten						
Uitgaven	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0

Bevorderen eenheid regeringsbeleid

Vanaf 2007 wordt door AZ het gemeenschappelijk communicatiebeleid een impuls gegeven. In dit kader wordt onder meer geïnvesteerd in de

Postbus-51 Informatiedienst, nieuwe media en het verder professionaliseren van de overheidscommunicatie. Dit leidt tot een stijging van de uitgaven op het artikel bevorderen eenheid regeringsbeleid vanaf 2007. De geplande beëindiging van het actieprogramma overheidscommunicatie in 2007 leidt tot een daling van de ontvangsten.

Koninkrijksrelaties

IV KONINKRIJKSRELATIES						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
totaal uitgaven	200,5	156,2	164,9	162,6	146,1	144,1
totaal niet-belastingontvangsten	31,5	13,0	15,3	16,3	16,1	15,5
1 Waarborgfunctie						
Uitgaven	44,5	37,4	50,2	51,5	52,1	51,9
Ontvangsten	18,6	4,5	4,5	4,5	4,9	4,9
2 Bevordering autonomie Koninkrijkspartners						
Uitgaven	154,7	117,4	113,4	109,8	92,7	90,9
Ontvangsten	12,9	8,5	10,8	11,8	11,2	10,6
3 Nominaal en onvoorzien						
Uitgaven	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,3

De uitgaven verband houdend met de *waarborgfunctie*, zijn in 2007 eenmalig lager dan in andere jaren. Dit wordt verklaard doordat de middelen voor de luchtverkenningcapaciteit van de Kustwacht Nederlandse Antillen en Aruba incidenteel zijn overgeboekt naar Defensie. Door vertraging in de verwerving van alternatieve luchtverkenningcapaciteit worden de uitgaven in 2007 nog door Defensie gedaan.

De bedragen in het kader van de *bevordering autonomie Koninkrijkspartners* dalen. In 2006 is er nog additioneel 22 miljoen euro uitgetrokken voor het Veiligheidsplan Nederlandse Antillen. De samenwerkingsmiddelen voor armoedebestrijding uit achterliggende jaren zijn doorgeschoven naar komende jaren tot 2009. Vanaf 2010 gaat het budget verder omlaag met ongeveer 15 miljoen euro, omdat er dan een einde komt aan de financiële band tussen Aruba en Nederland.

Buitenlandse Zaken

V Buitenlandse Zaken						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
totaal uitgaven	6 485,3	7 014,2	7 639,4	5 017,9	6 625,6	6 589,6
totaal niet-belastingontvangsten	518,3	611,4	623,6	636,1	648,8	661,8
Versterkte Europese samenwerking						
Uitgaven	6 485,3	7 014,2	7 639,4	5 017,9	6 625,6	6 589,6
Ontvangsten	518,3	611,4	623,6	636,1	648,8	661,8

Er zijn twee soorten uitgaven op de begroting van Buitenlandse Zaken: HGIS en niet-HGIS. Niet-HGIS uitgaven zijn uitgaven ten behoeve van de Europese Unie. HGIS-uitgaven zijn alle andere buitenlanduitgaven. De HGIS-uitgaven worden elders toegelicht; hier wordt alleen de ontwikkeling van de EU-afdrachten belicht.

De totale afdrachten aan de Europese Unie op het artikel *Versterkte Europese samenwerking* laten een wisselend verloop zien. Dit is het gevolg van de eind 2005 gevoerde onderhandelingen over de nieuwe Financiële Perspectieven. De bedongen lagere afdracht aan de EU voor de periode 2007–2009 is in zijn geheel verwerkt in 2009. Daarna is het nieuwe structurele niveau zichtbaar.

Justitie

VI JUSTITIE						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
totaal uitgaven	5 757,9	5 881,0	5 760,2	5 744,5	5 756,3	5 735,2
totaal niet-belastingontvangsten	1 039,9	1 028,5	1 049,3	1 055,3	1 053,8	1 052,6
11 Nederlandse rechtsorde Uitgaven	13,0	10,4	10,3	10,4	10,4	10,4
12 Rechtspleging en rechtbijstand Uitgaven	1 302,2	1 295,6	1 290,4	1 288,8	1 288,5	1 288,8
Ontvangsten	183,6	185,2	185,3	184,9	184,9	184,9
13 Rechtshandhaving, criminaliteits- en terrorismebestrijding Uitgaven	2 140,4	2 453,2	2 481,8	2 507,8	2 522,5	2 515,2
Ontvangsten	715,5	720,3	731,0	731,3	730,2	729,0
14 Jeugd Uitgaven	756,5	788,6	810,4	813,5	817,1	816,8
Ontvangsten	15,3	15,3	15,3	15,3	15,3	15,3
15 Vreemdelingen Uitgaven	957,1	757,7	603,5	553,1	547,1	547,0
Ontvangsten	113,9	86,1	85,1	84,9	84,5	84,5
16 Integratie Uitgaven	388,4	400,1	355,2	351,1	351,1	351,1
Ontvangsten	0,5	10,3	22,0	28,2	28,2	28,2
17 Internationale rechtsorde Uitgaven	1,8	1,7	1,8	1,8	1,8	1,8
91 Algemeen Uitgaven	196,1	170,8	204,0	215,2	214,9	201,1
Ontvangsten	11,3	11,3	10,7	10,7	10,7	10,7
93 Geheim Uitgaven	2,5	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0

Het uitgavenpatroon voor Justitie wordt met name veroorzaakt door een toename van de uitgaven op het artikel *Rechtshandhaving, criminaliteits- en terrorismebestrijding* en een daling van de uitgaven op het artikel *Vreemdelingen*. In 2007 nemen de uitgaven van Justitie toe. De structurele overheveling van het budget voor forensische zorg in strafrechtelijk kader vanuit de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) naar de

Justitiebegroting zorgt voor hogere uitgaven vanaf 2007. Hier tegenover staat een vermindering van de uitgaven op het artikel *Vreemdelingen* tussen 2006 en 2010. Dit is met name het gevolg van de lagere bezetting in de opvangfaciliteiten en een vermindering van het aantal procedures bij de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND).

De uitgaven aan *Rechtshandhaving, criminaliteits- en terrorismebestrijding* lopen op, met name in 2007. Dit wordt vooral veroorzaakt door de structurele overheveling van het budget (214 miljoen euro) voor forensische zorg in strafrechtelijk kader vanuit de AWBZ naar de Justitiebegroting per 1 januari 2007. Hierdoor ontstaat één budget waarmee Justitie in de benodigde forensische zorg kan voorzien. Deze overdracht vindt plaats in het kader van de uitvoering van de motie Van de Beeten (EK 28 979 E). Daarnaast is als onderdeel van het Veiligheidsprogramma fors geïnvesteerd in de uitbreiding van capaciteit in het gevangeniswezen. Doel van het Veiligheidsprogramma is om in de periode 2008 tot 2010 te komen tot een vermindering van criminaliteit en overlast met 20–25 procent in vergelijking met het jaar 2002. Ten slotte wordt, naar aanleiding van het parlementair onderzoek tbs, de capaciteit van forensische zorg uitgebreid. Er worden 350 extra tbs-behandelplaatsen en long-stay plaatsen gecreëerd tussen 2007 en 2010. Ook worden er tussen 2007 en 2009 700 gevangenisplaatsen omgezet in bijzondere zorgplaatsen, waardoor meer gevangenen met een psychiatrische stoornis opgevangen kunnen worden tijdens de detentie. De capaciteitsuitbreiding van forensische zorg verklaart tevens de toename in de uitgaven na 2007.

De oploep van de uitgaven voor *Jeugd* is het gevolg van intensiveringen in de jeugdketen en verbetering van de Plaatsing Inrichting voor Jeugdigen (PIJ)-maatregel. Binnen de gehele jeugdketen is nog steeds een aanhoudende instroomstijging te constateren. Zo worden kinderen eerder en voor langere tijd uit huis geplaatst. De verwachting is dat de komende jaren meer kinderen onder toezicht worden gesteld. Daarnaast vindt er een uitbreiding van de sanctiecapaciteit plaats en zullen er meer taakstraffen worden uitgevoerd. Tenslotte wordt de uitvoering van de strafrechtelijke maatregel tot plaatsing in een jeugdinstelling verbeterd (PIJ-maatregel). De groepen worden verkleind van 12 naar 8 personen en het opleidingsniveau van de groepsleiders wordt geleidelijk opgeschroefd.

De uitgaven op het artikel *Vreemdelingen* nemen de komende jaren af door met name een lagere bezetting in de opvangfaciliteiten en een vermindering van het aantal procedures bij de IND. Dit is het gevolg van een restrictief toelatingsbeleid, waardoor de instroom van vluchtelingen die asiel aanvragen is gedaald van omstreeks 40 duizend in 2000 naar een raming van 10 500 voor 2007 en verder. De uitstroom uit de opvangfaciliteiten overtreft tot en met 2007 de instroom ruimschoots. De ontvangsten zijn in 2006 incidenteel hoger, omdat er vanwege een positief resultaat over 2005 terugontvangsten hebben plaatsgevonden van het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers.

In het kader van de inwerkingtreding van het nieuwe inburgeringstelsel per 1 januari 2007 wordt circa 70 miljoen euro structureel overgeheveld van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap naar de Justitiebegroting voor opleidingen Nederlands als tweede taal, die tot inburgering worden gerekend.

De uitgaven op het artikel *Integratie* zijn in 2006 en 2007 hoger dan de daaropvolgende jaren. Naar aanleiding van de resultaten van de commissie Participatie van Vrouwen uit Etnische Minderheidsgroepen (PaVEM) is in zowel 2006 als 2007 45 miljoen euro beschikbaar gesteld voor extra

inburgeringscursussen voor allochtone vrouwen. Per 1 januari 2007 treedt het nieuwe inburgeringstelsel in werking, waardoor meer mensen tegen een vanwege marktwerking lagere prijs worden ingeburgerd dan in de huidige Wet Inburgering Nieuwkomers en huidige oudkomersregelingen. De ontvangsten op artikel 16 *Integratie* nemen toe, omdat cursisten een lening voor een inburgeringscursus na een aantal jaren dienen terug te betalen.

Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

VII BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJSRELATIES

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
totaal uitgaven	5 720,4	6 411,2	5 764,4	6 359,1	5 229,1	5 217,5
totaal niet-belastingontvangsten	513,7	314,1	267,9	274,4	81,3	80,5
1 Grondwet en democratie						
Uitgaven	14,8	11,9	5,1	6,8	8,0	7,6
2 Politie						
Uitgaven	4 173,7	4 272,9	4 331,4	4 368,9	4 400,5	4 420,6
Ontvangsten	25,2	3,2	3,2	3,2	3,2	3,2
4 Partners in veiligheid						
Uitgaven	114,8	111,3	55,2	55,1	55,1	55,1
Ontvangsten	0,6	4,4				
5 Nationale Veiligheid						
Uitgaven	133,1	176,5	149,5	153,3	153,4	153,4
Ontvangsten	0,3	3,0	0,4	0,1	0,1	0,1
6 Functioneren Openbaar Bestuur						
Uitgaven	46,0	38,9	38,6	36,9	36,9	37,9
Ontvangsten	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
7 Informatiebeleid Openbare Sector						
Uitgaven	176,3	106,8	82,8	81,1	79,9	75,6
Ontvangsten	60,2					
9 Grotestedenbeleid						
Uitgaven	543,9	424,5	336,7	328,7	103,1	75,6
Ontvangsten	423,3	299,1	232,3	229,8	3,6	3,4
10 Arbeidszaken overheid						
Uitgaven	65,7	112,2	100,0	89,4	55,1	55,1
Ontvangsten	1,3	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
11 Kwaliteit Rijksdienst						
Uitgaven	134,9	57,2	45,3	45,3	45,4	45,5
Ontvangsten	0,8	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
12 Algemeen						
Uitgaven	86,0	90,1	114,7	90,2	90,3	90,3
Ontvangsten	1,4	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
13 Nominaal en onvoorzien						
Uitgaven	17,3	10,4	0,3	- 0,3	- 1,1	- 1,9
14 Toezicht en onderzoek Openbare Orde en Veiligheid						
Uitgaven	14,0	14,1	14,4	14,4	14,4	14,4
15 Crises- en rampenbeheersing						
Uitgaven	43,4	35,9	36,8	35,5	34,8	34,8
Ontvangsten	0,3	2,0	2,0	0,7		
16 Brandweer en GHOR						
Uitgaven	156,5	148,4	153,6	153,5	153,5	153,5
Ontvangsten	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
17 VUT fonds						
Uitgaven		800,0	300,0	900,0		
Ontvangsten			27,7	38,2	72,0	71,4

De hogere uitgaven aan *grondwet en democratie* in de jaren 2006 en 2007 hangen samen met tijdelijke projecten op het gebied van democratische vernieuwing, met name het Burgerforum en de Nationale Conventie en het project Kiezen op Afstand.

De uitgaven voor de *politie* stijgen als gevolg van de jaarlijkse toename van het budget samenhangend met de demografische ontwikkeling en de invoering van het herziene budgetverdeelsysteem politie. Bij de invoering van de nieuwe budgetverdeelsystematiek voor de politiekorpsen is afgesproken dat de korpsen die er op achteruit gaan in het nieuwe budgetverdeelsysteem worden gecompenseerd. Voorts stijgt het budget in verband met de uitvoering van het verbeterprogramma opsporing en vervolging en uittredingsregeling politie. Voor een klein deel kan de stijging worden verklaard uit de intensivering van de terrorismebestrijding waartoe begin 2005 is besloten.

De uitgaven voor *partners in veiligheid* dalen sterk doordat de afrekening van de kosten voor de exploitatie van het communicatiesysteem C2000 vanaf 2008 niet langer via de begroting van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties verloopt.

De uitgaven voor *nationale veiligheid* stijgen in meerjarig perspectief in het kader van terrorismebestrijding en als gevolg van de capaciteitsuitbreiding van de Algemene Inlichtingen en Veiligheidsdienst waartoe het kabinet heeft besloten naar aanleiding van de bestuurlijke evaluatie. De piek in 2007 houdt verband met de nieuwe huisvesting van de Algemene Inlichtingen en Veiligheidsdienst.

De opbrengsten voor paspoorten werden verantwoord op de begroting van Binnenlandse Zaken en de begroting van de Basisadministratie Persoonsgegevens en Reisdocumenten (BPR). Vanaf 2007 worden de paspoorten alleen nog verantwoord op de begroting van BPR, hetgeen de lagere uitgaven en ontvangsten vanaf 2007 voor het *Informatiebeleid Openbare Sector* deels verklaart.

Verder hangen de hogere uitgaven in 2006 en 2007 samen met de investeringen in biometrie op de Nederlandse reisdocumenten en het bevriezen van de prijs van de Nederlandse Identiteitskaart met e-functionaliteit.

De hogere uitgaven en ontvangsten *Grotestedenbeleid* in 2006 worden veroorzaakt door de toevoeging van inburgeringsmiddelen van de begroting van Justitie aan de Brede Doeluitkering Sociaal, Integratie en Veiligheid (BDU SIV) van het *Grotestedenbeleid* (GSB). De hogere uitgaven en ontvangsten voor het GSB in 2006 en 2007 hangen samen met de overheveling van middelen van OCW voor voor- en vroegschoolse educatie en onderwijsachterstanden en de middelen die zijn toegevoegd om de leefbaarheid en veiligheid in kwetsbare wijken in grote steden te verbeteren. De BDU-SIV loopt in 2009 af. Hierdoor dalen de uitgaven en ontvangsten aan GSB per 2010.

Het hogere uitgavenniveau voor *arbeidszaken overheid* in de periode 2007 tot en met 2009 hangt samen met een extra tegemoetkoming in de ziektekosten voor post-actieve ambtenaren die tot 2006 gebruik maakten van de tegemoetkomingsregeling in de ziektekosten.

De uitgaven voor *kwaliteit rijksdienst* laten een piek zien in 2006. Deze piek hangt samen met het in 2005 gesloten arbeidsvoorwaardenakkoord voor de sector Rijk. Onderdeel van dit akkoord was de afschaffing van de Ziektekostenvoorziening Rijkspersoneel (ZVR) per 1 januari 2006 en een eenmalige uitkering in 2006. Voor de eenmalige uitkering zijn middelen

vanuit de jaren 2007 tot en met 2010 naar voren gehaald. De uitgaven voor het *VUT-fonds* in 2007 tot en met 2009 betreffen een rentedragende lening aan het VUT-fonds. Het VUT-fonds is een stichting die voor Rijksoverheid VUT(vervroegde uittreding)-regelingen uitvoert op basis van het omslagstelsel. Het omslagstelsel houdt in dat de loonvervangende uitkeringen aan ex-werknemers worden betaald uit de premies die worden opgebracht door de actieve werknemers en door de werkgevers. De ontvangsten vanaf 2008 betreft de rente die over deze lening wordt geheven.

Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

VIII Onderwijs, Cultuur en Wetenschap						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
totaal uitgaven	29 197,5	28 851,6	29 167,0	29 332,9	29 425,6	29 535,7
totaal niet-belastingontvangsten	1 445,3	1 344,7	1 138,6	1 159,0	1 155,5	1 037,1
1 Primair onderwijs						
Uitgaven	8 303,1	8 238,6	8 230,9	8 199,6	8 168,8	8 136,6
Ontvangsten	104,4	51,9	33,0	19,6	2,0	2,0
3 Voortgezet onderwijs						
Uitgaven	5 771,0	5 869,5	5 745,0	5 678,1	5 662,9	5 648,3
Ontvangsten	111,7	129,2	23,9	6,4	1,4	1,4
4 Beroepsonderwijs en volwasseneneducatie						
Uitgaven	3 082,3	3 057,3	3 038,4	3 057,4	3 056,0	3 061,6
Ontvangsten	76,7	82,2				
5 Technocentra						
Uitgaven	9,1	9,1	9,1	9,1		
Ontvangsten	9,1	9,1	9,1	9,1		
6 Hoger beroepsonderwijs						
Uitgaven	1 875,8	1 965,0	1 999,7	2 047,5	2 069,0	2 108,8
Ontvangsten		6,0	6,0	8,0		
7 Wetenschappelijk onderwijs						
Uitgaven	3 351,7	3 410,9	3 461,9	3 512,3	3 563,5	3 614,2
Ontvangsten	11,5	16,5	16,5	21,5	26,5	16,4
8 Internationaal onderwijsbeleid						
Uitgaven	17,0	16,5	16,8	16,7	16,7	16,7
Ontvangsten	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
9 Arbeidsmarkt en personeelsbeleid						
Uitgaven	174,9	157,0	140,9	151,4	151,7	151,7
10 ICT						
Uitgaven	38,9	31,1	29,4	30,1	30,1	30,1
Ontvangsten	49,8	47,8	47,8	47,8	47,8	
11 Studiefinanciering						
Uitgaven	3 532,7	3 060,6	3 483,1	3 616,0	3 742,1	3 843,7
Ontvangsten	340,9	367,7	400,7	436,8	474,8	514,1
12 Tegemoetkoming studiekosten						
Uitgaven	303,8	307,8	312,8	313,2	311,2	307,0
Ontvangsten	12,5	9,5	9,5	9,5	9,5	9,5
13 Lesgelden						
Uitgaven	5,5	5,9	6,0	6,2	6,1	4,8
Ontvangsten	192,7	199,6	200,2	202,0	209,7	216,7
14 Cultuur						
Uitgaven	806,2	865,4	863,0	859,9	863,8	862,2
Ontvangsten	6,5	34,2	24,3	23,4	22,5	21,6

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
15 Media						
Uitgaven	736,3	759,0	761,4	766,5	771,5	773,5
Ontvangsten	223,9	212,7	213,0	213,0	253,3	175,2
16 Onderzoek en wetenschappen						
Uitgaven	951,6	933,7	908,7	913,1	857,8	822,0
Ontvangsten	227,3	177,6	154,0	161,2	107,4	79,5
17 Nominaal en onvoorzien						
Uitgaven	46,0	- 7,5	- 7,5	- 8,0	- 8,0	- 8,0
Ontvangsten	77,6					
18 Ministerie algemeen						
Uitgaven	134,8	118,2	114,2	110,6	109,3	109,2
Ontvangsten	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
19 Inspecties						
Uitgaven	49,0	46,7	46,4	46,3	46,3	46,3
20 Adviesraden						
Uitgaven	8,0	6,8	6,7	6,8	6,8	6,8

De begroting van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap groeit bruto met 0,6 miljard euro tussen 2006 en 2011, hierbij is gecorrigeerd voor de 300 miljoen euro OV-kaart in 2006. Netto komt de oploop uit op circa 1 miljard euro. De oploop wordt voor 0,25 miljard euro verklaard door de stijgende onderwijsparticipatie, met name stijgende deelname in het hbo en wo. De resterende oploop wordt voor het grootste deel verklaard door hogere uitgaven voor studiefinanciering als gevolg van de hogere studenten-aantallen. Daarnaast zijn er nog intensiveringen zoals bijvoorbeeld de verlenging van de leerwerkplicht en intensiveringen in het hoger onderwijs door het budget voor de bekostiging van hoger onderwijsinstellingen te verhogen, ten behoeve van een kwaliteitsslag in het onderwijs. Van 2006 naar 2007 daalt de begroting met ongeveer 350 miljoen euro. Deze daling wordt voornamelijk verklaard door de eenmalig betaling van een gedeelte van de OV-kaart in 2006 in plaats van 2007.

In het *primair onderwijs* dalen de uitgaven door een vermindering van het aantal leerlingen, als gevolg van demografische ontwikkelingen. Daarentegen neemt het aantal zorgleerlingen toe, waardoor de daling in de uitgaven gedeeltelijk wordt teniet gedaan.

In het *voortgezet onderwijs* ziet men eerst een verhoging van de uitgaven voor 2007 en vervolgens een continue daling. Dit is gekoppeld aan de FES-ontvangsten voor huisvesting en inrichting praktijklokalen vmbo, waarvoor incidenteel voor 2006 en 2007 150 miljoen euro beschikbaar is gesteld. Deze FES-impuls heeft echter zijn uitwerking aan zowel de uitgaven als ontvangsten kant, waardoor dit netto geen effect heeft op de uitgaven. Over de jaren heen vindt een daling van de uitgaven plaats door afnemende leerling-aantallen, als gevolg van demografische ontwikkelingen. Als gevolg van de verlenging van de leerplicht tot 18 jaar zal een deel van de afname van de leerlingen (26 duizend leerlingen minder in 2011 ten opzichte van 2006) worden gecompenseerd door een toename van het aantal leerplichtigen vanaf 2007.

In het *beroepsonderwijs en de volwasseneneducatie* wordt over de jaren heen minder uitgegeven als gevolg van de overheveling van 70,5 miljoen euro, vanaf 2007 structureel, van OCW naar Justitie. Dit bedrag is bestemd voor opleidingen Nederlands als tweede taal (NT2) op de

niveaus 1 en 2, die tot inburgering worden gerekend, omdat betreffende groepen per 1 januari 2007 onder de verantwoordelijkheid van V&I vallen. De daling van de uitgaven wordt gedeeltelijk teniet gedaan door de verlenging van de leerplicht tot 18 jaar vanaf schooljaar 2007–2008. Deze zullen vanaf 2008 grote consequenties zal hebben voor de uitgaven. In het MBO is tevens sprake van hogere leerlingenaantallen, waardoor structureel de uitgaven toenemen. Daarnaast zijn bij de voorjaarsnota 2006 extra middelen aan de begroting toegevoegd voor extra begeleiding en ondersteuning van risicoleerlingen in het mbo 1 en 2. Op termijn lopen die middelen op tot 102 miljoen euro vanaf 2009. De extra middelen uit het Europees structuur fonds (ESF) voor de beroepsbegeleidende leerweg, in 2006 40 miljoen euro en in 2007 10 miljoen euro, compenseren de daling ook voor een gedeelte. Deze middelen zijn als gevolg van de sluiting van het ESF-loket beschikbaar gesteld voor projecten ter bestrijding van voortijdig schoolverlaten en het versterken van de beroepsbegeleidende leerweg.

In het *Hoger Beroepsonderwijs* en het *Wetenschappelijk Onderwijs* neemt het aantal studenten over de jaren heen toe; hier manifesteert zich de voortzettende onderwijsparticipatie. Dit werkt ook door in de uitgaven voor Studiefinanciering. De lagere uitgaven in 2007 hangen samen met de gedeeltelijke betaling van de verplichtingen OV-contract 2007 reeds in 2006.

Hoewel het *lesgeld* voor het voortgezet onderwijs en voor 16- en 17-jarigen in het middelbaar beroepsonderwijs is afgeschaft, nemen de ontvangsten in de loop der jaren toch toe. Dit wordt veroorzaakt door de ontwikkeling (toename) van het aantal leerlingen in het mbo ouder dan 18 jaar.

Op het artikel *Cultuur* nemen de uitgaven van 2006 naar 2011 met ongeveer 55 miljoen euro toe. Dit wordt veroorzaakt door onder andere filmstimulering waarvoor vanaf 2007 20 miljoen euro beschikbaar is. Ook is per 2007 20 miljoen euro structureel uitgetrokken voor het ontsluiten van in archieven aanwezig audiovisueel materieel uit de 20e eeuw. Daarnaast is bij de voorjaarsnota bepaald dat alle ministeries moeten bijdragen aan de depots nationaal archief. In 2007 komt dat neer op totaal 11 miljoen euro en vervolgens structureel circa 2 miljoen euro.

Het verloop in het beschikbare budget voor *onderzoek en wetenschappen* hangt met name samen met de kasritmes van de projecten die onder andere uit FES-middelen zijn gefinancierd. Netto bekeken blijven de uitgaven over de jaren heen gelijk, daar zowel FES-ontvangsten als FES-uitgaven afnemen naar 2011 toe.

Op artikel 17 waar de *Nominale en onvoorziene uitgaven* staan, zijn de uitgaven en ontvangsten in 2006 vrij hoog ten opzichte van de jaren daarna. De ontvangsten in 2006 hebben betrekking op terugvorderingen naar aanleiding van het onderzoek van de commissie-Schutte.

De uitgaven op het artikel *Algemeen* nemen fors af als gevolg van de efficiency- en volumetaakstellingen. Invulling van deze taakstellingen heeft zijn beslag voor een groot deel in 2005 en 2006 gekregen, waarna de apparaatuitgaven zich op een structureel lager niveau zullen stabiliseren.

Nationale Schuld (Transactiebasis)

IXA NATIONAL SCHULD (TRANSACTIEBASIS)						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
totaal uitgaven	14 908,3	13 820,4	15 173,4	15 862,7	14 964,2	15 163,7
totaal niet-belastingontvangsten	1 374,6	1 239,5	1 147,4	1 412,4	1 550,6	3 728,6
1 Financiering staatsschuld						
Uitgaven	9 490,5	9 454,9	9 905,3	10 220,0	10 612,0	10 909,3
Ontvangsten	159,6	154,3	124,7	153,3	152,8	107,4
2 Kasbeheer						
Uitgaven	5 417,8	4 365,6	5 268,2	5 642,7	4 352,3	4 254,5
Ontvangsten	1 215,0	1 085,2	1 022,7	1 259,1	1 397,8	3 621,1

Hoofdstuk Nationale Schuld betreft het in- en uitlenen van gelden van en aan derden en aan de Staat gelieerde instellingen ten behoeve van de financiering van de staatsschuld. Bovenstaande cijfers zijn exclusief de aflossingen op en de uitgifte van staatsleningen.

Het artikel *Financiering Staatsschuld* heeft betrekking op de extern gefinancierde staatsschuld. De omvang van de uitgaven en ontvangsten wordt vooral bepaald door de ontwikkeling van het feitelijke tekort en het herfinancieringspatroon van de staatsschuld. De uitgaven bestaan uit de rentelasten van zowel de vaste als de vlottende schuld. Deze rentelasten stijgen vanaf 2007, voornamelijk als gevolg van de absolute stijging van het verwachte kapitaalmarktberoep door de Staat. Dit hangt enerzijds samen met de jaarlijkse toename van de vaste schuld en anderzijds met de heruitgifte van de schuld vanaf 2006. Zo worden de in 2003 en 2004 tegen lage rentes uitgegeven 3-jarige leningen tegen naar raming hogere rentepercentages geherfinancierd in 2006 en 2007.

De ontvangsten bestaan uit de renteopbrengsten over het positieve schatkistsaldo en uit het positieve saldo van opbrengsten en kosten van rente-swaps. Dit saldo varieert van jaar tot jaar afhankelijk van de afgesloten swapcontracten.

Op het artikel *Kasbeheer* staan de geldstromen, die betrekking hebben op het betalingsverkeer van de rijksoverheid en van de aan de schatkist gelieerde instellingen. De uitgaven bestaan enerzijds uit de rentevergoeding over de saldi, die in de schatkist worden aangehouden door baten-lastendiensten, RWT's (Rechtspersoon met een Wettelijke Taak) en sociale fondsen. Deze rentelasten fluctueren door de toe en afname van saldi en door de renteontwikkeling. Anderzijds bestaan de uitgaven uit verstrekte leningen aan baten-lastendiensten en RWT's en, in sommige jaren, uit een afname van het rekening-couranttegoed van deze instellingen of van de sociale fondsen. De ontwikkelingen op dit artikel worden veroorzaakt door afnemende rekening-courant saldi van de sociale fondsen voor de periode 2006–2010 en door toenemende rentevergoeding aan AOW-spaarfonds en sociale fondsen. De ontvangsten bestaan uit rentebaten en aflossingen op leningen aan baten-lastendiensten, RWT's alsmede toenemende rekening-courant saldi. De stijging van de ontvangsten op dit artikel wordt veroorzaakt door toenemende aflossingen van uitgezette leningen in het kader van het geïntegreerd middelenbeheer en toenemende rekening-courant saldi van de sociale fondsen in 2011.

Financiën

IXB FINANCIËN						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
totaal uitgaven	3 923,9	3 840,3	3 875,8	3 828,3	3 810,7	3 808,5
totaal niet-belastingontvangsten	4 676,3	3 675,0	3 369,9	3 346,8	3 251,9	3 210,9
1 Belastingen						
Uitgaven	3 489,9	3 410,7	3 445,2	3 390,2	3 370,3	3 368,9
Ontvangsten	1 304,1	1 360,3	1 365,3	1 350,3	1 350,3	1 350,3
2 Financiële Markten						
Uitgaven	62,7	60,9	60,3	60,3	60,0	60,0
Ontvangsten	7,9	5,6	5,5	5,5	5,5	5,5
3 Financ. act. Publiek-Private sector						
Uitgaven	17,6	19,6	18,2	17,6	17,1	16,6
Ontvangsten	2 099,2	2 002,2	1 774,1	1 786,1	1 694,1	1 653,1
4 Internationale Fin. Betrekkingen						
Uitgaven	2,4	2,4	2,4	2,4	2,4	2,4
Ontvangsten	0,8	0,8	0,7	0,7	0,7	0,7
5 Exportkredietverz. en Investeringsgar.						
Uitgaven	98,0	112,5	117,5	127,5	137,5	137,5
Ontvangsten	959,3	79,3	79,3	69,3	69,3	69,3
7 Beheer materiele activa						
Uitgaven	106,1	99,1	91,6	91,7	91,7	91,7
Ontvangsten	285,8	214,2	132,6	122,5	119,6	119,6
8 Fin-ec beleid van de overheid						
Uitgaven	31,2	31,4	29,1	27,0	25,7	25,7
Ontvangsten	5,4	4,9	4,6	4,6	4,6	4,6
9 Algemeen						
Uitgaven	114,0	101,2	109,6	109,2	103,6	103,3
Ontvangsten	13,9	7,7	7,7	7,7	7,7	7,7
10 Nominaal en onvoorzien						
Uitgaven	2,0	2,6	1,9	2,5	2,5	2,5
Ontvangsten						

Belastingen

De belastingdienst investeert de komende jaren in een aantal grote projecten om de dienstverlening te (kunnen) verbeteren. Voorbeelden hiervan zijn complexiteitsreductie ICT, intensivering toezicht, voorin-gevulde aangifte en verbeteren van de bereikbaarheid van de belasting-telefoon. Deze investeringen zijn voor een belangrijk deel de oorzaak van de hoger geraamde uitgaven tot 2008.

Financieringsactiviteiten publiek-private sector

Door de uitkering ten laste van de reserves van de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) zijn de verwachte inkomsten voor 2006 en 2007 fors hoger. De geleidelijke terugloop van de dividenduitkering van het transportbedrijf Gasunie zorgt voor geleidelijk dalende ontvangsten vanaf 2008. Doordat de BNG ook voor 2009 een uitkering voorziet wordt in dat jaar de dalende trend eenmalig onderbroken.

Exportkredietverzekeringen en Investeringsgaranties

Mede gezien de lagere realisaties in voorgaande jaren worden op de korte termijn minder schade-uitkeringen verwacht dan op lange termijn. Hierdoor lopen de geraamde uitgaven voor exportkredietverzekeringen en Investeringsgaranties geleidelijk op tot 137,5 miljoen euro in 2010. De ontvangsten op dit artikel liggen in 2006 op een hoger niveau, vooral vanwege vervroegde aflossingen van leningen door Nigeria, Rusland en Algerije. Dit zorgt voor extra ontvangsten in 2006, maar voor lagere ontvangsten in latere jaren.

Beheer Materiële Activa

Het Rijk verkoopt een deel van zijn gronden. Hierdoor hoeft minder uitgegeven te worden voor onderhoud en beheer. Dit wordt geleidelijk met 6 miljoen euro verlaagd in 2006 en 2007. Bovendien wordt de leenfaciliteit voor anticiperend handelen in vastgoed met ingang van 2008 verlaagd, mede omdat deze in eerdere jaren niet altijd volledig uitgeput werd. Mede hierdoor dalen de geraamde uitgaven op dit artikel geleidelijk tot 2008.

De ontvangsten liggen in 2006 en 2007 hoger, voornamelijk door extra ontvangsten uit de verkoop van agrarische gronden.

Financieel economisch beleid van de overheid

Tot 2009 voert het ministerie van Financiën (IPAL en ACTAL) programma's uit voor het verminderen van administratieve lasten. Volgens huidige planning zullen deze in 2009 beëindigd worden. Mede hierom wordt tot 2009 meer uitgegeven op dit beleidsartikel. Daarna worden de uitgaven afgebouwd.

Defensie

X DEFENSIE	2006	2007	2008	2009	2010	2011
totaal uitgaven	7 615,6	7 695,5	7 546,1	7 495,6	7 446,9	7 432,1
totaal niet-belastingontvangsten	327,2	384,5	456,5	365,5	298,2	284,0
21 Commando Zeestrijdkrachten						
Uitgaven	658,4	604,9	574,0	570,7	569,1	568,5
Ontvangsten	22,8	22,3	22,3	23,9	22,3	22,3
22 Commando Landstrijdkrachten						
Uitgaven	1 470,4	1 387,0	1 365,2	1 352,6	1 348,9	1 347,7
Ontvangsten	33,3	18,2	18,2	18,2	18,2	18,2
23 Commando Luchstrijdkrachten						
Uitgaven	673,7	642,8	601,4	601,9	598,6	594,6
Ontvangsten	14,2	8,7	8,7	8,7	8,7	8,7
24 Koninklijke marechaussee						
Uitgaven	384,5	363,9	367,2	364,1	359,9	359,1
Ontvangsten	7,3	7,3	7,3	7,3	7,3	7,3
25 Defensie Materieelorganisatie						
Uitgaven	2 091,5	2 307,5	2 310,2	2 230,4	2 293,5	2 221,2
Ontvangsten	64,5	79,7	73,7	73,7	73,7	73,7
26 Commando Dienstencentra						
Uitgaven	626,7	734,4	681,3	654,6	625,4	667,5
Ontvangsten	29,3	29,9	29,9	29,5	29,5	29,5
70 Geheime uitgaven						
Uitgaven	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8
80 Nominaal en onvoorzien						
Uitgaven	- 29,4	- 61,4	- 37,8	90,4	45,5	46,0
90 Algemeen						
Uitgaven	1 738,0	1 714,7	1 682,8	1 629,3	1 604,2	1 625,8
Ontvangsten	155,9	218,4	296,5	204,4	138,6	124,4

De uitgavenreeksen op de artikelen *Commando Zeestrijdkrachten*, *Commando Landstrijdkrachten*, *Commando Luchstrijdkrachten* en *Commando Koninklijke Marechaussee* hebben voornamelijk betrekking op militair- en burgerpersoneel en opleidingen. De terugloop in de uitgavenbudgetten is grotendeels het gevolg van interne herschikkingen in het kader van verdere centralisatie van diensten naar met name de artikelen *Defensie Materieel Organisatie* en *Commando Dienstencentra*. De budgetten nemen eveneens af als gevolg van een reductie van het personeelsvolume en de aan het personeel gerelateerde uitgaven. Bij de ontvangsten van de Commando's Land- en Luchstrijdkrachten vindt door ontvlechting van budgetten voor kleding en uitrusting en centralisatie van de energiecontracten een herschikking plaats naar de ontvangsten Defensie Materieel organisatie.

Op het artikel *Defensie Materieel organisatie* zijn als gevolg van de reorganisatie de Defensiebrede investeringsbudgetten ondergebracht. Het verloop van de uitgaven hangt samen met de verwachte ontwikkeling en productie van strategisch materieel, zoals het Infanterie Gevechtsvoertuig en diverse helikopterprojecten, waaronder de NH-90. Centralisatie van de ondersteunende diensten vindt plaats op het artikel *Commando Dienstencentra*, waar ook de Defensiebrede investerings- en exploitatiebudgetten voor ICT en infrastructuur zijn ondergebracht.

Op het artikel *Nominaal en onvoorzien* worden de loon- en prijsbijstelling in eerste instantie geboekt waarna verdeling over de diverse begrotingsartikelen plaatsvindt. De bij Voorjaarsnota toegevoegde budgetten voor civiel-militaire samenwerking (ICMS) en de bijdrage aan de structurele oplossing voor operationele materiële verliezen zijn, in afwachting van een vertaling naar concrete projecten, eveneens op dit artikel gestald. Tevens zijn er tijdelijk diverse mutaties op dit artikel gestald die samenhangen met herschikkingen binnen de begroting als gevolg van de verwerking van de migratieplannen en het reorganisatietraject naar het nieuwe evenwicht tussen taken en middelen.

Het artikel *Algemeen* omvat de ontvangsten en uitgaven van de Bestuursstaf, de MIVD en alle niet nader toe te delen departementsbrede uitgaven. De meest omvangrijke post betreft de pensioenen en uitkeringen. De wacht- en ouderdomsgelden en pensioenen kennen een licht neerwaarts verloop. De ontvangstenreeks vertoont met name de neerslag van de geraamde verkoopopbrengsten van defensiematerieel en -terreinen.

Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

XIA VOLKSHUISVESTING, RUIMTELIJKE ORDENING EN MILIEUBEHEER						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
totaal uitgaven	3 948,0	3 910,8	3 756,8	3 784,2	3 653,9	3 532,2
totaal niet-belastingontvangsten	448,3	1 070,0	813,7	722,5	696,7	680,2
21 Bevorderen van een goed werkende woningmarkt						
Uitgaven	18,6	14,0	15,6	15,6	12,1	15,5
22 Stimuleren van voldoende woningen, een duurzame en gedifferentieerde woningvoorraad						
Uitgaven	464,1	433,9	518,4	579,2	413,5	295,1
Ontvangsten	2,8	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
23 Garanderen van keuzemogelijkheden en betaalbaarheid op de woningmarkt						
Uitgaven	2 047,3	2 030,2	2 082,4	2 155,6	2 203,1	2 243,5
Ontvangsten	43,9	659,1	615,4	611,8	622,3	627,7
24 Optimaliseren van de ruimtelijke afweging						
Uitgaven	23,3	22,3	20,3	16,4	12,0	11,2
Ontvangsten	7,1	6,0	6,0	3,0		
25 Gebiedsontwikkeling en realisatie Nationale Ruimtelijke Hoof						
Uitgaven	224,9	276,2	111,5	44,2	35,9	32,8
Ontvangsten	207,0	214,5	85,8	23,0	20,1	20,7
26 Beperken van Klimaatveranderingen en grootschalige luchtverontreiniging						
Uitgaven	47,0	51,9	44,6	47,2	34,0	23,2
Ontvangsten	9,5	8,0	7,0	7,0		
27 Verbeteren van de milieukwaliteit van water en bodem						
Uitgaven	168,2	174,2	184,2	187,6	215,9	233,7
Ontvangsten	34,3	15,1	15,0	13,5	0,2	
28 Verbeteren van de milieukwaliteit in de bebouwde leefomgeving						
Uitgaven	129,3	170,9	77,7	52,7	58,0	37,9
Ontvangsten	83,6	127,8	40,2	16,7	20,9	

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
29 Verminderen van risico's van afvalstoffen, afval, straling en GGO's						
Uitgaven	35,0	41,1	36,1	31,5	29,8	27,4
Ontvangsten	0,2	1,3	2,4	2,8	2,1	1,0
30 Versterken van het (inter)nationale milieubeleid						
Uitgaven	87,0	78,3	72,9	70,9	66,5	66,4
Ontvangsten	11,1	6,5	2,0	2,0		
31 Vergroten van de externe veiligheid						
Uitgaven	40,2	49,2	51,5	60,4	75,5	75,4
32 Handhaving en toezicht						
Uitgaven	67,2	62,1	61,2	61,2	61,0	60,9
Ontvangsten	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
33 Rijkshuisvesting en architectuur						
Uitgaven	121,3	119,9	93,8	80,3	57,7	38,4
Ontvangsten	4,9	0,4	0,4	2,6	0,4	0,4
34 Algemeen						
Uitgaven	466,3	385,8	380,0	375,8	369,1	365,9
Ontvangsten	43,0	30,3	38,6	39,1	29,7	29,5
35 Nominaal en onvoorzien						
Uitgaven	8,1	0,9	6,5	5,6	10,0	4,9

Het begrotingstotaal van de begroting van VROM wordt voor een belangrijk deel bepaald door de uitgaven voor de huurtoeslag. Deze uitgaven worden verantwoord op het artikel *Garanderen van keuzemogelijkheden en betaalbaarheid op de woningmarkt*. De uitgaven lopen licht op, onder andere door de compensatie van huurtoeslaggerechtigden voor de effecten van de modernisering van het huurbeleid. De ontvangsten nemen toe vanaf 2007 als gevolg van de Interimwet Betaalbaarheidsheffing Huurwoningen en zijn in 2007 nog eens extra verhoogd doordat de heffing over 2006 pas in dat jaar zal binnenkomen. Met de heffingswet wordt beoogd de verhuurder een bijdrage te laten leveren aan de betaalbaarheid van het wonen.

Op het artikel *Stimuleren van voldoende woningen, een duurzame en gedifferentieerde woningvoorraad* staan voornamelijk middelen voor ISV (investeringsbudget stedelijke vernieuwing) en BLS (Besluit locatiegebonden subsidies). In 2010 is het budget lager doordat er kasverschuivingen ten gunste van 2009 hebben plaatsgevonden. Het verschil tussen 2010 en 2011 is het gevolg van het aflopen van de zogeheten investeringsimpuls 1998–2010. Dit was een impuls van het tweede Paarse kabinet die op de VROM-begroting onder andere heeft geleid tot extra middelen voor stedelijke vernieuwing, verbetering van de milieukwaliteit en vermindering van de geluidshinder.

De ontwikkeling in de tijd bij *Gebiedsontwikkeling en realisatie Nationale Ruimtelijke Hoofstructuur* wordt verklaard doordat (incidentele) FES-middelen aan de VROM-begroting zijn toegevoegd. Deze projecten (vaak nieuwe sleutelprojecten of projecten uit het Budget Investerings Ruimtelijke Kwaliteit (BIRK)) leiden vooral tot uitgaven in 2006 en 2007. In latere jaren wordt soms ook nog budget toegevoegd voor deze projecten, maar minder dan in 2006 en 2007. Dit geldt zowel bij de uitgaven als bij de ontvangsten. Bovendien wordt in 2007 vanuit dit artikel het Waddenfonds gevoed.

In 2010 en 2011 is op het artikel *Beperken van Klimaatveranderingen en grootschalige luchtverontreiniging* een lager budget te zien. Ook hier ligt een deel van de verklaring in het feit dat FES-middelen die zijn toegevoegd tot en met 2009 lopen. De FES-middelen op dit artikel zijn met name bedoeld voor BSIK (Besluit Subsidies Investerings in de Kennisinfrastructuur). Het verschil tussen 2009 en 2010 is te verklaren door een intertemporele schuif van 2006 en 2007 naar 2009 en 2010.

Bij *Verbeteren van de milieukwaliteit van water en bodem* is het omgekeerde waarneembaar: daar neemt het budget in 2010 en in 2011 toe. De stijging in 2010 is het gevolg van het feit dat de ISV2-periode in 2010 afloopt. De bodemsaneringsmiddelen die via het investeringsbudget stedelijke vernieuwing (ISV, artikel 2) aan gemeenten werden verstrekt, zijn vanaf 2010 weer opgenomen in dit artikel. In 2011 is hetzelfde te zien, maar dan als gevolg van het aflopen van BLS. Ook die middelen worden dus weer op dit artikel verantwoord, in plaats van op het artikel met stedelijke vernieuwingsmiddelen.

In 2006 en 2007 zijn op *Verbeteren van de milieukwaliteit in de bebouwde leefomgeving* meer middelen te zien dan in latere jaren. Dat komt doordat in die jaren middelen uit het FES zijn toegevoegd voor de subsidieregeling luchtkwaliteit voor andere overheden. Met deze middelen kunnen gemeenten aan de slag om met lokale maatregelen de luchtkwaliteit in hun gemeente te verbeteren. Daarnaast heeft de FES-bijdrage voor de uitvoering van de wet luchtkwaliteit een verloop met een piek in 2007 en een jaarlijkse afloop tot 2010.

Op het artikel *Vergroten van de externe veiligheid* is een toename te zien. De oploep richting de laatste jaren wordt veroorzaakt doordat bepaalde saneringen de nodige voorbereidingstijd kennen. Naast inventarisatie van de specifieke gevallen moeten nog de nodige projectplannen worden gemaakt. De meeste saneringen gaan pas echt van start vanaf 2009.

Sinds 1999 is voor het grootste deel van de *rijkshuisvesting* sprake van een huur-verhuurrelatie. Dat geldt niet voor het Koninklijk Huis, de Hoge Colleges van Staat en het ministerie van Algemene Zaken. Deze uitgaven lopen in de tijd af doordat enkele grotere investeringsprojecten aflopen.

Verkeer en Waterstaat

XII VERKEER EN WATERSTAAT						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
totaal uitgaven	6 631,1	7 442,2	7 750,4	7 887,5	8 068,7	7 822,3
totaal niet-belastingontvangsten	107,4	116,1	107,0	105,3	81,7	82,0
31 Integraal waterbeleid						
Uitgaven	59,0	64,3	63,6	60,5	59,6	59,6
Ontvangsten	0,6	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
32 Het bereiken van optimale veiligheid in of als gevolg van mobiliteit						
Uitgaven	36,6	62,8	61,4	56,2	53,5	53,6
Ontvangsten	1,2	9,9	8,9	8,7	10,1	10,1
33 Veiligheid gericht op de beheersing van veiligheidsrisico's						
Uitgaven	21,4	66,3	67,8	61,3	60,1	58,3
Ontvangsten		16,7	14,3	13,7	17,2	17,2
34 Betrouwbare netwerken en acceptabele reistijd realiseren						
Uitgaven	244,6	142,9	119,3	94,6	82,2	72,8
Ontvangsten	0,1	2,4	2,0	2,0	2,4	2,4
35 Mainport en logistiek						
Uitgaven	67,1	78,0	74,3	72,0	67,7	66,7
Ontvangsten	5,3	5,3	5,3	5,3	5,3	5,3
36 Bewerken, waarborgen en verbeteren van kwaliteit leefomgeving						
Uitgaven	89,8	105,4	87,6	88,7	84,7	58,0
Ontvangsten	57,0	58,7	60,4	62,6	42,6	42,9
37 Weer, klimaat, seismologie ruimtevaart						
Uitgaven	41,8	46,9	45,9	41,9	38,7	42,2
Ontvangsten	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
38 IVW						
Uitgaven	101,4					
Ontvangsten	23,5					
39 Bijdragen aan het Infracfonds en BDU						
Uitgaven	5 719,0	6 642,3	7 007,8	7 187,4	7 404,3	7 193,5
40 Nominaal en onvoorzien						
Uitgaven	0,8	1,0	0,9	- 0,4	- 0,6	- 0,4
41 Ondersteuning functioneren Verkeer en Waterstaat						
Uitgaven	249,5	232,3	221,9	225,2	218,5	218,1
Ontvangsten	19,3	22,1	15,0	12,0	3,1	3,1

De aan de uitvoering gerelateerde beleidsdoelstellingen van Verkeer en Waterstaat zijn in de Infracfondsfonds-begroting opgenomen. De uitgaven die daar worden geraamd, worden in de horizontale toelichting van dit fonds toegelicht. Het Infracfondsfonds wordt behalve uit de begroting van Verkeer en Waterstaat ook uit het Fonds Economische Structuurversterking (FES) gevoed, waarop eveneens een aparte horizontale toelichting wordt gegeven.

Het fluctuerende verloop van de totale uitgaven wordt voor een overgroot deel beïnvloed door het artikel *Bijdrage aan het Infracfondsfonds en de BDU (Brede Doel Uitkering)*. Vanaf 1 januari 2006 is Rijkswaterstaat een

batenlastendienst. De budgettaire gevolgen hiervan zijn zichtbaar op het artikel *Ondersteuning functioneren Verkeer en Waterstaat*. De overhead die aan de beheer en onderhoudsprojecten kan worden toegerekend wordt vanaf 2006 verwerkt op het infrastructuurfonds (in de agentschapsbijdrage Rijkswaterstaat).

Door het opheffen van het artikel *Inspectie Verkeer & Waterstaat* per 1 januari 2007 en daarmee het toedelen van deze gelden naar de andere beleidsartikelen, is op de artikelen 31, 32, 33 en 35 een oploop te zien van 2006 naar 2007 en latere jaren.

De afname vanaf 2008 op het artikel *Veiligheid* gericht op de beheersing van veiligheidsrisico's wordt met name veroorzaakt doordat het areaal aan veiligheidssloopzones bij Schiphol dat wordt aangekocht, jaarlijks afloopt. In 2010 zijn hiervoor geen uitgaven meer geraamd.

Het budget dat op het artikel *Betrouwbare netwerken* en voorspelbare reistijden wordt verantwoord neemt vooral vanwege de invoering van de OV-Chipkaart geleidelijk af.

De incidentele verhoging in 2007 op het artikel *Bewerken, waarborgen en verbeteren van kwaliteit leefomgeving* heeft te maken met het programma Geluidsisolatie Schiphol en de aanschaf van roetfilters ten behoeve van het wegverkeer.

Economische Zaken

XIII ECONOMISCHE ZAKEN						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
totaal uitgaven	2 233,5	2 135,0	2 305,4	2 349,8	2 189,8	2 095,2
totaal niet-belastingontvangsten	5 256,4	7 430,9	6 149,6	3 169,1	2 571,8	2 491,3
1 Goed functionerende economie en markten Nederland en Europa						
Uitgaven	75,5	75,9	72,5	71,6	70,6	70,8
Ontvangsten	69,7	59,7	64,7	55,7	35,7	4,7
2 Bevorderen van innovatiekracht						
Uitgaven	570,7	637,8	666,3	626,6	551,6	509,3
Ontvangsten	177,6	215,7	213,8	193,1	94,1	42,8
3 Een concurrerend ondernemingsklimaat						
Uitgaven	268,8	272,7	325,3	336,4	289,8	271,4
Ontvangsten	65,8	49,4	59,0	56,3	57,3	51,0
4 Doelmatige en duurzame energiehuishouding						
Uitgaven	945,3	837,3	910,4	976,9	927,9	896,4
Ontvangsten	4 892,9	7 097,2	5 805,1	2 858,2	2 379,6	2 387,9
5 Internationale economische betrekkingen						
Uitgaven	9,5	9,1	9,1	9,1	9,1	9,1
8 Economische analyses en prognoses						
Uitgaven	11,7	11,2	11,2	11,2	11,2	11,2
9 Voorzien in maatschappelijke behoefte aan statistieken						
Uitgaven	171,9	170,8	169,6	169,5	169,1	169,2
10 Elektronische communicatie en post						
Uitgaven	107,9	67,7	59,0	56,1	56,7	56,1
Ontvangsten	42,6	2,5	1,4	0,4	0,2	0,2
21 Algemeen						
Uitgaven	115,0	102,1	101,4	101,1	99,8	99,2
Ontvangsten	5,5	4,8	4,4	4,4	4,1	4,1
22 Nominaal en onvoorzien						
Uitgaven	- 46,6	- 53,6	- 22,9	- 11,7	1,5	0,0
23 Afwikkeling oude verplichtingen						
Uitgaven	3,9	3,9	3,5	3,0	2,5	2,5
Ontvangsten	2,2	1,6	1,2	0,9	0,6	0,4

De oploep in de uitgaven op de EZ-begroting vanaf 2007 worden voornamelijk veroorzaakt door hogere uitgaven voor *doelmatige en duurzame energiehuishouding*. De oorzaak hiervan is dat de regeling Milieu Kwaliteit Elektriciteits Productie (MEP) succesvol is, waardoor met de huidige ingediende projecten de doelstelling van 9 procent duurzame elektriciteit in 2010 wordt gerealiseerd. Dit leidt tot een verhoging van de uitgaven voor de MEP. De reeks op het artikel nominaal en onvoorzien dient ter dekking van een deel van deze uitgaven. Bij budgettaire nota's zal worden bezien hoe deze bedragen in de verschillende jaren zullen worden ingevuld.

De hogere uitgaven voor het *bevorderen van de innovatiekracht* in 2007 ten opzichte van 2006 worden grotendeels verklaard doordat in het voorjaar extra middelen voor de ruimtevaart in 2007 beschikbaar zijn gekomen. De uitgaven voor het bevorderen van de innovatiekracht nemen

vanaf 2009 sterk af door het beëindigen van sommige projecten, zoals het project Holstcentrum. Het betreft voornamelijk projecten welke met FES-gelden zijn gefinancierd.

De hogere kasuitgaven voor 2006 voor *elektronische communicatie en post* worden voornamelijk veroorzaakt doordat de FES-middelen voor het project kenniswijk tot betaling zijn gekomen in 2006. Ook zijn er hogere uitgaven vereist voor terugbetaling van ontvangsten in het kader van de frequentieverkopen.

De ontvangsten op de begroting van EZ bestaan grotendeels uit de aardgasbaten. Het verloop van de ontvangsten wordt verklaard doordat de meerjarencijfers (vanaf 2008) gebaseerd zijn op een behoedzame schatting van de olieprijs.

Andere ontvangsten op de EZ begroting hebben betrekking van opgelegde boetes (van bijvoorbeeld de NMA en de OPTA) en ontvangsten van FES-gelden. Naarmate de tijdshorizon groter is, is de omvang van de nu reeds bekende ontvangsten FES-gelden kleiner. Dit zorgt voor een afnemende reeks voor de ontvangsten op de artikelen *Goed functionerende economie en markten Nederlanden Europa, Bevorderen van innovatiekracht en elektronische communicatie en post*.

Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

XIV LANDBOUW, NATUUR EN VOEDSELKwaliteit						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
totaal uitgaven	2 334,4	2 221,5	2 180,7	2 169,9	2 124,4	2 051,3
totaal niet-belastingontvangsten	527,3	395,9	375,0	373,5	372,3	354,9
21 Duurzaam ondernemen						
Uitgaven	421,0	301,6	269,1	253,8	211,1	202,7
Ontvangsten	51,4	16,9	13,7	11,7	11,1	9,4
22 Agrarische ruimte						
Uitgaven	56,3	31,4	44,6	50,3	34,3	34,0
Ontvangsten	76,1	45,9	42,2	42,2	42,2	42,2
23 Natuur						
Uitgaven	445,9	448,7	466,6	461,8	468,4	442,0
Ontvangsten	37,6	7,9	9,9	9,9	10,9	2,9
24 Landschap en Recreatie						
Uitgaven	151,1	162,2	144,8	145,4	144,4	130,9
Ontvangsten	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
25 Voedselkwaliteit en Diergezondheid						
Uitgaven	124,5	75,8	70,9	70,6	70,6	68,0
Ontvangsten	40,9	14,8	6,0	6,1	6,1	3,5
26 Kennis en Innovatie						
Uitgaven	884,2	899,5	892,2	895,7	895,2	890,0
Ontvangsten	34,7	27,7	20,5	21,0	19,1	14,4
27 Reconstructie						
Uitgaven	52,6	112,2	99,7	100,4	108,4	86,8
Ontvangsten	3,7					
29 Algemeen						
Uitgaven	198,8	190,0	192,8	191,9	191,9	197,0
Ontvangsten	282,1	281,9	281,9	281,9	282,2	281,8

Het budget van het artikel *Kennis en innovatie* is qua omvang de grootste van de LNV-begroting. LNV is verantwoordelijk voor onderzoek, onderwijs en de toepassing van kennis in het groene domein.

De uitgaven op het artikel *Duurzaam Ondernemen* zijn in 2006 eenmalig hoger door de uitbetaling van de nadeelcompensatie aan kokkelvisserij in de Waddenzee, extra werkzaamheden voor het agentschap Dienst Regelingen voortvloeiende uit het nieuwe Europese Gemeenschappelijk Landbouwbeleid en het nieuwe mestbeleid, en de uitbetaling van de subsidieregeling voor jonge agrariërs in 2006. Tegenover dit laatste staat echter ook een bijdrage van de EU aan de ontvangstenzijde. In de jaren 2007 tot en met 2009 zijn extra middelen beschikbaar voor de energietransitieopgave in de glastuinbouw.

De uitgaven en ontvangsten op het artikel *Agrarische ruimte* zijn vanaf 2007 structureel lager. Als gevolg van het in werking treden van het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG) met ingang van 2007 lopen de bijdragen van derden aan uitgaven voor landinrichtingsprojecten niet meer via LNV maar via de provincies.

Ook de ontvangsten op het artikel *Natuur* zijn vanaf 2007 lager. Dit wordt veroorzaakt doordat de EU-bijdragen voor onder andere plattelandsbeleid nog niet definitief door de EU zijn vastgesteld en derhalve nog niet in de LNV-begroting meerjarig zijn verwerkt.

Op het artikel *Landschap en recreatie* zijn de uitgaven in 2006 en 2007 hoger als gevolg van een versnelling van de inrichting van het Groene Hart als Nationaal Landschap. Naar aanleiding van een Tweede-Kamermotie ingediend bij de Algemene Politieke Beschouwingen van 2005 (TK 30 300, nr. 22) zijn hiervoor extra middelen aan de LNV-begroting toegevoegd.

Voor destructie en preventieve maatregelen, zoals vaccinatie in het kader van wering en bestrijding van dierziekten, zijn voor 2006 middelen aan de LNV-begroting toegevoegd. De uitgaven op het artikel *Voedselkwaliteit en diergezondheid* zijn daarom in 2006 eenmalig hoger. Onderzocht zal worden of het mogelijk is om deze uitgaven via het Diergezondheidsfonds (DGF) te laten lopen.

De hogere uitgaven op het artikel *Reconstructie* vanaf 2007 zijn het gevolg van het volledig tot uitvoering komen van de reconstructieplannen in de zandgebieden in Zuid- en Oost-Nederland.

Sociale Zaken en Werkgelegenheid

XV SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
totaal uitgaven	25 855,3	26 963,9	28 068,8	28 279,3	28 506,0	29 183,4
totaal niet-belastingontvangsten	827,5	508,5	508,9	478,9	478,9	478,9
21 Inkomensbeleid Uitgaven	0,7	0,7				
22 Activerend arbeidsmarktbeleid Uitgaven	21,5	16,2				
23 Reïntegratie Uitgaven	10,2	8,4	4,9	4,5	4,4	4,4
24 Sociale werkvoorziening Uitgaven	1,0	1,3				
25 Arbeid en zorg Uitgaven	2,0	2,1				
26 Overlegstructuur, collectieve arbeids- voorwaardenvorming en medezeggenschap Uitgaven	3,5	3,6				
27 Regulering van individuele arbeidsrelaties Uitgaven	2,2	6,4				
28 Pensioenbeleid Uitgaven	1,5	1,6				
29 Arbeidsomstandigheden, arbozorg en verzuim Uitgaven	48,4	50,3	1,4	1,4	1,4	1,4
Ontvangsten	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1
30 Inkomensbescherming met activering Uitgaven	6,9	6,8				
31 Inkomensbescherming en arbeidsongeschikt- heid Uitgaven	4,2	4,1				
32 Overige inkomensbescherming Uitgaven	0,8	0,8				
33 Tegemoetkoming specifieke kosten Uitgaven	1,3	1,2				
34 Rijksbijdragen aan Sociale fondsen en Spaarfonds AOW Uitgaven	9 973,4	10 605,8	11 091,5	11 305,5	11 515,8	12 084,2
35 Emancipatie Uitgaven	13,4	12,8	10,4	10,4	10,4	10,4
98 Algemeen Uitgaven	199,4	188,2	285,0	285,7	286,3	286,3
Ontvangsten	8,7	5,9	5,6	5,6	5,6	5,6
99 Nominaal en onvoorzien Uitgaven	0,2	0,9	0,7	0,7	0,7	0,7
	10 290,6	10 911,1	11 393,9	11 608,2	11 818,9	12 387,3
Begrotingsgefinancierde SZA regelingen: uitgaven	15 564,7	16 052,7	16 674,9	16 671,2	16 687,1	16 796,1
ontvangsten	814,8	498,6	499,2	469,2	469,2	469,2

De begroting van Sociale Zaken en Werkgelegenheid bevat zowel middelen die tot het SZA-kader worden gerekend als middelen die onder het kader Rijksbegroting-eng vallen. Daarnaast staan op de SZW-begroting uitgaven die Niet-relevant zijn voor enig kader. De begrotingsgefinancierde Sociale Zekerheid en Arbeidsmarkt (SZA) regelingen worden niet hier maar in de Horizontale Toelichting SZA toegelicht. De oploop van de totale uitgaven op de SZW-begroting wordt met name verklaard door een stijging van de (niet-relevante) Rijksbijdragen aan de sociale fondsen.

De Rijksbijdragen aan de sociale fondsen en spaarfonds AOW nemen toe. Deze bedragen bestaan uit de Bijdrage in de Kosten van Kortingen (BIKK) en de bijdrage aan het spaarfonds AOW. De BIKK compenseert de fondsen voor een daling van de premie-inkomsten als gevolg van de Wet Inkomstenbelasting 2001 en stijgt in de periode 2006–2011. De rijksbijdragen aan het AOW-spaarfonds laten de komende jaren een lichte stijging zien. Het AOW-spaarfonds is ingesteld in 1998 om de financierbaarheid van de AOW op langere termijn zeker te stellen. Het fonds wordt gevoed door bijdragen vanuit de begroting van SZW.

Op het artikel *Algemeen* worden de apparaatuitgaven en subsidie-, voorlichtings-, onderzoeks- en handhavingsbudgetten verantwoord die niet direct kunnen worden toegerekend aan één van de beleidsartikelen. De reeksen voor de jaren 2006 en 2007 wijken af van de latere jaren. Reden hiervoor is dat de apparaatskosten in deze jaren zoveel mogelijk zijn toegerekend aan de beleidsartikelen.

Volksgezondheid, Welzijn en Sport

XVI VOLKSGEZONDHEID, WELZIJN EN SPORT	2006	2007	2008	2009	2010	2011
totaal uitgaven	12 828,6	13 577,5	13 720,5	13 971,4	14 389,7	14 740,3
totaal niet-belastingontvangsten	34,9	35,1	34,3	33,2	34,1	31,2
41 Volksgezondheid						
Uitgaven	771,2	785,0	771,9	780,3	812,8	816,3
Ontvangsten	8,6	13,1	12,3	16,7	20,2	15,6
42 Gezondheidszorg						
Uitgaven	4 701,7	5 634,8	5 798,4	5 971,3	6 293,8	6 579,5
Ontvangsten	13,5	11,0	11,0	5,6	2,9	4,6
43 Langdurige Zorg						
Uitgaven	5 186,6	4 826,5	4 893,0	4 966,9	5 044,8	5 124,0
Ontvangsten	0,6	0,1				
44 Maatschappelijke Ondersteuning						
Uitgaven	385,4	485,1	481,0	480,6	480,9	479,8
Ontvangsten	0,2					
45 Jeugdbeleid						
Uitgaven	1 046,9	1 090,4	1 035,3	1 033,1	1 033,3	1 033,3
Ontvangsten	8,9	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5
46 Sport						
Uitgaven	121,9	100,8	98,4	106,0	108,3	98,1
47 Oorlogsgetroffenen en herinnering WO II						
Uitgaven	418,1	404,3	393,2	380,4	362,5	349,8
98 Algemeen						
Uitgaven	210,5	267,3	266,1	269,9	269,9	273,9
Ontvangsten	3,1	3,4	3,4	3,4	3,4	3,4
99 Nominaal en onvoorzien						
Uitgaven	- 13,7	- 16,8	- 16,8	- 17,2	- 16,6	- 14,5

De totale uitgaven op de begroting vertonen een stijgende lijn, met name veroorzaakt door de artikelen *Gezondheidszorg* en *Langdurige Zorg*, waar de uitgaven voor de Zorgtoeslag, de Rijksbijdrage 18- en de Rijksbijdrage AWBZ stijgen.

Op het artikel *Volksgezondheid* is een op termijn licht stijgende uitgavenontwikkeling te zien. De stijging wordt voor een belangrijk deel veroorzaakt door het toegenomen budget voor bescherming tegen infectie- en chronische ziekten.

Op het artikel *Gezondheidszorg* is een oploep te zien die met name zit in de stijging van de Zorgtoeslag en Rijksbijdrage 18-. De hoogte van de zorgtoeslag is gekoppeld aan de hoogte van de zorgpremie. De zorguitgaven, en daaraan gekoppeld de zorgverzekeringspremies, stijgen de komende jaren meer dan de inkomens, waardoor ook de zorgtoeslag zal toenemen. De stijging van de zorguitgaven zorgen er ook voor dat de Rijksbijdrage 18- een stijgende lijn vertoont. De eerste tranche opleidingen in het zorgopleidingsfonds worden in afwachting van een wijziging van de Zorgverzekeringswet in 2007 vanuit de VWS-begroting gefinancierd, hetgeen de hoge uitgaven op dit artikel in 2007 verklaart.

De stijging vanaf 2007 van de uitgaven die op het artikel *Langdurige Zorg* worden verantwoord is vrijwel geheel toe te schrijven aan de stijging van de rijksbijdrage AWBZ.

De oploep in 2007 op het artikel *Maatschappelijke ondersteuning* wordt grotendeels veroorzaakt door de overheveling van de middelen voor openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGZ) vanuit de AWBZ naar de specifieke uitkering Maatschappelijke Opvang. Dit is gedaan in het kader van het Plan van Aanpak Maatschappelijke Opvang Rijk-G4.

De lichte toename bij het artikel *Jeugdbeleid* in 2007 wordt veroorzaakt doordat voor 2007 extra geld beschikbaar is gesteld voor het oplossen van de wachtlijsten in de jeugdzorg (incidenteel) én om de toekomstige vraagontwikkeling in de jeugdzorg op te vangen (structureel). Vanaf 2008 neemt deze reeks af. Mede daarom is na 2007 weer een afname te zien. Bovendien loopt de tijdelijke impuls- en opvoedondersteuning voor gemeenten, in 2007 af.

Het verloop van de uitgaven bij *Sport* ontstaat door een combinatie van stijgende uitgaven voor subsidies voor landelijke sportorganisaties die zich richten op gezond leven door beweging, stijgende uitgaven voor bijdragen aan het Grotestedenbeleid en het aflopen van projectuitgaven voor breedtesportimpuls en de BOS-regeling.

Op het artikel *Oorlogsgetroffenen en herinnering aan WO II* is een structurele daling te zien ten gevolge van een afname van de populatie uitkeringsgerechtigden.

De stijging na 2006 op het artikel *Algemeen* is te verklaren door een toegenomen budget voor beheer en toezicht van het stelsel. Zo is in 2006 de Zorgautoriteit van start gegaan.

Sociale Zekerheid en Arbeidsmarktbeleid

SOCIALE ZEKERHEID EN ARBEIDSMARKTBELEID (SZA)						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
totaal uitgaven	58 155,7	59 458,0	61 186,5	62 128,9	63 038,3	64 610,3
totaal niet-belastingontvangsten	1 339,9	1 029,1	1 057,7	1 055,3	1 079,9	1 109,1
22 Activerend arbeidsmarktbeleid						
Uitgaven	405,5	345,2	317,7	311,4	309,8	308,7
Ontvangsten	24,6	14,6	14,6	14,6	14,6	14,6
23 Re-integratie						
Uitgaven	2 325,9	2 200,6	2 079,0	2 045,2	2 039,5	2 045,2
Ontvangsten	226,5	15,5	30,5	0,5	0,5	0,5
24 Sociale werkvoorziening						
Uitgaven	2 247,2	2 275,8	2 267,4	2 264,4	2 269,4	2 272,2
Ontvangsten	465,8	438,2	438,2	438,2	438,2	438,2
25 Arbeid en zorg						
Uitgaven	1 740,9	2 358,2	2 394,2	2 444,5	2 500,1	2 543,3
Ontvangsten	71,3	28,6	14,3	14,3	14,3	14,3
26 Overlegstructuur collectieve arbeidsvoorwaardenvorming en medezeggenschap						
Uitgaven	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
27 Regulering van individuele arbeidsrelaties						
Uitgaven	0,7	1,8	0,5	0,4	0,4	0,4
Ontvangsten	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
29 Arbeidsomstandigheden, arbozorg en verzuim						
Uitgaven	47,4	33,7	24,9	22,1	22,1	22,1
Ontvangsten	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
30 Inkomensbescherming met activering						
Uitgaven	8 691,1	8 026,7	8 061,3	7 921,3	7 857,5	7 896,4
Ontvangsten	550,2	521,2	541,4	562,4	580,4	602,9
31 Inkomensbescherming en arbeidsongeschiktheid						
Uitgaven	13 039,6	12 902,4	12 691,5	12 584,4	12 531,3	12 435,5
32 Overige inkomensbescherming						
Uitgaven	26 262,1	27 333,0	28 229,3	29 187,7	30 148,6	31 454,8
33 Tegemoetkoming specifieke kosten						
Uitgaven	3 329,5	3 500,5	4 211,8	4 172,8	4 135,6	4 104,7
Ontvangsten	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
97 Aflopende regelingen						
Uitgaven	1,1	1,1	0,4	0,3	0,2	0,3
98 Algemeen						
Uitgaven	22,9	31,2	30,4	30,4	30,4	30,4
99 Nominaal en onvoorzien						
Uitgaven	50,3	20,7	90,8	90,4	20,4	20,8
Nominale ontwikkeling						
Uitgaven	0,0	322,3	602,1	878,6	1 168,0	1 470,4
Ontvangsten	0,0	9,3	17,1	23,6	30,3	37,0
Aanvullende post Algemeen						
Uitgaven	- 8,8	104,4	185,0	174,5	4,5	4,5

De uitgaven in de budgetdisciplinesector Sociale Zekerheid en Arbeidsmarktbeleid (SZA) laten een opwaarts verloop zien. Dit wordt

vrijwel volledig veroorzaakt door extra AOW-uitgaven als gevolg van de vergrijzing en de nominale ontwikkeling.

De daling van de uitgaven aan *Activerend Arbeidsmarktbeleid* wordt veroorzaakt door de efficiencytaakstelling die aan het CWI is opgelegd.

De uitgaven aan *Re-integratie* nemen af mede als gevolg van de afbouw van de subsidies ten behoeve van Re-integratie Arbeidsongeschikten (REA) conform Hoofdlijnenakkoord.

De uitgaven op het artikel *Arbeid en Zorg* nemen na 2007 toe, omdat het kabinet besloten heeft de werkgeversbijdrage kinderopvang verplicht te stellen en 125 miljoen euro structureel aan het budget toe te voegen.

Op het artikel *Arbeidsomstandigheden, arbozorg en verzuim* is zichtbaar dat de uitgaven afnemen. Belangrijkste oorzaak is het aflopende budget voor arboconvenanten, die uiterlijk in 2007 aflopen.

De uitgaven op het artikel *Inkomensbescherming met activering* betreffen voornamelijk de Wet Werk en Bijstand (WWB) en de WW. Verbeterde economische prognoses leiden tot lagere WWB- en WW-uitgaven. Daarnaast zorgen maatregelen in de WW, zoals duurverkorting naar drie jaar en twee maanden, herinvoering sollicitatieplicht personen van 57,5 jaar en ouder en aanscherping van de wekennis, voor een dalend verloop van de WW-uitgaven.

Het artikel *Inkomensbescherming en arbeidsongeschiktheid* omvat alle regelingen en uitgaven rond arbeidsongeschiktheid en ziekte: de WAO, WIA, Wajong, de WAZ en het vangnet ZW. Per saldo nemen de uitgaven in lopende prijzen af onder andere als gevolg van de introductie van de WIA, de herbeoordelingsoperatie en de afschaffing van de WAZ. Anderzijds laten de Wajong-uitgaven een stijgend verloop zien.

Onder het artikel *Overige inkomensbescherming* valt als grootste uitgavenpost de AOW. Deze uitgaven laten een stijgend verloop zien als gevolg van demografische ontwikkelingen (vergrijzing).

De uitgaven op artikel *Tegemoetkoming Specifieke kosten* laten een oplopend verloop zien. Dit heeft in hoofdlijnen twee oorzaken. Vanaf 2007 wordt 125 miljoen euro geïntensiveerd in de kinderbijslag (AKW). Daarnaast wordt vanaf 2008 ter vervanging van de kinderkorting de kindertoeslag geïntroduceerd met een budgettair beslag van circa 800 miljoen euro.

Op het artikel *Nominaal en onvoorzien* staan in 2008 en 2009 middelen gereserveerd ter dekking van hogere ESF uitgaven als gevolg van hogere realisatiepercentages. Voor het overige staat nog niet verdeelde loon- en prijsbijstelling op dit artikel.

Bij *Nominale Ontwikkeling* zijn de uitgaven geraamd van de indexering van de begrotingsgefinancierde uitkeringen via de Wet Koppeling met Afwijkingsmogelijkheden (WKA). Daarnaast omvat deze post ook de loon- en prijsbijstelling van de overige begrotingsgefinancierde regelingen.

Op de *Aanvullende post algemeen* is een reservering opgenomen voor voornamelijk frictiekosten UWV en extra uitgaven ESF als gevolg van de problematiek omtrent de loketsluiting.

Premiegefinancierd Budgettair Kader Zorg

PREMIEGEFINANCIERD BUDGETTAIR KADER ZORG						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
totaal uitgaven	47 915,5	50 086,9	52 948,8	55 588,7	58 290,8	61 184,7
totaal niet-belastingontvangsten	3 856,9	3 711,8	3 776,2	3 882,4	3 990,4	4 099,3
41 Volksgezondheid Uitgaven	57,5	52,2	52,2	52,3	52,2	52,2
42 Gezondheidszorg Uitgaven	25 366,9	25 447,0	26 202,3	26 286,1	26 396,2	26 396,5
43 Langdurende Zorg Uitgaven	22 264,9	21 563,1	21 791,9	21 852,8	21 807,2	21 776,4
Ontvangsten	1 783,6	1 609,8	1 609,8	1 609,8	1 609,8	1 609,8
44 Maatschappelijke ondersteuning Uitgaven	156,5	156,5	156,5	156,5	156,5	156,5
99 Nominaal en onvoorzien Uitgaven	69,6	951,5	3 466,1	5 961,2	8 598,9	11 523,3
Ontvangsten	2 073,3	2 102,0	2 166,4	2 272,6	2 380,6	2 489,5
WMO (Gemeentefonds) Uitgaven		1 279,3	1 279,8	1 279,8	1 279,8	1 279,8
Opleidingsfonds (HXVI) Uitgaven		636,7				

De raming van de zorguitgaven vertoont een stijgende lijn. Deze wordt verklaard uit de toegekende compensatie voor loon- en prijsstijging en de volumegroei voor de zorgsector (2,5 procent over het totaal).

Het kabinet heeft maatregelen genomen om de groei van de uitgaven voor *curatieve zorg* te beheersen door het afsluiten van een prestatiecontract met ziekenhuizen en een convenant met UMC's. Ondanks deze maatregelen, is in 2005 een overschrijding van het ziekenhuiskader opgetreden. Ter compensatie hiervan wordt in 2007 een macrokorting doorgevoerd. De curatieve ggz maakt per 1 januari 2008 geen deel meer uit van de AWBZ (43 Langdurige zorg), maar wordt onderdeel van de Zvw (42 Gezondheidszorg). Alle extramurale geneeskundige ggz en de intramurale ggz korter dan één jaar wordt dan overgeheveld naar de Zvw. De intramurale ggz langer dan één jaar, blijft in de AWBZ. In de Miljoenennota 2008 zullen zorguitgaven GGZ over de relevante artikelen verdeeld worden.

De opleidingskosten voor de erkende medische en tandheelkundige specialismen en de erkende bètaberoepen (ziekenhuis-apotheker, klinisch fysicus en klinisch chemicus) worden vanaf 2007 uit het opleidingsfonds betaald. Met deze zogeheten eerste tranche opleidingen is een bedrag van ruim 636,7 miljoen euro gemoeid. In afwachting van een wijziging van de Zorgverzekeringswet wordt het opleidingsfonds in 2007 vanuit de VWS-begroting gefinancierd.

Het kabinet kiest voor een beheerste groei van de uitgaven in de AWBZ. Ook voor 2007 wordt vastgehouden aan beheersing van de uitgaven. Tegelijkertijd wordt ruimte geboden voor volume groei en het oplossen van specifieke knelpunten. Hierover zijn afspraken vastgelegd in het AWBZ-convenant 2005–2007. Naar aanleiding van het NZAio-rapport over

verpleeghuizen zijn daarnaast voor de jaren 2007–2011 extra middelen (in totaal 434 miljoen euro) toegekend ten behoeve van de verhoging van de doelmatigheid in verpleeghuizen. Deze reeks loopt op van 63 miljoen euro in 2007 tot 138 miljoen euro in 2008 en 2009, waarna de reeks weer afloopt naar 63 miljoen euro in 2010 en miljoen euro in 2011.

De middelen voor forensische zorg (inclusief TBS-instellingen) zijn met ingang van 2007 overgeheveld naar de begroting van Justitie (213,8 miljoen euro). In het kader van de invoering van de WMO zijn middelen overgeheveld naar het Gemeentefonds. Deze uitgaven blijven wel onderdeel van het Budgettair Kader Zorg.

Jaarlijks wordt loon- en prijsbijstelling uitgekeerd om de zorguitgaven op het uitgavenpeil van het desbetreffende jaar te brengen. De loon- en prijsbijstelling 2006 is aan de afzonderlijke artikelen toebedeeld. De reservering voor latere jaren is geboekt op het artikel *Nominaal en onvoorzien*. Voor de jaren 2008 tot en met 2010 is sprake van een technische raming van de uitgavengroei, aangezien deze jaren na de huidige kabinetsperiode liggen. Ook deze uitgavengroei is voorlopig geboekt op het artikel *Nominaal en onvoorzien*. De oploop bij dat artikel aan de ontvangstenkant wordt zowel door volumestijgingen als loon- en prijsbijstellingen veroorzaakt. Vanaf 2006 staan alle eigen betalingen Zorgverzekeringswet op het artikel *Nominaal en onvoorzien*.

De middelen voor de WMO zijn overgeheveld naar het gemeentefonds en worden aldaar toegelicht. De middelen voor de financiering van het *opleidingsfonds* in 2007 zijn, in afwachting van de aanpassing van de zorgverzekeringswet, overgeheveld naar de begroting van VWS en worden daar toegelicht.

Homogene Groep Internationale Samenwerking

HOMOGENE GROEP INTERNATIONALE SAMENWERKING						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Totaal uitgaven	5 468,8	5 338,2	5 740,2	5 926,8	6 113,3	6 308,5
Totaal niet-belastingontvangsten	109,1	116,4	119,1	121,9	102,4	102,4
5. Buitenlandse Zaken						
Totaal uitgaven Buitenlandse Zaken	4 814,9	4 708,7	4 988,2	5 154,5	5 298,2	5 499,7
Totaal Ontvangsten Buitenlandse Zaken	105,9	113,1	115,9	118,7	99,2	99,2
Artikel 1: Versterkte internationale rechtsorde en eerbiediging mensenrechten						
Uitgaven	89,7	77,8	75,2	72,1	69,9	65,4
Artikel 2: Grotere veiligheid en stabiliteit, effectieve humanitaire hulpverlening en goed bestuur						
Uitgaven	831,5	762,7	680,5	648,4	617,3	617,3
Ontvangsten	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Artikel 3: Versterkte Europese samenwerking						
Uitgaven	164,6	199,1	215,5	215,2	215,2	215,2
Artikel 4: Meer welvaart en minder armoede						
Uitgaven	891,0	690,3	895,0	1 156,7	1 251,9	1 587,4
Ontvangsten	32,7	34,8	37,6	40,3	20,8	20,8
Artikel 5: Toegenomen menselijke ontplooiing en sociale ontwikkeling						
Uitgaven	1 551,5	1 634,3	1 709,5	1 706,6	1 739,2	1 629,2

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Artikel 6: Beter beschermd en verbeterd milieu Uitgaven	359,9	371,3	421,0	383,6	383,6	375,1
Artikel 7 Welzijn en veiligheid van Nederlanders in het buitenland en regulering van personenver- keer						
Uitgaven	100,5	106,1	105,6	99,2	98,8	98,8
Ontvangsten	21,4	26,5	26,5	26,5	26,5	26,5
Artikel 8: Versterkt cultureel profiel en positieve beeldvorming in en buiten Nederland						
Uitgaven	86,8	77,6	77,5	72,5	72,5	72,5
Ontvangsten	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
Artikel 10: Nominaal en onvoorzien						
Uitgaven	60,2	92,3	134,1	131,6	180,2	174,3
Artikel 11: Algemeen						
Uitgaven	679,2	688,7	665,0	659,9	661,0	656,0
Ontvangsten	50,8	50,8	50,8	50,8	50,8	50,8
6. Justitie						
Uitgaven	10,3	16,0	28,2	26,4	18,8	18,8
7. Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties						
Uitgaven	0,5	0,5	0,5	0,5	0,3	0,3
8. Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen						
Uitgaven	62,2	61,6	61,5	61,7	61,7	61,7
9B. Financiën						
Uitgaven	8,0	75,2	170,1	198,4	247,2	236,8
Ontvangsten						
10. Defensie						
Uitgaven	324,4	216,2	216,2	216,2	216,2	216,2
Ontvangsten	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4
11. Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer						
Uitgaven	39,4	55,3	65,4	68,6	69,8	67,7
12. Verkeer en Waterstaat						
Uitgaven	16,7	15,2	15,2	15,2	14,4	14,4
13. Economische Zaken						
Uitgaven	156,9	147,7	156,0	146,5	150,5	159,2
Ontvangsten	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8
14. Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit						
Uitgaven	27,2	29,2	26,2	26,2	26,2	26,2
15. Sociale Zaken en Werkgelegenheid						
Uitgaven	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
16. Volksgezondheid, Welzijn en Sport						
Uitgaven	7,5	12,0	12,0	12,0	9,3	6,8
62. Nader te verdelen IS (Internationale Samenwerking)						
Uitgaven	60,4	85,1	83,4	87,0	90,6	94,3

De Homogene Groep Internationale Samenwerking (HGIS) is een aparte budgettaire constructie waarin de uitgaven aan Internationale Samenwerking van de verschillende departementen worden gebundeld. Het uitgavenniveau van de HGIS wordt aangepast voor macro-economische ontwikkelingen. Het ODA-deel van het HGIS budget is gekoppeld aan het bruto nationaal product (BNP) en wordt gecorrigeerd voor veranderingen

van het BNP. Het non-ODA deel van de HGIS kent een vaste omvang die wordt gecorrigeerd voor prijsveranderingen.

Het merendeel van de HGIS-uitgaven wordt via de begroting van Buitenlandse Zaken verantwoord. Daarom wordt het verloop van de HGIS-uitgaven van die begroting, per artikel toegelicht. Daarna volgt een toelichting per departement.

Het hogere uitgavniveau in de jaren 2007, 2008 en 2009 bij *Versterkte internationale rechtsorde* wordt veroorzaakt door uitbreidingsinvesteringen voor de tijdelijke huisvesting van het Internationaal Strafhof, verbouwing van het Vredespaleis en hogere uitgaven voor mensenrechtenprogramma's op de ambassades.

Het budget op het artikel *Grotere veiligheid en stabiliteit, effectieve humanitaire hulpverlening en goed bestuur* laat een afloop in de tijd zien. Het verschil tussen 2006 en 2007 is het gevolg van een ophoging met 15 miljoen euro voor de operatie AMIS in Darfur en een verhoging van het noodhulpbudget ten behoeve van onder andere de droogte in Afrika en voor noodhulp in Sudan. Het noodhulpbudget is daarbij vanaf 2007 structureel verhoogd met 30 miljoen euro. De verdere afloop is het gevolg van het feit dat de extra middelen voor wederopbouw in met name Sudan en de door Tsunami getroffen gebieden een geleidelijke afloop kennen.

De betalingen aan het Europese Ontwikkelingsfonds (EOF) zullen vanaf 2007 aanzienlijk stijgen. Behalve de Nederlandse bijdrage aan het negende Europese Ontwikkelingsfonds, zal Nederland vanaf 2007 namelijk ook gaan bijdragen aan het tiende Europese Ontwikkelingsfonds. Het verschil tussen 2007 en 2008 is het gevolg van het feit dat het negende EOF tot en met 2007 loopt. Dit is te zien op het artikel *Versterkte Europese samenwerking*.

Op het artikel *Toegenomen menselijke ontplooiing en sociale ontwikkeling* worden de uitgaven van de medefinancieringsorganisaties en de uitgaven voor de prioriteiten HIV/aids en onderwijs begroot. De toename in 2007 is het gevolg van de uitvoering van de motie Koenders/Terpstra (TK 28 600 V, nr. 25) enkele jaren geleden. Die motie vroeg om een verdubbeling van de uitgaven aan HIV/aids in 2007 ten opzichte van 2003. De toename van de middelen voor onderwijs is het gevolg van uitvoering van de motie Hessing.

De stijgende lijn tot en met 2008 bij *Beter beschermd en verbeterd milieu* is een gevolg van het streven van het kabinet om 0,1 procent van het BNP te besteden aan milieu en water. De afname na 2008 is een gevolg van afloop Thematische Medefinanciering (TMF) en lagere programmering op de posten.

De HGIS kent een eigen systematiek voor loon- en prijsbijstellingen, de HGIS-indexering. De post *Nominaal en onvoorzien* wordt gebruikt als reservering om toekomstige stijgingen van lonen en prijzen mee op te vangen. Aangezien lonen en prijzen jaar op jaar stijgen, kent de reeks een oplopend verloop.

Justitie

De piek in 2008 bij Justitie wordt veroorzaakt door de oplevering van de huisvesting van Europol in dit jaar.

De fluctuatie op *Meer welvaart en minder armoede* komt onder andere doordat op dit artikel de verandering van het ODA-budget en de uitdeling

naar de andere artikelen wordt verwerkt. Bovendien worden deze uitgaven sterk beïnvloed door kapitaalafdrachten aan de Wereldbank en aan de fondsen van de regionale ontwikkelingsbanken. Deze kapitaalafdrachten zijn niet elk jaar gelijk, maar afhankelijk van jaarlijks te maken afspraken over de hoogte en het kaspatroon van de afdracht. Daardoor laten de HGIS-uitgaven van Financiën een ongelijkmatig beeld zien. Doordat in 2004 en 2005 vervroegde kapitaalafdrachten hebben plaatsgevonden, is er een sterke daling in de jaren 2006 en 2007.

De lagere uitgaven van *Defensie* vanaf 2007 worden verklaard doordat de VN-contributies (60 miljoen euro per jaar) vanaf dat jaar worden overgeheveld naar de begroting van Buitenlandse Zaken. Daarnaast is het budget in 2006 opgehoogd voor de inzet in Afghanistan in het kader van de misse ISAF III.

De stijging van de uitgaven van *VROM* is het gevolg van een stijging van de uitgaven aan het klimaatinstrument *Clean Development Mechanism* (CDM). Met CDM worden in het buitenland CO₂-emissies teruggedrongen in die landen waar dat tegen de laagste kosten kan. Deze emissiereducties tellen mee in de nationale reductieverplichting onder het Kyoto-protocol.

Op de begroting van *Volksgezondheid Welzijn en Sport* worden middelen ingezet om via het *United Nations Office on Drugs and Crime* de snelle verspreiding van HIV en Aids onder drugsgebruikers tegen te gaan. Hiervoor zijn middelen aan de VWS-begroting toegevoegd van 2006 tot en met 2010, met name in 2007, 2008 en 2009.

Gemeentefonds

GEMEENTEFONDS						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
totaal uitgaven	13 367,5	14 704,1	14 672,1	14 721,7	14 721,7	14 723,7
totaal niet-belastingontvangsten						
1 Gemeentefonds Uitgaven	13 367,5	14 704,1	14 672,1	14 721,7	14 721,7	14 723,7

Het *gemeentefonds* is een belangrijke inkomstenbron voor gemeenten. De beschikbare financiële middelen worden zodanig over de gemeenten verdeeld dat zij een gelijkwaardig voorzieningenpakket tegen globaal gelijke lasten kunnen leveren. De ontwikkeling van het gemeentefonds wordt bepaald door de normeringssystematiek en de toevoegingen en/of onttrekkingen vanwege specifieke taakmutaties.

Vanaf 2007 neemt de omvang van het gemeentefonds per saldo toe. Dit is grotendeels te verklaren door de overheveling van ruim 1,2 miljard euro van VWS naar het gemeentefonds in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO). Met deze wet wordt de verantwoordelijkheid voor bepaalde voorzieningen van de AWBZ overgedragen aan de gemeenten. Tegelijkertijd wordt een viertal subsidieregelingen uit de AWBZ overgeheveld, evenals twee specifieke uitkeringen die behoren bij de Wet Voorzieningen Gehandicapten. Deze wordt apart in beeld gebracht en toegelicht bij Accres gemeente/provinciefonds.

Provinciefonds

PROVINCIEFONDS						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
totaal uitgaven	1 085,5	1 110,2	1 110,2	1 110,2	1 110,2	1 110,2
totaal niet-belastingontvangsten						
1 Provinciefonds Uitgaven	1 085,5	1 110,2	1 110,2	1 110,2	1 110,2	1 110,2

Het *Provinciefonds* is een belangrijke inkomstenbron voor provincies. De beschikbare financiële middelen worden zodanig over de provincies verdeeld dat zij een gelijkwaardig voorzieningenpakket tegen globaal gelijke lasten kunnen leveren. De ontwikkeling van het provinciefonds wordt bepaald door de normeringssystematiek en de toevoegingen en/of onttrekkingen vanwege specifieke taakmutaties. De toename van het provinciefonds vanaf 2007 is te verklaren uit de toevoeging van het accres 2007. Er zijn dit begrotingsjaar geen specifieke mutaties geweest die het verloop van de uitgaven over de jaren wijzigen. De groei van het provinciefonds hangt samen met de normeringssystematiek. Deze wordt apart in beeld gebracht en toegelicht bij Accres gemeente/provinciefonds.

Infrastructuurfonds

INFRASTRUCTUURFONDS						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
totaal uitgaven	6 223,8	7 044,4	7 330,8	7 446,6	7 686,3	6 777,0
totaal niet-belastingontvangsten	6 051,4	6 988,3	7 328,2	7 446,6	7 686,3	6 777,0
11 Hoofdwatersystemen						
Uitgaven	672,6	530,8	675,1	743,8	800,7	719,4
Ontvangsten	6,2	1,3	1,0	0,1	0,1	
12 Hoofdwegennet						
Uitgaven	1 882,1	2 755,0	3 345,0	3 136,2	2 980,0	1 373,7
Ontvangsten	29,1	40,4	94,5	22,0	7,7	
13 Railwegen						
Uitgaven	1 900,9	2 388,0	2 277,4	2 370,6	2 333,7	2 604,7
Ontvangsten	24,1	80,9	101,6	123,0	131,0	148,0
14 Regionaal, lokale infra						
Uitgaven	301,8	328,4	253,2	234,1	296,9	171,0
15 Hoofdvaarwegennet						
Uitgaven	568,0	516,6	524,9	581,1	639,4	711,1
Ontvangsten	20,7	12,5	11,6	11,9	13,3	
16 Megaprojecten niet-Verkeer en Vervoer						
Uitgaven	128,9	138,0	167,1	269,0	288,9	362,6
Ontvangsten						20,0
17 Megaprojecten Verkeer en Vervoer						
Uitgaven	720,0	338,6	42,7	68,0	303,8	309,2
Ontvangsten	37,3					
18 Overige uitgaven en ontvangsten						
Uitgaven	49,4	49,1	45,4	43,8	42,9	525,2
Ontvangsten	35,8	36,8	36,7	36,8	36,7	519,7
19 Bijdrage andere begrotingen Rijk						
Ontvangsten	5 898,2	6 816,4	7 082,8	7 252,8	7 497,6	6 089,3

Op het Infrastructuurfonds worden de producten op het gebied van infrastructuur verantwoord. Het Infrastructuurfonds wordt gevoed vanuit de begroting van Verkeer en Waterstaat en vanuit het Fonds Economische Structuurversterking. De bijdrage aan het Infrastructuurfonds wordt jaarlijks met 2,8 procent geëxtrapoleerd.

Het hogere budget in 2006 ten opzichte van 2007 op het artikel *Hoofdwatersystemen* wordt enerzijds verklaard door uitgestelde betalingen en projecten in 2005 waarvoor budget is overgeheveld naar 2006 en anderzijds door een extra toevoeging voor zwakke schakels in de kustverdediging. De oploep vanaf 2007 naar latere jaren wordt tevens door het eerder beschikbaar stellen van middelen voor het aanpakken van de zwakke schakels kust bepaald.

Met betrekking tot de budgetten voor het *Hoofdwegennet* is het fors lagere bedrag in 2006 voornamelijk een gevolg van de problematiek inzake de luchtkwaliteit. Diverse planstudies, met name bij wegprojecten, zijn door de uitspraak van de Raad van State ten aanzien van het besluit Luchtkwaliteit vertraagd. Het fors lagere bedrag in 2011 heeft te maken met reeds gereserveerde middelen in het Fonds Economische Structuurversterking die nog niet zijn toegevoegd aan de Infrastructuurfonds-begroting. Dit omdat formeel het vrijgeven, en daarmee de

verwerking in de begroting, pas kan plaatsvinden als de onderliggende projecten voldoende zijn uitgewerkt en/of er besluitvorming over heeft plaatsgevonden.

Op het artikel *Spoorwegen* zijn zowel aanleg- als onderhoud- en vervangingsbudgetten opgenomen. De wijze waarop deze gepland zijn in de tijd, bepaalt het wisselende verloop over de jaren. Het fors lagere bedrag in 2006 wordt veroorzaakt door minder aanlegwerkzaamheden.

Het budget voor *Regionale en lokale infrastructuur* fluctueert omdat het uitgaven (subsidies) betreft voor grote infrastructuurprojecten die door andere overheden worden aangelegd. Momenteel zijn dit vooral projecten voor openbaar vervoer, met name over rails zoals de Noord-Zuidlijn, Beneluxmetro en Randstadrail.

Bij de *Megaprojecten niet-Verkeer en Vervoer* bepaalt het project Ruimte voor de Rivier voornamelijk het verloop door de jaren heen. De budgetontwikkeling van de Megaprojecten Verkeer en Vervoer weerspiegelt het aflopen van de uitgaven voor de Betuweroute en de HSL-Zuid. De oploop in 2009 en 2010 betreft de reservering voor de Zuiderzeelijn.

Bij de *Overige uitgaven en ontvangsten* is de grote verhoging in 2011 een gevolg van de eerste aflossing door ProRail voor de aandelen van Railinfrabeheer B.V. De andere aflossing zal in 2012 plaatsvinden.

Het fluctueren op het artikel *Ontvangsten andere begrotingen Rijk* betreft de voeding van het Infrastructuurfonds. Zowel de bijdrage van de begroting van Verkeer en Waterstaat als die uit het Fonds Economische Structuurversterking kent een zelfde soort verloop over de jaren.

Fonds Economische Structuurversterking

FONDS ECONOMISCHE STRUCTUURVERSTERKING						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
totaal uitgaven	2 818,0	3 420,7	3 100,0	2 982,2	3 371,0	3 111,7
totaal niet-belastingontvangsten	3 914,7	3 695,1	2 764,0	2 414,3	2 075,1	1 975,1
11 Verkeer en Vervoer Uitgaven	1 654,6	2 049,6	1 839,4	1 845,3	1 993,1	710,3
12 Milieu en Duurzaamheid Uitgaven	122,8	205,9	145,0	138,4	195,1	205,0
13 Kennis en Innovatie Uitgaven	672,8	730,0	489,3	452,4	210,7	43,2
14 Ruimtelijke Ordening Uitgaven	227,5	224,3	88,6	28,0	25,1	20,7
15 Projecten in Voorbereiding Uitgaven	140,3	210,9	537,8	518,2	946,9	2 132,6
21 Ontvangsten uit Aardgasbaten Ontvangsten	3 402,0	3 131,0	2 149,0	1 779,0	1 411,0	1 391,0
22 Voeding uit incidentele baten Ontvangsten	512,7	564,1	615,0	635,3	664,1	584,1

Het Fonds Economische Structuurversterking (FES) is een verdeelfonds en heeft als doel het financieren van investeringsprojecten van nationaal

belang waarmee beoogd wordt de economische structuur te versterken. De feitelijke projectuitgaven worden onderbouwd, geraamd en verantwoord op de andere begrotingshoofdstukken. Het kasritme van de FES-uitgaven wordt bepaald door de financieringsbehoefte van de goedgekeurde FES-projecten, passend binnen de budgettaire randvoorwaarden van de FES-wet. In het verleden kende de begrotingsindeling van het FES twee invalshoeken: een thematische en een chronologische. Vanaf Ontwerpbegroting 2007 wordt de FES-begroting volledig thematisch ingedeeld, wat de inzichtelijkheid in FES-uitgaven vergroot.

Op de terreinen *Verkeer en Vervoer, Milieu en Duurzaamheid, Kennis en innovatie, Ruimtelijke ordening* worden bijdragen geleverd aan verschillende departementale begrotingen vanuit het FES. Voorbeelden van deze bijdragen zijn projecten in het kader van infrastructuur, luchtkwaliteit, kennis en budget investeringen in ruimtelijke kwaliteit (Birk). De afloop na 2007 wordt veroorzaakt doordat na die tijd nog onvoldoende concrete invulling aan projecten is gegeven, om de middelen aan de departementale begrotingen toe te voegen. Deze middelen zijn derhalve gereserveerd in het FES op het artikel *Projecten in voorbereiding*. De middelen die zijn gereserveerd binnen het FES worden, alvorens deze aan de verschillende departementale begrotingen toegevoegd worden, geboekt op het artikel *Projecten in voorbereiding*. De toename wordt veroorzaakt door enkele grote reserveringen voor onder andere Project Mainport Rotterdam, Noordvleugel, enveloppe luchtkwaliteit, Nota Ruimte en reserveringen voor projecten op het gebied van kennis, innovatie en onderwijs.

De voeding van het FES bestaat onder meer uit een vast percentage (40,9 procent) van de totale *aardgasbaten*. De aardgasbaten zijn in 2006 en 2007 opwaarts bijgesteld als gevolg van nieuwe ramingen van olieprijs en dollarkoers. Vanaf 2008 wordt vanuit behoedzaamheidoverwegingen met een lagere olieprijs gerekend wat de aflopende reeks verklaart.

Naast ontvangsten uit aardgasbaten wordt het FES gevoed uit vrijvallende rentelasten en annuïteiten die het gevolg zijn van het verlagen van de staatsschuld met de opbrengst van verkoop staatsdeelnemingen (gecorrigeerd voor dividendderving) respectievelijk van veilingen van rechten. Dit zijn de zogenaamde *incidentele baten*. De verwachte verkoop van enkele grote staatsdeelnemingen zorgt voor een hogere voeding uit vrijvallende rentelasten vanaf 2008.

AOW-Spaarfonds

AOW-SPAARFONDS						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
totaal uitgaven						
totaal niet-belastingontvangsten	3 934,2	4 195,2	4 486,9	4 824,7	5 201,0	5 564,5
1 Rijksbijdrage AOW-spaarfonds Ontvangsten	2 858,8	2 972,3	3 085,7	3 199,2	3 312,6	3 426,0
2 Rentebijdrage over AOW-spaarfonds Ontvangsten	1 075,4	1 222,9	1 401,2	1 625,5	1 888,4	2 138,4

Het AOW-spaarfonds is ingesteld in 1998 om de financierbaarheid van de AOW op de langere termijn zeker te stellen. Het fonds wordt gevoed door bijdragen vanuit de begroting van SZW. De *Rijksbijdragen* dient conform de wet Premiemaximering AOW en introductie spaarfonds AOW jaarlijks

met minimaal 113,4 miljoen euro te stijgen. Het fonds ontvangt daarnaast *rente* over het totaal opgebouwde vermogen. De rente wordt aan het fondsvermogen toegevoegd.

Diergezondheidsfonds

DIERGEZONDHEIDSFONDS						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
totaal uitgaven	22,0	9,0	9,0	9,0	9,0	9,0
totaal niet-belastingontvangsten	8,9	9,0	9,0	9,0	9,0	9,0
1 Bewaking en bestrijding van dierziekten						
Uitgaven	22,0	9,0	9,0	9,0	9,0	9,0
Ontvangsten	8,9	9,0	9,0	9,0	9,0	9,0

Op de begroting van het Diergezondheidsfonds worden meerjarig de reguliere uitgaven voor *bewaking en bestrijding van dierziekten* opgenomen. Dekking vindt plaats door bijdragen van de sector, de EU en het Rijk. De uitgaven zijn in 2006 incidenteel hoger vanwege de afwikkeling van uitgaven die verband houden met de bestrijding van de Aviaire Influenza-uitbraak (vogelpest) in 2003.

BTW-compensatiefonds

BTW-COMPENSATIEFONDS						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
totaal uitgaven	1 940,0	2 005,6	2 094,2	2 168,3	2 226,3	2 291,5
totaal niet-belastingontvangsten						
1 BTW-compensatiefonds						
Uitgaven	1 940,0	2 005,6	2 094,2	2 168,3	2 226,3	2 291,5

Gemeenten, provincies en kaderwetgebieden kunnen de betaalde BTW voor hun niet-ondernemersactiviteiten in beginsel gecompenseerd krijgen uit het *BTW-compensatiefonds*. Als gevolg van hogere declaraties over 2005 is de raming van 2006 tot en met 2011 opgehoogd.

Accres Gemeentefonds/Provinciefonds

ACCRES GEMEENTEFONDS/PROVINCIEFONDS						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
totaal uitgaven		22,1	597,5	1 039,0	1 379,7	1 682,6
60 Accres Gemeentefonds		20,7	552,0	959,7	1 274,3	1 554,0
61 Accres Provinciefonds		1,3	45,4	79,3	105,4	128,6

De accresen volgen uit de normeringsystematiek die geldt voor het *Gemeente- en Provinciefonds*. Volgens deze systematiek is de ontwikke-

ling van de omvang van de fondsen gekoppeld aan de ontwikkeling van de netto gecorrigeerde rijksuitgaven. De accessen zijn bedoeld als compensatie voor loon- en prijsontwikkelingen evenals volume-ontwikkelingen in de uitgaven van gemeenten en provincies. Op basis van de huidige inzichten in de netto gecorrigeerde rijksuitgaven zijn de accessen berekend. De accessen 2006 en 2007 (grotendeels) zijn structureel overgeboekt naar het gemeente- en provinciefonds.

Waddenfonds

WADDENFONDS						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
totaal uitgaven		33,9				
totaal niet-belastingontvangsten		33,9				
1 Waddenfonds						
Uitgaven		33,9				
Ontvangsten		33,9				

Het *Waddenfonds* wordt ingesteld per 2007 en in dat jaar worden ook de eerste middelen aan dit fonds toegevoegd vanuit de VROM begroting.

Arbeidsvoorwaarden

ARBEIDSVORWAARDEN						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
totaal uitgaven	48,2	1 128,1	1 891,3	2 797,6	3 744,1	4 705,4
totaal niet-belastingontvangsten						
1 arbeidsvoorwaardenruimte ijklijn RB-eng						
Uitgaven	48,2	1 030,9	1 725,7	2 549,4	3 411,8	4 284,3
2 arbeidsvoorwaardenruimte ijklijn SZ						
Uitgaven		95,7	163,2	244,3	326,6	413,9
4 indexering rijksbijdragen aan loonbijstelling						
Uitgaven		1,4	2,4	4,0	5,7	7,2

Op de aanvullende post arbeidsvoorwaarden worden de middelen gereserveerd die nodig zijn om de loon gevoelige uitgaven op de *Rijksbegroting, Sociale Zekerheid en Zorg* op het uitgavenpeil van het desbetreffende jaar te brengen. De oploop in de cijfers ontstaat doordat jaarlijks een structurele reservering wordt opgenomen teneinde de begrotingsuitgaven (zoals deze op de afzonderlijke begrotingen zijn opgenomen) van constante naar lopende prijzen te brengen.

Koppeling Uitkeringen/Nominale Bijstelling AKW

KOPPELING UITKERINGEN/NOMINALE BIJSTELLING AKW						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
totaal uitgaven		188,7	378,1	545,8	724,0	908,8
totaal niet-belastingontvangsten		9,3	17,1	23,6	30,3	37,0
23 Reïntegratie Uitgaven		0,8	1,3	1,7	2,3	2,8
24 Sociale werkvoorziening Ontvangsten		9,3	17,1	23,6	30,3	37,0
30 Inkomensbescherming met activering Uitgaven		99,5	177,6	248,6	328,7	413,0
31 Inkomensbescherming en arbeidsongeschiktheid Uitgaven		38,7	73,8	105,5	138,7	173,9
32 Overige inkomensbescherming Uitgaven		6,7	10,8	14,4	17,8	21,1
33 Tegemoetkoming specifieke kosten Uitgaven		43,1	114,5	175,6	236,6	297,9

Op de aanvullende post *koppeling uitkeringen/nominale bijstelling Algemene Kinderbijslagwet (AKW)* worden de uitgaven voor de indexering van de begrotingsgefinancierde sociale zekerheidsuitgaven geraamd. De mutaties in uitgaven op dit artikel komen tot stand door aanpassingen van de Wet koppeling met afwijkingsmogelijkheden (WKA) en AKW-index en door grondslageffecten bij de uitkeringen. WKA en AKW index vindt plaats op basis van CPB-cijfers over respectievelijk contractloon- en prijsontwikkeling. Vanaf 2006 is de WKA- en AKW-koppeling weer hersteld.

Prijsbijstelling/Indexering Wet Studiefinanciering

PRIJSBIJSTELLING/INDEXERING WET STUDIEFINANCIERING						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
totaal uitgaven		537,5	1 142,5	1 780,0	2 477,5	3 117,7
80 Prijsbijstelling		504,0	1 061,8	1 655,6	2 307,8	2 900,2
84 Indexering WSF		33,4	80,7	124,4	169,7	217,5

Op de aanvullende post *Prijsbijstelling en Indexering WSF* is de meest actuele raming van de prijsstijgingen opgenomen die zich voordoen op de rijksbegroting en de normbedragen in de studiefinanciering. Als gevolg van de tranche-gewijze opbouw ontstaat in de tijd een oplopend uitgaven-niveau. De prijsbijstelling 2007 wordt naar verwachting in het voorjaar 2007 toegedeeld aan de departementale begrotingen.

Algemeen

ALGEMEEN	2006	2007	2008	2009	2010	2011
totaal uitgaven	265,1	316,0	442,1	482,5	313,4	308,4
totaal niet-belastingontvangsten	725,4	2 671,6	1 472,3	151,2	151,2	151,2
2 Uitvoeringskosten fiscale wetsvoorstellen Uitgaven	3,0	15,2	16,6	16,6	16,5	16,5
3 Verkoop staatsdeelnemingen Ontvangsten	475,0	2 450,0	1 300,0			
4 Eindejaarsmarge Uitgaven	- 460,0	- 100,5	- 74,7			
7 Dividendderving Ontvangsten	- 1,7	- 31,8	- 81,1	- 102,2	- 102,2	- 102,2
10 NBO-taakstelling Ontvangsten	252,1	253,4	253,4	253,4	253,4	253,4
17 Behoedzaamheidsreserve GF/PF Uitgaven		135,3	226,9	226,9	226,9	226,9
35 BTW Openbaar Vervoer Uitgaven	533,9	85,4	56,2			
43 reservering SZA Uitgaven	148,0	100,0	170,0	170,0		
55 Diversen Uitgaven	40,1	80,5	62,0	73,5	74,5	69,5

Op de aanvullende post *Algemeen* staan middelen waarvan op het moment van reservering nog niet expliciet kan worden aangegeven op welke begroting(en) zij uiteindelijk worden verantwoord, of waarvan de exacte omvang nog niet kan worden aangegeven. Daarnaast staan op deze aanvullende post taakstellingen geparkeerd die uiteindelijk door de diverse begrotingen ingevuld worden (bijvoorbeeld de ramingstechnische veronderstelling in = uit bij de eindejaarsmarge).

De (negatieve) omvang van de raming van de uitgaven op deze aanvullende post wordt in 2006 bepaald door de ramingstechnische veronderstelling rond de *eindejaarsmarge* 2005. Hiermee wordt verondersteld dat het gebruik van de eindejaarsmarge in 2006 even groot is als in 2005. Verder staan middelen gereserveerd voor de *uitvoering fiscale wetsvoorstellen*, *behoedzaamheidsreserve GF/PF* en *BTW-compensatie Openbaar Vervoer*. Tevens is voor SZA een *reservering* getroffen voor frictiekosten UWV en ESF in het kader van de loketsluiting. De uitgaven en ontvangsten in de post *Diversen* betreffen o.a. reserveringen voor lopende onderhandelingen uit hoofde van het transitietraject ROC's, omgevingsvergunning bij VROM, bijstand voor rechtmatig in Nederland verblijvend kinderen en de WTOS in kindertoeslag.

Bij de ontvangsten is op deze aanvullende post een actuele inschatting opgenomen voor de verkoopopbrengsten van *staatsdeelnemingen*. Op de aanvullende post is, in samenhang met de taakstelling verkoop staatsdeelnemingen, een reservering opgenomen voor *dividendderving*. De daadwerkelijke ontvangsten uit hoofde van verkoop staatsdeelnemingen en dividendderving worden geboekt op de begroting van Financiën. Aan

de ontvangstenkant is tevens de taakstelling op de niet-belastingontvangsten opgenomen. Realisatie van deze taakstelling blijkt doorgaans aan het eind van het jaar.

Consolidatie

CONSOLIDATIE						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
totaal uitgaven	- 8 179,4	- 9 254,5	- 9 071,2	- 9 214,9	- 9 844,8	- 8 683,3
totaal niet-belastingontvangsten	- 8 179,4	- 9 254,5	- 9 071,2	- 9 214,9	- 9 844,8	- 8 683,3
1 Nog niet toegerekend						
Uitgaven	- 8 179,4	- 9 254,5	- 9 071,2	- 9 214,9	- 9 844,8	- 8 683,3
Ontvangsten	- 8 179,4	- 9 254,5	- 9 071,2	- 9 214,9	- 9 844,8	- 8 683,3

De post Consolidatie wordt gebruikt voor het corrigeren van de Rijksbegroting voor dubbelstellingen door het «bruto-boeken» van bijdragen. Het bruto-boeken houdt in dat zowel het departement dat bijdraagt, de uitgaven in de begroting opneemt. Het ontvangende departement raamt de te ontvangen bijdragen ook aan de ontvangstenkant van de begroting. Hierdoor wordt het rekenkundig niveau van de totale rijksuitgaven en de rijksontvangsten hoger dan het feitelijk niveau. Door de post Consolidatie wordt hiervoor gecorrigeerd. De hoogte van de post wordt in belangrijke mate bepaald door de bijdragen via de begrotingen van Verkeer en Waterstaat en het FES aan het Infrastructuurfonds.

2 Verticale toelichting 2006–2011

De verticale toelichting bevat een cijfermatig overzicht voor alle begrotingen van budgettaire veranderingen die zich hebben voorgedaan sinds de Ontwerpbegroting 2006. Er wordt per begroting een cijfermatig overzicht gepresenteerd, gevolgd door een toelichting op de voornaamste veranderingen. Voor een meer gedetailleerde toelichting op de veranderingen wordt verwezen naar de afzonderlijke begrotingen.

De verticale toelichting onderscheidt drie verschillende categorieën mutaties; Mee- en tegenvallers, Beleidsmatige mutaties en Technische mutaties. Alle overboekingen, desalderingen, statistische correcties en mutaties die niet tot de ijklijn behoren, zijn in de laatste categorie «technische mutaties» geclusterd. Overigens hebben vrijwel alle overboekingen en desalderingen wél een beleidsmatig karakter. Dit komt tot uitdrukking in de toelichtingen. Ingeval samenhangende mutaties in meerdere categorieën voorkomen, worden deze éénmaal toegelicht.

De totalen per begroting worden in eerste instantie gepresenteerd exclusief de bedragen, die onder de Homogene Groep Internationale Samenwerking (HGIS) vallen. Door middel van een aansluitregel wordt het deel van de begroting dat onder HGIS valt, zichtbaar gemaakt. De laatste regel geeft per begroting de totaalstand inclusief HGIS aan. De veranderingen die optreden binnen het HGIS-deel van de begroting worden gepresenteerd en toegelicht in de verticale toelichting van alle HGIS-uitgaven.

De ondergrens is afhankelijk van de omvang van de begroting en verschilt voor de verschillende categorieën mutaties. De post diversen bevat de mutaties die onder de ondergrens vallen en wordt in principe alleen toegelicht, indien zich bijzonderheden voordoen.

Huis der Koningin

I HUIS DER KONINGIN: UITGAVEN

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Stand Miljoenennota 2006	5,7	5,7	5,7	5,7	5,7	
Beleidsmatige mutaties Rijksbegroting in enge zin Diversen	0,0	0,3	0,3	0,3	0,3	
Extrapolatie	0,0	0,3	0,3	0,3	0,3	5,9
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2006	0,0	0,3	0,3	0,3	0,3	
Stand Miljoenennota 2007	5,7	5,9	5,9	5,9	5,9	5,9

Staten-Generaal

IIA STATEN-GENERAAL: UITGAVEN

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Stand Miljoenennota 2006	113,3	113,1	112,0	111,5	111,0	
Beleidsmatige mutaties Rijksbegroting in enge zin Diversen	4,8	7,8	4,0	2,6	2,5	
Technische mutaties Rijksbegroting in enge zin Diversen	4,8	7,8	4,0	2,6	2,5	
Extrapolatie	2,8	2,1	2,1	2,0	2,0	116,3
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2006	7,6	9,9	6,1	4,6	4,5	
Stand Miljoenennota 2007	120,9	123,0	118,1	116,1	115,5	116,3

IIA STATEN-GENERAAL: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Stand Miljoenennota 2006	2,1	2,1	1,9	1,9	1,9	
Extrapolatie						1,9
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2006	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Stand Miljoenennota 2007	2,1	2,1	1,9	1,9	1,9	1,9

Beleidsmatige mutaties/diversen

Bij de Eerste Kamer zijn extra middelen beschikbaar gesteld voor beleidsinhoudelijke ondersteuning en verbetering van de communicatie.

Hoge Colleges van Staat

IIB OVERIGE HOGE COLLEGES VAN STAAT EN KABINETTEN: UITGAVEN

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Stand Miljoenennota 2006	89,7	89,2	84,5	84,5	84,4	
Mee- en tegenvallers Rijksbegroting in enge zin Diversen	2,3	3,3	2,0	1,4	1,4	
Beleidsmatige mutaties Rijksbegroting in enge zin Diversen	2,3	3,3	2,0	1,4	1,4	
Technische mutaties Rijksbegroting in enge zin Diversen	2,1	2,2	1,2	1,4	5,9	
Extrapolatie Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2006	1,3	0,8	1,7	1,6	1,6	88,9
Stand Miljoenennota 2007	5,7	6,2	4,9	4,4	9,0	
Stand Miljoenennota 2007	95,4	95,4	89,4	88,9	93,4	88,9

IIB OVERIGE HOGE COLLEGES VAN STAAT EN KABINETTEN: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Stand Miljoenennota 2006	2,8	2,8	2,8	2,8	2,8	
Technische mutaties Rijksbegroting in enge zin Diversen	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	
Extrapolatie Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2006	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	2,8
Stand Miljoenennota 2007	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	
Stand Miljoenennota 2007	2,9	2,8	2,8	2,8	2,8	2,8

Mee- en tegenvallers/diversen

Door een toename van het aantal asielgerelateerde Hoger Beroepszaken is er sprake van een tegenvaller bij de Raad van State.

Beleidsmatige mutaties/diversen

De Nationale Ombudsman krijgt structureel middelen om meer onderzoek op eigen initiatief te kunnen doen. Er worden incidenteel middelen beschikbaar gesteld voor het afhandelen van de extra klachten op diverse terreinen. De nieuwbouw het gebouw van de Raad van State leidt met name in 2010 tot extra inrichtings- en inventariskosten.

Algemene Zaken

III ALGEMENE ZAKEN: UITGAVEN						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Stand Miljoenennota 2006	44,3	43,2	43,0	42,9	42,9	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	0,7	1,2	1,2	1,2	1,2	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Gemeenschappelijk communicatiebeleid	0,0	14,6	14,6	14,6	14,6	
Diversen	3,1	-3,8	-3,8	-3,8	-3,8	
Extrapolatie						
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2006	3,7	12,0	12,0	11,9	11,9	54,8
Stand Miljoenennota 2007	48,0	55,2	55,0	54,8	54,8	54,8

III ALGEMENE ZAKEN: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Stand Miljoenennota 2006	4,4	4,4	4,4	4,4	4,4	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	1,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	
Extrapolatie						
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2006	1,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	1,3
Stand Miljoenennota 2007	5,4	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3

Gemeenschappelijk communicatiebeleid

Naar aanleiding van het rapport-Wolffensperger wordt op de begroting van AZ een budget van jaarlijks 14,6 miljoen euro gereserveerd voor gemeenschappelijk communicatiebeleid. In dit kader wordt onder meer geïnvesteerd in de Postbus-51 Informatiedienst, knipselkranten, nieuwe media en het verder professionaliseren van de overheidscommunicatie.

Technische mutaties/diversen

In 2007 loopt het Actieprogramma Overheidscommunicatie af. De hiermee samenhangende uitgaven en ontvangsten worden verlaagd.

Koninkrijksrelaties

IV KONINKRIJKSRELATIES: UITGAVEN

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Stand Miljoenennota 2006	173,0	166,2	165,2	157,9	142,4	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Schuldsanering Aruba	10,4	0,0	0,0	0,0	0,0	
Walradar	- 5,5	0,0	0,0	0,0	0,0	
Diversen	5,1	3,1	- 2,3	2,9	1,9	
Technische mutaties	10,0	3,1	- 2,3	2,9	1,9	
Rijksbegroting in enge zin						
Liquiditeitssteun	13,2	0,0	0,0	0,0	0,0	
Luchtverkenningcapaciteit kustwacht	0,0	- 15,0	0,0	0,0	0,0	
Diversen	4,4	1,9	1,9	1,8	1,7	
Extrapolatie	17,6	- 13,1	1,9	1,8	1,7	144,1
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2006	27,5	- 10,0	- 0,4	4,8	3,7	
Stand Miljoenennota 2007	200,5	156,2	164,9	162,6	146,1	144,1

IV KONINKRIJKSRELATIES: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Stand Miljoenennota 2006	15,9	13,0	15,3	16,3	16,1	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Technische mutaties	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Rijksbegroting in enge zin						
Liquiditeitssteun	13,2	0,0	0,0	0,0	0,0	
Diversen	2,4	0,0	0,0	0,0	0,0	
Extrapolatie	15,6	0,0	0,0	0,0	0,0	15,5
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2006	15,6	0,0	0,0	0,0	0,0	
Stand Miljoenennota 2007	31,5	13,0	15,3	16,3	16,1	15,5

Schuldsanering Aruba

Aangezien Aruba in 2005 niet aan de voorwaarde voor begrotings-evenwicht heeft voldaan, zijn de voor schuldsanering Aruba beschikbare middelen overgeheveld van 2005 naar 2006.

Walradar

Een in de Voorjaarsnota 2005 verwerkte intertemporele compensatie met betrekking tot de investeringsuitgaven voor het walradarsysteem wordt ongedaan gemaakt.

Op een geblokkeerde rekening van de Bank Nederlandse Antillen (BNA) staat een restantbedrag van 13,2 miljoen euro uit hoofde van eerder verstrekte liquiditeitssteun. Met de Nederlandse Antillen is afgesproken dat dit bedrag wordt teruggestort en zal worden aangewend voor de investering in een walradarsysteem.

Buitenlandse Zaken

V BUITENLANDSE ZAKEN: UITGAVEN						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Stand Miljoenennota 2006 (excl. IS)	6 851,8	6 989,1	7 140,3	7 310,7	7 454,3	
Beleidsmatige mutaties Rijksbegroting in enge zin Afdrachten aan de EU	- 366,5	25,1	499,1	- 2 292,8	- 828,7	
Extrapolatie	- 366,5	25,1	499,1	- 2 292,8	- 828,7	6 589,6
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2006	- 366,5	25,1	499,1	- 2 292,8	- 828,7	
Stand Miljoenennota 2007 (excl. IS)	6 485,3	7 014,2	7 639,4	5 017,9	6 625,6	6 589,6
Totaal Internationale samenwerking	4 814,9	4 708,7	4 988,2	5 154,5	5 298,2	5 499,7
Stand Miljoenennota 2007 (incl. IS)	11 200,2	11 722,9	12 627,6	10 172,4	11 923,8	12 089,4

V BUITENLANDSE ZAKEN: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Stand Miljoenennota 2006 (excl. IS)	494,8	521,1	531,5	542,1	552,9	
Mee- en tegenvallers Rijksbegroting in enge zin Perceptiekosten	23,5	90,3	92,2	94,0	95,9	
Extrapolatie	23,5	90,3	92,2	94,0	95,9	661,8
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2006	23,5	90,3	92,2	94,0	95,9	
Stand Miljoenennota 2007 (excl. IS)	518,3	611,4	623,6	636,1	648,8	661,8
Totaal Internationale samenwerking	105,9	113,1	115,9	118,7	99,2	99,2
Stand Miljoenennota 2007 (incl. IS)	624,2	724,5	739,5	754,8	748,0	761,0

Afdrachten EU

De afdrachten aan de Europese Unie vallen in 2006 lager uit door lagere totale EU-uitgaven. In 2007 en verder vallen de landbouwheffingen en invoerrechten hoger uit. Daarnaast vallen door het succesvolle onderhandelingsresultaat eind vorig jaar de EU-afdrachten in de periode 2007–2013 fors lager uit. In deze cijfers is uitgegaan van het scenario dat het nieuwe Eigen Middelenbesluit in 2009 in werking treedt, dit terwijl de gerealiseerde kortingen reeds vanaf 2007 van kracht zijn. Doordat de lagere afdrachten voor de periode 2007–2009 in één keer in 2009 verwerkt worden, laat dit jaar een sterke daling zien.

Perceptiekosten

De hogere perceptiekostenvergoeding is een direct gevolg van de verwachte hogere inning van landbouwheffingen en invoerrechten voor 2007 en verder. Nederland ontvangt voor het innen van deze heffingen een vergoeding van 25 procent.

Justitie

VI JUSTITIE: UITGAVEN						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Stand Miljoenennota 2006 (excl. IS)	5 394,0	5 287,6	5 178,9	5 191,2	5 192,4	
Mee- en tegenvallers						
Rijksbegroting in enge zin						
Asiel: bezetting COA (incl. herhaalde aanvraag)	33,1	21,9	25,6	2,8	0,1	
Asiel: IND instroom	24,4	15,9	4,2	1,4	1,4	
Diversen	18,2	26,7	21,1	18,8	18,7	
	75,7	64,5	50,9	23,0	20,2	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Aanbevelingen parlementair onderzoek TBS	1,6	23,9	62,6	86,9	104,9	
Extra integratietrajecten allochtone vrouwen (Taaltotaal PaVEM)	22,5	22,5	0,0	0,0	0,0	
Inburgering	67,5	0,0	0,0	0,0	0,0	
Incidentele verlaging budgettair kader DJI	- 18,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
IND: diversen	34,5	17,4	8,2	0,6	0,6	
Jeugd	14,0	30,0	30,0	30,0	30,0	
PIJ maatregel	0,0	9,7	14,5	17,9	22,3	
Project terugkeer	0,0	9,7	15,0	0,0	0,0	
Rechterlijke macht	33,5	27,0	26,7	26,7	26,7	
Verbeterprogramma opsporing en vervolging (Posthumus)	13,6	22,4	25,9	28,4	28,4	
Diversen	59,9	51,1	34,2	26,4	18,7	
	229,1	213,4	217,1	216,9	231,6	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Educatiemiddelen inburgering (van OCW)	0,0	70,5	70,5	70,5	70,5	
Loonbijstelling tranche 2006	63,9	58,9	57,3	57,9	57,9	
Overheveling budget forensische zorg (van VWS)	0,0	213,8	213,8	213,8	213,8	
Prijsbijstelling 2006	33,2	36,5	35,4	35,6	35,5	
Diversen	0,8	- 33,2	- 32,8	- 33,4	- 34,7	
Niet tot een ijklijn behorend						
Leenfaciliteit inburgering	- 38,7	- 30,9	- 30,9	- 30,9	- 30,9	
Diversen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	59,2	315,6	313,3	313,5	312,1	
Extrapolatie						
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2006	363,9	593,5	581,3	553,4	563,9	5 735,2
Stand Miljoenennota 2007 (excl. IS)	5 757,9	5 881,0	5 760,2	5 744,5	5 756,3	5 735,2
Totaal Internationale samenwerking	10,3	16,0	28,2	26,4	18,8	18,8
Stand Miljoenennota 2007 (incl. IS)	5 768,2	5 897,0	5 788,4	5 770,9	5 775,1	5 754,0

VI JUSTITIE: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Stand Miljoenennota 2006 (excl. IS)	1 016,1	1 055,3	1 071,2	1 084,5	1 087,5	
Mee- en tegenvallers						
Rijksbegroting in enge zin						
Asiel: meevaller COA 2005	35,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Asiel: ontvangsten ODA	- 24,8	- 22,9	- 12,9	- 13,1	- 13,4	
Diversen	5,1	0,0	0,0	0,0	0,0	
	15,3	- 22,9	- 12,9	- 13,1	- 13,4	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	- 2,8	- 4,2	- 3,7	- 3,5	- 3,5	
	- 2,8	- 4,2	- 3,7	- 3,5	- 3,5	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	16,0	16,4	15,7	15,3	14,2	
Niet tot een ijklijn behorend						
Leenfaciliteit inburgering	- 4,7	- 16,1	- 21,0	- 27,9	- 30,9	
Diversen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	11,3	0,3	- 5,3	- 12,6	- 16,7	
Extrapolatie						1 052,6
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2006	23,8	- 26,8	- 21,9	- 29,2	- 33,7	
Stand Miljoenennota 2007 (excl. IS)	1 039,9	1 028,5	1 049,3	1 055,3	1 053,8	1 052,6
Totaal Internationale samenwerking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stand Miljoenennota 2007 (incl. IS)	1 039,9	1 028,5	1 049,3	1 055,3	1 053,8	1 052,6

Asiel: bezetting COA (incl. herhaalde aanvraag)

Door een hogere instroom en een lagere uitstroom van asielzoekers worden er hogere opvangkosten voorzien dan geraamd.

Asiel: IND instroom

De asielinstroom en dus het aantal asielaanvragen bij de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) neemt ten opzichte van de raming licht toe. Daarnaast vindt in 2006 de verwerking plaats van de zogenaamde 14-1 brieven¹ (circa 3700 aanvragen), waardoor de productie van de IND een piek vertoont.

Mee- en tegenvallers/diversen

Deze post bestaat uit een saldo van meerdere kleine mutaties. De geraamde besparing bij bewaringszaken van vreemdelingen als gevolg van de herinvoering van de 28-dagen toets (hierdoor hoeft de eerste rechterlijke toets pas 28 dagen na inbewaringstelling plaats te vinden in plaats van na tien, zoals voorheen) blijkt zich in de praktijk niet voor te doen. Vreemdelingen gaan namelijk zelf in een vroegtijdig stadium in

¹ Naar aanleiding van een uitspraak van de toenmalige minister voor V&I (Nawijn) gedaan op 14 januari 2003 om zaken alsnog op schijnendheid te beoordelen zijn circa 9800 brieven met een verzoek hiertoe binnengekomen bij Justitie en de IND. Als gevolg van een uitspraak van de afdeling Bestuursrechtspraak van de RvS moeten veel van deze brieven worden opgevat als een aanvraag voor een verblijfsvergunning asiel, waardoor zich een piek voordoet in de asielinstroom.

beroep. De meerjarige productieraming voor de Vreemdelingenkamers en de rechtsbijstand wordt hiervoor aangepast.

Aanbevelingen parlementair onderzoek TBS

In de kabinetsreactie op het parlementair onderzoek TBS (TK 30 250, nr. 9) zijn verbetervoorstellen van de TBS-maatregel aangekondigd. De TBS-capaciteit wordt uitgebreid met 350 plaatsen, mede door de bouw van twee nieuwe inrichtingen. Door aanscherping van het verlobbeleid en een toename van het aantal TBS-opleggingen door de rechter, is de behoefte aan TBS-capaciteit toegenomen. Ook wordt het toezicht door de reclassering uitgebreid en wordt meer onderzoek uitgevoerd naar risicofactoren en effectiviteit van behandelmethoden. Daarnaast worden 700 gevangenisplaatsen omgezet in bijzondere zorgplaatsen. Hierdoor kunnen meer gevangenen met ernstige psychiatrische problemen worden opgevangen tijdens detentie.

Extra integratietrajecten allochtone vrouwen (Taal totaal PaVEM)

Naar aanleiding van de resultaten van de commissie PaVEM worden in 2006 en 2007 extra inburgeringstrajecten aangeboden aan allochtone vrouwen. De totale ruimte binnen de Europese Sociale Fondsen (ESF) is eerder uitgeput dan verwacht. Co-financiering vanuit ESF-middelen kan hierdoor geen doorgang vinden. Daarom wordt extra budget uit de Rijksbegroting toegekend.

Inburgering

Door het wegwerken van achterstanden bij de IND volgen in 2006 2 759 meer nieuwkomers een inburgeringscursus dan geraamd. Daarnaast is de invoering van het nieuwe inburgeringsstelsel vertraagd naar 1 januari 2007. De bekostiging van de gemeenten voor het uitvoeren van de inburgeringscursussen vindt daardoor langer plaats volgens het oude inburgeringsstelsel. De kosten per cursus zijn in het oude stelsel hoger dan in het nieuwe stelsel. Het inburgeringsbudget wordt als gevolg hiervan opgehoogd, zodat in 2006 evenals in 2005 aan 15 duizend oudkomers trajecten kunnen worden aangeboden. Er worden bovendien middelen beschikbaar gesteld voor de invoering van de Wet inburgering.

Incidentele verlaging budgettair kader DJI

De Dienst Justitiële Inrichtingen heeft in 2005 een positief financieel resultaat behaald. In 2006 wordt 18 miljoen euro ingezet ten behoeve van (gedeeltelijke) financiering van de intensiveringen bij Justitie, door middel van verlaging van de bijdrage aan DJI.

IND: diversen

Naar aanleiding van het rapport van de Algemene Rekenkamer over de IND (TK 30 240, nrs. 1–2) wordt een aantal verbetermaatregelen bij de IND doorgevoerd. Er zijn middelen beschikbaar gesteld voor de reductie van beslistermijnen, programmakosten, overdracht front-office en fraudebestrijding. Daarnaast blijkt het juridisch niet mogelijk om leges te heffen voor beroepszaken en op deze manier de proceskosten van de IND te verrekenen. Hierdoor ontstaat een besparingsverlies in 2006 en begin 2007.

Jeugd

Binnen de gehele jeugdketen is een aanhoudende instroomstijging te constateren. Als gevolg van scherpere indicatiestellingen van de bureau's Jeugdzorg en landelijke incidenten worden kinderen eerder en voor langere tijd onder toezicht gesteld. Tevens neemt de instroom in de gehele strafrechtketen toe, waardoor er ook meer kinderen in aanmerking komen voor jeugdreclassering. Daarnaast wordt de sanctiecapaciteit uitgebreid en worden meer taakstraffen uitgevoerd.

Plaatsing In Jeugdinrichting (PIJ-maatregel)

De uitvoering van de strafrechterlijke maatregel tot plaatsing in een jeugdinrichting (PIJ-maatregel) zal worden verbeterd. Dit is eerder aangekondigd in een brief aan de Kamer (TK 24 587, nr. 183). De groepen worden verkleind van 12 naar 8. Per groep komen er twee groepsleiders. Daarnaast zal het opleidingsniveau van de groepsleiders worden verhoogd. Tenslotte komen er extra middelen beschikbaar voor wetenschappelijk onderzoek, nazorg en de salariëring van jeugdpsychiaters die werkzaam zijn in de Justitiële Jeugdinrichtingen.

Project Terugkeer

Door zij-instroom (5600) en het onderbrengen van de groepen voormalig Alleenstaande Meerderjarige Vreemdelingen (AMV's) (2400) en Irakezen (4500) onder het project Terugkeer bestaat de doelgroep van het project niet meer uit 26 duizend maar uit 38 500 personen. De groepen die aan het project zijn toegevoegd krijgen dezelfde terugkeerfaciliteiten als de oorspronkelijke doelgroep van 26 duizend. De oorspronkelijke 26 duizend dossiers zullen binnen de projectduur worden afgehandeld, dat wil zeggen voor 1 juli 2007.

Rechterlijke macht

De Raad voor de rechtspraak (Rvdr) verwacht in de komende jaren een verdere toename van de instroom ten opzichte van 2005. De instroom van zaken stijgt met name in de sectoren civiel, bestuur en kanton. Tevens zullen er extra megazaken in behandeling worden genomen. In het licht van deze ontwikkelingen zijn door het kabinet extra middelen beschikbaar gesteld ten behoeve van de rechtspraak. Deze verhoging draagt er aan bij dat werkvoorraden en doorlooptijden naar verwachting stabiel blijven. Naast deze extra middelen van het kabinet wordt een deel van de benodigde middelen gevonden in de hogere griffierechtenontvangsten (5 miljoen euro in 2006 en 7,3 miljoen euro structureel). Deze technische mutatie is opgenomen in de post «diversen» bij de technische mutaties. Naast deze productiegerelateerde bijdrage wordt in 2006 ook een eenmalige storting in het eigen vermogen van de Rvdr verwerkt van 9 miljoen euro, waarmee gevolg wordt gegeven aan de gemaakte bekostigingsafspraken met de Raad.

Verbeterprogramma opsporing en vervolging (Posthumus)

In het kader van de implementatie van de aanbevelingen van de commissie Posthumus is het programma «Versterking opsporing en vervolging» opgesteld. Met de uitvoering van dit programma zijn extra uitgaven gemoeid voor het Openbaar Ministerie (OM), het Nederlands Forensisch Instituut (NFI) en de politie. Voor het OM gaat het vooral om capaciteit voor complexe onderzoeken, het organiseren van tegenspraak en review en forensische opsporing. Bij het NFI hebben de investeringen vooral betrekking op capaciteit voor duidelijker rapporteren, versterking kwaliteit

plaats delict en forensische intake en de invoering van de landelijke sporendatabank. De extra uitgaven voor politie worden verantwoord op de begroting van het ministerie van BZK.

Beleidsmatige mutaties/diversen

Deze post bestaat uit een saldo van diverse mutaties. De eindejaarsmarge 2005 (29,5 miljoen euro) is in 2006 verdeeld over meerdere posten binnen Justitie. Er worden daarnaast als gevolg van de brand op Schiphol-Oost additionele maatregelen getroffen om de brandveiligheid voor andere inrichtingen te verbeteren en er voor te zorgen dat voldaan wordt aan de striktere eisen tot naleving van de brandveiligheid (5,4 miljoen euro in 2006 en circa 9 miljoen euro vanaf 2007). Daarnaast wordt er een aparte terugkeerorganisatie opgericht om het terugkeerbeleid op een grondige, effectieve en efficiënte manier te organiseren (7,5 miljoen euro in 2006, 11,4 miljoen euro in 2007, 5,2 miljoen euro in 2008 en 1,8 miljoen euro in 2009). In de nieuwe terugkeerorganisatie zullen elementen van de IND, de Koninklijke Marechaussee en de Vreemdelingenpolitie worden opgenomen in een nader vast te stellen organisatorisch kader. De organisatie wordt op termijn bekostigd door besparingen door efficiënter werken in de vreemdelingenketen. Ook wordt 10 miljoen euro structureel beschikbaar gesteld voor het Breed Initiatief Maatschappelijke Binding (BIMB). Dit wordt ingezet voor uitbreiding van het aantal anti-discriminatievoorzieningen en landelijke integratie-activiteiten. Ten slotte wordt camera-toezicht ingevoerd op verschillende stations en Schiphol ten behoeve van terrorismebestrijding.

Educatiemiddelen inburgering

Per 1 januari 2007 treedt het nieuwe inburgeringstelsel in werking. In het kader hiervan worden de middelen voor opleidingen Nederlands als tweede taal op de niveaus 1 en 2, die tot inburgering worden gerekend, van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen overgeheveld naar Justitie.

Overheveling budget forensische zorg

Er wordt een bedrag van 213,8 miljoen euro overgeheveld vanuit het Algemeen Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) naar de Justitiebegroting. Het betreft de structurele overdracht van het budget van forensische zorg in strafrechtelijk kader. Justitie krijgt hiermee de regie over de inkoop van forensische zorg. Deze overdracht vindt plaats in het kader van de uitvoering van de motie Van de Beeten (EK, 28 979 E).

Technische mutaties/diversen

Deze post bestaat uit een saldo van diverse mutaties. Het budget voor het opsporingsgerelateerde deel van de gerechtskosten wordt onder meer overgeheveld naar het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties ten behoeve van de politie. Uit dit budget worden kosten vergoed voor bijvoorbeeld het plaatsen van een telefoontap en verzoeken om gegevens over (tele)communicatie van een verdachte.

Leenfaciliteit inburgering

In het nieuwe inburgeringstelsel, dat per 1 januari 2007 in werking treedt, gaat een groot deel van de inburgeraars zelf betalen voor hun inburgeringscursus. De overheid ondersteunt dit door een kredietfaciliteit open te stellen, waar de cursisten hun cursusbedrag kunnen lenen. De raming voor het aantal te verstrekken (zie uitgaven) en terug te ontvangen (zie

ontvangst) leningen in het nieuwe inburgeringsstelsel is verlaagd, omdat verwacht wordt dat minder mensen gebruik gaan maken van deze leenfaciliteit. Tevens is de raming aangepast als gevolg van het uitstel van het nieuwe inburgeringsstelsel.

Asiel: meevaller COA 2005

Het Centraal Orgaan Asielzoekers (COA) heeft over 2005 een positief financieel resultaat behaald. In 2006 vindt de definitieve vaststelling van de subsidie plaats. Als gevolg hiervan vindt een terugontvangst plaats op de Justitie begroting.

Asiel: ontvangsten ODA

De totale kosten van de eerstejaarsopvang van asielzoekers uit ontwikkelingslanden worden volgens internationale afspraken toegerekend aan ODA. Als gevolg van wijzigingen in onder andere de ramingen asielinstroom en het gemiddeld verblijf van de nieuwe asielinstroom in de opvang, worden per saldo minder kosten van de eerste jaarsopvang aan ODA toegerekend.

Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

VII BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES: UITGAVEN						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Stand Miljoenennota 2006 (excl. IS)	5 477,1	5 553,4	5 549,4	5 558,0	5 369,5	
Mee- en tegenvallers						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	13,6	16,8	13,2	13,0	13,0	
	13,6	16,8	13,2	13,0	13,0	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Afkoop specifieke uitkeringen	- 26,4	- 28,3	- 28,3	- 28,3	- 28,3	
BVS politie	24,0	48,0	38,0	44,0	46,0	
E-overheid	8,1	19,8	16,3	5,1	2,2	
IC ziektekostenvoorziening rijkspersoneel	64,0	- 25,3	- 20,0	- 12,7	- 6,0	
Krachtige buurt	10,0	15,0	0,0	0,0	0,0	
Verbeterprogramma opsporing en vervolging	23,9	35,1	37,0	39,0	39,5	
Diversen	26,0	8,8	14,7	12,5	12,0	
	129,6	73,1	57,7	59,6	65,4	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Compensatie postactieve ambtenaren	0,0	56,9	40,6	32,5	0,0	
Dienst Geneeskundige Verzorging Politie (DGVP)	- 184,8	- 218,0	- 228,0	- 228,0	- 228,0	
Inburgering	147,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Loon en prijsbijstelling 2006	86,4	68,0	57,8	48,7	39,7	
Paspoortopbrengsten	0,0	- 68,4	- 78,6	- 78,6	- 72,9	
Voor- en vroegschoolse educatie (GOA) per 1-8-2006	50,6	70,8	0,0	0,0	0,0	
Diversen	0,9	58,7	52,3	53,9	42,5	
Niet tot een ijklijn behorend						
VUT-fonds	0,0	800,0	300,0	900,0	0,0	
	100,1	768,0	144,1	728,5	- 218,7	5 217,5
Extraplatie						
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2006	243,3	857,8	215,0	801,1	- 140,4	
Stand Miljoenennota 2007 (excl. IS)	5 720,4	6 411,2	5 764,4	6 359,1	5 229,1	5 217,5
Totaal Internationale samenwerking	0,5	0,5	0,5	0,5	0,3	0,3
Stand Miljoenennota 2007 (incl. IS)	5 720,8	6 411,7	5 764,9	6 359,6	5 229,4	5 217,7

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Stand Miljoenennota 2006 (excl. IS)	486,8	506,2	526,4	526,4	306,2	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
VUT-fonds rente	0,0	0,0	27,7	38,2	72,0	
Diversen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	0,0	0,0	27,7	38,2	72,0	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Dienst Geneeskundige Verzorging Politie (DGVP)	- 184,8	- 218,0	- 228,0	- 228,0	- 228,0	
Inburgering	147,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Paspoortopbrengsten	0,0	- 68,4	- 78,6	- 78,6	- 72,9	
Voor- en vroegschoolse educatie (GOA per 1-8-2006)	50,6	70,8	0,0	0,0	0,0	
Diversen	14,1	23,5	20,4	16,3	4,0	
	26,9	- 192,1	- 286,2	- 290,3	- 296,9	80,5
Extrapolatie						
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2006	26,9	- 192,1	- 258,5	- 252,0	- 224,9	
Stand Miljoenennota 2007 (excl. IS)	513,7	314,1	267,9	274,4	81,3	80,5
Totaal Internationale samenwerking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stand Miljoenennota 2007 (incl. IS)	513,7	314,1	267,9	274,4	81,3	80,5

Afkoop specifieke uitkeringen

Voor de uitvoering van het kabinetsstandpunt op het rapport van de stuurgroep-Brinkman «Anders gestuurd, beter bestuurd» zijn in het najaar van 2005 vier specifieke uitkeringen afgekocht. Het gaat om de drie regelingen «Impuls leefbaarheid, veiligheid en stadseconomie» (gezamenlijk 85,1 miljoen euro) en om de regeling «Werkgelegenheidsimpuls» (83 miljoen euro).

Budgetverdeelsysteem politie (BVS)

Het nieuwe BVS, dat met ingang van 2007 stapsgewijs zal worden ingevoerd, leidt tot herverdelingseffecten. De korpsen die op grond van het nieuw BVS een kleiner aandeel van het politiebudget zouden krijgen, zullen bovenop hun aandeel volgens het herziene BVS compensatie krijgen, zodat hun budget niet zal dalen.

E-overheid

Om de invoering van de elektronische overheid bij decentrale overheden en andere overheidsorganisaties en de daarmee samenhangende administratieve lastenverlichting te versnellen worden i-teams ingezet. Omdat de vraag naar i-teams medio 2006 groter is dan geraamd, is een deel van de hiervoor uitgetrokken middelen naar voren gehaald. Daarnaast wordt het project «Transparante overheid» gestart. Dit project leidt ertoe dat overheidsinformatie eenvoudiger kan worden geraadpleegd en gebruikt door burgers en bedrijven.

Ziektekostenvoorziening Rijks personeel

In het najaar 2005 is in de sector Rijk een arbeidsvoorwaardenakkoord gesloten. Onderdeel van dit akkoord was de afschaffing van de Ziekte-

kostenvoorziening Rijkspersoneel (ZVR) per 1 januari 2006 en een eenmalige uitkering in 2006. Op de begroting van BZK was een geleidelijke afbouw geraamd. Voor de eenmalige uitkering worden middelen vanuit de jaren 2007 tot en met 2010 naar voren gehaald.

Krachtige buurt

Om maatwerk te kunnen bieden in de kwetsbare wijken van de grote steden is voor 2006 en 2007 respectievelijk 10 miljoen euro en 15 miljoen euro uitgetrokken. Deze middelen worden aangewend om projecten uit te voeren ter verbetering van de leefbaarheid en veiligheid in deze wijken. De projecten worden uitgevoerd in samenwerkingverbanden tussen gemeentebesturen, bewoners en buurtinstellingen.

Verbeterprogramma opsporing en vervolging

Voor de uitvoering van de aanbevelingen van de commissie-Posthumus is het programma «Versterking opsporing en vervolging» opgesteld en aan de Tweede Kamer aangeboden (Tweede Kamer, vergaderjaar 2005–2006, 30 300 VI, nr. 32). Met de uitvoering van dit programma zijn extra uitgaven gemoeid voor het Openbaar Ministerie (OM), het Nederlands Forensisch Instituut (NFI) en de politie. Voor de politie gaat het om personeelsuitbreiding ten behoeve van tegenspraak en review, uitbreiding van de Teams Grootschalige Opsporing, investeringen voor het opnemen van verhoren, alsmede verhoging van het opleidingsniveau van rechercheurs. De extra uitgaven aan het OM en het NFI worden verantwoord bij de begroting van het ministerie van Justitie.

Beleidsmatige mutaties/diversen

Besloten is de grenzen van de regionale indeling voor brandweer en GHOR voor de gemeente Haarlemmermeer (incl. Schiphol) in overeenstemming te brengen met de grens van de politieregio Kennemerland. Dit betekent dat brandweer en GHOR (Geneeskundige hulp bij ongevallen en rampen) voor de gemeente Haarlemmermeer zullen overgaan van de regio Amsterdam-Amstelland naar de regio Kennemerland. In het belang van een goede rampenbestrijdingsorganisatie voor Schiphol is een versterking van de brandweercapaciteit noodzakelijk. Om de regio Kennemerland in staat te stellen om uitvoering te geven aan dit besluit zal een financiële bijdrage worden geleverd van 11,5 miljoen euro structureel.

Compensatie postactieve ambtenaren

De post-actieve ambtenaren van de kabinetssectoren die tot 2006 gebruik maakten van een tegemoetkomingsregeling in de ziektekosten krijgen een extra tegemoetkoming. Doel is de afbouw van de tegemoetkomingsregelingen van post-actieven geleidelijker te laten verlopen. De vormgeving is nog niet definitief, maar betreft in ieder geval de jaren 2007–2009. Het hiervoor beschikbare budget van cumulatief 130 miljoen euro wordt nu op de begroting van BZK verwerkt.

Dienst Geneeskundige Verzorging Politie (DGVP)

Als gevolg van de nieuwe Zorgwet is de DGVP vanaf 1 januari 2006 niet langer de zorgverzekeraar voor de politie. In 2006 en 2007 worden nog zorgdeclaraties afgewikkeld. De DGVP wordt in 2007 opgeheven.

Inburgering

Op basis van de «Regeling voorschotten in verband met uitbreiding van de doelgroep voor inburgering nieuwkomers» worden voorschotten aan de grote steden uitgekeerd voor het organiseren van inburgeringstrajecten. De middelen voor de bevoorschotting worden door het ministerie van BZK verrekend met het ministerie van Justitie.

Paspoortopbrengsten

De opbrengsten van de exploitatie van paspoorten werden verantwoord op de begroting van BZK en op de begroting van de batenlastendienst Basisadministratie Persoonsgegevens en Reisdocumenten (BPR). Met deze technische mutatie is een einde gemaakt aan de dubbele verantwoording.

Voor- en vroegschoolse educatie

Voor 2006 en 2007 worden middelen van OCW voor voor- en vroegschoolse educatie en onderwijsachterstanden via de Brede Doeluitkering Sociale Integratie en Veiligheid van het Grotestedenbeleid aan de steden verstrekt. Het gaat hier niet om nieuwe middelen, maar een andere wijze van verstrekking van bestaande middelen, die bestemd zijn voor (ondersteuning van) onderwijsvoorzieningen voor groepen die onderwijsachterstanden kennen of dreigen op te lopen.

VUT fonds

De onderhandelingen tussen de sociale partners bij de overheid over VUT, Prepensioen en levensloop zijn in het najaar 2005 afgerond. Hierbij is afgesproken om voor de periode van de FPU-overgangsregeling een stabiele premie te heffen. Deze stabiele premie is in de periode 2007–2012 lager dan kostendekkend omdat het VUT-fonds wordt geconfronteerd met zowel de kosten van de omslaggefinancierde overgangsregeling als met de kosten van de kapitaalgedekte nieuwe regeling. Hierdoor ontstaat er een tijdelijk tekort bij het VUT-fonds. Dit tekort wordt in de periode 2013–2016 geheel ingelopen omdat de stabiele premie dan hoger dan kostendekkend is.

In verband met de hieruit voortvloeiende financieringsbehoefte zal de Staat het VUT-fonds een lening van in totaal 2 miljard euro verstrekken, uit te betalen in drie tranches in de jaren 2007–2009. In de periode 2014–2016 zal deze lening volledig worden afgelost.

VUT fonds rente

Over de lening aan het VUT fonds die samenhangt met het akkoord tussen de sociale partners en de overheid over VUT, Prepensioen en levensloop ontvangt de staat vanaf 2008 rente.

Onderwijs, Cultuur, Wetenschap

VIII ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAPPEN: UITGAVEN

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Stand Miljoenennota 2006 (excl. IS)	27 814,5	28 106,4	28 113,1	28 243,0	28 330,8	
Mee- en tegenvallers						
Rijksbegroting in enge zin						
Leerlingen- en studentenaantallen	85,4	142,0	137,9	153,7	161,7	
Raming studiefinanciering	- 8,0	- 23,6	- 66,9	- 91,4	- 85,6	
Wachtgeld	0,0	- 32,0	0,0	0,0	0,0	
Diversen	- 10,6	- 17,5	- 20,0	- 22,7	- 27,4	
	66,8	68,9	51,0	39,6	48,7	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Compensatie basisbeurs zorgstelsel	- 4,0	- 2,0	27,0	30,0	38,0	
ESF: beroepsbegeleidende leerweg	40,0	10,0	0,0	0,0	0,0	
ESF: dagarrangementen	55,0	- 15,0	10,0	0,0	0,0	
Expansie hoger onderwijs	2,4	42,8	66,1	110,4	172,7	
Overgang VMBO-MBO	30,0	70,0	80,0	103,0	103,0	
OV-kaart	300,0	- 300,0	0,0	0,0	0,0	
Stage- en simulatieplaatsen MBO	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0	
Verlenging leerplicht	16,0	57,0	131,0	131,0	131,0	
Voor- en naschoolse opvang	18,0	32,0	0,0	0,0	0,0	
Diversen	37,0	- 37,5	- 66,8	- 84,8	- 84,9	
	529,4	- 107,7	282,3	324,6	394,8	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
FES beroepsonderwijs in bedrijf	0,0	82,3	0,0	0,0	0,0	
Educatiemiddelen inburgering (Justitie)	0,0	- 70,5	- 70,5	- 70,5	- 70,5	
Loonbijstelling tranche 2006	432,5	361,3	336,4	334,9	328,6	
Overloop interim Ziektekosten	66,5	0,0	0,0	0,0	0,0	
Prijsbijstelling tranche 2006	107,7	109,1	111,0	112,3	113,0	
Reclameontvangsten Publieke Omroep	- 51,0	- 43,0	- 57,0	- 52,0	- 52,0	
Diversen	148,5	203,8	214,2	168,2	73,2	
Niet tot een ijklijn behorend						
Compensatie basisbeurs zorgstelsel	51,0	49,0	20,0	16,0	8,0	
Studieleningen	24,4	87,7	148,5	194,2	219,8	
Diversen	7,3	4,3	17,9	22,6	31,3	
	786,9	784,0	720,5	725,7	651,4	
Extrapolatie						
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2006	1 383,0	745,2	1 053,8	1 089,9	1 094,9	29 535,7
Stand Miljoenennota 2007 (excl. IS)	29 197,5	28 851,6	29 167,0	29 332,9	29 425,6	29 535,7
Totaal Internationale samenwerking	62,2	61,6	61,5	61,7	61,7	61,7
Stand Miljoenennota 2007 (incl. IS)	29 259,7	28 913,1	29 228,5	29 394,6	29 487,3	29 597,4

VIII ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAPPEN: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Stand Miljoenennota 2006 (excl. IS)	1 335,5	1 210,9	1 080,9	1 132,6	1 172,1	
Mee- en tegenvallers						
Rijksbegroting in enge zin						
Raming studiefinanciering	- 27,7	- 33,0	- 37,0	- 36,1	- 32,4	
Diversen	24,3	4,8	5,6	6,3	7,7	
Beleidsmatige mutaties	- 3,4	- 28,2	- 31,4	- 29,8	- 24,7	
Rijksbegroting in enge zin						
Taakstelling Schutte	35,6	0,0	0,0	0,0	0,0	
Diversen	1,2	- 0,7	- 1,7	- 1,7	- 1,7	
Technische mutaties	36,8	- 0,7	- 1,7	- 1,7	- 1,7	
Rijksbegroting in enge zin						
FES beroepsonderwijs in bedrijf	0,0	82,3	0,0	0,0	0,0	
Reclameontvangsten Publieke Omroep	- 51,0	- 43,0	- 57,0	- 52,0	- 52,0	
Diversen	118,6	121,5	142,7	101,6	10,2	
Niet tot een ijklijn behorend						
Diversen	8,7	2,0	5,2	8,3	51,6	
Extrapolatie	76,3	162,8	90,9	57,9	9,8	1 037,1
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2006	109,8	133,8	57,8	26,4	- 16,5	
Stand Miljoenennota 2007 (excl. IS)	1 445,3	1 344,7	1 138,6	1 159,0	1 155,5	1 037,1
Totaal Internationale samenwerking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stand Miljoenennota 2007 (incl. IS)	1 445,3	1 344,7	1 138,6	1 159,0	1 155,5	1 037,1

Leerlingen- en studentenaantallen

Er is sprake van een toename van het aantal leerlingen en studenten. Dit heeft voornamelijk betrekking op het mbo. Daarnaast neemt het aantal zorgleerlingen toe. Deze toename zit voornamelijk bij rugzakleerlingen, zeer moeilijk opvoedbare kinderen (ZMOK-leerlingen) en leerlingen met een Lerende Weg Ondersteunend Onderwijs (LWOO)-indicatie.

Raming Studiefinanciering

De raming voor de uitgaven studiefinanciering & WTOS is bijgesteld naar aanleiding van onder andere de realisaties 2005. De financiële meevaller die hieruit voortvloeit is voor een groot deel het gevolg van het feit dat studenten in het hoger onderwijs in een ander tempo afstuderen dan verwacht, waardoor de IB-Groep in 2005 en 2006 een lager bedrag aan prestatiebeurzen in giften kon omzetten dan verwacht. Bovendien is de raming van de uitgaven voor het giftendeel in de Beroepsopleidende Leerweg (BOL) aangepast. Ook het aantal achteraf alsnog te betalen beurzen («achterstallig recht») viel in deze realisaties mee. Beide ontwikkelingen hebben een doorvertaling naar de toekomst gekregen. Net als de uitgaven zijn ook de ontvangsten neerwaarts bijgesteld. Volgens de meest recente verwachtingen vallen de renteopbrengsten op studieleningen lager uit dan verwacht.

Wachtgelden

In 2007 wordt een gedeelte van het budget voor werkloosheidskosten (Participatiefonds) ingezet voor de motie-Van Aartsen/Bos (kamerstuk

30 300, nr. 250). Dit is mogelijk vanwege een verminderde instroom in de werkloosheid dan eerder is begroot. Hierover zijn afspraken gemaakt met het Participatiefonds.

Mee- en tegenvallers/diversen (uitgaven)

Dit omvat onder andere meevallers bij de OV-jaarkaart.

Compensatie basisbeurs zorgstelsel

Bij de algemene politieke beschouwingen is besloten de basisbeurs met 150 euro per jaar te verhogen, teneinde de koopkrachteffecten van het nieuwe zorgstelsel voor studenten te compenseren. De maatregel leidt pas in latere jaren tot een stijging van de relevante uitgaven. Prestatiebeurs uitgaven worden namelijk pas relevant voor het uitgavenkader na het behalen van een diploma, omdat pas dan de lening al dan niet wordt omgezet in een gift. In de eerste paar jaar zal de maatregel zich in een tijdelijke verhoging van niet voor de ijklijn relevante uitgaven vertalen. Deze verhoging zal langzaam verdwijnen als studenten beginnen af te studeren.

ESF: Beroepsbegeleidende leerweg

In verband met de sluiting van het ESF-loket zijn middelen beschikbaar gesteld voor projecten ter bestrijding van voortijdig schoolverlaten en het versterken van de beroepsbegeleidende leerweg.

ESF: Dagarrangementen

In verband met de sluiting van het ESF-loket zijn middelen beschikbaar gesteld voor Dagarrangementen en Combinatiefuncties (D&C-regeling), zodat een doorlopend aanbod van opvang/onderwijs/activiteiten mogelijk is. Gemeenten en provincies kunnen hiervoor een subsidieaanvraag indienen.

Expansie Hoger Onderwijs

Gelet op het belang dat wordt gehecht aan de verdere versterking van de kenniseconomie en het innovatief vermogen van Nederland is besloten tot een extra investering in het hoger onderwijs. Het budget voor de bekostiging van hoger onderwijsinstellingen is verhoogd ten behoeve van een kwaliteitsslag in het onderwijs.

Overgang vmbo-mbo

Op mbo niveau 1 en 2 is de schooluitval het grootst en bevinden zich verhoudingsgewijs de meeste risicoleerlingen. Voor extra begeleiding en ondersteuning van deze groep wordt onder andere het budget voor voorbereidende en ondersteunende activiteiten (VOA) opgehoogd en wordt het aantal zorg-adviesteams (zat's) vergroot.

OV-kaart

Ten behoeve van de optimalisering van kasritmes van de staat wordt een gedeelte van de betaling van de verplichtingen voor de OV-kaart 2007 reeds in 2006 voldaan.

Stage- en simulatieplaatsen mbo

In de werktop van najaar 2005 heeft het kabinet met de sociale partners afgesproken om met ingang van 2006 35 miljoen euro in te zetten voor 20 000 stage- en simulatieplaatsen voor moeilijk plaatsbare leerlingen.

Verlenging leerplicht

Een belangrijke maatregel in het kader van het terugdringen van voortijdig schoolverlaten is de verlenging van de volledige leerplicht tot 18 jaar, dan wel het moment van behalen van een startkwalificatie. Deze verlenging is voorzien vanaf schooljaar 2007. In 2006 worden de voorbereidingen hiervoor ter hand genomen.

Voor- en naschoolse opvang

Als gevolg van de invoering van de motie-Van Aartsen/Bos (Kamerstuk 30 300, nr. 14), is besloten om scholen voor het schooljaar 2006–2007 incidentele financiële ondersteuning te bieden om de invoering te faciliteren. Dit heeft geresulteerd in een beschikbaar bedrag van € 50 miljoen voor basisscholen voor het schooljaar 2006–2007.

Beleidsmatige mutaties/diversen (uitgaven)

Deze post wordt gevormd door de eindejaarsmarge die in het voorjaar aan de begroting is toegevoegd, bestaande uit diverse vertraagde betalingen. Deze post omvat ook de bijdrage voor de restitutie oorlogskunst Goudstikker. De negatieve reeks wordt verklaard door een aantal dekkingsmaatregelen, waaronder korting op het aanvullend schoolbudget, personeel en arbeidsmarktbudget en onder andere op de innovatiemiddelen.

FES beroepsonderwijs in bedrijf

Het beroepsonderwijs en het bedrijfsleven worden middels dit project beter aangesloten. Het betreft het realiseren van leerwerktrajecten voor kwetsbare groepen werklozen, een fonds voor samenwerkingsverbanden van bedrijven en scholen ter stimulering van totstandkoming innovatieve leerwerktrajecten en investeringen in randvoorwaarden voor leerwerk en EVC-trajecten (bijvoorbeeld praktijkplaatsen en leer- en examenmateriaal, EVC-procedures, docentstages in het bedrijfsleven).

Educatiemiddelen inburgering (Justitie)

Per 1 januari 2007 treedt het nieuwe inburgeringstelsel in werking. In het kader hiervan worden de middelen voor opleidingen Nederlands als tweede taal (NT2) op de niveaus 1 en 2, die tot inburgering worden gerekend, van OCW overgeheveld naar Justitie, omdat betreffende groepen per 1 januari 2007 onder de verantwoordelijkheid van V&I vallen.

Overloop interim Ziektekosten

Door de invoering van de Zorgverzekeringswet in 2006 vervalt de tegemoetkoming ziektekosten voor overheidspersoneel (de zogeheten interim-vergoeding). Deze interim-vergoedingen werden met drie of negen maanden vertraging uitbetaald. Om de regelingen in 2005 af te kunnen sluiten zijn de vergoedingen over de laatste maanden in 2005 versneld uitbetaald. Voor een deel was dit technisch niet mogelijk en kon uitbetaling pas in 2006 worden gerealiseerd.

Reclameontvangsten Publieke Omroep

De raming van de reclameopbrengsten is naar beneden bijgesteld. De oorzaak hiervan ligt in de toetreding van een nieuwe aanbieder, alswel het verliezen van de voetbal-uitzendrechten.

Technische mutaties/diversen

Dit omvat de middelen uit het FES die beschikbaar zijn gesteld voor projecten die onder andere betrekking hebben op researchfaciliteiten, technocentra, de samenwerking van technische universiteiten, versnelling vroeg- en voorschoolse educatie, investeringsagenda voor bèta en techniek en het ontsluiten van in archieven beschikbaar audiovisueel materiaal uit de 20ste eeuw via restauratie, conservatie, digitalisering en dienstverlening. Daarnaast is in deze post ook de overboeking van SZW verwerkt met betrekking tot de middelen voor tussenschoolse opvang en de overboeking van de wettelijke indexering studiefinanciering. Daarnaast zijn overboekingen van andere begrotingen verwerkt in verband met de compensatieregeling vermiste kunstwerken en depots nationaal archief.

Studieleningen

Studenten lenen naast hun prestatiebeurs steeds meer bij. Het betreft hier een opwaartse bijstelling op basis van realisatiecijfers voor de eerste maanden van dit jaar.

Mee- en tegenvallers/diversen (ontvangsten)

Deze diversenpost bestaat voornamelijk uit de meerontvangsten bij Onderwijs in Allochtone Levende talen (OALT). Het gaat hier om terugvorderingen van gemeenten die in de aanloop naar de beëindiging van OALT minder uitgegeven hebben.

Taakstelling Schutte

In 2005 zijn de eerste terugvorderingen van hoger onderwijsinstellingen naar aanleiding van onrechtmatige bekostiging (onderzoek Commissie Schutte naar onregelmatigheden in de bekostiging) ontvangen. De resterende terugvorderingen, gecorrigeerd met een bijstelling van de uitvoeringskosten, zullen voor een groot deel in 2006 plaatsvinden.

Nationale Schuld (Transactiebasis)

IXA NATIONALE SCHULD (TRANSACTIEBASIS): UITGAVEN						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Stand Miljoenennota 2006 (excl. IS)	13 186,1	14 593,0	15 511,0	16 849,8	18 129,1	
Mee- en tegenvallers						
Rijksbegroting in enge zin						
Rente AOW spaarfonds	- 4,8	- 14,8	- 47,0	- 49,4	- 51,9	
Rente FES	- 22,8	5,9	38,7	39,2	- 251,7	
Rentelasten kasbeheer	61,0	3,7	29,9	33,1	34,8	
Wijziging kapitaalmarktberoep en rente	- 106,4	- 1 278,2	- 1 817,9	- 2 194,8	2 439,9	
Diversen	2,1	2,1	2,4	2,9	3,4	
	- 70,9	- 1 281,3	- 1 793,9	- 2 169,0	- 2 705,3	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Rentevrijval uit nieuwe taakstelling	- 29,4	- 1,2	31,6	32,2	28,8	
Diversen	- 1,1	- 1,5	- 1,7	- 1,8	- 1,7	
	- 30,5	- 2,7	29,9	30,4	27,1	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	0,2	0,2	0,2	0,3	0,2	
Niet tot een ijklijn behorend						
Rente FES	0,0	0,0	0,0	0,0	287,7	
Mutaties rekening courant	1 684,4	638,1	1 656,1	1 558,9	- 96,7	
Rente sociale fondsen	88,4	- 122,2	- 190,6	- 394,3	- 634,2	
Diversen	19,1	- 7,3	- 9,3	16,9	- 16,6	
	1739,1	508,8	1 456,4	1 181,8	- 459,6	
Extrapolatie						15 163,7
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2006	1 722,2	- 772,6	- 337,5	- 987,1	- 3 164,9	
Stand Miljoenennota 2007	14 908,3	13 820,2	15 173,4	15 862,7	14 964,2	15 163,7

IXA NATIONALE SCHULD (TRANSACTIEBASIS): NIET-BELASTINGONTVANGSTEN						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Stand Miljoenennota 2006 (excl. IS)	1 681,6	4 072,0	6 626,4	9 233,6	12 102,8	
Mee- en tegenvallers						
Rijksbegroting in enge zin						
Rentebaten swaps	60,3	25,4	4,7	49,0	48,5	
Diversen	5,9	- 10,6	- 8,3	- 10,4	- 11,2	
	66,2	14,8	- 3,6	38,6	37,3	
Technische mutaties						
Niet tot een ijklijn behorend						
Mutaties rekening courant	- 375,0	- 2 860,7	- 5 479,1	- 7 890,8	- 10 595,4	
Diversen	1,8	13,3	3,6	30,9	6,0	
	- 373,2	- 2 847,4	- 5 475,5	- 7 859,9	- 10 589,4	
Extrapolatie						3 728,6
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2006	- 307,1	- 2 832,5	- 5 479,1	- 7 821,3	- 10 552,2	
Stand Miljoenennota 2007	1 374,6	1 239,5	1 147,4	1 412,4	1 550,6	3 728,6

Rente AOW spaarfonds

De neerwaartse bijstelling van de lange rente naar aanleiding van het Centraal Economisch Plan en de Macro Economische Verkenningen zorgt voor lagere verwachte rentelasten voor de Staat.

Rente FES

Het Fes wordt gevoed met de rentevrijval, voortkomend uit het in mindering brengen van de verkoopopbrengst van staatsdeelnemingen op de staatsschuld, na aftrek van eventuele dividendderiving. De geraamde rentevrijval is aangepast aan actuele inzichten.

Rentelasten kasbeheer

Door een verhoging van de korte rente voor 2006 (van 2,75 procent naar 3 procent) en 2007 (van 2,75 procent naar 3,50 procent), worden de geraamde rentelasten die de Staat verschuldigd is over de rekening-courant tegoeden van RWT's en derden verhoogd.

Wijziging kapitaalmarktberoep en rente

De rentelasten van het kapitaalmarktberoep nemen naar verwachting af door een lager beroep op de kapitaalmarkt. Dit wordt veroorzaakt door neerwaartse bijstellingen van het financieringstekort. Verder is de raming van de lange rente op de kapitaalmarkt over 2006 neerwaarts bijgesteld van 4 procent naar 3,75 procent, wat leidt tot lagere rentekosten. De korte rente is opwaarts bijgesteld.

Mutaties rekening courant

De hogere raming van de mutatie in rekeningen-courant en deposito's aan de uitgavenkant wordt veroorzaakt doordat de sociale fondsen meer interen op hun rekening-couranttegoeden dan eerder werd verwacht.

Rente sociale fondsen

De rente uitgaven sociale fondsen nemen naar verwachting toe in 2006, door de hogere korte rente, wat leidt tot hogere rente kosten. De meevallers in latere jaren hangen samen met de verwachte lagere rekening courant tegoeden van sociale fondsen waardoor minder rente betaald hoeft te worden.

Rentebaten swaps

De looptijd van een lening kan door middel van swaps worden aangepast. Een renteswap is een contract tussen twee partijen waarin wordt overeengekomen om gedurende de looptijd een vaste rente te ruilen tegen een variabele rente. De rentebaten die hierbij ontstaan komen voort uit het verschil tussen de rente die wordt betaald en de rente die wordt ontvangen. In de periode t/m juni 2006 zijn nieuwe swaps afgesloten, welke meerjarig rentebaten opleveren. Door de opwaartse bijstellingen van de korte rente in 2006 en 2007 wordt het rentevoordeel bij swaps in die jaren kleiner.

Financiën

IXB FINANCIËN: UITGAVEN						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Stand Miljoenennota 2006 (excl. IS)	3 787,7	3 776,0	3 801,0	3 814,9	3 808,0	
Mee- en tegenvallers						
Rijksbegroting in enge zin						
Schade-uitkering export krediet verzekeringen	- 44,0	- 39,0	- 34,0	- 24,0	- 14,0	
Diversen	5,0	- 8,5	- 8,5	- 8,5	- 8,5	
	- 39,0	- 47,5	- 42,5	- 32,5	- 22,5	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Douane	17,9	13,4	15,2	1,7	- 1,8	
Intensiveringspakket Belastingdienst	30,0	95,0	120,0	90,0	75,0	
Strategische projecten Belastingdienst	25,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Diversen	40,5	28,5	27,6	26,6	25,0	
	113,4	136,9	162,8	118,3	98,2	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Loonbijstelling	36,7	32,8	32,9	33,3	33,2	
Diversen	57,3	52,0	61,4	59,2	58,5	
Niet tot een ijklijn behorend						
Heffing en invorderingsrente	- 32,5	- 110,0	- 140,0	- 165,0	- 165,0	
Diversen	0,3	0,2	0,1	0,1	0,1	
	61,8	- 25,0	- 45,6	- 72,4	- 73,2	
Extrapolatie						3 808,5
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2006	136,2	64,3	74,8	13,4	2,7	
Stand Miljoenennota 2007 (excl. IS)	3 923,9	3 840,3	3 875,8	3 828,3	3 810,7	3 808,5
Totaal Internationale samenwerking	8,0	75,2	170,1	198,4	247,2	236,8
Stand Miljoenennota 2007 (incl. IS)	3 931,9	3 915,5	4 045,8	4 026,7	4 057,9	4 045,3

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Stand Miljoenennota 2006 (excl. IS)	3 482,5	3 331,7	3 178,9	3 099,6	3 106,3	
Mee- en tegenvallers						
Rijksbegroting in enge zin						
Dividend staatsdeelnemingen	275,7	46,0	33,0	33,0	33,0	
Premies export krediet verzekeringen	61,0	1,0	1,0	1,0	1,0	
Vervroegde aflossing landen	635,8	- 39,3	- 38,5	- 27,3	- 37,0	
Winstafdracht DNB	- 59,0	290,0	393,0	357,0	360,0	
Diversen	5,2	11,9	6,9	6,9	6,9	
	918,7	309,6	395,4	370,6	363,9	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Afdrachten Holland Casino	- 20,0	- 30,0	- 30,0	- 30,0	- 25,0	
Dividend staatsdeelnemingen	- 43,9	- 43,9	- 43,9	- 43,9	- 43,9	
Verkoop landbouwgronden	65,0	- 65,0	0,0	0,0	0,0	
Verkoop onroerende zaken	0,0	0,0	0,0	18,5	18,5	
Diversen	47,7	37,5	29,3	26,8	26,8	
	48,8	- 101,4	- 44,6	- 28,6	- 23,6	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	23,0	20,2	20,2	20,2	20,2	
Niet tot een ijklijn behorend						
Heffing en invorderingsrente	- 85,0	- 135,0	- 180,0	- 215,0	- 215,0	
Uitkering ten laste van reserves BNG	250,0	250,0	0,0	100,0	0,0	
Verkoop staatsdeelnemingen	45,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Diversen	- 6,7	- 0,2	0,0	0,0	0,0	
	226,3	135,0	- 159,8	- 94,8	- 194,8	
Extrapolatie						
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2006	1 193,8	343,2	191,0	247,2	145,5	3 210,9
Stand Miljoenennota 2007 (excl. IS)	4 676,3	3 675,0	3 369,9	3 346,8	3 251,9	3 210,9
Totaal Internationale samenwerking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stand Miljoenennota 2007 (incl. IS)	4 676,3	3 675,0	3 369,9	3 346,8	3 251,9	3 210,9

Schade-uitkering Export Krediet Verzekeringen

Op basis van de realisatie van voorgaande jaren en verwachting over uit te keren schades, zijn de geraamde schade-uitkeringen neerwaarts bijgesteld. De uitbreiding van de verzekeringsportefeuille in 2006 veroorzaakt ceteris paribus opwaartse druk op de schaderamingen voor latere jaren. Daarom wordt een aflopende reeks meevallers gepresenteerd.

Douane

De intensivering bij de Douane vindt plaats op het gebied van detectie-systemen en het Europese programma «electronic customs». Bij de Douane wordt geïnvesteerd in (mobiele) scantechnologie om, gegeven de sterke verwachte groei van goederenstromen (vooral containers), de controledichtheid op peil te kunnen houden met zo min mogelijk verstoring van het logistieke proces. Daarnaast worden in het kader van het door Europese Commissie in 2003 gestarte programma Electronic customs extra uitgaven gedaan. Het doel is het tot stand brengen van doelmatiger import en exportprocedures, met lagere administratieve lasten en kortere doorlooptijden.

Intensiveringspakket Belastingdienst

Bij de Belastingdienst vindt een aantal intensiveringen plaats op het gebied van toezicht, complexiteitsreductie ICT en vooringevulde aangifte. Er is een actieplan opgesteld om het toezicht weer op peil te brengen. De capaciteitsimpuls is onder andere nodig om meer boekenonderzoeken te verrichten. Als gevolg van de impuls zal de controledichtheid toenemen en de pakkans, zoals die wordt ervaren door de belastingplichtigen (compliance), verbeteren.

Daarnaast is er een pakket aan investeringen samengesteld om de complexiteit terug te dringen en de randvoorwaarden te creëren voor een «elektronische» Belastingdienst. De Belastingdienst start in 2006 met de voorbereiding van de vooringevulde aangifte. Invoering is voorzien per 2008 (over het belastingjaar 2007).

Strategische projecten Belastingdienst

Voor de projecten Samenwerking UWV/Belastingdienst (SUB) en Toeslagen is voor 25 miljoen euro geïnvesteerd in ICT.

Beleidsmatige mutaties/diversen (uitgaven)

De intensivering aan de uitgavenkant wordt voor een belangrijk deel veroorzaakt door een verhoging van de overheidsbijdrage aan de Autoriteit Financiële Markten (AFM) (11 miljoen euro structureel). De Staat heeft zich verantwoordelijk gesteld voor de financiering van dat deel van het toezicht op de financiële markten, dat een algemeen belang dient. De afgelopen twee jaar zijn de kosten van de subsidiabel gestelde activiteiten bij de AFM meer dan gemiddeld toegenomen. De overheidsbijdrage was daarvoor niet toereikend. Dat wordt nu gecorrigeerd.

Verder wordt bij de belastingtelefoon geïnvesteerd in capaciteitsuitbreiding en kwaliteitsverbetering (14 miljoen euro in 2007, 12,5 miljoen euro structureel). Dit naar aanleiding van de in het voorjaar van 2005 geconstateerde knelpunten en door stijging van het mobiele belverkeer.

Heffing en invorderingsrente

De verlaging van de rente-opslag naar 1,5 procent leidt vanaf 2006 tot lagere rente-uitgaven en ontvangsten. Daarnaast wordt aangenomen dat het verlagen van de rente-opslag in 2006 leidt tot «ontsparring» van de te hoge vennootschapsbelastingaanslagen.

Technische mutaties/diversen (uitgaven)

De extra uitgaven bevat onder meer de prijscompensatie (circa 19 miljoen euro structureel). Verder betreft het een aanpassing van de overheidsbijdrage DNB, die voorheen werd verrekend met de afdracht van DNB. Dit leidt tot structureel hogere uitgaven van 17 miljoen euro, waar een structureel hogere winstafdracht door DNB van een zelfde omvang tegenover staat (deze is ook onderdeel van de diversenpost ontvangsten).

Dividend staatsdeelnemingen

De verwachte groei van de economie leidt tot hogere winstverwachtingen. Hierdoor worden ook de verwachte dividenden op staatsdeelnemingen hoger.

Premies Export Krediet Verzekeringen

In verband met een aantal reeds afgesloten verzekeringen en verwachtingen over nog af te sluiten verzekeringen wordt de raming van de totale premies in 2006 met circa 60 miljoen euro verhoogd.

Vervroegde aflossing landen

In de Club van Parijs – waar de schulden van (arme) landen in worden behandeld – zijn afspraken gemaakt over de vervroegde aflossing van Rusland en Algerije. Verder werd het eerste deel van de vervroegde aflossing van Nigeria ontvangen in 2006. Dit leidt tot een positieve bijstelling van de ontvangsten in 2006 en een negatieve bijstelling voor latere jaren.

Winstafdracht DNB

Door hoger geraamde rente-opbrengsten als gevolg van gestegen Europese en Amerikaanse rentes en de toename van de Europese bankbiljettencirculatie stijgt de verwachte winst van DNB. Omdat DNB niet mag speculeren op toekomstige renteontwikkelingen wordt de toekomstige rente meerjarig constant gehouden en stijgt de winst meerjarig over 2006–2011. Het negatieve effect in 2006 is een gevolg van de renteontwikkeling in 2005. Over 2005 gaat DNB uit van een lagere winst omdat de stijging van de Europese en Amerikaanse rente tot verliezen op de obligatieportefeuilles leiden. De lagere winst over 2005 leidt tot een lagere afdracht in 2006.

Afdrachten Holland Casino

De kansspelbelasting, die wordt geheven op de tafelspelen, is per 1 januari 2006 verhoogd (van 33,33 procent naar 40,85 procent). Holland Casino gaat hierdoor meer belasting betalen, omdat klanten netto spelen. Als gevolg hiervan wordt de winst lager geraamd, waardoor de verwachte afdrachten negatief wordt bijgesteld.

Dividend Staatsdeelnemingen

Door de verkoop van een deel van de belangen in PinkRoccade, KPN, TNT en KLM wordt de dividendraming neerwaarts bijgesteld.

Verkoop landbouwgronden

Naar verwachting zal er in 2006 een groter gedeelte van de resterende taakstelling agrarische verkopen worden gerealiseerd dan geraamd. Dit betekent dat de raming voor 2006 naar boven zal worden bijgesteld en dat de raming voor 2007 evenredig naar beneden zal worden bijgesteld.

Verkoop onroerende zaken (OZ)

In tegenstelling tot eerdere verwachtingen, zullen ook na 2008 nog bedrijfsbeëindigingen plaatsvinden. Daarom wordt er in de jaren 2009 t/m 2011 een raming voor agrarische en overige verkopen opgenomen. Tot en met 2008 waren deze al in de ramingen meegenomen.

Beleidsmatige mutaties/diversen (ontvangsten)

In 2005 is de kostenwet invordering rijksbelastingen aangepast. De tarieven, die bij maatregelen van vervolging (zoals aanmaning, dwangbevel en beslag) in rekening worden gebracht om belastingschuldigen tot

betaling te dwingen, en de jaarlijkse indexering zijn verhoogd. De extra ontvangsten zijn 14 miljoen euro structureel.

Uitkering ten laste van reserves BNG

De staat is aandeelhouder in de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG). De BNG gaat een deel van haar reserves uitkeren aan haar aandeelhouders. Dit leidt tot extra ontvangsten van 250 miljoen euro in 2006. Voorzien wordt dat ook in 2007 en 2009 respectievelijk 250 miljoen euro en 100 miljoen euro wordt uitgekeerd.

Verkoop Staatsdeelnemingen

De Staat heeft haar deelneming in Nozema verkocht. Dit leidt tot extra opbrengsten in 2006.

Defensie

X DEFENSIE: UITGAVEN						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Stand Miljoenennota 2006 (excl. IS)	7 534,5	7 602,9	7 483,2	7 431,2	7 399,0	
Mee- en tegenvallers						
Rijksbegroting in enge zin						
NAVO-infrastructuur projecten	- 19,9	5,1	7,3	1,4	- 0,8	
Stijging brandstofprijzen	30,3	18,3	1,1	1,1	1,1	
Vertraging SPEER	- 15,4	3,7	13,4	21,0	9,5	
Diversen	- 0,2	0,0	7,8	- 1,4	- 10,7	
	- 5,2	27,1	29,6	22,1	- 0,9	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Civiel militaire samenwerking	23,4	31,2	33,6	42,9	53,3	
Eindejaarsmarge 2005	53,5	0,0	0,0	0,0	0,0	
Herschikking tussen defensieonderdelen	128,3	- 39,7	- 81,9	- 26,9	- 23,5	
Herziening personele sterkte Koninklijke Marechaussee	1,0	8,0	15,0	15,0	15,0	
Intertemporele compensatie arbeidsvoorwaarden	- 135,9	- 67,4	- 66,9	- 60,6	- 57,1	
Intertemporele compensatie UKW	- 8,2	- 18,6	- 20,1	- 23,6	- 38,4	
Investerings Foreign Military Sales	- 144,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Investerings helikopters	30,0	50,0	25,0	0,0	0,0	
Patrouillevoertuigen	25,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Structurele oplossing materiële verliezen	0,0	0,0	0,0	25,0	25,0	
Temporiseren investeringen	0,0	0,0	35,4	0,0	0,0	
Verhoging toelage vredesoperaties	- 21,8	- 21,8	- 21,8	- 21,8	- 21,8	
Diversen	- 2,1	3,4	16,1	0,5	10,8	
	- 50,8	- 54,9	- 65,6	- 49,5	- 36,7	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Loonbijstelling tranche 2006	80,2	46,5	40,3	33,1	26,8	
Prijsbijstelling tranche 2006	59,1	62,7	61,1	61,3	61,1	
Diversen	- 2,7	10,7	- 2,9	- 3,1	- 3,1	
Niet tot een ijklijn behorend						
Diversen	0,7	0,6	0,6	0,7	0,7	
Extrapolatie	137,3	120,5	99,1	92,0	85,5	7 432,1
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2006	81,2	92,6	63,0	64,5	47,9	
Stand Miljoenennota 2007 (excl. IS)	7 615,6	7 695,5	7 546,1	7 495,6	7 446,9	7 432,1
Totaal Internationale samenwerking	324,5	216,2	216,2	216,2	216,2	216,2
Stand Miljoenennota 2007 (incl. IS)	7 940,1	7 911,7	7 762,3	7 711,8	7 663,1	7 648,3

X DEFENSIE: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Stand Miljoenennota 2006 (excl. IS)	361,3	396,9	389,9	326,4	271,2	
Mee- en tegenvallers						
Rijksbegroting in enge zin						
NAVO-infrastructuur projecten	- 19,9	- 6,6	1,7	- 1,4	- 10,8	
Diversen	0,8	1,4	1,4	1,0	1,1	
	- 19,1	- 5,2	3,1	- 0,4	- 9,7	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Verkoopopbrengsten materieel	- 15,0	- 7,2	63,5	39,5	36,7	
Diversen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	- 15,0	- 7,2	63,5	39,5	36,7	
Extrapolatie						284,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2006	- 34,1	- 12,4	66,6	39,1	27,0	
Stand Miljoenennota 2007 (excl. IS)	327,2	384,5	456,5	365,5	298,2	284,0
Totaal Internationale samenwerking	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4
Stand Miljoenennota 2007 (incl. IS)	328,6	385,9	457,9	366,9	299,6	285,4

NAVO-infrastructuur projecten

De NAVO heeft de wensen voor diverse infrastructurele projecten in Nederland in aantal en omvang bijgesteld. Dit werkt aan de uitgaven- en ontvangstenkant door.

Stijging brandstofprijzen

Als gevolg van de sterk gestegen brandstofprijzen vinden daarvoor hogere uitgaven plaats.

Vertraging SPEER

Vertragingen in het Strategisch Programma voor ERP Enabled Change (SPEER) leiden in 2006 tot een vertraging in de uitgaven en in latere jaren tot een vertraging in de (reeds ingeboekte) besparingen.

Civiel militaire samenwerking

In het kader van civiel-militaire samenwerking (ICMS) worden extra middelen beschikbaar gesteld voor onder andere havenbeveiliging, de explosievenopruimingsdiensten en de bescherming tegen nucleair-biologische-chemische (NBC) aanslagen.

Eindejaarsmarge 2005

De eindejaarsmarge 2005 is in 2006 met name ingezet voor arbeidsvoorwaarden.

Herschikking tussen defensieonderdelen

Deze mutaties hangen samen met de reorganisatie binnen Defensie om nieuw evenwicht te bereiken. Zo worden diensten bij de krijgsmachtdelen ontvlochten, budgetten van de krijgsmachtdelen gecentraliseerd en de

budgetten voor kleding en materieel van de landstrijdkrachten naar de centrale Defensie Materieelorganisatie (DMO) overgeheveld.

Herziening personele sterkte Koninklijke Marechaussee

Deze herziening is een gevolg van de autonome groei in het luchtverkeer, van het amendement Herben en van het onderzoek van de commissie Posthumus.

Intertemporele compensatie arbeidsvoorwaarden

Als gevolg van het arbeidsvoorwaardenakkoord heeft Defensie de komende jaren een overschot aan arbeidsvoorwaardenmiddelen. Vanaf 2017 slaat dit om in tekorten, met name in verband met het overgangsregime voor functioneel leeftijdsontslag. Via een intertemporele schuif worden de overschotten ingezet om de tekorten in latere jaren te compenseren, zodat in alle jaren tot en met 2030 een sluitend beeld ontstaat.

Intertemporele compensatie UKW

Conform de afspraken tussen Defensie en Financiën worden de uitgaven inzake de Uitkeringswet Gewezen Militairen (UKW) in de periode t/m 2030 intertemporeel gecompenseerd.

Investeringen Foreign Military Sales (FMS)

Recent is met de Verenigde Staten overeengekomen dat een *Special Billing Arrangement* met Nederland wordt afgesloten. Deze afspraak heeft tot gevolg dat de saldi op de rekeningen in de Verenigde Staten mogen worden gewijzigd. De budgetten 2006 voor DMO worden overeenkomstig aangepast.

Investeringen helikopters

Voor de vervanging van twee in Afghanistan gecrashte Chinooktransporthelikopters zijn extra middelen (90 miljoen euro) beschikbaar gesteld. Hierbij is tevens rekening gehouden met de derving van de verkoopopbrengst van een gecrashte Apache-gevechtshelikopter (15 miljoen euro), waarvan de verkoop was voorzien.

Patrouillevoertuigen

In Afghanistan is er vanwege de verwachte dreiging van onder meer mijnen een additionele behoefte aan een beperkt aantal gepantserde patrouillevoertuigen. Er worden op korte termijn 25 gepantserde wielvoertuigen in gebruik genomen. Naast de verwervingsprijs en reserveonderdelen wordt tevens rekening gehouden met aan te brengen wapensystemen om vijandelijk vuur te kunnen beantwoorden.

Prijsbijstelling

De prijsbijstelling is over de diverse onderdelen van de Defensiebegroting verspreid.

Structurele oplossing operationele verliezen

Er wordt rekening gehouden met mogelijke structurele materieelverliezen bij operationele inzet. Extra gelden komen ter beschikking om de

gereedstelling van de krijgsmacht op peil te houden. De hogere verkoopopbrengsten worden ingezet ter dekking.

Temporiseren investeringen

Er wordt bewust een aantal investeringsprojecten gefaseerd om budgettaire knelpunten op het gebied van informatievoorziening en infrastructuur op te lossen. Het betreft de investeringsprojecten CUP-Orion (moderniseringsprogramma Orion), een extra steiger Den Helder en diverse kleinere projecten.

Verhoging toelage regeling voorzieningen bij vredes- en humanitaire operaties (VVHO)

Het ministerie van Defensie is met de vakbonden overeengekomen dat de Regeling voorzieningen bij vredes- en humanitaire operaties (VVHO) wordt aangepast. De verhoging per dag en per militair wordt met 40 euro verhoogd. Uitgaande van een gemiddelde uitzending van 1500 militairen gaat het jaarlijks om ongeveer 22 miljoen euro. Deze middelen worden structureel ten laste van de arbeidsvoorwaardengelden overgeheveld naar de Homogene Groep Internationale Samenwerking (HGIS).

Verkoopopbrengsten materieel

Gezien de onderhandelingsresultaten en verschuivingen van geplande materieelverkoop wordt de raming van de verkoopopbrengsten voor 2006–2011 bijgesteld.

XIA VOLKSHUISVESTING, RUIMTELIJKE ORDENING EN MILIEUBEHEER: UITGAVEN

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Stand Miljoenennota 2006 (excl. IS)	3 367,8	3 388,6	3 463,7	3 523,2	3 478,8	
Mee- en tegenvallers						
Rijksbegroting in enge zin						
Huurtoeslag	46,3	20,7	- 12,8	14,9	- 24,3	
Ramingsbijstelling	- 18,0	- 18,0	- 18,0	- 18,0	- 18,0	
Diversen	11,9	17,5	3,0	2,7	3,1	
	40,2	20,2	- 27,8	- 0,4	- 39,2	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Afkoop specifieke uitkeringen	57,0	- 8,9	- 8,8	- 8,8	- 5,6	
CO ₂ -reductieregeling	- 6,9	- 13,4	- 1,4	6,7	15,0	
Eindejaarsmarge 2005	25,2	0,0	0,0	0,0	0,0	
Externe veiligheid	29,0	39,8	43,7	52,6	70,1	
Huurtoeslag	32,2	13,7	13,0	12,2	11,9	
Innovatieprogramma stedelijke vernieuwing (IPSV)	- 23,1	- 2,5	7,2	9,0	8,6	
Raad van State	3,5	5,3	17,5	31,0	13,3	
Startersleningen	40,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Waddenfonds	0,0	33,9	0,0	0,0	0,0	
Diversen	18,0	43,1	71,4	63,2	32,2	
	174,9	111,0	142,6	165,9	145,5	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Bijdrage uit FES t.b.v. BIRK	103,1	32,0	57,8	8,7	9,2	
Bijdrage uit FES t.b.v. NSP	93,6	180,3	25,8	14,3	10,9	
Bijdrage uit FES t.b.v. subsidieregeling andere overheden	38,6	51,4	0,0	0,0	0,0	
Bijdrage uit FES t.b.v. uitvoering luchtkwaliteit	34,8	76,4	40,2	16,7	20,9	
Diversen	95,0	50,8	54,7	55,7	27,9	
	365,1	390,9	178,5	95,4	68,9	
Extrapolatie						3 532,2
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2006	580,2	522,2	293,1	261,0	175,1	
Stand Miljoenennota 2007 (excl. IS)	3 948,0	3 910,8	3 756,8	3 784,2	3 653,9	3 532,2
Totaal Internationale samenwerking	39,4	55,3	65,4	68,6	69,8	67,7
Stand Miljoenennota 2007 (incl. IS)	3 987,4	3 966,1	3 822,2	3 852,8	3 723,7	3 599,9

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Stand Miljoenennota 2006 (excl. IS)	411,1	511,9	623,4	646,4	691,4	
Mee- en tegenvallers						
Rijksbegroting in enge zin						
Differentiatie heffingsgrondslag	- 9,0	- 22,0	- 22,0	- 22,0	- 22,0	
Huurtoeslag	- 23,2	20,3	20,7	11,4	- 35,2	
Uitstel huurbeleid	- 165,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Vertraging invoering heffingswet	- 154,0	154,0	0,0	0,0	0,0	
Diversen	2,7	0,0	0,0	0,0	0,0	
	- 348,5	152,3	- 1,3	- 10,6	- 57,2	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Huurtoeslag	1,0	5,0	2,0	- 18,0	- 15,0	
Diversen	35,5	15,9	17,3	19,7	22,6	
	36,5	20,9	19,3	1,7	7,6	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Bijdrage uit FES t.b.v. BIRK	103,1	32,0	57,8	8,7	9,2	
Bijdrage uit FES t.b.v. NSP	93,6	180,3	25,8	14,3	10,9	
Bijdrage uit FES t.b.v. uitvoering lucht-kwaliteit	34,8	76,4	40,2	16,7	20,9	
Bijdrage uit FES t.b.v. subsidieregeling andere overheden	38,6	51,4	0,0	0,0	0,0	
Diversen	79,1	44,8	48,6	45,3	13,8	
	349,2	384,9	172,4	85,0	54,8	
Extrapolatie						680,2
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2006	37,2	558,1	190,3	76,1	5,2	
Stand Miljoenennota 2007 (excl. IS)	448,3	1 070,0	813,7	722,5	696,7	680,2
Totaal Internationale samenwerking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stand Miljoenennota 2007 (incl. IS)	448,3	1 070,0	813,7	722,5	696,7	680,2

Huurtoeslag (uitgaven en ontvangsten)

De nieuwe ramingen voor de huurtoeslag zijn verwerkt. De hogere uitgaven zijn te verklaren door een hoger aantal huurtoeslagontvangers en door een hogere gemiddelde bijdrage. Deze hogere gemiddelde bijdrage is te verklaren doordat binnen de huurtoeslagpopulatie het aandeel huurtoeslaggerechtigden met een relatief laag inkomen en daardoor een relatief hoge huurtoeslag is toegenomen. De lagere ontvangsten zijn met name het gevolg van een tegenvaller bij het Project Versnelde Inning. Lang uitstaande vorderingen blijken deels later en deels niet te kunnen worden geïnd.

Ramingsbijstelling

VROM levert voor 18 miljoen euro aan ramingsbijstellingen en ombuigingsmaatregelen.

Afkoop specifieke uitkeringen

Een aantal specifieke uitkeringen zal worden afgekocht, conform het kabinetsstandpunt op het rapport van de Commissie-Brinkman. Dit zal leiden tot minder uitgaven vanaf 2007.

CO₂-reductieregeling

De uitwerking en implementatie van de nieuwe CO₂-reductieregeling leidt tot een aanpassing van het kasritme van het beschikbare budget.

Eindejaarsmarge 2005

Conform de eindejaarsmargesystematiek, is ruim 25 miljoen euro aan de VROM-begroting toegevoegd voor 2006.

Externe veiligheid

Aan de VROM-begroting zijn middelen toegevoegd bedoeld voor de versterking van de uitvoering en de handhaving van het externe veiligheidsbeleid op decentraal niveau. Provincies en gemeenten moeten risicosituaties in kaart brengen, gevaarlijke situaties saneren en in hun ruimtelijke plannen rekening houden met veiligheidsaspecten. Met deze middelen worden projecten waarin gemeenten en provincies samenwerken en kennis en ervaring uitwisselen, gefinancierd.

Huurtoeslag

De uitvoering van de huurtoeslag is overgedragen naar de Belastingdienst. De nasleep van vorige uitvoeringsjaren brengt uitgaven met zich mee, waarvoor geen budget meer op de VROM-begroting aanwezig was. Voorts brengt het repareren van de inkomenseffecten van de afschaffing van de correctie op het verzamelinkomen in het kader van de AWIR meer uitgaven met zich mee dan vorig jaar was geraamd.

Innovatieprogramma stedelijke vernieuwing (IPSV)

Op basis van een inventarisatie van de projectplanningen, wordt bij IPSV de fasering van de uitgavenraming 2006–2010 aangepast.

Raad van State

Het gebouw van de Raad van State wordt gerenoveerd. Er worden middelen beschikbaar gesteld voor modernisering van het huidige gebouw. Tevens wordt de capaciteit van het gebouw uitgebreid en wordt de beveiliging verbeterd.

Startersleningen

In 2006 wordt een eenmalige Rijksbijdrage gestort in het fonds Stimulering Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVn). Met behulp van dit fonds worden leningen verstrekt aan mensen die voor het eerst een woning kopen. Dit gebeurt in cofinanciering tussen Rijk en gemeenten.

Waddenfonds

Het Waddenfonds wordt ingesteld per 2007 en wordt gevoed vanuit het FES via de VROM begroting.

Beleidsmatige mutaties/diversen

In de diversenpost zitten onder andere middelen voor de Toekomstagenda milieu en voor een aantal kleinere rijkshuisvestingsprojecten (renovatie Pleingarage, grondaankoop Soestdijk, beveiliging van de Tweede Kamer). Ook zijn middelen toegevoegd voor het Project Andere Overheid (PAO).

Differentiatie heffingsgrondslag

In de interimwet betaalbaarheidsheffing is een differentiatie aangebracht tussen toegelaten instellingen en private verhuurders, waardoor deze laatste minder bijdragen. Dit leidt tot 9 miljoen euro lagere heffingsontvangsten in het jaar 2006 en 22 miljoen euro in de jaren erna.

Uitstel huurbeleid

Als gevolg van uitstel van de modernisering van het huurbeleid, dalen de additionele huuropbrengsten voor de verhuurders. Daarom wordt de voorgenomen heffing op de verhuurders voor 2006 verlaagd.

Vertraging invoering heffingswet

Het wetsvoorstel voor de heffingswet kent een langere doorlooptijd dan geraamd, waardoor de heffing over 2006 van 154 miljoen euro pas in 2007 zal worden ontvangen.

Bijdrage uit FES ten behoeve van Budget Investerings Ruimtelijke Kwaliteit (BIRK)

Uit het Fonds Economische Structuurversterking (FES) is budget aan de VROM begroting toegevoegd voor een aantal BIRK-projecten. BIRK staat voor Budget Investerings in Ruimtelijke Kwaliteit. Nu is onder andere budget beschikbaar gesteld voor de projecten spoorzone Delft, Amsterdam Zuidas, spoorzone Tilburg, LPG stations en Nationale Landschappen.

Bijdrage uit FES ten behoeve van Nieuwe sleutelprojecten (NSP)

Uit het FES is budget aan de VROM begroting toegevoegd voor een aantal nieuwe sleutelprojecten (NSP). Nu is onder andere budget beschikbaar gesteld voor de projecten Den Haag, Amsterdam, Utrecht en Rotterdam.

Bijdrage uit FES t.b.v. uitvoering luchtkwaliteit

Vanuit het FES is een reeks van in totaal 189 miljoen euro toegevoegd voor diverse maatregelen ter bevordering van de luchtkwaliteit om langs die weg stagnatie in de uitvoering van het infrastructuurprogramma's tegen te gaan. Het betreft vooral bronmaatregelen in het verkeer, zoals roetfilters en een subsidieregeling voor schone vuilniswagens.

Bijdrage uit FES t.b.v. subsidieregeling andere overheden

Op een aantal plaatsen in Nederland is de luchtkwaliteit niet in overeenstemming met de Europese normstelling. Voor de jaren 2006 en 2007 wordt vanuit het FES in totaal 90 miljoen euro extra beschikbaar gesteld. Met deze middelen kunnen decentrale overheden aan de slag met programma's ter verbetering van de luchtkwaliteit.

Technische mutaties/diversen

De diversenpost bestaat onder andere uit FES-middelen voor het Besluit Subsidies Investerings in Kennisinfrastructuur (BSIK) (een kleine 20 miljoen euro per jaar). De FES-middelen worden aangewend voor de BSIK-projecten Habiforum, klimaat voor ruimte en geo-informatie. Daarnaast is circa 12,5 miljoen euro per jaar uit het FES toegevoegd voor bodemsanering. Verder is als gevolg van eindafrekeningen van oude bodemsaneringsprogramma's in 2006 20 miljoen euro terug ontvangen van het bevoegd gezag. Deze middelen worden toegevoegd aan het

uitgavenbudget. Ten slotte heeft VROM per saldo budget ontvangen van andere departementen middels overboekingen.

Verkeer en Waterstaat

XII VERKEER EN WATERSTAAT: UITGAVEN						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Stand Miljoenennota 2006 (excl. IS)	7 082,2	6 980,8	6 970,8	7 085,1	7 282,1	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Aanpassing begroting ivm afspraak						
RWS/leenfaciliteit	- 33,7	- 32,7	1,9	9,1	12,7	
Chipkaart	0,0	40,0	0,0	0,0	0,0	
Chipkaart voorfinanciering	0,0	69,0	0,0	0,0	0,0	
Dekking chipkaart en toegankelijkheid OV	0,0	- 51,5	- 14,5	5,5	14,5	
Dekking moties algemene politieke beschouwingen	- 21,1	- 4,1	- 4,0	- 4,0	- 4,1	
FES-brug t.b.v. nadeelcompensatie kokkelvisserij waddenzee	- 72,4	0,0	0,0	0,0	0,0	
FES-brug t.b.v. Waddenfonds	0,0	- 33,9	0,0	0,0	0,0	
Intertemporele verschuiving	- 462,7	- 155,0	199,7	222,7	219,6	
Programma filevermindering	- 4,0	28,3	16,1	0,0	0,0	
Project Mediapark Hilversum	0,0	25,0	0,0	0,0	0,0	
Toegankelijkheid haltes stad- en streekvervoer	0,0	12,0	25,0	25,0	25,0	
Vrijval kapitaallasten metro	0,0	- 31,5	0,0	0,0	0,0	
Vrijval regionale (contractsector) spoorlijnen	- 6,0	- 5,8	- 10,2	- 16,4	- 23,8	
Vrijval stimulering marktwerking OV	0,0	0,0	- 19,7	- 19,3	- 19,3	
Waterveiligheid	0,0	0,0	25,0	25,0	25,0	
Diversen	45,5	51,2	37,9	19,7	5,7	
	- 554,4	- 89,0	257,2	267,3	255,3	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Loonbijstelling tranche 2006	33,9	30,6	30,8	31,3	32,4	
Overheveling BTW OV	0,0	452,0	431,0	438,0	432,0	
Prijsbijstelling tranche 2006	61,4	63,3	62,0	62,4	64,4	
Diversen	8,1	4,6	- 1,3	3,6	2,4	
Extrapolatie	103,4	550,5	522,5	535,3	531,2	2 995,5
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2006	- 451,1	461,4	779,6	802,4	786,6	
Stand Miljoenennota 2007 (excl. IS)	6 631,1	7 442,2	7 750,4	7 887,5	8 068,7	2 995,5
Totaal Internationale samenwerking	16,7	15,2	15,2	15,2	14,4	14,4
Stand Miljoenennota 2007 (incl. IS)	6 647,8	7 457,5	7 765,6	7 902,7	8 083,1	3 009,9

XII VERKEER EN WATERSTAAT: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Stand Miljoenennota 2006 (excl. IS)	106,7	104,2	106,3	104,8	81,2	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	- 5,0	3,3	0,0	0,0	0,0	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	5,6	8,6	0,6	0,6	0,6	
Niet tot een ijklijn behorend						
Diversen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Extrapolatie	5,6	8,6	0,6	0,6	0,6	82,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2006	0,7	11,9	0,6	0,6	0,6	
Stand Miljoenennota 2007 (excl. IS)	107,4	116,1	107,0	105,3	81,7	82,0
Totaal Internationale samenwerking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stand Miljoenennota 2007 (incl. IS)	107,4	116,1	107,0	105,3	81,7	82,0

Aanpassing begroting ivm afspraken Rijkswaterstaat

RWS is per 1 januari 2006 een baten-lastendienst. De rentecompensatie op de initiële lening en het aanpassen van het kader begroting V&W worden hierbij verwerkt. Dit vloeit voort uit de afspraken die bij de vorming van de baten-lastendienst zijn gemaakt.

Chipkaart

Er is een extra bijdrage van circa 40 miljoen euro voor het project OV-Chipkaart. Hiermee wordt voornamelijk de aanschafprijs van de OV-Chipkaart ongeveer gehalveerd en het distributienetwerk uitgebreid.

Chipkaart voorfinanciering

Dit is een voorfinanciering aan de lagere overheden via de Wet Brede Doeluitkering (BDU), ten behoeve van de invoering van de chipkaart. Middelen uit de BDU na 2011 worden hierbij versneld beschikbaar gesteld aan de decentrale overheden en deze middelen komen na 2011 weer terug op de begroting van Verkeer en Waterstaat.

Dekking moties algemene politieke beschouwingen

De dekking van de diverse moties bij de Algemene Politieke Beschouwingen komt grotendeels uit het Infrastructuurfonds.

FES-brug t.b.v. nadeelcompensatie kokkelvisserij waddenzee

De nadeelcompensatie in verband met de beëindiging van de mechanische kokkelvisserij in de Waddenzee wordt ten laste van het Waddenfonds gebracht. Dit Waddenfonds wordt gevoed uit het FES. Nu het Waddenfonds nog niet operationeel is, wordt een gedeelte van het voor nadeelcompensatie benodigde budget vanuit het FES aan de LNV-begroting toegevoegd.

Intertemporele verschuiving

Dit betreft een technische mutatie en is het saldo van overboekingen tussen het Infrastructuurfonds en de begroting van Verkeer & Waterstaat en intertemporele verschuivingen op het Infrastructuurfonds. Deels is deze verschuiving mogelijk gemaakt door de inzet van FES-middelen. Door het aanpassen van de planning en het kasritme binnen het Infrastructuurfonds ontstaan de fluctuaties over de jaren heen. Deze aanpassing wordt gecompenseerd door de bijdrage aan het Infrastructuurfonds vanuit de begroting van Verkeer en Waterstaat te verlagen c.q. te verhogen. De toelichtingen zijn terug te vinden bij de diverse artikelen op het Infrastructuurfonds en de begroting van Verkeer en Waterstaat.

Programma Filevermindering

Het «Programma Filevermindering» is in 2006 gestart om de landelijke werkzaamheden en specifieke projecten op het gebied van filebestrijding verder te ondersteunen. In korte tijd zijn duizenden ideeën gegenereerd, waaruit voor het programma een selectie uit de meest kansrijke en meest effectieve maatregelen is gemaakt. Er worden FES-middelen voor het programma ingezet. De overige middelen zijn geraamd op het Infrastructuurfonds. De mutatiereeksen moeten in samenhang worden gezien.

Project Mediapark Hilversum

Dit betreft de middelen die zijn overgeboekt naar de Brede Doel Uitkering (BDU) vanuit het Infrastructuurfonds in verband met het project Mediapark Hilversum.

Verbetering toegankelijkheid haltes stad- en streekvervoer

De belangrijkste haltes in het stad- en streekvervoer worden voor 2011 beter toegankelijk gemaakt. Dit betreft met name haltes bij vitale bestemmingen en voorzieningen, zoals ziekenhuizen en verzorgingstehuizen en OV-knooppunthaltes. Van de totale geraamde kosten van 224 miljoen euro, draagt V&W 87 miljoen euro bij.

Vrijval regionale (contractsector) spoorlijnen

Op basis van de meest actuele inzichten (onder andere tarieven gebruiksvergoeding) blijkt dat op het contractsectorbudget ruimte is ontstaan, welke onder andere wordt ingezet voor de extra bijdrage OV-Chipkaart en de toegankelijkheid OV.

Vrijval kapitaallasten metro

De mutatie houdt verband met de vervroegde aflossing in 2005 van de annuïteit voor afkoop kapitaallasten metro. Hierdoor vallen de middelen vrij.

Vrijval stimulering marktwerking OV

Het betreffen middelen ten behoeve van stimulering marktwerking OV die nu onder andere worden ingezet voor de extra bijdrage OV-Chipkaart en de toegankelijkheid OV.

Waterveiligheid

De 2e toetsing van de waterkeringen geeft aan dat er verbetermaatregelen aan primaire waterkeringen moeten worden uitgevoerd, om ons land te

beschermen tegen het water. Door deze extra toevoeging zijn er nu voldoende middelen om de meest prioritaire problemen t/m 2011 aan te pakken.

Overheveling BTW OV

Over de uitgaven voor lokaal en regionaal OV wordt BTW afgedragen. Hiervoor heeft compensatie plaatsgevonden vanuit de aanvullende post Algemeen. Het is logischer de BTW door V&W zelf te laten betalen. Hierom is deze post structureel overgeheveld van de aanvullende post algemeen naar de begroting V&W.

Economische Zaken

XIII ECONOMISCHE ZAKEN: UITGAVEN						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Stand Miljoenennota 2006 (excl. IS)	1 488,3	1 543,7	1 491,8	1 521,0	1 423,5	
Mee- en tegenvallers						
Rijksbegroting in enge zin						
Bedrijventerreinen	- 5,5	- 24,3	- 11,3	- 3,5	- 2,8	
Innovatiesubsidie samenwerkingsprojecten	- 16,7	- 21,6	- 5,0	10,7	0,0	
Hoger beroep op MEP	176,0	69,0	73,0	20,0	- 61,0	
Diversen	- 6,8	1,7	- 13,6	- 13,5	- 14,1	
	147,0	24,8	43,1	13,7	- 77,9	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Afschaffen afnemerstarieven MEP	375,0	375,0	375,0	375,0	375,0	
Bijstelling kasraming	- 55,0	- 40,0	- 12,0	- 13,0	0,0	
Innovatieve scheepsbouw	0,0	5,0	15,0	20,0	15,0	
MEP (van AP)	131,3	58,1	106,8	174,1	160,1	
Ruimtevaart	21,3	9,4	27,0	7,3	20,0	
Structuurfondsen	0,0	8,0	21,9	29,9	31,9	
Vpb-taakstelling	17,8	0,0	0,0	0,0	0,0	
Diversen	49,9	37,5	37,3	35,6	26,4	
	540,3	453,0	571,0	628,9	628,4	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
FES-impuls centre for translational molecular medicine	0,0	15,0	30,0	30,0	0,0	
MEP (van FES)	2,7	35,9	73,2	100,9	165,9	
Diversen	42,0	52,0	88,3	52,2	49,5	
Niet tot een ijklijn behorend						
Diversen	13,2	10,6	8,0	3,1	0,4	
Extrapolatie	57,9	113,5	199,5	186,2	215,8	2 095,2
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2006	745,2	591,2	813,6	828,8	766,3	
Stand Miljoenennota 2007 (excl. IS)	2 233,5	2 135,0	2 305,4	2 349,8	2 189,8	2 095,2
Totaal Internationale samenwerking	156,9	147,7	156,0	146,5	150,5	159,2
Stand Miljoenennota 2007 (incl. IS)	2 390,4	2 282,6	2 461,4	2 496,3	2 340,2	2 254,4

XIII ECONOMISCHE ZAKEN: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Stand Miljoenennota 2006 (excl. IS)	4 137,6	3 402,6	2 464,7	2 181,2	2 141,1	
Mee- en tegenvallers						
Rijksbegroting in enge zin						
Boeteraming OPTA	17,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Overgangswet electriciteitssector	35,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Terugontvangsten uit het noorden	19,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Diversen	- 0,2	4,8	4,8	4,8	- 0,2	
	70,8	4,8	4,8	4,8	- 0,2	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Opbrengst verkoop co2 rechten	0,0	0,0	90,0	90,0	90,0	
Schikking common area baten	56,8	0,0	0,0	0,0	0,0	
Diversen	19,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	75,8	0,0	90,0	90,0	90,0	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
MEP (van FES)	2,7	35,9	73,2	100,9	165,9	
FES-impuls centre for translational molecular medicine	0,0	15,0	30,0	30,0	0,0	
Diversen	15,5	27,6	67,2	34,0	29,7	
Niet tot een ijklijn behorend						
Aanpassing aardgasbatenraming	1 185,0	4 611,0	3 880,8	889,8	142,2	
Aanpassing aardgasbatenraming (FES)	- 231,0	- 656,0	- 454,0	- 158,0	- 1,0	
Diversen	0,0	- 10,0	- 7,0	- 3,6	4,0	
	972,2	4 023,5	3 590,2	893,1	340,8	
Extrapolatie						2 491,3
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2006	1 118,8	4 028,3	3 685,0	987,9	430,6	
Stand Miljoenennota 2007 (excl. IS)	5 256,4	7 430,9	6 149,6	3 169,1	2 571,8	2 491,3
Totaal Internationale samenwerking	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8
Stand Miljoenennota 2007 (incl. IS)	5 258,2	7 432,7	6 151,4	3 170,9	2 573,6	2 493,1

Bedrijventerreinen

De uitfinanciering van aangegane verplichtingen voor herstructurering bedrijventerreinen verloopt langzamer dan verwacht.

Innovatiesubsidie samenwerkingsprojecten (IS)

De uitgavenraming van het programma innovatiesubsidie samenwerkingsprojecten (en zijn voorlopers) wordt verlaagd, omdat het aantal en de omvang van de declaraties, voor verplichtingen die voor 2006 zijn aangegaan, naar verwachting lager zullen uitvallen dan geraamd. Deze subsidieregeling heeft als doelstelling de samenwerking tussen het bedrijfsleven en de publieke kennisinstellingen te stimuleren.

Hoger beroep op MEP

De regeling Milieukwaliteit Electriciteits Productie (MEP) is succesvol, waardoor met de huidige ingediende projecten de doelstelling van 9 procent duurzame electriciteit in 2010 wordt gerealiseerd. Dit leidt tot verhoging van de uitgaven voor de MEP.

Mee- en tegenvallers/diversen

Dit betreft mutaties in het kader van doelmatige en duurzame energiehuishouding. Het aantal en de omvang van de declaraties voor projecten voor het verbeteren van energie-efficiënte en duurzame energie zal op basis van nieuwe inzichten in 2006 lager uitvallen dan oorspronkelijk geraamd was. Tevens is er een structurele meevaller geboekt in het kader van de Overgangswet Elektriciteitssector (OEPS).

Afschaffen afnemerstarieven MEP

Het afnemerstarief voor de MEP (Wet milieukwaliteit elektriciteitsproductie) zal per 1 januari 2007 worden afgeschaft. Dit zal circa 375 miljoen euro op jaarbasis kosten. Vooruitlopend hierop zal reeds in 2006 een tegemoetkoming worden gegeven. Dit betekent een gunstig effect voor de burger van 52 euro per aansluiting.

MEP (van AP en FES)

In 2006 is besloten dat een verhoging van het afnemerstarief onwenselijk is, daarom zijn bij de Miljoenennota 2006 tot en met 2013 bedragen vrijgemaakt voor de dekking van de extra MEP-uitgaven. Deze waren tijdelijk op de aanvullende post (AP) geplaatst. Naast deze middelen waren er ook middelen in het FES gereserveerd. Deze middelen komen ter beschikking van de begroting van EZ.

Bijstelling kasraming

Deze mutatie dient ter dekking van een deel van de extra uitgaven van de MEP. Tezamen met de middelen die beschikbaar worden gesteld voor de afschaffing van het afnemerstarief is een budget beschikbaar, waarmee met de huidige ingediende projecten de doelstelling van 9 procent duurzame elektriciteit in 2010 wordt gerealiseerd.

Innovatieregeling scheepsbouw

In het kader van de motie-Slob (2005, TK 30 300, nr. 37) c.s. is besloten tot een tijdelijke innovatieregeling scheepsbouw.

Ruimtevaart

In het verleden heeft EZ zich gecommitteerd aan projecten van het Europees Ruimtevaart Agentschap (ESA). Bij de Voorjaarsnota was besloten dat EZ op verzoek van de ESA enkele projecten zou gaan versnellen.

Tevens gaat EZ zich committeren aan nieuwe ruimtevaartprojecten. Hiervoor zijn extra middelen beschikbaar gesteld. Deze programma's zullen het Nederlandse bedrijfsleven nieuwe opdrachten opleveren.

Structuurfondsen

In het voorjaar zijn middelen voor de publieke cofinanciering van de Structuurfondsen gereserveerd op de Aanvullende Post. De middelen zijn nu toegevoegd aan de EZ-begroting. Tussen de betrokken departementen is afgesproken dat de verantwoording van deze middelen via de EZ-begroting zal lopen. Tevens zijn in het kader van de motie-Snijder-Hazelhoff/Douma (TK 27 813, nr. 18) extra cofinancieringsgelden vrijgemaakt.

Vennootschapsbelastingtaakstelling

Een deel van de taakstelling op ondernemerssubsidies uit 2004 moet dit jaar nog worden ingevuld. Deze taakstelling diende ter gedeeltelijke dekking van de verlaging van het vpb-tarief.

Beleidsmatige mutaties/diversen

Dit betreft onder andere het versnellen van projecten in het kader van het grotestedenbeleid en de terugbetalingen van ontvangsten aan radiostations in het kader van Zero Base verdeling.

FES-impuls Centre for Translational Molecular Medicine

Doel van dit project is het verwerven van een (inter)nationaal leidende rol in de ontwikkeling van *molecular diagnostics* en *molecular imaging* technologieën. Hierdoor wordt predispositie, vroegtijdige diagnose en gepersonaliseerde behandeling van patiënten mogelijk. Voor dit project wordt cumulatief voor de periode 2007–2009 75 miljoen euro vanuit het FES aan de begroting van EZ toegevoegd.

Boeteraming OPTA

Door vorig jaar opgelegde boetes van in totaal 17 miljoen euro zal er een meevaller zijn bij de ontvangsten van de OPTA-boetes.

Overgangswet Elektriciteitssector (OEPS)

De Overgangswet Elektriciteitssector (OEPS) regelt tegemoetkomingen in de kosten van de stadsverwarmingsprojecten. In 2006 worden de voorschotten afgerekend welke de afgelopen jaren zijn verstrekt. Dit levert een meevaller op van 35 miljoen euro.

Terugontvangsten uit het Noorden

Dit betreft een terugontvangst van middelen met betrekking tot oude regelingen voor het Noorden. Deze regelingen zijn het Integraal Structuurplan Noorden des lands (ISP) en IPR (investeringspremie). Deze middelen zouden naar verwachting in 2005 binnen komen, maar zullen pas dit jaar ontvangen worden.

Opbrengst verkoop CO₂ rechten

Om de *windfall profits* van energiebedrijven te verminderen wordt een deel van de CO₂ rechten verkocht. Deze opbrengst zal aangewend worden ter financiering van de MEP.

Schikking Common Area baten

Er is met Shell en ExxonMobil een akkoord bereikt over de MOR (meeropbrengstregeling) Common Area. Het akkoord houdt in dat de oliemaatschappijen nog extra middelen betalen, waarmee alle geschillen inzake de MOR Common Area arbitrage beëindigd worden. De Nederlandse Aardolie Maatschappij zal 56,8 miljoen euro betalen aan de Staat.

Diversen

Dit betreft voornamelijk de terugontvangsten van in het verleden aangegane leningen voor het project stadsverwarming.

Aanpassing raming aardgasbaten

Dit betreft de bijstelling van de aardgasbaten. Deze aanpassing wordt voornamelijk veroorzaakt door hogere verwachte olieprijsen en hogere volumeverkopen.

Aanpassing raming aardgasbaten (FES)

Door een positieve bijstelling van de aardgasbaten wordt een groter deel doorgestort naar de FES-begroting.

Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

XIV LANDBOUW, NATUUR EN VOEDSELKwaliteit: UITGAVEN						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Stand Miljoenennota 2006 (excl. IS)	2 109,4	2 139,8	2 114,8	2 112,0	2 092,5	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Correctie extrapolatie 2010	0,0	0,0	0,0	0,0	17,0	
Destructie	32,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Eindejaarsmarge 2005	- 14,3	0,0	0,0	0,0	0,0	
Energietransitie glastuinbouw	0,0	35,0	35,0	35,0	0,0	
EU-verplichtingen (Nitraatrichtlijn)	12,0	10,0	8,0	6,0	0,0	
Gegevensautoriteit Natuur	20,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Nadeelcompensatie kokkelvisserij Wadden- zee	103,5	0,0	0,0	0,0	0,0	
Ramingsbijstelling	- 20,0	- 20,0	- 20,0	- 20,0	- 20,0	
Tweede Plattelandsontwikkelingsprogramma (POP2)	0,0	0,0	7,0	7,0	7,0	
Verduurzaming visserijsector	0,0	7,0	7,0	7,0	7,0	
Versnelde inrichting Groene Hart (Nota van Wijziging)	12,0	18,0	0,0	0,0	0,0	
Diversen	- 2,0	- 0,2	2,8	2,8	2,9	
	143,2	49,8	39,8	37,8	13,9	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
ILG: Bijdragen derden landinrichting	0,0	- 25,7	- 25,7	- 25,7	- 25,7	
Loonbijstelling tranche 2006	24,7	21,0	20,7	21,0	21,1	
Prijsbijstelling tranche 2006	14,0	14,0	14,0	13,8	13,6	
Sanering kottervisserij	13,3	0,0	0,0	0,0	0,0	
Diversen	29,7	22,6	17,0	11,0	9,0	
Extrapolatie	81,7	31,9	26,0	20,1	18,0	2 051,3
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2006	224,9	81,7	65,9	58,0	31,8	
Stand Miljoenennota 2007 (excl. IS)	2 334,4	2 221,5	2 180,7	2 169,9	2 124,4	2 051,3
Totaal Internationale samenwerking	27,2	29,2	26,2	26,2	26,2	26,2
Stand Miljoenennota 2007 (incl. IS)	2 361,6	2 250,7	2 206,9	2 196,1	2 150,6	2 077,5

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Stand Miljoenennota 2006 (excl. IS)	478,0	403,2	393,5	391,9	392,3	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	12,2	2,0	2,0	2,0	2,0	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
ILG: Bijdragen derden landinrichting	0,0	- 25,7	- 25,7	- 25,7	- 25,7	
Sanering kottervisserij	13,3	0,0	0,0	0,0	0,0	
Diversen	23,8	16,4	5,2	5,3	3,7	
Niet tot een ijklijn behorend						
Diversen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Extrapolatie	37,1	- 9,3	- 20,5	- 20,4	- 22,0	354,9
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2006	49,3	- 7,4	- 18,5	- 18,4	- 20,0	
Stand Miljoenennota 2007 (excl. IS)	527,3	395,9	375,0	373,5	372,3	354,9
Totaal Internationale samenwerking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stand Miljoenennota 2007 (incl. IS)	527,3	395,9	375,0	373,5	372,3	354,9

Correctie extrapolatie 2010

Het reconstructiebudget is vorig jaar abusievelijk 17 miljoen euro te laag geëxtrapolerd. Om dat te corrigeren is het reconstructiebudget voor 2010 opwaarts bijgesteld.

Destructie

Ten behoeve van destructie wordt 32 miljoen euro aan de LNV-begroting toegevoegd. Onderzocht zal worden of het mogelijk is om deze uitgaven via het Diergezondheidsfonds (DGF) te laten lopen.

Eindejaarsmarge 2005

De (negatieve) eindejaarsmarge 2005 is bij Voorjaarsnota ten laste van de LNV-begroting gebracht. De invulling hiervan heeft inmiddels plaatsgevonden.

Energietransitie glastuinbouw

Voor innovatieve projecten gericht op ondersteuning van de glastuinbouw in de overgang naar minder gebruik van fossiele brandstoffen worden middelen aan de LNV-begroting toegevoegd.

EU-verplichtingen (Nitraatrichtlijn)

Nederland heeft eind 2005 van de Europese Commissie een derogatiebeschikking ontvangen voor de Nitraatrichtlijn. Voor onder meer onderzoeks- en monitoringsverplichtingen die uit deze derogatie voortvloeien, worden voor de periode 2006–2009 middelen aan de LNV-begroting toegevoegd.

Gegevensautoriteit Natuur

Om de kennisvoorziening over de aanwezigheid van bedreigde plant- en diersoorten te verbeteren wordt er een Gegevensautoriteit Natuur opgericht. Hiermee wordt het voor het bedrijfsleven en overheden eenvoudiger vooraf te beoordelen of in gebieden waar economische ontwikkeling is voorzien bedreigde planten en dieren voorkomen.

Nadeelcompensatie kokkelvisserij Waddenzee

Om schade aan het Wadden-milieu te voorkomen, is besloten om geen vergunningen meer te verlenen voor de mechanische kokkelvisserij. Een deel van de compensatie voor de kokkelvisserij voor het beëindigen van deze vergunningen is al in 2005 betaald; het resterende bedrag zal dit jaar worden uitgekeerd.

Ramingsbijstelling

In relatie tot een aantal intensiveringen is bij VJN besloten tot een structurele ramingsbijstelling op de LNV-begroting van 20 miljoen euro.

Tweede Plattelandsontwikkelingsprogramma (POP2)

Ter compensatie van een lagere EU-bijdrage dan verwacht, worden er voor de periode 2008–2013 middelen aan de LNV-begroting toegevoegd voor het Tweede Plattelandsontwikkelingsprogramma (POP2).

Versnelde inrichting Groene Hart (Nota van Wijziging)

Naar aanleiding van een Tweede-Kamer motie ingediend bij de Algemene Politieke Beschouwingen van 2005 (TK 2005–2006, 30 300, nr. 22), is er voor de versnelde inrichting van het Groene Hart als Nationaal Landschap in 2006 en 2007 in totaal 30 miljoen euro aan de LNV-begroting toegevoegd.

Verduurzaming visserijsector

Ten behoeve van een verdere verduurzaming in de visserijsector wordt voor de periode 2007–2013 jaarlijks 7 miljoen euro aan de LNV-begroting toegevoegd. Deze middelen zullen onder meer worden ingezet voor onderzoek naar en introductie van duurzame vistechnieken als de pulskor, en ter dekking van mogelijke verliesdeclaraties uit hoofde van een te introduceren garantieregeling voor de visserij.

ILG: Bijdragen derden landinrichting

Met de komst van het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG) krijgen vanaf 2007 de provincies de verantwoordelijkheid voor het realiseren van bijdragen van derden voor landinrichtingsprojecten. Dat leidt tot een verlaging van de uitgaven en ontvangsten voor dit doel op de LNV-begroting.

Sanering kottervisserij

Voor het uit de vaart nemen van kotters in verband met de sanering van de Noordzee-kottervloot, wordt in 2006 13,3 miljoen euro vanuit het Ontwikkelings- en Saneringsfonds voor de Visserij (O&S-fonds Vis) aan de LNV-begroting toegevoegd.

Technische mutaties/diversen (uitgaven)

Onder deze post vallen onder meer bijdragen uit het FES voor praktijklokalen in het vmbo, het Technologisch Topinstituut voor Groene Genetica en vaccinontwikkeling tegen de vogelgriep, alsmede bijdragen van de ministeries van VROM en V&W voor de Subsidieregeling Gebiedsgericht Beleid.

Sociale Zaken en Werkgelegenheid

XV SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID: UITGAVEN

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Stand Miljoenennota 2006 (excl. IS)	24 366,6	24 549,2	24 694,8	24 834,4	25 008,9	
Mee- en tegenvallers						
Sociale zekerheid						
Algemene kinderbijslagwet volume	0,0	- 32,5	- 32,5	- 32,5	- 32,5	
IOAW volume	- 34,2	- 63,6	- 76,7	- 83,2	- 89,3	
Overschrijding ESF 3	0,0	0,0	70,0	70,0	0,0	
Ramingsbijstelling kinderopvang	41,1	13,4	- 32,1	- 27,6	- 22,2	
Wajong volume	52,1	69,5	92,4	108,8	136,1	
Wet werk en bijstand (WWB) prijs	45,4	34,1	22,5	16,6	12,1	
Wet werk en bijstand (WWB) volume	- 290,6	- 480,9	- 593,6	- 626,8	- 630,8	
Diversen	9,6	20,6	- 6,1	- 13,8	- 7,9	
	- 176,6	- 439,4	- 556,1	- 588,5	- 634,5	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	5,8	4,2	1,1	0,7	0,6	
Sociale zekerheid						
Amendement schuldhulpverlening	25,0	25,0	23,0	19,0	0,0	
Amendement WSW	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	
Eindejaarsmarge	156,8	0,0	0,0	0,0	0,0	
Eindejaarsmarge: vrijval	- 111,5	0,0	0,0	0,0	0,0	
Intensivering kinderopvang	10,3	125,0	129,8	132,4	135,3	
Motie Van Aartsen Bos	- 35,0	- 12,0	- 2,0	8,0	18,0	
Uitstel invoering inburgeringswet	- 32,9	0,0	0,0	0,0	0,0	
Uitvoeringskosten CWI	21,7	0,0	0,0	0,0	0,0	
Uitvoeringskosten kindertoeslag	3,3	14,4	21,7	20,5	20,5	
Verbetering uitvoering richting burger	23,2	6,9	- 4,2	- 5,0	- 5,0	
Verhoging kinderbijslag	0,0	125,0	125,0	125,0	125,0	
Verplichte werkgeversbijdrage kinderopvang	45,0	529,0	548,0	565,0	581,0	
Verzilvering kindertoeslag	0,0	6,0	72,0	72,0	72,0	
Wet kinderalimentatie	40,0	160,0	160,0	160,0	160,0	
Diversen	3,2	- 8,3	1,6	- 12,0	- 14,4	
	169,9	990,2	1 091,0	1 100,6	1 108,0	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	9,0	10,6	10,2	9,7	10,3	
Sociale zekerheid						
Kindertoeslag	0,0	61,0	736,0	736,0	736,0	
Loonbijstelling tranche 2006	74,8	63,5	63,9	64,7	64,7	
Naar OCW tussenschoolse opvang	- 30,0	- 30,0	- 30,0	- 30,0	- 30,0	
Tranche WKA/ AKW 2006	95,4	122,1	120,1	119,8	121,2	
Diversen	21,0	9,6	3,9	4,7	4,4	
Niet tot een ijklijn behorend						
AOW toeslag	0,0	128,7	131,8	135,6	139,5	
BIKK ANW	- 0,7	24,1	23,9	27,7	31,6	
BIKK AOW	- 10,1	212,6	207,6	258,9	311,3	
Rijksbijdrage ouderdomsfonds	1 309,5	1 216,2	1 526,5	1 561,4	1 591,4	
Diversen	25,8	44,8	44,5	43,5	42,5	
	1 494,7	1 863,2	2 838,4	2 932,0	3 022,9	
Extrapolatie						
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2006	1 488,0	2 414,0	3 373,3	3 444,2	3 496,4	29 182,7
Stand Miljoenennota 2007 (excl. IS)	25 854,6	26 963,2	28 068,1	28 278,6	28 505,3	29 182,7
Totaal Internationale samenwerking	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
Stand Miljoenennota 2007 (incl. IS)	25 855,3	26 963,9	28 068,8	28 279,3	28 506,0	29 183,4

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Stand Miljoenennota 2006 (excl. IS)	596,1	465,0	465,0	445,1	445,1	
Mee- en tegenvallers						
Sociale zekerheid						
Anticumulatiebaten WSW	43,6	16,0	16,0	15,9	15,9	
Ontvangsten ESF oud	15,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Ramingsbijstelling kinderopvang	64,3	28,6	14,3	14,3	14,3	
Terugontvangsten IOAW	25,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Terugontvangsten WIW	44,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Diversen	20,0	- 10,0	0,0	0,0	0,0	
	211,9	34,6	30,3	30,2	30,2	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	3,7	0,9	0,6	0,6	0,6	
Sociale zekerheid						
Diversen	11,4	3,5	8,5	- 1,5	- 1,5	
	15,1	4,4	9,1	- 0,9	- 0,9	
Technische mutaties						
Sociale zekerheid						
Diversen	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	
Extrapolatie	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	478,9
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2006	231,5	43,6	43,9	33,8	33,8	
Stand Miljoenennota 2007	827,5	508,5	508,9	478,9	478,9	478,9

Algemene Kinderbijslagwet (AKW volume)

De AKW volumeraming is structureel neerwaarts aangepast op basis van nieuwe uitvoeringsinformatie van de SVB.

Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW volume)

Op basis van uitvoeringsinformatie over 2005 is de IOAW-raming neerwaarts aangepast.

Overschrijding ESF 3 (Europees Structuurfonds)

Als gevolg van de overschrijding van het ESF 3 programma worden extra uitgaven op de begroting verwacht.

Ramingsbijstelling kinderopvang

Op basis van de meest recente uitvoeringsinformatie en een verbeterde ramingssystematiek voor de Wet kinderopvang zijn de uitgaven bijgesteld.

Wajong volume

Diverse factoren, waaronder een toename van het aantal 18-jarigen met een arbeidshandicap, leiden tot een toenemende instroom in de Wajong. Daarnaast wordt in 2005 en 2006 het merendeel van de Wajong-populatie herkeurd. Dit heeft geleid tot een hogere uitstroom in 2005 en zal naar verwachting leiden tot een hogere uitstroom in 2006. Omdat de hogere

uitstroom de toegenomen instroom naar verwachting niet zal compenseren, neemt het aantal uitkeringen per saldo toe.

Wet werk en bijstand (WWB) prijs en volume

Het volume van de WWB in 2006 en 2007 is op basis van macro-economische ontwikkelingen neerwaarts bijgesteld. Deze mutaties hebben een meerjarige doorwerking. Uit voorlopige uitvoeringsgegevens van gemeenten over 2005 blijkt dat de gemiddelde prijs van een WWB-uitkering hoger is uitgevallen dan geraamd. Deze hogere gemiddelde uitkering werkt structureel door.

Amendement schuldhulpverlening

Bij de begrotingsbehandeling SZW is het amendement Noorman-Den Uyl (TK 2005–2006, 30 300, nr. 39) aangenomen, dat voorziet in een toevoeging van 25 miljoen euro aan de begroting 2006 voor schuldhulpverlening door gemeenten. Het kabinet trekt ook voor 2007–2009 geld uit voor schuldhulpverlening. Naast de Wet financiële dienstverlening neemt het kabinet aanvullende maatregelen ter verdere voorkoming van problematische schulden. Hieronder valt het vergroten van de financiële kennis en vaardigheden van mensen, het geven van voorlichting en het ondersteunen van de uitbreiding van de schuldenregistratie.

Amendement Wet sociale werkvoorziening (WSW)

Het amendement-Verburg (TK 2005–2006, 30 300, nr. 41) voorziet in het toevoegen van 35 miljoen euro aan de begroting 2006 voor WSW (sociale werkplaatsen) ter compensatie van de afbouw SPAK/VLW (loonkosten-subsidies). 20 miljoen euro daarvan wordt gedekt uit eerder toegevoegde middelen voor het moderniseringstraject WSW.

Eindejaarsmarge

Het deel van de eindejaarsmarge dat niet nodig is voor eindejaarsmargeproblematiek, is ingezet ter dekking van intensiveringen en tegenvallers.

Intensivering kinderopvang

De bijdrage in de kosten van kinderopvang voor ouders wordt verlaagd.

Motie-Van Aartsen/Bos (TK 2005–2006, 30 300, nr. 14, 57 en 137)

In de Begroting 2006 was oorspronkelijk 35 miljoen euro in 2006 en vanaf 2007 27 miljoen euro gereserveerd voor hogere uitgaven voor de Wet kinderopvang. Deze mutatie betreft de aanpassing van deze reeks tot een geleidelijk ingroeipad naar een hoger structureel gebruik.

Uitstel invoering inburgeringwet

Vertraging van de invoering van de inburgeringwet resulteert in een incidentele besparing op kinderopvanguitgaven.

Uitvoeringskosten CWI

Als gevolg van een besparingsverlies op een eerder verwerkte taakstelling wordt budget in 2006 met 21,7 miljoen euro verhoogd.

Uitvoeringskosten kindertoeslag

Voor de uitvoering van de kindertoeslag worden middelen vrijgemaakt voor de Belastingdienst en de SVB.

Verbetering uitvoering richting burger

Deze post omvat intensiveringen ten behoeve van de invoering en bevordering van het project elektronische overheid, samenwerking in de SUWI keten en het digitale klantendossier. Hierdoor wordt de klantgerichtheid vergroot. Door vergroting van de efficiency wordt vanaf 2008 een besparing gerealiseerd.

Verhoging kinderbijslag

De kinderbijslag wordt met ingang van 1 oktober 2006 verhoogd.

Verplichte werkgeversbijdrage kinderopvang

Vanaf 2007 wordt de werkgeversbijdrage verplicht, zodat alle ouders een werkgeversbijdrage in de kosten van kinderopvang ontvangen. Dit wordt gefinancierd middels een premieverhoging van de WGF (Wachtgeldfonds). De belastingdienst keert de werkgeversbijdrage vervolgens uit.

Verzilvering kindertoeslag

Per 1 januari 2008 wordt de huidige kinderkorting vervangen door de kindertoeslag waardoor de verzilveringsproblematiek voor gezinnen met kinderen wordt opgelost.

Wet kinderalimentatie

Het kabinet is van plan om het wetsvoorstel kinderalimentatie (TK 2003–2004, 29 480, nr. 4) in te trekken. De bijbehorende geraamde besparingen zijn dan ook volledig afgeboekt.

Kindertoeslag

Dit betreft de basisreeks van de uitgaven van de kindertoeslag (de huidige kinderkorting) en wordt overgeheveld van de lastenkant naar de uitgaven.

Naar OCW tussenschoolse opvang

Voor tussenschoolse opvang worden middelen overgeboekt naar de begroting van OCW.

AOW-toeslag

De AOW-toeslag wordt verhoogd met 48 euro per persoon.

BIKK ANW en AOW

De BIKK compenseert de fondsen voor een daling van de premie-inkomsten als gevolg van de Wet Inkomstenbelasting 2001. De mutaties komen voornamelijk doordat de belastingtarieven in de cMEV zijn bijgesteld.

Rijksbijdrage ouderdomsfonds

In 2005 heeft er een herziening van de verdeelsleutel belastingen/premies volksverzekeringen plaatsgevonden. Dit leidt tot een structureel hogere rijksbijdrage.

Anticumulatiebatens WSW

Naar aanleiding van rechtmatigheidsonderzoek over 2003 en 2004 kan er een hoger bedrag aan anticumulatiebatens worden verwacht in de komende jaren.

Ontvangsten ESF oud

Een aantal jaren terug is een voorziening gecreëerd voor nabetalingen van oude ESF regelingen. Door een nieuwe gerechtelijke uitspraak kan deze reservering gedeeltelijk worden teruggeboekt.

Ramingsbijstelling kinderopvang

Op basis van de meest recente uitvoeringsgegevens van de belastingdienst zijn ontvangsten ingeboekt. Dit betreffen terugbetalingen door ouders van teveel ontvangen toeslag als gevolg van te veel aangevraagde uren of een per saldo te laag opgegeven gezinsinkomen.

Wet Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte Werkloze werknemers Terugontvangsten (IOAW)

Voor de financiering van de IOAW geldt een systematiek van bevoorschotting. De terugontvangsten IOAW houden verband met de volumedaling die in 2005 is opgetreden.

Terugontvangsten Wet inschakeling werkzoekenden (WIW)

Op basis van de vaststelling van de uitgaven van 2003 voor de WIW, worden in 2006 bedragen teruggevorderd tot 44 miljoen euro.

Volksgezondheid, Welzijn en Sport

XVI VOLKSGEZONDHEID, WELZIEN EN SPORT: UITGAVEN

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Stand Miljoenennota 2006 (excl. IS)	12 653,3	13 299,9	13 701,8	14 087,2	14 200,6	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Bijstelling raming oorlogsgetroffenen	4,3	8,4	12,5	14,6	15,9	
Elektronisch kinddossier jeugd-gezondheidszorg	25,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Infectieziekten	10,7	27,5	30,7	32,2	31,6	
Invoeringskosten WMO voor gemeentefonds	30,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Jeugdpreventie	7,5	15,0	15,0	15,0	15,0	
Moties APB	30,0	10,0	10,0	10,0	10,0	
Ramingsbijstelling	- 25,0	- 25,0	- 25,0	- 25,0	- 25,0	
Wachlijsten jeugdzorg en jeugd-GGZ	67,0	92,0	44,0	40,0	40,0	
Diversen	60,8	47,2	37,8	43,9	33,3	
	210,3	175,1	125,0	130,7	120,8	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Investerings ICT	7,8	24,4	42,0	42,0	42,0	
Invoeringskosten WMO voor gemeentefonds	- 30,0	- 42,0	- 42,0	- 42,0	- 42,0	
Openbare Geestelijke Gezondheidszorg	0,0	60,6	60,6	60,6	60,6	
Diversen	82,2	100,9	100,9	104,6	106,7	
Zorg						
Opleidingsfonds	0,0	636,7	0,0	0,0	0,0	
Niet tot een ijklijn behorend						
Bijstelling n.a.v. MEV	- 112,4	- 743,1	- 333,0	- 476,8	- 504,3	
Correctie op stand miljoenennota 2006	0,0	0,0	0,0	0,0	340,2	
Mantelzorgondersteuning	0,0	65,0	65,0	65,0	65,0	
Diversen	17,3	0,1	0,1	0,1	0,1	
Extrapolatie	- 35,1	102,6	- 106,4	- 246,5	68,3	14 740,3
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2006	175,2	277,6	18,6	- 115,8	189,1	
Stand Miljoenennota 2007 (excl. IS)	12 828,6	13 577,5	13 720,5	13 971,4	14 389,7	14 740,3
Totaal Internationale samenwerking	7,5	12,0	12,0	12,0	9,3	6,8
Stand Miljoenennota 2007 (incl. IS)	12 836,0	13 589,5	13 732,4	13 983,3	14 399,0	14 747,1

XVI VOLKSGEZONDHEID, WELZIEN EN SPORT: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Stand Miljoenennota 2006 (excl. IS)	21,6	21,6	21,6	21,6	21,6	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	13,3	13,5	12,7	11,6	12,5	
Extrapolatie	13,3	13,5	12,7	11,6	12,5	31,2
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2006	13,3	13,5	12,7	11,6	12,5	
Stand Miljoenennota 2007	34,9	35,1	34,3	33,2	34,1	31,2

Bijstelling raming oorlogsgetroffenen

Meer mensen die recht (kunnen) hebben op uitkeringen volgens de wetten en regelingen voor oorlogsgetroffenen, maar die nooit hebben aangevraagd, zullen gericht worden benaderd om alsnog de uitkering aan te vragen. Daarnaast is sprake van toenemend gebruik van ondersteunende voorzieningen.

Elektronisch kinddossier jeugdgezondheidszorg

In 2005 is 25 miljoen euro voor het Elektronisch kinddossier niet tot besteding gekomen. Dit wordt bovenop de eindejaarsmarge toegevoegd aan de begroting voor 2006.

Infectieziekten

Er komen meer middelen beschikbaar voor onder meer aanpassingen van het rijksvaccinatieprogramma, voorbereiding op een mogelijke griep-pandemie en laagdrempelig onderzoek naar de behandeling van SOA.

Invoeringskosten WMO voor gemeentefonds

Er is in 2006 eenmalig 30 miljoen euro beschikbaar gesteld aan gemeenten voor de kosten van de invoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning (uitgesteld van 1 juli 2006 naar 1 januari 2007).

Jeugdpreventie

Er zijn extra middelen uitgetrokken voor vroegsignalering en opvoedondersteuning van risicogezinnen, uit te voeren door het Centrum voor Jeugd en Gezin. Daarnaast worden middelen uitgetrokken voor het Centrum Gezond Leven. Dit centrum richt zich op het ondersteunen van diverse preventieprogramma's die zich richten op het tegengaan van overgewicht, roken en alcoholmisbruik door jeugdigen.

Moties APB

Tijdens de Algemeen Politieke Beschouwingen zijn drie moties aangenomen: de motie Verhagen van 10 miljoen euro voor 2006 voor sportaccommodaties rond scholen en buurten, de motie-Van Aartsen van 10 miljoen euro voor 2006 voor topsportfaciliteiten en de motie-Verhagen van 10 miljoen euro tot en met 2010 voor preventief jeugdbeleid.

Ramingsbijstelling

Op de begroting van VWS wordt, naar aanleiding van onderuitputting die zich de afgelopen jaren voordeed, een ramingsbijstelling verwerkt.

Wachtlijsten jeugdzorg en jeugd-GGZ

Er is sprake van een stijging van de wachtlijsten in de jeugdzorg en de jeugd-GGZ. Onder de randvoorwaarde van harde prestatieafspraken met provincies worden extra middelen beschikbaar gesteld. Met deze middelen kunnen de wachtlijsten jeugdzorg ultimo 2006 (inclusief doorwerking naar 2007) worden opgelost en kan de structurele groei in de vraag vanaf 2007 worden opgevangen. Daarnaast wordt een impuls gegeven aan het oplossen van de wachtlijsten in de jeugd-GGZ.

Beleidsmatige mutaties/diversen

De diversenpost bestaat uit diverse kleinere mutaties, waaronder middelen voor communicatie over de Zorgverzekeringswet en Wet op de zorgtoeslag (7,7 miljoen euro in 2006), het creëren van extra capaciteit bij gesloten jeugdvoorzieningen (12 miljoen euro vanaf 2007) en limitering van het aantal te bereizen kilometers in het bovenregionaal vervoer voor gehandicapten (10 miljoen euro vanaf 2008). Tevens is voor ontwikkeling van DBC's in de GGZ 6,8 miljoen euro uit de eindejaarsmarge aangewend.

Investerings ICT

Er worden middelen overgeheveld vanuit de premie ter bevordering van ICT in de zorg (bijvoorbeeld het Landelijk Schakelpunt (LSP) en de Invoering Elektronisch Medicatie Dossier en Waarneem Dossier Huisartsen (EMD/WDH)) en de activiteiten van VWS in het kader van het Programma Administratieve Lasten.

Invoeringskosten WMO voor gemeentefonds

De 30 miljoen euro die in 2006 beschikbaar is gesteld voor de invoering van de WMO wordt overgeheveld naar het Gemeentefonds. Daarnaast wordt vanaf 2007 structureel 42 miljoen euro voor de uitvoering WMO overgeheveld naar het Gemeentefonds.

Openbare Geestelijke Gezondheidszorg

In het kader van de WMO is afgesproken premiemiddelen voor de Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGZ) toe te voegen aan de specifieke uitkeringen voor gemeenten.

Zorgopleidingsfonds

De aanpassing van de wetgeving die benodigd is om het zorgopleidingsfonds via de Zorgverzekeringswet te financieren is niet op tijd gereed. De zorgopleidingen zullen dan ook in 2007 incidenteel via de begroting van VWS worden bekostigd.

Bijstelling n.a.v. MEV

Naar aanleiding van de Macro Economische Verkenning van het Centraal Planbureau zijn de ramingen voor de zorgtoeslag, de rijksbijdrage 18^e en de rijksbijdrage AWBZ bijgesteld.

Correctie op stand Miljoenennota 2006

De bedragen voor zorgtoeslag die staan vermeld in de begroting zijn de bedragen die op kasbasis worden uitgekeerd in een jaar. Daarom staat in 2005 een twaalfde van de zorgtoeslag voor 2006. Bij de bepaling van het bedrag dat in 2010 is opgenomen in de begroting is abusievelijk alleen 11/12 van de zorgtoeslag van 2010 opgenomen en niet 1/12 van de zorgtoeslag van 2011.

Mantelzorgondersteuning

Naar aanleiding van het amendement van de heer Van der Vlies (aangenomen bij de behandeling van het belastingplan 2006), wordt vanaf 2007 65 miljoen euro structureel extra uitgegeven voor de ondersteuning van mantelzorgers. De te ontwerpen regeling komt in de plaats van een fiscale stimulant voor mantelzorgers.

Technische mutaties/diversen

Deze diversenpost bestaat uit diverse mutaties, waaronder loon- en prijsbijstelling tranche 2006 (ca. 35 miljoen euro structureel), diverse overboekingen vanuit hoofdstuk 41 (opgeteld circa 50 miljoen euro structureel) en de voorfinanciering van de ontwikkeling van het RSV-vaccin (Respiratoir Syncytieel Virus) vanuit het FES (in totaal 27,9 miljoen euro verspreid over de jaren 2007–2010).

Homogene Groep Internationale Samenwerking

HOMOGENE GROEP INTERNATIONALE SAMENWERKING: UITGAVEN						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Stand Miljoenennota 2006	4 970,2	5 052,2	5 417,4	5 592,3	5 822,9	
Mee- en tegenvallers						
Rijksbegroting in enge zin						
BNP-bijstelling	163,6	182,3	187,2	195,0	203,1	
Eindejaarsmarge HGIS	38,4	38,1	72,1	0,0	0,0	
EKI-toerekening	226,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
EU-toerekening	21,2	17,2	17,5	77,8	38,2	
Vreemdelingenbeleid	- 25,0	- 23,0	- 13,0	- 13,2	- 13,6	
Diversen	9,4	4,7	4,7	4,7	4,7	
	433,6	219,3	268,5	264,3	232,4	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Apparaatsuitgaven	22,2	33,0	25,9	20,0	21,1	
Armoedebestrijding	- 236,2	- 258,6	- 335,2	- 262,4	- 305,3	
Clean Development Mechanism	- 9,3	7,4	14,0	16,7	17,9	
Crisisbeheersingsoperaties	67,8	20,0	20,0	20,0	20,0	
Eindejaarsmarge HGIS	- 38,4	- 38,1	- 72,1	0,0	0,0	
Europees ontwikkelingsfonds	- 9,7	24,8	62,9	62,9	62,9	
Goed bestuur	13,7	23,1	15,1	12,9	12,9	
HIV/AIDS	10,9	18,2	23,5	11,5	9,1	
Humanitaire hulpverlening	80,1	28,2	27,9	27,5	27,5	
Intertemporele schuif HGIS	0,0	0,0	19,8	- 14,8	- 5,0	
Kennisonwikkeling	6,0	14,0	29,0	44,0	59,0	
Milieu en water	- 7,5	- 3,6	16,2	- 13,5	- 13,5	
Multilaterale ontwikkelingsbanken en fondsen	- 88,5	- 55,0	- 12,8	- 21,2	- 3,0	
Nominaal en onvoorzien	- 73,9	- 43,8	- 19,5	- 37,6	- 32,5	
Ondernemingsklimaat	46,3	83,3	39,7	39,0	50,0	
Onderwijs	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Participatie Civil Society	4,8	27,5	73,4	84,4	104,4	
Regionale stabiliteit en crisisbeheersing	70,1	56,4	28,7	15,7	- 4,3	
Reproductieve gezondheid	6,8	6,5	- 1,6	- 15,4	- 15,4	
Verhoging toelage vredesoperaties	21,8	21,8	21,8	21,8	21,8	
Water en stedelijke ontwikkeling	27,0	39,4	29,4	21,7	21,7	
Diversen	32,8	41,9	28,5	14,2	5,5	
	46,8	46,4	34,6	47,4	54,8	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	18,2	20,3	19,8	22,6	3,1	
Extrapolatie	18,2	20,3	19,8	22,6	3,1	6 308,5
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2006	498,6	286,0	322,9	334,5	290,4	
Stand Miljoenennota 2007	5 468,8	5 338,2	5 740,2	5 926,8	6 113,3	6 308,5

HOMOGENE GROEP INTERNATIONALE SAMENWERKING: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Stand Miljoenennota 2006	96,6	97,0	101,3	101,3	101,3	
Beleidsmatige mutaties Rijksbegroting in enge zin Diversen	- 5,6	- 1,0	- 2,0	- 2,0	- 2,0	
Technische mutaties Rijksbegroting in enge zin Diversen	- 5,6	- 1,0	- 2,0	- 2,0	- 2,0	
Extrapolatie Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2006	18,1	20,3	19,8	22,6	3,1	102,4
Stand Miljoenennota 2007	109,1	116,4	119,1	121,9	102,4	102,4

BNP-bijstelling

Als gevolg van macro-economische ontwikkelingen is de omvang van de HGIS opwaarts bijgesteld.

Eindejaarsmarge HGIS

De eindejaarsmarge van de HGIS wordt verdeeld over de jaren 2006–2008.

EKI-toerekening

Het bedrag aan exportkrediet schulden dat wordt kwijtgescholden valt in 2006 naar verwachting zo'n 226 miljoen euro lager uit dan geraamd. Vanwege de afspraak om tot een gemiddelde ODA-prestatie van 0,8 procent BNP te komen wordt het ODA-budget met hetzelfde bedrag verhoogd.

EU-toerekening

Uit de EU-begroting 2006 blijkt dat de EU minder aan buitenlandbeleid gaat uitgeven en dat het relatieve aandeel van Nederland in de afdrachten aan de EU iets lager wordt. Daarnaast vallen door het succesvolle onderhandelingsresultaat eind vorig jaar de EU-afdrachten in de periode 2007–2013 lager uit. De toerekening van deze uitgaven valt daardoor lager uit, waardoor extra ruimte ontstaat binnen de HGIS. Doordat de lagere afdracht voor de periode 2007–2009 in één keer in 2009 verwerkt wordt laat dit jaar een piek in de ruimte zien.

Vreemdelingenbeleid

De toerekening van eerstejaarsopvang van asielzoekers is lager dan geraamd. Dit heeft twee oorzaken. De instroom van asielzoekers is lager dan geraamd, en de opvangduur van eerstejaars asielzoekers blijkt korter dan geraamd. Daarnaast vallen de kosten voor vertrouwensadvocaten lager uit wegens lager dan geraamd gebruik.

Apparaatsuitgaven

De apparaatsuitgaven worden verhoogd voor onder meer beveiliging van departement en posten, loon- en prijsbijstelling.

Armoedebestrijding

De mutaties op dit artikel wordt mede veroorzaakt doordat de extra ODA-ruimte via dit artikel verdeeld wordt over de andere beleidsartikelen

Clean Development Mechanism

Conform afspraak wordt het budget voor de aankoop van CO₂-reductie-eenheden via het Clean Development Mechanism aangepast voor de gestegen marktprijzen.

Crisisbeheersingsoperaties

Met het oog op de kosten voor de Nederlandse deelname aan ISAF Stage III in Zuid Afghanistan in 2007 en 2008, de Nederlandse toezeggingen voor deelname aan snelle reactiemachten van de NAVO en de EU en stijgende kosten voor Nederlandse deelname aan crisisbeheersingsoperaties wordt de HGIS-voorziening structureel opgehoogd.

Eindejaarsmarge HGIS

Dit betreft de uitdeling van de HGIS-eindejaarsmarge aan de HGIS-departementen, met als belangrijkste posten crisisbeheersingsoperaties, internationaal ondernemen en Clean Development Mechanism.

Europees Ontwikkelingsfonds

In 2006 vallen de uitgaven aan het Europese Ontwikkelingsfonds (EOF) lager uit door een lagere afroep door de Europese Commissie. Vanaf 2007 stijgen de uitgaven aanzienlijk. Behalve de Nederlandse bijdrage aan het 9e Europese Ontwikkelingsfonds, zal Nederland vanaf 2007 namelijk ook gaan bijdragen aan het 10e Europese Ontwikkelingsfonds.

Goed bestuur

In veel partnerlanden worden de inspanningen om de kwaliteit van het bestuur te verbeteren geïntensiveerd. De extra uitgaven komen ten gunste van onder andere de diverse landenprogramma's en de thematische medefinanciering (TMF).

HIV-Aids

De uitgaven voor HIV/Aids worden geïntensiveerd met circa 11 miljoen euro in 2006 oplopend tot ruim 23 miljoen euro in 2008. Deze intensivering is onder andere een gevolg van het besluit tot een structurele jaarlijkse bijdrage aan het *Commodity Fund* van UNFPA en een nieuw meerjarig fonds voor de opzet van een verzekeringsstelsel. Daarnaast zijn nieuwe activiteiten opgestart in Addis Adebaba en is de bijdrage aan het *Partnership Programma WHO* meerjarig met 2,2 miljoen euro verhoogd.

Humanitaire Hulpverlening

In 2006 wordt het budget voor humanitaire hulpverlening aanzienlijk opgehoogd. Met name zal dit worden aangewend voor de humanitaire noden in Sudan, de Hoorn van Afrika, Libanon en de Democratische Republiek Congo. Ook structureel wordt het budget opgehoogd, waarbij een meerjarige bijdrage wordt geleverd aan het Central Emergency Response Fund van de VN.

Kennisontwikkeling

Vooraf via de bestaande programma's worden voor hoger onderwijs extra middelen uitgetrokken: 4,8 miljoen euro in 2006 oplopend tot 48 miljoen euro in 2010. Daarnaast is in 2006 het programma Onderzoek en Innovatie van start gegaan, hiervoor is een budget beschikbaar gesteld van 1,2 miljoen euro in 2006 oplopend tot 12 miljoen euro in 2010.

Milieu en water

Er vindt een verschuiving plaats richting «water en stedelijke ontwikkeling». Er zijn op dit artikel echter ook intensiveringen: in het kader van de doelstelling om tien miljoen mensen duurzaam toegang te geven tot energie, wordt een Energiefonds opgezet onder het MOL-fonds van de FMO. Voor dit fonds wordt een budget van 1 miljoen euro in 2006 en 5 miljoen euro structureel beschikbaar gesteld. Uitgaven voor het bereik van deze doelstelling lopen verder via onder andere het Duitse agentschap GTZ, landenprogramma's en het particuliere kanaal. Verder is er een nieuw regionaal milieuprogramma voor de Balkan.

Multilaterale ontwikkelingsbanken en fondsen

De betalingsschema's van het zachte leningenloket van de Wereldbank en de zachte leningenfondsen van respectievelijk de *African Development Bank* en de *Asian Development Bank* zijn aangepast. Door de revisie van het BNP door het CBS en de verlaging van de raming van de kwijtschelding van exportkrediet schulden viel het ODA-budget in 2005 aanzienlijk hoger uit. Daarom is een aantal betalingen dat in 2006 en 2007 gepland stond al in 2005 voldaan en vallen de betalingen in deze jaren lager uit.

Nominaal en onvoorzien

Uit de post Nominaal en onvoorzien worden intensiveringen en de bijstelling voor loon-, prijs- en koersontwikkelingen betaald. Vanwege dit uitdeelkarakter van het artikel laat deze een grote min zien. De verlaging betreft onder meer de uitdeling voor de ophoging van de voorziening crisisbeheersingsoperaties (45,5 miljoen euro in 2006 en 20 miljoen euro structureel) en de intensivering binnen het de Stabiliteitsfonds (20 miljoen euro in 2006 en 5 miljoen euro structureel).

Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden

De middelen voor de ondersteuning van het ondernemingsklimaat worden aanzienlijk verhoogd, onder andere via de nieuwe programma's *Massif* en het *Capacity Development* fonds (samen 30 miljoen euro) van de Financieringsmaatschappij voor ontwikkelingslanden (FMO). Verder wordt vanaf 2007 het nieuwe Programma Ondersteuning Producentenorganisaties opgestart; hiervoor is een budget beschikbaar gesteld oplopend van 11 miljoen euro in 2007 tot 14 miljoen euro in 2010. Ook wordt het budget voor het Centrum Bevordering van Import uit ontwikkelingslanden opgehoogd met 2 miljoen euro in 2006 en 5 miljoen euro structureel. Ten slotte zal ook de uitbreiding van de landenlijst voor het investeringsprogramma PSOM leiden tot extra aanvragen; hiervoor is vanaf 2008 extra budget beschikbaar gesteld.

Onderwijs

Gezien de voorspoedige voortgang van het Fast Track Initiative wordt in 2006 een extra bijdrage van 100 miljoen euro geleverd. Via dit programma van de Wereldbank worden onderwijsprogramma's in tal van landen ondersteund.

Participatie Civil Society

De mutatie op dit artikel is een saldo van een verhoging en een verlaging. De verlaging betreft een technische overheveling naar de doelstelling vergroten draagvlak buitenlandbeleid nieuwe subsidie voor de NCDO. De meerjarige ophoging van het artikel betreffen ramingen voor maatschappelijke organisaties in het kader van het nieuwe Medefinancieringsstelsel.

Regionale stabiliteit en crisisbeheersing

De uitgaven voor wederopbouw laten een stijging zien in 2006 en 2007. Het betreft hier onder meer het besluit uit 2005 om structureel 10 miljoen euro wederopbouwhulp ten behoeve van de Palestijnse Gebieden te verstrekken. Overigens zal de komende periode bekeken dienen te worden of en zo ja in welke mate deze hulp versterkt kan worden binnen de huidige politieke context. Eveneens wordt in 2006 23 miljoen euro extra beschikbaar gesteld voor wederopbouw in Afghanistan. Verder worden extra middelen uitgetrokken voor de wederopbouw na de aardbeving in Yogyakarta (2 miljoen euro in 2006 en 8 miljoen euro in 2007) en voor Sudan (10 miljoen euro 2006 en 30 miljoen euro jaarlijks in de periode 2007–2009).

Reproductieve gezondheid

Op een aantal posten wordt meerjarig geïntensiveerd op activiteiten en programma's die zich richten op de verbetering van de (reproductieve) gezondheidszorg. Tegelijkertijd worden de ramingen in het kader van TMF aangepast, wat leidt tot hogere uitgaven in 2007 en lagere uitgaven in 2008 en verder.

Verhoging toelage regeling voorzieningen bij vredes- en humanitaire operaties (Defensie)

De verhoging per dag en per militair van de toelage uit de Regeling voorzieningen bij vredes- en humanitaire operaties (VVHO) met 40 euro wordt uit het arbeidsvoorwaardendeel van het Defensiebudget gedekt. Uitgaande van een gemiddelde uitzending van 1500 militairen gaat dit jaarlijks om circa 22 miljoen euro Deze middelen zijn structureel overgeheveld naar het HGIS-deel van de begroting van Defensie.

Water en stedelijke ontwikkeling

Binnen de uitgaven voor water en stedelijke ontwikkeling vindt een intensivering plaats in het licht van de doelstelling om vijftig miljoen mensen te voorzien van veilig drinkwater en sanitaire voorzieningen. De extra uitgaven worden gedaan via landenprogramma's en via meerjarige programma's met UNICEF. Verder vinden hogere uitgaven plaats aan programma's in onder meer Benin en Pakistan.

Beleidsmatige mutaties/diversen

De diverse beleidsmatige mutaties betreffen onder meer extra uitgaven voor tijdelijke huisvesting ten behoeve van Internationaal Strafhof, een

bijdrage van 15 miljoen euro vanuit het Stabiliteitsfonds aan de vredesoperatie AMIS in Darfur, hogere uitgaven aan de bevordering van internationaal ondernemen (7,8 miljoen euro in 2006 en 12,8 miljoen euro in 2007) en een nieuwe subsidie aan de Stichting Nederlandse Vrijwilligers.

Ontvangsten/diversen

De ontvangsten vallen lager uit door een lager dan verwacht aantal inburgeringsexamens en door minder ontvangsten voor paspoortgelden.

Gemeentefonds

B GEMEENTEFONDS: UITGAVEN						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Stand Miljoenennota 2006	13 032,4	13 013,3	12 975,0	13 024,7	13 024,7	
Mee- en tegenvallers						
Rijksbegroting in enge zin						
Behoedzaamheidsreserve 2005	85,9	0,0	0,0	0,0	0,0	
Wijzigingen betalingsverloop 2005	28,4	0,0	0,0	0,0	0,0	
Diversen	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	
	114,4	0,0	0,0	0,0	0,0	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Bestuurlijke akkoord	- 75,0	- 240,0	- 240,0	- 240,0	- 240,0	
Koopkrachtreparatie lage inkomens	35,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Diversen	16,4	13,0	13,0	13,0	13,0	
	- 23,6	- 227,0	- 227,0	- 227,0	- 227,0	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Nacalculatie accres 2005	- 122,9	- 122,9	- 122,9	- 122,9	- 122,9	
Uitdeling accres tranche 2006	301,5	301,5	301,5	301,5	301,5	
Uitdeling accres tranche 2007	0,0	464,7	464,7	464,7	464,7	
WMO	30,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Diversen	35,8	- 4,7	1,0	1,0	1,0	
Zorg						
WMO	0,0	1 279,3	1 279,8	1 279,8	1 279,8	
Extrapolatie	244,4	1 917,9	1 924,1	1 924,1	1 924,1	
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2006	335,1	1 690,8	1 697,1	1 697,1	1 697,1	14 723,7
Stand Miljoenennota 2007	13 367,5	14 704,1	14 672,1	14 721,7	14 721,7	14 723,7

Behoedzaamheidsreserve 2005

Bij de nacalculatie van het accres van het uitkeringsjaar 2005 komt het definitieve accres 122,9 miljoen euro lager uit dan geraamd bij Voorjaarsnota 2005. Dit verschil is bij Voorjaarsnota 2006 in mindering gebracht op de behoedzaamheidsreserve. Van de 208,8 miljoen euro komt 85,9 miljoen euro tot uitkering aan de gemeenten.

Wijzigingen betalingsverloop 2005

Omdat de gegevens op basis waarvan het gemeentefonds wordt verdeeld in 2005 nog niet allemaal definitief waren, is de algemene uitkering in 2005 niet helemaal uitgeput. Deze middelen zijn toegevoegd aan de algemene uitkering voor 2006.

Bestuurlijk akkoord

Rijk, gemeenten en provincies hebben op meerdere dossiers, die de financiën van gemeenten en provincies raken, een integraal akkoord gesloten. In het akkoord zijn onder andere afspraken gemaakt over een extra uitname uit het gemeentefonds op grond van de nacalculatie met betrekking tot het BTW-compensatiefonds. Deze correctie bedraagt 300 miljoen euro structureel en daarenboven een incidentele nacalculatie over oude jaren, neerslaand in 2006 tot en met 2009. De vrijgekomen middelen worden deels ingezet voor extra uitgaven van gemeenten op het terrein van openbare orde en veiligheid (220 miljoen euro jaarlijks voor 2007, 2008 en 2009). Daarnaast zijn afspraken gemaakt over extra geld voor leerlingenvervoer (15 miljoen euro), voor het amendement-De Pater/Van der Meer (Kamerstuk 30 096, nr. 19) – zodat ook personen die in een bedrijfspand wonen, kunnen profiteren van de afschaffing van de gebruikers-OZB (25 miljoen euro) – en wordt de taakstelling om te bezuinigen op de uitvoeringskosten van de WOZ als besparingsverlies bij het Rijk verwerkt (20 miljoen euro).

Koopkrachtreparatie lage inkomens

Er is 35 miljoen euro toegevoegd aan het gemeentefonds om de koopkracht van lage inkomens te repareren. Deze middelen zijn toegevoegd aan het budget bijzondere bijstand in het gemeentefonds.

Nacalculatie accres 2005

Het nagecalculeerd accres bedraagt 1,64 procent. Dit komt overeen met een bedrag van 198,5 miljoen euro. Ten tijde van de Voorjaarsnota 2005 werd op grond van de toen beschikbare gegevens een accres verwacht van 321,4 miljoen euro. Het negatieve verschil van 122,9 miljoen euro is de omvang van de nacalculatie over het uitkeringsjaar 2005 en is verrekend met de behoedzaamheidsreserve 2005.

WMO

In 2006 is eenmalig 30 miljoen euro beschikbaar gesteld aan gemeenten voor de kosten van de vertraagde invoering van de WMO.

Technische mutaties/diversen

Het Kabinet investeert in 2006 26,8 miljoen euro in praktijkgericht onderwijs om de arbeidstoeleiding van leerlingen te verbeteren en in de verlaging van de groepsgrootte voor zeer moeilijk lerende kinderen. Deze middelen zijn via de begroting van OCW overgeboekt naar het gemeentefonds.

WMO (zorg)

Vanaf 2007 wordt ruim 1,3 miljard euro van VWS naar het gemeentefonds overgeheveld in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO). Met deze wet wordt de verantwoordelijkheid voor bepaalde voorzieningen van de AWBZ overgedragen aan de gemeenten. Tegelijkertijd wordt een viertal subsidieregelingen uit de AWBZ overgeheveld, evenals twee specifieke uitkeringen die behoren bij de Wet Voorzieningen Gehandicapten. De middelen worden via het gemeentefonds verdeeld, maar blijven onderdeel van het Budgettair Kader Zorg.

Provinciefonds

PROVINCIEFONDS: UITGAVEN						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Stand Miljoenennota 2006	1 052,5	1 052,5	1 052,5	1 052,5	1 052,5	
Mee- en tegenvallers						
Rijksbegroting in enge zin						
Uitkering behoedzaamheidsreserve 2005	8,3	0,0	0,0	0,0	0,0	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	1,5	0,0	0,0	0,0	0,0	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Accres: uitdeling tranche 2006	23,9	23,9	23,9	23,9	23,9	
Accres: uitdeling tranche 2007	0,0	38,0	38,0	38,0	38,0	
Diversen	- 0,6	- 4,1	- 4,1	- 4,1	- 4,1	
Extrapolatie	23,3	57,8	57,8	57,8	57,8	1 110,2
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2006	33,0	57,7	57,7	57,7	57,7	
Stand Miljoenennota 2007	1 085,5	1 110,2	1 110,2	1 110,2	1 110,2	1 110,2

Uitkering behoedzaamheidsreserve 2005

Bij de nacalculatie van het accres van het uitkeringsjaar 2005 komt het definitieve accres voor de provincies 9,9 miljoen euro lager uit dan geraamd bij VJN 2005. Dit verschil wordt in mindering gebracht op de behoedzaamheidsreserve. Hierdoor wordt van de 18,2 miljoen euro, 8,3 miljoen euro daadwerkelijk uitgekeerd aan de provincies.

Infrastructuurfonds

INFRASTRUCTUURFONDS: UITGAVEN						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Stand Miljoenennota 2006	6 352,5	6 645,3	6 545,0	6 631,1	6 812,7	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Aanbestedingsresultaten	0,0	- 37,0	- 50,0	- 25,0	- 24,0	
Betuweroute	- 25,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
High speed alliance (HSA)	15,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Intertemporele verschuiving	- 212,3	170,7	114,6	292,7	132,2	
Luchtproblematiek	- 47,2	0,0	0,0	0,0	0,0	
Netwerkanalyses	0,0	37,0	29,0	0,0	0,0	
Productplan Prorail	48,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Waterveiligheid	0,0	0,0	21,0	25,0	24,0	
Diversen	9,2	0,0	0,0	0,0	0,0	
	- 212,3	170,7	114,6	292,7	132,2	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Dynamisch verkeersmanagement	0,0	20,0	30,0	0,0	0,0	
Intertemporele verschuiving	0,0	25,0	25,0	- 150,0	80,0	
Luchtproblematiek	0,0	- 319,6	85,2	85,0	0,0	
Overheveling BTW-gelden	0,0	422,0	401,0	408,0	402,0	
Prijsbijstelling tranche 2006	43,6	45,4	44,6	45,1	46,6	
Programma filevermindering	15,6	52,0	20,0	0,0	0,0	
Ruimte voor de rivier	0,0	42,2	14,0	4,9	2,2	
Waterveiligheid	50,0	0,0	53,0	48,0	83,2	
Zwakke schakels kust en dijken	0,0	0,0	20,0	50,0	52,0	
Diversen	- 25,6	- 58,6	- 21,6	31,9	75,4	
	83,6	228,4	671,2	522,9	741,4	
Extrapolatie						6 777,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2006	- 128,7	399,2	785,8	815,5	873,6	
Stand Miljoenennota 2007	6 223,8	7 044,4	7 330,8	7 446,6	7 686,3	6 777,0

INFRASTRUCTUURFONDS: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Stand Miljoenennota 2006	6 420,3	6 645,9	6 542,4	6 631,1	6 812,7	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Intertemporele verschuiving	- 456,5	106,0	126,6	292,7	132,2	
Diversen	4,0	8,0	- 12,0	0,0	0,0	
	- 452,5	114,0	114,6	292,7	132,2	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Intertemporele verschuiving	- 3,1	- 294,3	139,0	8,6	212,0	
Overheveling BTW OV	0,0	422,0	401,0	408,0	402,0	
Prijsbijstelling tranche 2006	43,6	45,4	44,6	45,1	46,6	
Programma filevermindering & dynamisch verkeersmanagement	8,2	61,1	45,7	10,0	10,0	
Waterveiligheid	50,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Diversen	- 15,1	- 5,8	40,9	51,2	70,7	
	83,6	228,4	671,2	522,9	741,3	
Extrapolatie						6 777,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2006	- 368,9	342,4	785,8	815,5	873,6	
Stand Miljoenennota 2007	6 051,4	6 988,3	7 328,2	7 446,6	7 686,3	6 777,0

Aanbestedingsresultaten

De herijking van de in 2004 berekende aanbestedingsresultaten heeft geleid tot een additioneel verwacht aanbestedingsresultaat van 149 miljoen euro over de periode 2005 tot en met 2010. Dit bedrag wordt ingezet voor waterveiligheid, de uitkomsten van de netwerkanalyses en het «Programma Filevermindering».

Betuweroute

Door middel van de 18e voortgangsrapportage is de Kamer reeds geïnformeerd over de meevaller bij de Betuweroute. Deze is veroorzaakt door de verlaging van de prognose voor de eindstand van de post onvoorzien.

High Speed Alliance (HSA)

Dit is een correctie, omdat de uitgaven ten onrechte waren verlaagd naar aanleiding van de aanpassing van de begindatum van 1 oktober 2006 naar 1 april 2007. Het betreft de gebruikersvergoeding, door High Speed Alliance (HSA) te betalen, voor het recht om vervoer aan te bieden op de HSL-Zuid alsmede het daadwerkelijk gebruik van de infrastructuur.

Intertemporele verschuiving

Er zijn intertemporele aanpassingen in het infrastructuurfonds vanwege onder andere de luchtkwaliteitsproblematiek. Hierbij is rekening gehouden met de uitdeling van het voordelig saldo van het Infrastructuurfonds over 2005. Deels is deze verschuiving mogelijk gemaakt door de inzet van FES-middelen. De voornaamste verschuivingen vinden, zoals bij de begrotingsbehandeling 2006 aan de Kamer gemeld, plaats bij wegenprojecten zoals A1/A6/A9 Craag, A12 en een deel van de Zichtbaar, Slim en Meetbaar-projecten (ZSM).

Luchtproblematiek

Vanwege de problematiek rond de luchtkwaliteit is de planning van hoofdwegprojecten aangepast.

Netwerkanalyses

De regionale netwerkanalyses voor de belangrijkste stedelijke gebieden moeten inzicht bieden in de beste manieren om bestaande en toekomstige knelpunten in de verbindingen van de deur-tot-deur op te heffen. Hierbij worden verschillende vervoerwijzen gebruikt en zorgt een betere samenhang tussen lokale, regionale en nationale infrastructuur dat de toegang tot de steden verbeterd wordt. Met dit bedrag kan een nader te bepalen selectie van maatregelen die uit de netwerkanalyses komen, worden uitgevoerd.

Productplan Prorail

Het betreft het naar voren halen van een deel van de middelen voor het Productplan 2007/2008. Dit is noodzakelijk om de middelen voor Beheer en Instandhouding beter aan te laten sluiten op de financiële behoefte van Prorail zoals die blijkt uit het beheerplan 2006.

Dynamisch verkeersmanagement

Met het investeringsprogramma voor meer dynamisch verkeersmanagement kunnen verkeersstromen afhankelijk van de drukte gerichter worden gestuurd met als doel optimale benutting van de beschikbare infrastructuur. Het totaal op te stellen programma heeft welliswaar een looptijd tot 2020 maar VenW maakt in 2007 en 2008 met FES-middelen een voortvarende start met enkele quick wins zoals signalerings- en monitoringsmaatregelen.

Programma filevermindering

Het «Programma Filevermindering» is in 2006 gestart om de landelijke werkzaamheden en specifieke projecten op het gebied van filebestrijding verder te ondersteunen. In korte tijd zijn duizenden ideeën gegenereerd, waaruit voor het programma een selectie uit de meest kansrijke en meest effectieve maatregelen is gemaakt. Er worden FES-middelen voor het programma ingezet. De overige middelen zijn geraamd op de begroting van Verkeer & Waterstaat. De mutatiereeksen moeten in samenhang worden gezien.

Ruimte voor de rivier

In het amendement-Gerkens c.s. (Kamerstukken II, 2005–2006 30 300 A, nr. 43), is aangegeven dat indien het niet mogelijk is om het totale bedrag van 50 miljoen euro te besteden aan het versnellen van vaarprojecten, het restant kan worden besteed aan «Ruimte voor de rivier». Bij de 1e supplettoire wet is hiervan 25,5 miljoen euro van het amendement overgeboekt naar Ruimte voor de Rivier. Voor de doorwerking van de opgestarte projecten worden gelden uit 2015 en 2016 naar voren gehaald.

Zwakke schakels kust en dijken

Het betreft hier het amendement-Snijder-Hazelhoff waarmee middelen uit het FES zijn ingezet voor het versterken van de zwakke schakels van de kust en het versterken van de dijken.

Overheveling BTW OV

Over de uitgaven voor OV wordt BTW afgedragen. Hiervoor heeft compensatie plaatsgevonden vanuit de aanvullende post Algemeen. Omdat het logischer is de BTW door VenW zelf te laten betalen is deze post structureel overgeheveld naar de begroting VenW.

Fonds Economische Structuurversterking

D FONDS ECONOMISCHE STRUCTUURVERSTERKING: UITGAVEN

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Stand Miljoenennota 2006	2 482,4	2 882,0	2 471,9	2 600,6	3 578,8	
Technische mutaties						
Niet tot een ijklijn behorend						
BIRK	56,2	0,0	0,0	0,0	0,0	
BSIK	56,9	21,8	19,3	- 8,1	- 40,4	
FES-brug	89,4	33,9	0,0	0,0	0,0	
Impuls 2006: Beroepsonderwijs in bedrijf	0,0	0,0	49,9	64,9	0,0	
Impuls 2006: Centre for translational molecular medicine	0,0	15,0	30,0	37,5	30,0	
Impuls 2006: Dynamisch verkeersmanagement	0,0	20,0	30,0	0,0	0,0	
Impuls 2006: Enveloppe luchtkwaliteit	0,0	0,0	40,0	40,0	40,0	
Impuls 2006: Integrale gebiedsopgaven	0,0	25,0	75,0	75,0	75,0	
Impuls 2006: Noordvleugel (Zuidas)	0,0	0,0	133,0	53,0	0,0	
Impuls 2006: Programma filevermindering	8,2	41,1	15,7	0,0	0,0	
Impuls 2006: Waterveiligheid	0,0	0,0	28,0	23,0	58,2	
Impuls 2006: Zwakke schakels kust en versterken dijken	0,0	0,0	20,0	50,0	52,0	
Innovatieve energie	0,0	10,0	20,0	60,0	60,0	
Luchtkwaliteit	- 9,3	57,4	- 8,5	- 51,2	0,3	
MEP	0,0	0,0	0,0	0,0	- 205,0	
Sleutelprojecten	45,2	131,9	- 22,6	- 32,7	- 13,8	
Waddenfonds	- 37,5	- 37,5	- 3,6	- 3,6	- 316,1	
Zwakke schakels kust en versterken dijken	50,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Diversen	76,6	220,2	201,9	73,9	52,0	
Extrapolatie	335,7	538,8	628,1	381,7	- 207,8	3 111,7
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2006	335,7	538,8	628,1	381,7	- 207,8	
Stand Miljoenennota 2007	2 818,0	3 420,7	3 100,0	2 982,2	3 371,0	3 111,7

D FONDS ECONOMISCHE STRUCTUURVERSTERKING: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Stand Miljoenennota 2006	3 295,4	2 789,4	2 152,0	1 963,2	2 047,5	
Technische mutaties						
Niet tot een ijklijn behorend						
Aardgasbaten	646,0	905,0	580,2	422,2	11,8	
Diversen	- 26,6	0,7	31,7	28,9	15,8	
Extrapolatie	619,4	905,7	611,9	451,1	27,6	1 975,1
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2006	619,4	905,7	611,9	451,1	27,6	
Stand Miljoenennota 2007	3 914,7	3 695,1	2 764,0	2 414,3	2 075,1	1 975,1

BIRK

In 2005 is een gedeelte van de in het FES gereserveerde middelen ten behoeve van BIRK (Budget Investerings in Ruimtelijke Kwaliteit) niet opgevraagd. Volgens de regels van het FES schuiven deze middelen door naar 2006.

BSIK

Deze mutatie betreft enerzijds middelen voor BSIK (Besluit Subsidies Investerings Kennisinfrastructuur) die in 2005 niet tot besteding zijn gekomen en derhalve doorschuiven naar 2006. Anderzijds zijn voor BSIK-projecten van VROM, OCW, LNV en VWS nieuwe middelen opgevraagd.

FES-brug

De FES-brug is enerzijds verhoogd voor dekking van diverse moties die bij de Algemene Politieke Beschouwingen zijn aangenomen. Anderzijds betreft dit de nadeelcompensatie in verband met de beëindiging van de mechanische kokkelvisserij. Een gedeelte van het voor nadeelcompensatie benodigde budget wordt vanuit het FES aan de LNV-begroting toegevoegd.

Vanaf 2007 is het Waddenfonds operationeel. Via de FES-brug worden de gereserveerde middelen voor het Waddenfonds uit het FES naar het Waddenfonds geboekt (zie «Waddenfonds»).

Impuls 2006: Beroepsonderwijs in bedrijf

Het beroepsonderwijs en het bedrijfsleven worden middels dit project beter op elkaar aangesloten. Het betreft het realiseren van leerwerktrajecten voor kwetsbare groepen werklozen, een fonds voor samenwerkingsverbanden van bedrijven en scholen, ter stimulering van de totstandkoming van innovatieve leerwerktrajecten en investeringen in randvoorwaarden voor leerwerk en «Elders Verworven Competenties» (EVC)-trajecten (bijvoorbeeld praktijkplaatsen en leer- en examenmateriaal, EVC -procedures en docentstages in het bedrijfsleven).

De totale omvang van het project bedraagt 229,5 miljoen euro. Hiervan is 82 miljoen euro toegevoegd aan de begroting van OCW en 32,5 miljoen euro aan de begroting van EZ. De onzekerheid van effectiviteit van de diverse delen, het belang te experimenteren en de samenloop met financiering van leerwerkplaatsen, docentstages en leermiddelen uit de FES-ronde 2005 zijn redenen om voor deze onderdelen van het project middelen in twee fasen beschikbaar te stellen (verdeling middelen 50%-50%). Het tweede deel middelen is nu gereserveerd binnen het FES en komt beschikbaar na een positieve evaluatie in 2008.

Impuls 2006: Centre for Translational molecular medicine

Doel van het project is dat Nederland een (inter)nationaal leidende rol gaat spelen in de ontwikkeling van molecular diagnostics en molecular imaging technologieën. Hierdoor wordt predispositie, vroegtijdige diagnose en gepersonaliseerde behandeling van patiënten mogelijk. 75 miljoen euro wordt direct toegevoegd aan de begroting van Economische Zaken. Het restant (75 miljoen euro) wordt gereserveerd binnen het FES. Om dit bedrag vrij te maken zal EZ vóór 1 januari 2008 aan de CWTI inzicht moeten bieden of het voorstel na aanvang goed uit de startblokken is gekomen en wat de omvang van de benodigde extra middelen is.

Impuls 2006: Dynamisch verkeersmanagement

Met het investeringsprogramma voor meer dynamisch verkeersmanagement (DVM) kunnen verkeersstromen afhankelijk van de drukte gerichter worden gestuurd met als doel optimale benutting van de beschikbare infrastructuur. Het totale op te stellen programma heeft weliswaar een looptijd tot 2020, maar VenW wil in 2007 een voortvarende start maken

met enkele quick wins zoals signalerings- en monitoringsmaatregelen. Hiertoe is vanuit het FES 50 miljoen euro beschikbaar gesteld.

Impuls 2006: Enveloppe luchtkwaliteit

De extra inzet voor luchtkwaliteit is nodig om wegen- en andere bouwprojecten doorgang te laten vinden. De nadere invulling van de enveloppe luchtkwaliteit zal later plaatsvinden. Het CPB zal gevraagd worden de voorstellen te toetsen waarna de ICRE over de nadere invulling zal adviseren aan de FES-beheerders.

Impuls 2006: Integrale gebiedsopgaven

In de periode 2011–2014 is uit het FES 900 miljoen euro bestemd voor integrale gebiedsopgaven uit de Nota Ruimte. Het budget voor deze reservering van 900 miljoen euro wordt verhoogd met 100 miljoen euro. Deze 100 miljoen euro komt in de periode 2007–2010 beschikbaar. Integrale gebiedsontwikkelingsprojecten uit deze reservering moeten in ieder geval FES-waardig zijn, van boven lokale betekenis zijn en een positieve MKBA hebben.

Verder wordt voor 150 miljoen euro aan middelen voor integrale gebiedsopgaven in de periode 2011–2014 naar voren geschoven. Van de in het ICRE advies genoemde vier projecten (IJ-oever, Eindhoven A2 zone, Klavertje 4 en Hoeksche Waard) zal op korte termijn, na fasering en optimalisatie, bekeken worden of ze gehonoreerd kunnen worden.

Impuls 2006: Noordvleugel (zuidas)

Een deel van de FES-middelen Zuidas (uit de FES-reservering van 4,5 miljard euro voor wegontsluiting Noordvleugel) komt al beschikbaar in de jaren 2008 en 2009 in plaats van in de periode 2011–2014. Het gaat om het deel dat bestemd is voor de aanleg van het kerngebied van de A10 door de Zuidas Dok Onderneming. Vanwege de geldende disconteringsvoet is het voor het Rijk doelmatiger de betalingen aan de onderneming eerder te doen. Dit betreft een verschuiving binnen het FES.

Impuls 2006: Programma filevermindering

Betreft de FES-bijdrage voor het «Programma Filevermindering». Dit programma is in 2006 gestart om de landelijke werkzaamheden en specifieke projecten op het gebied van filebestrijding te ondersteunen met andere maatregelen die snel realiseerbaar zijn. Daarvoor zijn in korte tijd duizenden ideeën gegenereerd, waaruit een selectie voortkwam van de meest kansrijke en meest effectieve maatregelen.

Impuls 2006: Waterveiligheid

Betreft een verschuiving van middelen om voortvarend te kunnen starten met de noodzakelijke verbetermaatregelen voor waterkeringen. Dit op basis van de uitkomsten van de wettelijke (2e) toetsing op de waterkeringen.

Impuls 2006: Zwakke schakels kust en versterken dijken

De middelen ten behoeve van de bijdrage van VenW voor de aanpak van de zwakke schakels aan de kust worden meer in lijn gebracht met de meest actuele inzichten in de plannings van de provincies.

Innovatieve energie

De regeling Milieukwaliteit Electriciteitsproductie (MEP) bestaat uit een subsidie voor de onrendabele top op de productie van duurzame energie. De regeling wordt op nul gezet, omdat met de nu ingediende projecten de doelstelling voor 9 procent duurzame electriciteit in 2010 wordt gerealiseerd. Ter aanvulling hierop zal EZ ten behoeve van besteding uit het FES Fes-waardige projectvoorstellen indienen voor innovatieve projecten op het gebied van duurzame energie in. Hiervoor wordt een bedrag van 150 miljoen euro gereserveerd.

Luchtkwaliteit

Middelen worden overgeboekt van artikel 15 «Projecten in voorbereiding» naar artikel 12 «Milieu en duurzaamheid» (en naar de desbetreffende departementale begroting), voor diverse projecten uit de enveloppe Luchtkwaliteit (investeringsimpuls 2005).

MEP

Ten behoeve van de impuls 2005 is het Fes in totaal 994 miljoen euro gereserveerd voor de MEP, waarmee bepaalde investeringen voor duurzame energie worden gefinancierd. Deze investeringen lopen tot en met 2013, de reservering is ten laste van de ruimte tot en met 2010 gebracht. Derhalve worden nu de voor 2011 tot en met 2013 benodigde middelen doorgeschoven.

Sleutelprojecten

Voor de uitvoering van diverse sleutelprojecten zijn nieuwe middelen opgevraagd door VROM.

Waddenfonds

In het FES zijn ten laste van de ruimte tot en met 2010 middelen gereserveerd voor het Waddenfonds. Het Waddenfonds loopt echter tot en met 2026. De tot en met 2010 gereserveerde middelen voor de periode 2011–2026 worden doorgeschoven naar 2011. Daarenboven zal het Waddenfonds niet in 2006 maar in 2007 van start gaan, dus ook de in het Fes gereserveerde middelen schuiven één jaar door. De gereserveerde middelen voor het Waddenfonds in 2007 worden in 2007 via de FES-brug overgeboekt naar het Waddenfonds (zie «Fes-brug»).

Zwakke schakels kust en versterken dijken

Het betreft hier het amendement-Snijder/Hazelhoff waarmee middelen uit het Fes ingezet worden voor het versterken van de zwakke schakels van de kust en het versterken van de dijken.

Aardgasbaten

De voeding FES bestaat onder meer uit een vast percentage (42 procent) van de aardgasbaten. De aardgasbaten zijn opwaarts bijgesteld als gevolg van nieuwe ramingen van de olieprijs en dollarkoers over 2006/2007.

AOW-Spaarfonds

E AOW-SPAARFONDS: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Stand Miljoenennota 2006	3 939,0	4 210,0	4 533,9	4 874,1	5 252,9	
Technische mutaties						
Niet tot een ijklijn behorend						
Rente	- 4,8	- 14,8	- 57,5	- 60,4	- 63,4	
Diversen	0,0	0,0	10,5	11,0	11,6	
Extrapolatie	- 4,8	- 14,8	- 47,0	- 49,4	- 51,8	5 564,50
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2006	- 4,8	- 14,8	- 47,0	- 49,4	- 51,9	
Stand Miljoenennota 2007	3 934,2	4 195,2	4 486,9	4 824,7	5 201,0	5 564,5

Rente

Een lagere rente leidt tot een neerwaartse aanpassing van de rente-bijdrage aan het AOW spaarfonds.

Diergezondheidsfonds

DIERGEZONDHEIDSFONDS: UITGAVEN

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Stand Miljoenennota 2006	6,8	6,8	6,8	6,8	6,8	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	- 5,2	- 5,2	- 5,2	- 5,2	- 5,2	
Technische mutaties	- 5,2	- 5,2	- 5,2	- 5,2	- 5,2	
Niet tot een ijklijn behorend						
Aanwending DGF-saldo 2005	13,1	0,0	0,0	0,0	0,0	
Diversen	7,3	7,4	7,4	7,4	7,4	
Extrapolatie	20,4	7,4	7,4	7,4	7,4	9,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2006	15,2	2,2	2,2	2,2	2,2	
Stand Miljoenennota 2007	22,0	9,0	9,0	9,0	9,0	9,0

DIERGEZONDHEIDSFONDS: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Stand Miljoenennota 2006	6,8	6,8	6,8	6,8	6,8	
Beleidsmatige mutaties Rijksbegroting in enge zin Diversen	- 5,2	- 5,2	- 5,2	- 5,2	- 5,2	
Technische mutaties Niet tot een ijklijn behorend Diversen	- 5,2	- 5,2	- 5,2	- 5,2	- 5,2	
Extrapolatie Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2006	7,3	7,4	7,4	7,4	7,4	9,0
Stand Miljoenennota 2007	8,9	9,0	9,0	9,0	9,0	9,0

Aanwending DGF-saldo 2005

Het positieve eindsaldo 2005 is bij Voorjaarsnota aan de begroting van het Diergezondheidsfonds toegevoegd.

BTW-compensatiefonds**BTW-COMPENSATIEFONDS: UITGAVEN**

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Stand Miljoenennota 2006	1 884,5	1 956,8	2 042,3	2 113,2	2 174,5	
Technische mutaties Niet tot een ijklijn behorend Voorlopige realisatiecijfers Belastingdienst 2005 Diversen	55,5 0,0	55,5 - 6,7	55,5 - 3,6	55,5 - 0,4	55,5 - 3,7	
Extrapolatie Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2006	55,5	48,8	51,9	55,1	51,8	2 291,5
Stand Miljoenennota 2007	1 940,0	2 005,6	2 094,2	2 168,3	2 226,3	2 291,5

Groei Compensatiefonds

De groei van het BTW-compensatiefonds betreft het saldo van opwaartse aanpassingen in verband met hogere declaraties van gemeenten en provincies over 2005 en neerwaartse aanpassingen van de accrespercentages op basis van de meicirculaire gemeente- en provinciefonds van 2006.

Waddenfonds

H WADDENFONDS: UITGAVEN

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Stand Miljoenennota 2006	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Technische mutaties Niet tot een ijklijn behorend Instelling Waddenfonds	0,0	33,9	0,0	0,0	0,0	
Extrapolatie Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2006	0,0	33,9	0,0	0,0	0,0	0,0
Stand Miljoenennota 2007	0,0	33,9	0,0	0,0	0,0	0,0

H WADDENFONDS: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Stand Miljoenennota 2006	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Technische mutaties Niet tot een ijklijn behorend Instelling Waddenfonds	0,0	33,9	0,0	0,0	0,0	
Extrapolatie Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2006	0,0	33,9	0,0	0,0	0,0	0,0
Stand Miljoenennota 2007	0,0	33,9	0,0	0,0	0,0	0,0

Instelling Waddenfonds

Het Waddenfonds wordt ingesteld per 2007 en wordt gevoed vanuit het FES via de VROM-begroting. Tot het moment dat de vergunningen ten behoeve van gaswinning definitief zijn, wordt het fonds gedurende een investeringsperiode van 20 jaar jaarlijks met 33,878 miljoen euro gevoed. De onbestede gelden in enig jaar zullen worden doorgeschoven naar volgende jaren.

Accessen Gemeentefonds en Provinciefonds

ACCRES GEMEENTEFONDS/PROVINCIEFONDS: UITGAVEN						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Stand Miljoenennota 2006	83,1	651,0	1 168,4	1 648,5	2 077,6	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Accres Gemeentefonds	130,4	90,0	142,4	105,6	23,1	
Vrijval nacalculatie 2005	- 32,3	- 32,3	- 32,3	- 32,3	- 32,3	
Diversen	11,4	3,6	14,3	12,4	6,6	
	109,5	66,3	124,4	85,7	- 2,6	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Structurele doorwerking nacalculatie 2005	122,9	122,9	122,9	122,9	122,9	
Uitdeling accres 2006	- 301,5	- 301,5	- 301,5	- 301,5	- 301,5	
Uitdeling accres 2007	0,0	- 464,7	- 464,7	- 464,7	- 464,7	
Diversen	- 14,0	- 52,0	- 52,0	- 52,0	- 52,0	
	- 192,6	- 695,3	- 695,3	- 695,3	- 695,3	
Extrapolatie						1 682,6
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2006	- 83,1	- 629,0	- 570,9	- 609,5	- 697,9	
Stand Miljoenennota 2007	0,0	22,1	597,5	1 039,0	1 379,7	1 682,6

Om gemeenten en provincies te compenseren voor wijzigingen in hun uitgaven als gevolg van prijsstijgingen en maatschappelijke en politieke ontwikkelingen ontvangen zij jaarlijks een accres. Het accres wordt afgeleid van de ontwikkelingen van de netto gecorrigeerde rijksuitgaven («gelijk de trap op en af»). Als gevolg van wijzigingen in de netto gecorrigeerde rijksuitgaven en de nacalculatie 2004 is het accres van het gemeente- en provinciefonds bijgesteld. De accessen 2006 en 2007 zijn structureel verrekend met het gemeente- en provinciefonds.

Arbeidsvoorwaarden

ARBEIDSVoorwaarden: UITGAVEN						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Stand Miljoenennota 2006	1 054,5	1 838,5	2 734,5	3 621,1	4 561,0	
Mee- en tegenvallers						
Rijksbegroting in enge zin						
Nominale bijstelling	- 76,2	7,7	- 117,1	- 74,6	- 48,9	
Sociale zekerheid						
Nominale bijstelling	31,9	51,6	44,1	49,1	53,0	
	- 44,3	59,3	- 73,0	- 25,5	4,1	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Compensatie postactieve ambtenaren	0,0	56,9	40,6	32,5	0,0	
Diversen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Sociale zekerheid						
Diversen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	0,0	56,9	40,6	32,5	0,0	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Compensatie postactieve ambtenaren	0,0	- 56,9	- 40,6	- 32,5	0,0	
Loonbijstelling tranche 2006	- 764,6	- 637,1	- 595,0	- 579,3	- 559,0	
Overloop interim	- 81,6	0,0	0,0	0,0	0,0	
Diversen	- 22,5	- 21,6	- 21,6	- 21,7	- 21,7	
Sociale zekerheid						
Loonbijstelling tranche 2006	- 74,8	- 63,5	- 63,9	- 64,7	- 64,7	
Niet tot een ijklijn behorend						
Nominale bijstelling	- 17,7	- 46,7	- 89,1	- 131,4	- 174,8	
Diversen	- 0,8	- 0,7	- 0,7	- 0,8	- 0,9	
	- 962,0	- 826,5	- 810,9	- 830,4	- 821,1	
Extrapolatie						4 745,4
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2006	- 1 006,3	- 710,4	- 843,3	- 823,5	- 816,9	
Stand Miljoenennota 2007	48,2	1 128,1	1 891,3	2 797,6	3 744,1	4 745,4

Nominale bijstelling

Als gevolg van nieuwe inzichten in de ontwikkeling van de lonen en de sociale werkgeverslasten is de uitgavenraming voor de loonbijstelling bijgesteld.

Compensatie postactieve ambtenaren

Het kabinet heeft bij Voorjaarsnota besloten de afbouw van beschikbare budgetten voor tegemoetkomingen in de ziektekosten voor gepensioneerde ex-werknemers geleidelijker af te bouwen. De vormgeving is nog niet definitief, maar de compensatie zal in ieder geval worden afgebouwd over de jaren 2007–2009. Het hiervoor beschikbare budget is overgeboekt naar de begroting van BZK.

Loonbijstelling tranche 2006

De loonbijstelling tranche 2006 is uitgedeeld. Met het oog op de relatieve marktpositie heeft het kabinet besloten compensatie te verlenen voor de gevolgen van het nieuwe ziektekostenstelsel. Deze compensatie is verwerkt in de overboeking. Daarnaast is het kabinet overeengekomen de beschikbare budgetten voor tegemoetkomingen in de ziektekosten voor gepensioneerde ex-werknemers af te bouwen. Deze afbouw is eveneens verwerkt in de overboeking.

De aanvullende post Arbeidsvoorwaarden is over 2006 nog niet volledig leeggeboekt. Er resteert nog een geraamd budget ter dekking van extra lasten als gevolg van de per 2006 gewijzigde regelgeving betreffende VUT en prepensioen. Dit budget zal overgeboekt worden als de hoogte ervan definitief vastgesteld kan worden.

Overloop interim

Overheidswerkgevers betaalden de per 2006 vervallen interim-vergoeding (tegemoetkoming ziektekosten) met drie tot negen maanden vertraging. Samen met de verplichte werkgeversbijdrage voor de nieuwe Zorgverzekering betekende dit dubbele lasten voor de overheidswerkgevers. Het totaal aan dubbele lasten bedroeg 483,5 miljoen euro 401,9 miljoen euro hiervan is uitbetaald in 2005. Het resterende deel is overgeboekt naar de betreffende departementale begrotingen.

Koppeling Uitkeringen/Nominale Bijstelling AKW

KOPPELING UITKERINGEN/NOMINALE BIJSTELLING AKW: UITGAVEN						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Stand Miljoenennota 2006 (excl. IS)	101,5	239,6	384,3	531,7	684,7	
Mee- en tegenvallers						
Sociale zekerheid						
AKW	- 13,7	24,3	32,6	34,2	34,3	
Nominale ontwikkeling	- 1,3	- 2,1	17,5	27,1	40,4	
WKA	8,9	33,2	42,5	41,3	44,6	
Diversen	0,1	- 1,5	- 3,3	- 5,3	- 7,6	
	- 6,0	53,9	89,3	97,3	111,7	
Beleidsmatige mutaties						
Sociale zekerheid						
Diversen	0,0	- 0,1	- 0,2	- 0,4	- 0,5	
	0,0	- 0,1	- 0,2	- 0,4	- 0,5	
Technische mutaties						
Sociale zekerheid						
Brutering	0,0	17,4	24,8	37,1	49,3	
Tranche WKA/ AKW 2006	- 95,4	- 122,1	- 120,0	- 120,0	- 121,0	
	- 95,4	- 104,7	- 95,3	- 82,7	- 71,9	
Extrapolatie						908,8
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2006	- 102	- 50,9	- 6,1	14,1	39,4	
Stand Miljoenennota 2007 (excl. IS)	0,0	188,7	378,1	545,8	724,0	908,8
Totaal Internationale samenwerking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stand Miljoenennota 2007 (incl. IS)	0,0	188,7	378,1	545,8	724	908,8

KOPPELING UITKERINGEN/NOMINALE BIJSTELLING AKW: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Stand Miljoenennota 2006 (excl. IS)	3,8	10,2	16,6	23,2	29,8	
Mee- en tegenvallers						
Sociale zekerheid						
Diversen	0,7	3,7	5,0	5,0	5,0	
Technische mutaties						
Sociale zekerheid						
Diversen	- 4,5	- 4,5	- 4,5	- 4,5	- 4,5	
Extrapolatie	- 4,5	- 4,5	- 4,5	- 4,5	- 4,5	37,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2006	- 3,8	- 0,8	0,5	0,5	0,5	
Stand Miljoenennota 2007 (excl. IS)	0,0	9,3	17,1	23,6	30,3	37,0
Totaal Internationale samenwerking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stand Miljoenennota 2007 (incl. IS)	0,0	9,3	17,1	23,6	30,3	37,0

WKA/AKW

Dit betreft een opwaartse bijstelling van de uitgaven als gevolg van een hogere loon- en prijsontwikkeling.

Nominale ontwikkeling

Dit betreft onder andere de nominale ontwikkeling van de nieuwe Wet kindertoeslag.

Brutering

Als gevolg van diverse aanpassingen in de nominale ontwikkeling en ontwikkelingen in het bruto-netto traject wijzigen de uitgaven aan de netto gekoppelde uitkeringen.

Tranche WKA/AKW 2006

Dit betreft de toedeling van de tranche WKA/AKW 2006 aan de begroting van SZW.

Prijsbijstelling/Indexering Wet Studiefinanciering (WSF)

PRIJSBIJSTELLING/INDEXERING WSF: UITGAVEN						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Stand Miljoenennota 2006	591,5	1 199,2	1 799,7	2 446,9	3 062,5	
Mee- en tegenvallers						
Rijksbegroting in enge zin						
Nominale ontwikkeling	- 141,5	- 204,3	- 201,2	- 201,0	- 98,5	
Diversen	2,1	8,1	17,0	17,4	13,6	
Sociale zekerheid						
Diversen	- 10,0	0,2	1,7	2,7	2,8	
	- 149,4	- 196,0	- 182,5	- 180,9	- 82,1	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Uitdeling tranche 2006	- 355,8	- 365,3	- 362,1	- 363,8	- 369,2	
Diversen	- 18,0	- 20,5	- 23,2	- 22,6	- 20,6	
Sociale zekerheid						
Diversen	- 26,2	- 25,6	- 25,1	- 25,0	- 25,1	
Niet tot een ijklijn behorend						
Nominale ontwikkeling	- 16,6	- 29,6	- 42,6	- 55,9	- 74,4	
Diversen	- 25,6	- 24,6	- 21,7	- 18,7	- 13,7	
	- 442,2	- 465,6	- 474,7	- 486,0	- 503,0	
Extrapolatie						3 117,7
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2006	- 591,5	- 661,7	- 657,1	- 666,9	- 585,0	
Stand Miljoenennota 2007	0,0	537,5	1 142,5	1 780,0	2 477,5	3 117,7

De prijsbijstelling is in 2006 in zijn geheel uitgekeerd. Door nieuwe inzichten in de prijsontwikkeling die sinds de Miljoenennota 2006 zijn ontstaan, is de uitgavenraming neerwaarts bijgesteld.

Algemeen

ALGEMEEN: UITGAVEN						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Stand Miljoenennota 2006	1 173,1	1 240,5	1 141,6	1 068,3	953,3	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Behoedzaamheidsreserve GF/PF	- 126,4	91,6	0,0	0,0	0,0	
Externe veiligheid	- 50,0	- 50,0	- 50,0	- 50,0	- 50,0	
Ramingstechnische veronderstelling in=uit	- 230,1	- 38,1	- 72,1	0,0	0,0	
Rijksbijdrage MEP naar EZ	- 347,3	- 314,1	- 276,8	- 249,1	- 184,1	
WTOS in kindertoeslag	0,0	0,0	0,0	45,0	45,0	
Diversen	2,5	16,9	10,4	7,3	8,2	
Sociale zekerheid						
ESF loketsluiting	0,0	0,0	120,0	120,0	0,0	
Ramingstechnische veronderstelling in=uit	- 156,8	0,0	0,0	0,0	0,0	
Diversen	0,0	4,4	15,0	4,5	4,5	
	- 908,1	- 472,5	- 253,5	- 122,3	- 176,4	
Technische mutaties						
Niet tot een ijklijn behorend						
BTW openbaar vervoer	0,0	- 452,0	- 431,0	- 459,0	- 459,0	
	0,0	- 452,0	- 431,0	- 459,0	- 459,0	308,4
Extrapolatie						
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2006	- 908,0	- 924,5	- 699,5	- 585,7	- 639,8	
Stand Miljoenennota 2007	265,1	316,0	457,1	487,0	317,9	312,9

ALGEMEEN: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Stand Miljoenennota 2006	1 515,1	1 666,2	541,2	527,0	562,0	
Mee- en tegenvallers						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	- 1,2	0,0	0,0	0,0	0,0	
	- 1,2	0,0	0,0	0,0	0,0	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Dividendderving	86,5	105,5	89,1	82,3	47,3	
Diversen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	86,5	105,5	89,1	82,3	47,3	
Technische mutaties						
Niet tot een ijklijn behorend						
Verkoop staatsdeelnemingen	- 875,0	900,0	842,0	- 458,0	- 458,0	
Diversen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	- 875,0	900,0	842,0	- 458,0	- 458,0	151,3
Extrapolatie						
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2006	- 789,7	1 005,5	931,1	- 375,8	- 410,8	
Stand Miljoenennota 2007	725,4	2 671,6	1 472,3	151,3	151,3	151,3

Behoedzaamheidsreserve GF/PF

Jaarlijks wordt ten behoeve van de behoedzaamheidsreserve een bedrag ingehouden op het Gemeente- en Provinciefonds. Deze reserve wordt tijdelijk geparkeerd op de aanvullende post. Op grond van de nacalculatie

wordt een deel van de behoedzaamheidsreserve over het jaar 2005 niet uitgekeerd aan het gemeenten en provincies. Het resterende (overgrote) deel wordt in 2006 uitgekeerd.

Externe veiligheid

Er waren reeds middelen gereserveerd, bedoeld voor de versterking van de uitvoering en handhaving van extern veiligheidsbeleid op decentraal niveau. Deze middelen zijn overgeboekt naar de begroting van VROM (zie ook Verticale Toelichting VROM).

Ramingstechnische veronderstelling in=uit

Bij Voorjaarsnota wordt de eindejaarsmarge uitgekeerd naar de departementale begrotingen. Als tegenhanger hiervan is de ramingstechnische veronderstelling in=uit op de aanvullende post verwerkt. Hierbij wordt er vanuit gegaan dat de onderuitputting die zich in 2005 heeft voorgedaan ook in 2006 zal optreden.

Rijksbijdrage MEP naar EZ

Om een verhoging van het afnemerstarief te voorkomen zijn bij de Miljoenennota 2006 bedragen vrijgemaakt voor de dekking van de rijksbijdrage MEP. Deze waren tijdelijk op de aanvullende post (AP) geplaatst en zijn nu overgeboekt naar de begroting van EZ (zie ook Verticale Toelichting EZ).

WTOS in kindertoeslag

De WTOS (TS 17-) zal per 1 Januari 2009 worden geïntegreerd in de kindertoeslag. Ten behoeve hiervan zal een apart leeftijdskopje 12-18 door de belastingdienst worden gehanteerd. De uitgaven zullen stijgen omdat veel mensen die nu geen WTOS aanvragen naar verwachting wel via de belastingdienst zullen worden bereikt. Ten behoeve van de inkomensneutraliteit zal de integratie ook gepaard gaan met additionele uitgaven aan harmonisatie van de verschillende normuitkeringen. Deze middelen worden in eerste instantie gereserveerd op de aanvullende post en daarna overgeheveld naar de begrotingen van OCW en SZW.

ESF loketsluiting

Er wordt een reservering opgenomen voor de hogere ESF-lasten als gevolg van loketsluiting.

BTW openbaar vervoer

Over de uitgaven voor lokaal en regionaal OV wordt BTW afgedragen. Hiervoor heeft compensatie plaatsgevonden vanuit de aanvullende post Algemeen. De middelen worden nu structureel overgeheveld naar de begroting van V&W (zie ook Verticale Toelichting begroting V&W).

Dividendderving

De taakstelling verkoop staatsdeelnemingen is aan de marktomstandigheden aangepast. Hierdoor wijzigt ook de te verwachten dividendderving. Tevens worden als gevolg van de verkoop van een deel van de belangen in PinkRocade, KPN, TNT en KLM de geraamde dividendontvangsten structureel verlaagd op de begroting van Financiën (zie Verticale Toelichting Financiën). Gelijkijdig werkt dit door op de aanvullende post gereserveerde «dividendderving».

De huidige taakstelling verkoop staatsdeelnemingen is in 2004 vastgesteld tot en met 2012. In 2004 en 2005 is in totaal 5 miljard euro gerealiseerd. Rekening houdend met deze verkopen en een actualisatie aan markt-omstandigheden leidt dit tot een nieuwe taakstelling voor de periode 2006–2008.

Consolidatie

CONSOLIDATIE: UITGAVEN						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Stand Miljoenennota 2006 (excl. IS)	- 7 581,5	- 7 742,4	- 7 355,2	- 7 540,8	- 7 723,8	
Beleidsmatige mutaties Rijksbegroting in enge zin Consolidatie	- 597,9	- 1 512,1	- 1 716,0	- 1 674,1	- 2 121,0	
Extrapolatie	- 597,9	- 1 512,1	- 1 716,0	- 1 674,1	- 2 121,0	- 8 683,3
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2006	- 597,9	- 1 512,1	- 1 716,0	- 1 674,1	- 2 121,0	
Stand Miljoenennota 2007	- 8 179,4	- 9 254,5	- 9 071,2	- 9 214,9	- 9 844,8	- 8 683,3

CONSOLIDATIE: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Stand Miljoenennota 2006 (excl. IS)	- 7 581,5	- 7 742,4	- 7 355,2	- 7 540,8	- 7 723,8	
Beleidsmatige mutaties Rijksbegroting in enge zin Consolidatie	- 597,9	- 1 512,1	- 1 716,0	- 1 674,1	- 2 121,0	
Extrapolatie	- 597,9	- 1 512,1	- 1 716,0	- 1 674,1	- 2 121,0	- 8 683,3
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2006	- 597,9	- 1 512,1	- 1 716,0	- 1 674,1	- 2 121,0	
Stand Miljoenennota 2007	- 8 179,4	- 9 254,5	- 9 071,2	- 9 214,9	- 9 844,8	- 8 683,3

De post Consolidatie wordt gebruikt voor het corrigeren van de Rijksbegroting voor dubbelstellingen door het «bruto-boeken» van bijdragen. Het bruto-boeken houdt in dat zowel het departement dat bijdraagt, de uitgaven in de begroting opneemt. Het ontvangende departement raamt de te ontvangen bijdragen ook aan de ontvangstenkant van de begroting. Hierdoor wordt het rekenkundig niveau van de totale rijksuitgaven en de rijksontvangsten hoger dan het feitelijk niveau. Door de post Consolidatie wordt hiervoor gecorrigeerd. De hoogte van de post wordt in belangrijke mate bepaald door de bijdragen via de begrotingen van Verkeer en Waterstaat en het FES aan het Infrastructuurfonds.

3 Toelichting op de belastingontvangsten

3.1 Inleiding

Deze internetbijlage behorende bij de Miljoenennota 2007 geeft een toelichting op de raming van de belastingontvangsten voor 2006 en 2007 en gaat vervolgens dieper in op de ontwikkeling van enkele grote belastingsoorten. Dit zijn achtereenvolgens de vennootschapsbelasting, de loon- en inkomstenbelasting en de omzetbelasting.

Zoals bepaald in de Comptabiliteitswet worden de belastingontvangsten op kasbasis gepresenteerd. De raming komt overeen met bijlage 3 van de Miljoenennota.

Voorheen was deze bijdrage opgenomen in de Rijksbegroting Financiën (Begroting IX B). Op verzoek van de Tweede Kamer is de toelichting op de belastingontvangsten sinds de Rijksbegroting 2005 gecentraliseerd in de Miljoenennota.

3.2 De belastingramingen voor 2006 en 2007

De volgende twee tabellen geven de opbouw weer van de belastingramingen. Tabel 3.2.1 toont de ontwikkeling van de realisaties in 2005 naar de Vermoedelijke Uitkomsten in 2006. Tabel 3.2.2 toont vervolgens de ontwikkeling van de Vermoedelijke Uitkomsten in 2006 naar de Ontwerpbegroting 2007. Per belastingsoort is hierbij een opsplitsing gemaakt van de verandering van de ontvangsten naar autonome mutatie en endogene mutatie. *Autonome mutaties* zijn mutaties van de belastingopbrengsten als gevolg van fiscale maatregelen of van overige maatregelen. *Endogene mutaties* zijn mutaties van de belastingopbrengsten als gevolg van de economische ontwikkeling.

Tabel 3.2.1 Belastingopbrengsten en autonome en endogene mutaties 2006 per belastingsoort op kasbasis (x € miljoen)

	2005	autonome mutatie	endogene mutatie (in mln)	endogene mutatie (in %)	2006
Kostprijsverhogende belastingen	64 267	- 1 347	5 505	8,6	68 424
Invoerrechten	1 620	0	151	9,3	1 771
Omzetbelasting	38 134	- 1 554	4 099	10,7	40 679
Belasting op personenauto's en motorrijwielen	3 198	59	165	5,2	3 422
Accijnzen	9 383	- 14	280	3,0	9 648
- Accijnzen van lichte olie	3 935	- 119	44	1,1	3 860
- Accijnzen van minerale oliën, anders dan lichte olie	2 645	0	5	0,2	2 650
- Tabaksaccijnzen	1 886	161	221	11,7	2 268
- Alcoholaccijnzen	368	- 57	- 2	- 0,7	309
- Bieraccijnzen	315	0	2	0,7	317
- Wijnaccijnzen	234	0	10	4,4	244
Belastingen van rechtsverkeer	5 158	- 194	483	9,4	5 447
- Overdrachtsbelasting	4 176	- 14	392	9,4	4 554
- Assurantiebelasting	754	0	34	4,5	788
- Kapitaalsbelasting	228	- 180	57	25,1	105
Motorrijtuigenbelasting	2 399	141	124	5,1	2 663
Belastingen op een milieugrondslag	4 115	215	195	4,7	4 525
- Grondwaterbelasting	168	- 1	4	2,3	171
- Afvalstoffenbelasting	124	0	3	2,3	127
- Regulerende energiebelasting	3 709	216	186	5,0	4 111
- Waterbelasting	114	0	3	2,3	117
Verbruiksbelasting van alcoholvrije dranken en andere producten	149	0	3	2,3	152
Belasting op zware motorrijtuigen	111	0	5	4,3	116
Belastingen op inkomen, winst en vermogen	56 426	- 1 047	191	0,3	55 569
Loon- en inkomstenbelasting	30 857	2 052	1 482	4,8	34 391
Dividendbelasting	4 262	0	- 377	- 8,9	3 885
Kansspelbelasting	180	33	8	4,5	221
Vennootschapsbelasting	19 358	- 3 096	- 839	- 4,3	15 423
- Gassector kas	1 770	0	280	15,8	2 050
- Niet-gassector kas	17 588	- 3 096	- 1 119	- 6,4	13 373
Vermogensbelasting	60	0	- 60	- 100	0
Successierechten	1 709	- 36	- 23	- 1,4	1 650
Niet nader toe te rekenen belastingontvangsten	47	0	0	0,0	47
Totaal belastingen	120 740	- 2 395	5 695	4,7	124 041

Tabel 3.2.2 Belastingopbrengsten en autonome en endogene mutaties 2007 per belastingsoort op kasbasis (x € miljoen)

	2006	autonome mutatie	endogene mutatie (x € miljoen)	endogene mutatie (in %)	2007
Kostprijsverhogende belastingen	68 424	100	2 497	3,6	71 021
Invoerrechten	1 771	0	171	9,7	1 943
Omzetbelasting	40 679	37	1 652	4,1	42 368
Belasting op personenauto's en motorrijwielen	3 422	0	206	6,0	3 628
Accijnzen	9 648	-44	140	1,4	9 744
- Accijns van lichte olie	3 860	56	122	3,2	4 038
- Accijns van minerale oliën, anders dan lichte olie	2 650	0	124	4,7	2 774
- Tabaksaccijns	2 268	-100	-106	-4,7	2 062
- Alcoholaccijns	309	0	-11	-3,6	298
- Bieraccijns	317	0	1	0,4	319
- Wijnaccijns	244	0	9	3,8	253
Belastingen van rechtsverkeer	5 447	-22	77	1,4	5 502
- Overdrachtsbelasting	4 554	-2	132	2,9	4 684
- Assurantiebelasting	788	0	30	3,9	818
- Kapitaalsbelasting	105	-20	-85	-81,1	0
Motorrijtuigenbelasting	2 663	50	157	5,9	2 870
Belastingen op een milieugrondslag	4 525	79	86	1,9	4 691
- Grondwaterbelasting	171	0	3	1,9	174
- Afvalstoffenbelasting	127	0	2	1,9	129
- Regulerende energiebelasting	4 111	79	79	1,9	4 268
- Waterbelasting	117	0	2	1,9	119
Verbruiksbelasting van alcoholvrije dranken en andere producten	152	0	3	1,9	155
Belasting op zware motorrijtuigen	116	0	5	4,5	121
Belastingen op inkomen, winst en vermogen	55 569	- 519	4 773	8,6	59 823
Loon- en inkomstenbelasting	34 391	377	3 799	11,0	38 567
Dividendbelasting	3 885	-1 080	35	0,9	2 840
Kansspelbelasting	221	4	9	3,9	234
Vennootschapsbelasting	15 423	200	866	5,6	16 489
- Gassector kas	2 050	0	-150	-7,3	1 900
- Niet-gassector kas	13 373	200	1 016	7,6	14 589
Successierechten	1 650	-20	64	3,9	1 693
Niet nader toe te rekenen belastingontvangsten	47	0	0	0,0	47
Totaal belastingen	124 041	- 419	7 269	5,9	130 891

3.3 Nadere toelichting

De raming voor de totale belastingontvangsten in 2006 komt 3,3 miljard euro hoger uit dan de realisatie van de totale belastingontvangsten in 2005. Deze stijging is het saldo van een autonome afname van 2,4 miljard euro en een endogene toename van 5,7 miljard euro. Voor 2007 bedraagt de geraamde toename van de totale belastingontvangsten 6,9 miljard euro ten opzichte van 2006. Dit is het saldo van een autonome daling van 0,4 miljard euro en een endogene stijging van 7,3 miljard euro. De hierna volgende paragrafen geven een nadere toelichting op deze autonome en endogene mutaties.

3.3.1 Autonome mutaties

De belastingontvangsten in 2006 nemen af met 2,4 miljard euro als gevolg van fiscale en overige maatregelen. De internetbijlage behorende bij de Miljoenennota 2006 geeft een gedetailleerd overzicht van de verschillende maatregelen die de opbrengst van 2006 beïnvloeden. Sindsdien zijn nog enkele maatregelen ingevoerd, met name naar aanleiding van amendementen van de Kamer op het Belastingplan 2006. In tabel 3.3.1 staat aangegeven welke wijzigingen sinds de Miljoenennota 2006 hebben plaatsgevonden.

Tabel 3.3.1 Effecten autonome maatregelen op belastingontvangsten in 2006 op kasbasis (x € miljoen)

	Kas 2006
Totaal maatregelen, zoals gemeld in Miljoenennota 2006	- 2 475
Amendementen Belastingplan 2006	- 102
Nabetalingen Loon- en Inkomstenbelasting	175
Overige maatregelen	7
Totaal maatregelen	- 2 395

De behandeling van het Belastingplan 2006 in de Tweede Kamer heeft geleid tot een neerwaartse bijstelling van de autonome mutatie met 0,1 miljard euro. Dit is het saldo van autonome mutaties als gevolg van de verlaging van de alcoholaccijns, de verhoging van het tarief voor kansspelbelasting, de vrijstelling van de successiewet voor algemeen nut beogende instellingen, de verhoging van de onbelaste kilometervergoeding en de verhoging van de gestroomlijnde kinderkorting.

Daarnaast hebben er autonome mutaties plaatsgevonden als gevolg van nabetalings tussen het Rijk en de sociale fondsen. Deze nabetalings vinden plaats, omdat via de inkomensheffing en de loonheffing de belastingen en premies volksverzekeringen geïntegreerd worden geheven. De verdeling van deze ontvangsten tussen het Rijk en de sociale fondsen gebeurt op basis van voorlopige verdeelsleutels. Wanneer de Belastingdienst de gegevens over de feitelijke inkomens van mensen binnen heeft, kan nauwkeurig worden bepaald welk deel van de heffingen naar het Rijk had gemoeten en welk deel naar de sociale fondsen. Bij de loonheffing gebeurt dit na twee jaar, omdat dan het grootste deel van de aanslagen en aangiften is afgehandeld. Bij de inkomensheffing gebeurt dit om dezelfde reden pas na vier jaar. Hierdoor vinden er in de jaren nadat een transactiejaar is afgesloten nog nabetalings plaats tussen het Rijk en de sociale fondsen. Tabel 3.3.1 laat zien dat dit in 2006 nog tot 0,2 miljard aan extra ontvangsten voor het Rijk heeft geleid ten opzichte van wat in Miljoenennota 2006 werd verwacht. Omdat het hier onderlinge nabetalings betreft tussen premieontvangsten en belastingontvangsten, zijn deze verschuivingen niet relevant voor het EMU-saldo.

Voor 2007 bedraagt de geraamde autonome mutatie van de belastingontvangsten - 0,4 miljard euro. Paragraaf 3.3.2 toont per belastingsoort een overzicht van de verschillende maatregelen die deze mutatie veroorzaken. De beleidsmatige clustering en toelichting zijn te vinden in bijlage 3 van de Miljoenennota.

3.3.2 Endogene mutaties

De belastingontvangsten nemen in 2007 met 7,3 miljard euro toe als gevolg van de endogene ontwikkeling. Dit betekent een groei van 5,9 procent. Bijlage 3 van de Miljoenennota bevat een toelichting van de endogene ontwikkeling voor het totaal van de belastingontvangsten. Deze paragraaf geeft voor enkele specifieke belastingsoorten een nadere toelichting op de endogene ontwikkeling. De aandacht gaat hierbij uit naar de vennootschapsbelasting, de loon- en inkomstenbelasting en de omzetbelasting, die bij elkaar meer dan 70 procent van de totale belastingontvangsten vormen.

3.3.2.1 Vennootschapsbelasting

Bij de vennootschapsbelasting wordt onderscheid gemaakt in een deel dat afkomstig is van bedrijven uit de gasector en een deel dat afkomstig is van bedrijven uit de niet-gasector. Voor de vennootschapsbelasting afkomstig uit de gasector wordt een aparte raming opgesteld op basis van de winstontwikkeling in die sector, die in belangrijke mate afhangt van de olieprijs en de ontwikkeling van de dollarkoers. Voor een toelichting op de aardgasbatenraming, inclusief de VPB-afdracht uit de gasector, wordt verwezen naar de begroting van Economische Zaken (Begroting XIII). Deze internetbijlage bespreekt alleen de ontwikkeling van de VPB-opbrengst in de niet-gasector.

Voor een nader inzicht in de ontwikkeling van de kasontvangsten volgt een korte toelichting op het proces van aanslagoplegging. De heffing van de vennootschapsbelasting vindt in eerste instantie plaats via voorlopige aanslagen. In januari wordt een inschatting gemaakt van de winst voor dat jaar op basis van winsten uit de afgelopen twee jaren eventueel gecorrigeerd voor verwachtingen betreffende de winsten van dat jaar zelf. Op basis hiervan worden voorlopige aanslagen verstuurd. Vervolgens geven bedrijven in juli of augustus van datzelfde jaar T een eerste voorlopige inschatting van de winstontwikkeling. Op basis van deze voorlopige schatting kan een bijstelling van de voorlopige aanslag plaatsvinden. In juli / augustus van het daaropvolgende jaar (T+1) vindt vervolgens de voorlopige aangifte plaats en dit kan wederom leiden tot een nadere voorlopige aanslag. Afhankelijk van de omvang van het bedrijf en de aard van de aangifte vindt in een van de daaropvolgende jaren de definitieve vaststelling van de winst plaats. Gemiddeld wordt ongeveer 70 procent van de uiteindelijke aanslagopleggingen reeds in het eerste jaar via voorlopige aanslagen ontvangen.

Voor het opstellen van de begroting zijn de kasontvangsten van de vennootschapsbelasting relevant. Daarom is het van belang hoe het verloop van aanslagoplegging zich vertaalt in kasontvangsten. Tabel 4 toont de ontwikkeling van de totale kasopbrengst per jaar met een opsplitsing naar transactiejaar. Hieruit blijkt duidelijk dat het grootste deel van de opbrengst in een bepaald jaar voortkomt uit de voorlopige aanslagen over dat jaar zelf. Deze opbrengst stijgt nog door bijstellingen in de voorlopige aanslagen over voorgaande jaren, maar als gevolg van verliesverrekening is de bijdrage van jaar T-3 en ouder over het algemeen negatief. In de raming is zichtbaar dat de totale ontvangsten in 2005 gedrukt zijn door de nog relatief grote verliesverrekeningen over de jaren 2003 en ouder. Vanaf 2006 neemt het effect van deze verliesverrekening zichtbaar af. Daartegenover staat dat de totale ontvangsten in 2005 sterk zijn vertekend door de aankoop van het gasgebouw, waardoor de opbrengst dat jaar 2,3 euro miljard hoger is uitgevallen.

Tabel 3.3.2 Opbrengst en ontwikkeling VPB niet-gas op kasbasis naar transactiejaar (x € miljoen)

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
T	11 132	10 305	10 776	13 840	9 077	9 773
T-1	2 414	1 943	3 070	4 184	3 768	4 284
T-2	850	616	635	715	799	703
T-3	41	- 200	- 47	- 24	108	109
T-4 en ouder	- 893	- 823	- 1 189	- 1 126	- 379	- 280
Totaal kasopbrengst VPB niet-gas	13 544	11 842	13 244	17 588	13 373	14 589

De endogene mutaties van de VPB-ontvangsten in de niet-gasector in 2006 en 2007 worden beïnvloed door het najijleffect van het sparen bij de Belastingdienst (toegelicht in het Financieel Jaarverslag van het Rijk

2005). Dit leidde in 2005 tot significant hogere ontvangsten, die naar verwachting in 2006 voor een groot deel zullen worden ontspaard.

Per saldo is de verwachte endogene mutatie van 2005 naar 2006 – 1,1 miljard euro. In 2007 stijgen de vpb-ontvangsten met een verwachte endogene toename van 1,0 miljard euro. De endogene groei van de VPB-ontvangsten in de niet-gassector komt daarmee met 7,6 procent beduidend hoger uit dan de nominale groei van het BBP (4,8 procent).

3.3.2.2 Loon- en inkomstenbelasting

De loonbelasting is een voorheffing van de inkomstenbelasting. In de eerste instantie dragen particulieren maandelijks loonbelasting af op basis van hun inkomen uit arbeid. Na het verstrijken van het kalenderjaar moet vervolgens voor 1 april van het volgende jaar belastingaangifte worden gedaan. Op basis hiervan wordt bepaald hoeveel belasting in totaal verschuldigd is (met inachtneming van andere bronnen van inkomen, belastingkortingen en aftrekposten). Wanneer dit bedrag hoger is dan de reeds betaalde loonbelasting, moet men het resterende bedrag aan inkomstenbelasting voldoen. Wanneer de verschuldigde belasting lager is, krijgt men geld terug van de Belastingdienst. Hierdoor zijn per saldo de opbrengsten van de inkomstenbelasting relatief gering in vergelijking met de ontvangsten bij de loonbelasting. In onderstaande analyse wordt gekeken naar de ontwikkeling van de loon- en inkomensheffing. Dit betreft naast de belasting tevens de ontvangsten premies volksverzekeringen welke geïntegreerd worden geheven. Voor analysedoeleinden zijn de ontvangsten op heffingsniveau beter bruikbaar, omdat deze eenvoudiger kunnen worden waargenomen. De premieontvangsten worden echter niet in deze internetbijlage verantwoord.

Loonheffing

De raming van de loonheffing vindt net als bij de vennootschapsbelasting op transactiebasis plaats. Het ontvangstopatroon van de transactie-opbrengst in de kas is bij de loonheffing echter veel stabielier dan bij de VPB. Daarnaast geldt dat de transactieopbrengst ook aanzienlijk sneller wordt ontvangen en binnen drie maanden na afloop van het jaar bijna volledig gerealiseerd is. Hierdoor treden minder grote verschillen op tussen de ontwikkeling van de transactieopbrengst en de kasopbrengst dan bij de VPB.

Tabel 3.3.3 Opbrengst en ontwikkeling loonheffing op transactiebasis (x € miljoen)

	2005	2006	2007
opbrengst op transactiebasis	71 898	74 530	77 460
mutatie	4 849	2 632	2 930
– vv autonoom	2 832	– 881	– 712
– vv endogeen	2 016	3 513	3 642
endogene groei (in %)	3,0	4,9	4,9

In tabel 5 is de (geraamde) endogene groei van de loonheffing in 2005, 2006 en 2007 te zien. De verwachte groei is in 2006 beduidend hoger dan in 2005. Deze groei is afhankelijk van de ontwikkeling van het totale belastbare inkomen. Dat wordt bepaald door de groei van de werkgelegenheid, de stijging van de contractlonen, de hoogte van verschillende premies en de ontwikkeling van uitkeringen en pensioenen. Tabel 6 geeft een overzicht van enkele gegevens uit de Macro Economische Verkenning van het CPB.

Tabel 3.3.4 Relevante economische variabelen voor de loonheffing (in %)

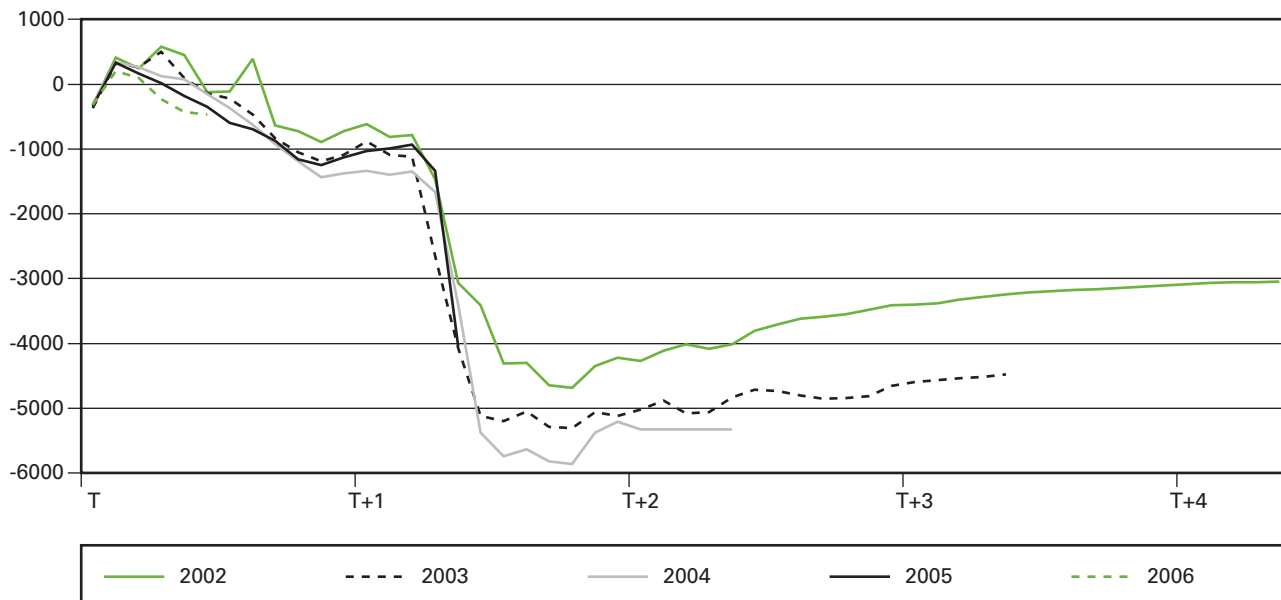
	2006	2007
Arbeidsvolume in arbeidsjaren	1,50	1,50
Contractloonstijging bedrijven	1,75	2,00
Incidentele loonstijging	0,00	0,50
Tabelcorrectiefactor	0,9	1,6
Arbeidsinkomensquote marktsector	80,2	79,3

In tabel 6 is te zien dat de relatief hoge endogene groei van de loonheffing in 2006 en 2007 verklaard kan worden door een toename in de werkgelegenheid en een contractloonstijging van bedrijven. In 2007 is de groei van de contractlonen zelfs nog iets hoger. Desondanks is de geraamde endogene groei van de loonheffing in 2007 niet hoger dan in 2006. Dit heeft te maken met de indexatie van de belastingschijven en heffingskortingen. Jaarlijks vindt automatisch een indexatie plaats om te corrigeren voor de ontwikkeling van de inflatie. Deze indexatie vindt met een vertraging plaats. De tabelcorrectiefactor drukt uit met welke factor bijvoorbeeld de belastingschijven worden verlengd. De hogere tabelcorrectiefactor in 2007 verklaart waarom de verwachte endogene groei van de loonheffing in 2007 ongeveer gelijk is aan 2006, ondanks de hogere werkgelegenheids groei en contractloonstijging. Door de hogere tabelcorrectiefactor worden de belastingschijven in 2007 immers meer verlengd dan in 2006, waardoor het langer duurt voordat mensen een hogere schijf bereiken.

Inkomensheffing

De inkomsten bij de inkomensheffing zijn het saldo van de belastingontvangsten van particulieren en zelfstandige ondernemers. Voor de particulieren geldt de loonheffing als voorheffing. Bij de inkomensheffing voor particulieren hebben de ontvangsten dan ook betrekking op bijtel- en aftrekposten en heffingskortingen die niet via de loonheffing zijn verrekend. Bij de zelfstandigen wordt de ontwikkeling daarnaast ook bepaald door de winstontwikkeling.

Figuur 3.3.1 Cumulatieve kasontvangsten inkomensheffing per belastingjaar t/m mei 2006 (x € miljoen)

Figuur 1 geeft de ontwikkeling van de kasontvangsten naar transactiejaar weer. In deze figuur vallen drie zaken op. Ten eerste is zichtbaar dat het patroon van de opbrengsten van de inkomensheffing gedurende jaar T geleidelijk vervlakt sinds de belastingherziening van 2001. De inkomensheffing in jaar T betreft voornamelijk de afdrachten van zelfstandigen en de voorlopige teruggaven aan particulieren. Ten tweede vindt jaarlijkse een scherpe daling plaats van de opbrengsten in jaar T+1, die hoofdzakelijk veroorzaakt wordt door de teruggaven van inkomensheffing aan particulieren in verband met hun aangifte over het afgelopen belastingjaar. Deze aangifte moeten zij steeds voor 1 april van het jaar T+1 doen. Ten derde valt op dat de uiteindelijke transactieopbrengst van de inkomensheffing jaarlijks lager ligt. Dit is het gevolg van de ontwikkeling van de grondslag (bijtel- en aftrekposten en winstontwikkeling zelfstandigen) en fiscaal beleid (bijv. tariefsmaatregelen).

De raming van de ontvangsten van de inkomensheffing is opgesteld op basis van de autonome maatregelen, de geraamde endogene ontwikkeling en de kasrealisaties tot en met juli.

Tabel 3.3.5 Opbrengst en ontwikkeling inkomensheffing op transactiebasis (x € miljoen)

	2005	2006	2007
opbrengst op transactiebasis	- 5 120	- 6 785	- 6 049
mutatie	- 670	- 1 665	736
- wv autonoom	- 691	- 557	828
- wv endogeen	21	- 1 108	- 92

Terwijl voor 2005 nog een beperkte endogene groei werd geraamd, is de raming voor 2006 een daling van 1,1 miljard euro. De vertraging in het automatiseringssysteem bij de Belastingdienst in 2004 (toegelicht in het Financieel Jaarverslag van het Rijk 2004) heeft in 2005 tot een eenmalige hogere opbrengst geleid, zodat de endogene groei van de ontvangsten inkomensheffing in dat jaar relatief hoog was. Voor 2006 valt de opbrengst weer terug naar het normale niveau. Deze endogene ontwikkeling is het gevolg van de geraamde ontwikkeling van de grondslagen, de groei van de verschillende aftrekposten (zoals de hypotheekrenteaftrek) en de verdeling over belastingen en premies.

3.3.2.3 Omzetbelasting

De omzetbelasting is de grootste belastingsoort en verantwoordelijk voor circa 30 procent van de totale belastingontvangsten. De endogene groei van de omzetbelasting wordt vooral bepaald door de waardeontwikkeling van de bestedingen waarop BTW rust, te weten de particuliere consumptie, de overheidsinvesteringen en de investeringen in woningen. De ramingen van het CPB voor deze bestedingscategorieën zijn samengevat in onderstaande tabel. Door afrondingsverschillen kan bij tabellen het totaal afwijken van de som der delen.

Tabel 3.3.6 Raming van de procentuele ontwikkeling van bestedingen in 2006 en 2007

	2006	2007
particuliere consumptie, waardemutatie	4,5	3,75
investeringen in woningen, waardemutatie	8	6
overheidsinvesteringen, waardemutatie	1	2,25

Bij de particuliere consumptie speelt ook de samenstelling van de consumptie een rol, omdat er verschillende bestedingscategorieën zijn waarvoor een verschillend BTW-tarief geldt. Bij hoogconjunctuur is het bijvoorbeeld geen ongebruikelijk verschijnsel dat er een verschuiving plaatsvindt van consumptie waarvoor een lager tarief geldt naar consumptie waarvoor een hoog BTW-tarief geldt («luxe goederen»). Hierdoor stijgt het gemiddelde BTW-tarief over de totale particuliere consumptie.

De raming van de endogene groei van de BTW-opbrengst op transactiebasis bedraagt 8,2 procent in 2006. Dit is een uitzonderlijk hoog groeipercentage, gebaseerd op de realisaties die in 2006 tot en met juli zijn waargenomen. Deze groei wordt met name veroorzaakt door een sterke stijging in de consumptie van duurzame consumptiegoederen. De groei van de transactieopbrengst is zoals we in een opgaande conjunctuur verwachten dus hoger dan de geraamde groei van de particuliere consumptie. Voor 2007 wordt geraamd dat de BTW-opbrengst op transactiebasis een endogene groei van 5,5 procent laat zien.

Tabel 3.3.7 Opbrengst en ontwikkeling omzetbelasting op transactiebasis (x € miljoen)

	2005	2006	2007
opbrengst op transactiebasis	38 657	40 289	42 542
mutatie	3 066	1 632	2 253
– vv autonoom	1 719	– 1 557	32
– vv endogeen	1 347	3 189	2 221
endogene groei (in %)	3,8	8,2	5,5

3.3.2.4 Overzichtstabellen autonome mutaties per belastingsoort

De onderstaande tabellen geven een overzicht van de effecten van de beleidsmaatregelen en de overige maatregelen op de ontvangsten per belastingsoort. Daarbij is aangegeven welk deel van de maatregelen al in de internetbijlage behorende bij de Miljoenennota 2006 is verantwoord. Er wordt onderscheid gemaakt tussen fiscale en overige maatregelen, omdat alleen de fiscale maatregelen relevant zijn voor de microlastenontwikkeling. Voorbeelden van overige maatregelen zijn maatregelen in de uitvoerings sfeer van de Belastingdienst en nabetalings van belastingen en premies tussen Rijk en sociale fondsen. Alleen de belastingsoorten waarbij sinds de Miljoenennota 2006 nog maatregelen zijn genomen of waar eerder verantwoorde maatregelen nog doorwerken in 2007 zijn opgenomen in de tabellen. Door afrondingsverschillen kan in tabellen het totaal afwijken van de som der delen.

Tabel 3.3.8 Effecten autonome maatregelen op de omzetbelasting in 2006 en 2007 op kas- en transactiebasis (x € miljoen)

	2006 kas	2006 trans	2007 kas	2007 trans
Verantwoord in internetbijlage behorend bij MN2006	53	50		
BP05: Aanpak BTW-construc-tiebestrijding roerende zaken			5	0
Richtlijnconforme aanpassing BTW levende dieren			2	2
BTW vrijstelling detacheren wetenschappelijk personeel			– 5	– 5
Totaal Fiscaal	53	50	2	– 3
Verantwoord in internetbijlage behorend bij MN2006	– 1 607	– 1 607		
Compensatiefonds gemeenten en provincies			21	21
Correctie BTW openbaar vervoer (compensatiefonds)			14	14
Totaal Overig	– 1 607	– 1 607	35	35

Tabel 3.3.9 Effecten autonome maatregelen op de BPM in 2006 en 2007 (x € miljoen)

	2006 kas	2007 kas
Verantwoord in internetbijlage behorend bij MN2006	59	
Continuering faciliteit in de BPM voor elektrische en hybride auto's		1
Motie Verhagen: tegenboeking Vervallen vrijstelling BPM en MRB voor grijze kentekens		- 200
Motie Verhagen: Gelijktrekken BPM en MRB voor bestel- en personenauto's		30
Motie Verhagen: Invoering teruggaafregeling BPM bestelauto's voor ondernemers		- 25
BP05: Verlaging tarief BPM met € 600 voor dieselauto's met roetfilter		- 6
BP05: Vervallen vrijstelling BPM en MRB voor grijze kentekens		200
Totaal Fiscaal	59	0

Tabel 3.3.10 Effecten autonome maatregelen op de Accijnzen in 2006 en 2007 op kasbasis (x € miljoen)

	2006 kas	2007 kas
Accijns op lichte oliën		
Verantwoord in internetbijlage behorend bij MN2006	- 119	
BP 2006: Stimulering biobrandstoffen		56
Totaal Fiscaal	- 119	56
Tabaksaccijns		
Introductie minimum accijns sigaretten en shag	1	0
Totaal Fiscaal	1	0
Verantwoord in internetbijlage behorend bij MN2006	160	
Meest gevraagde prijsklasse (accijnzen)		60
Bekorten krediettermijn accijnsregels		- 160
Totaal Overig	160	- 100
Alcoholaccijns		
Verlaging alcoholaccijns	- 57	0
Totaal Fiscaal	- 57	0

Tabel 3.3.11 Effecten autonome maatregelen op de Belastingen van Rechtsverkeer in 2006 en 2007 op kasbasis (x € miljoen)

	2006 kas	2007 kas
Overdrachtsbelasting		
Verantwoord in internetbijlage behorend bij MN2006	- 14	
BP 2006: Vrijstelling overdrachtsbelasting WOM		- 1
BP 2006: Vrijstelling overdrachtsbelasting bij bedrijfsoverdracht		- 1
Aanpassing vrijstelling overdrachtsbelasting voor wijkontwikkelingsmaatschappijen		- 1
Totaal Fiscaal	- 14	- 2
Kapitaalsbelasting		
Verantwoord in internetbijlage behorend bij MN2006	- 180	
Afschaffen kapitaalsbelasting		- 20
Totaal Fiscaal	- 180	- 20

Tabel 3.3.12 Effecten autonome maatregelen op de motorrijtuigenbelasting in 2006 en 2007 (x € miljoen)

	2006 kas	2007 kas
Verantwoord in internetbijlage behorend bij MN2006	141	
Automatische indicatie MRB		43
Motie Verhagen: tegenboeking Vervallen vrijstelling BPM en MRB voor grijze kentekens		- 10
Motie Verhagen: Gelijktrekken BPM en MRB voor bestel- en personenauto's		29
Motie Verhagen: Verlaagd tarief MRB bestelauto's voor ondernemers		- 19
Motie Verhagen: Beperkte verhoging MRB grijs kenteken per 1 januari 2005		0
BP05: Vervallen vrijstelling BPM en MRB voor grijze kentekens		10
BP05: Compensatie gehandicapten voor grijze kentekens		- 2
Vereenvoudiging MRB voor motoren		- 1
Totaal Fiscaal	141	50

Tabel 3.3.13 Effecten autonome maatregelen op de regulerende energiebelasting in 2006 en 2007 op kasbasis (x € miljoen)

	2006 kas	2007 kas
Regulerende Energiebelasting		
Verantwoord in internetbijlage behorend bij MN2006	216	
SA gv: defiscalisering diverse faciliteiten art 36 WBM		1
SA gv: verlagen nihiltarief groene stroom		3
NvW BP 2003: Aanpassing defiscalisering diverse faciliteiten art 36 WBM		-2
Afschaffing verlaagd tarief groene stroom icm verhoging belastingvermindering REB (buitenlandlek)		-9
Motie Verhagen: Geringere verhoging EB i.v.m. MKB		0
BP05: Verhoging Energiebelasting		76
BP05: Gedeeltelijke uitstel verhoging Energiebelasting		10
Totaal Fiscaal	216	79

Tabel 3.3.14 Effecten autonome maatregelen op de Inkomstenbelasting in 2006 en 2007 op kas- en transactiebasis (x € miljoen)

	2006 kas	2006 trans	2007 kas	2007 trans
Verantwoord in internetbijlage behorend bij MN2006	279	400		
Euro 3 vrachtwagens onder VAMIL (IB-deel)			-3	-1
Uitbreiding regeling groen beleggen en VAMIL (structureel - 60 mln)			-2	-2
overwaarderegeling eigen woning			64	64
verhoging combinatiekorting voor werkende partners			-1	-1
Tegenboeking Financiële enveloppe Najaarsakkoord			-26	-64
Motie Verhagen: Terugboeken compensatie via verlagen zelfstandigenaftrek			31	30
Motie Verhagen: Aftrekbaarheid gemengde kosten van 90% naar 75%			8	0
BP05: Verhoging zelfstandigenaftrek			-46	-43
BP05: Verruiming milieu-investeringsaftrek			-5	-5
BP05: Vervallen Farbo-regeling			-2	-2
Beperking aftrek gemengde kosten cfm motie Verhagen al per 2005			-8	0
Compensatie zorgstelsel ouderen- en combinatiekorting			5	0
correctie: beperkte inzet kinderkorting uit MN2004			1	0
Wetsvoorstel versterking fiscale rechtshandhaving			4	0
Technische correctie wegens wijziging verdeelsleutel	19	21		
Verhoging gestroomlijnde kinderkorting	-7	-8	-1	0
Mantelzorgkorting van €250	0	0	-5	-5
Compensatie december	-3	-3	0	0
Werken aan Winst			6	7
Werken aan Winst, schuif dividendbelasting naar Inkomstenbelasting			0	960
Tijdelijke verlaging Box II compensatie DGA's			-9	-90
Verschuiving autokostenfictie naar LH	-324	-360	-36	
Vertraging wetsvoorstel fiscale winsthandhaving	-32	-35	-4	
Uitbreiding aftrek scholingsuitgaven studenten			-2	-2
startersaftrek bij arbeidsongeschiktheid			-5	-10
aanpassing terbeschikkingstellingsregeling			5	5
Niet doorgaan mantelzorgkorting			5	5
Totaal Fiscaal	-68	15	-26	846
Verantwoord in internetbijlage behorend bij MN2006	98	-151		
Nabetaling rijk aan fondsen over 2002 in 2006			-772	0
Nabetaling rijk aan fondsen over 2003 in 2007			108	0
Correctie nabetalings over 2003 in 2007			-101	0
Correctie nabetalings over 2002 in 2006			-41	0
Correctie nabetalings over 2001 in 2005	-2 904	0	0	0
Correctie nabetalings over 2002 in 2006	41			
Nabetalingen correcties 2006	2 502	-1 342	-32	500
Totaal Overig	-263	-1 493	-838	500

Tabel 3.3.16 Effecten autonome maatregelen op de loonbelasting in 2006 en 2007 op kas- en transactiebasis (x € miljoen)

	2006 kas	2006 trans	2007 kas	2007 trans
Verantwoord in internetbijlage behorend bij MN2006	1 447	1 334		
SA gv: afschaffen afdrachtskorting langdurig werklozen (VLW)			2	0
SA gv: gefaseerde afschaffing SPAK			24	0
SA lv: gefaseerde verhoging arbeidskorting			- 5	0
afschaffen fiscale facilitiëring prepensioen			57	58
afschaffen fiscale facilitiëring vut			32	32
verhoging arbeidskorting met € 30 in 2004 en telkens € 10 in 2005 t/m 2007			- 1	- 1
aanpassing overgangsregeling VUT/prepensioen			204	205
Fasering WBSO			- 3	0
Ramingsbijstelling levensloop			- 2	3
Lastenschuif 2004 – 2007: tarief 1e schijf (fasering)			- 790	- 812
NvW BP 2004: Uitstellen afschaffen fiscale facilitiëring VUT/prepensioen tot 1-1-2006 (tegenboeking)			- 293	- 295
NvW BP 2004: Uitstellen afschaffen fiscale facilitiëring VUT/prepensioen tot 1-1-2006 (invoering)			332	295
NvW BP 2004: Uitstellen invoeren levensloopregeling tot 1-1-2006 (tegenboeking)			- 1	- 3
NvW BP 2004: Uitstellen invoeren levensloopregeling tot 1-1-2006 (invoering)			- 10	0
NvW BP 2004: Uitstellen afschaffen afdrachtvermindering betaald ouderschapsverlof tot 1-1-2006			7	0
NvW BP 2004: Uitstellen afschaffen afdrachtvermindering betaald ouderschapsverlof tot 1-1-2006 (overgangsregeling)			36	45
NvW BP 2004: Nieuwe fiscale facilitiëring VUT/prepensioen/levensloop (financiële enveloppe)			26	64
Niet doorgaan verlagen maximum opbouw OP naar 70%			- 22	- 15
Vervallen deeltijdeis bij levensloop			- 23	- 17
Gefaseerde heffing			2	2
Overgangsrecht VUT en PP			- 46	- 43
kosten extra storting levensloop			- 2	- 2
Motie Verhagen: Overgangsmaatregel VUT en PP			- 22	- 23
BP05: Verlengen eerste schijf met € 400			- 1	- 1
BP05: Verhogen belastingtarief tweede schijf met 0,6%			6	6
SpaarVUT en deeltijdpensioen verplicht voor overgangsregelingen			9	9
Overgangsrecht VUT en prepensioenregelingen			4	4
Extra stortingsmogelijkheid werknemers 50–57			2	2
Aanpassing heffingssysteem omslaggefinancierde regelingen			- 2	- 2
Heffingskorting			- 26	- 21
40 dienstjaren 63 jaar			- 3	0
keuzemenu-franchise verlaging naar E9400			- 2	0
levensloop 210%			- 15	- 13
verhoging TES/TTS met 0,1%			41	0
tegenboeking fasering lastenbeeld			60	0
Verhoging TES/TTS met 0,1% ivm verlaging AWBZ premie			20	0
Verhoging TES/TTS met 0,1% ivm rijksbijdrage kinderen in zorgstelsel			20	0
verhoging algemene heffingskorting met €78			- 5	0
Verhogen aanvullende ouderenkorting met € 272 en onbegrensd maken			- 4	0
Verlagen ouderenkorting met €80, verhogen inkomensgrens met €200			2	0
Verhoging tarief eerste schijf met 0,25%			38	0
BP2006: Grondslageffect ZVW premie en Awf premie			21	0
Technische correctie wegens wijziging verdeelsleutel	38	43		
Verlaging alg. heffingskorting met €5	0	0	4	5
Verhoging onbelaste kilometervergoeding	- 38	- 42	- 4	0
Envelop werktop	- 14	- 16	- 2	0
Verlaging tarief 1e schijf met 0,45%			- 575	- 639
Verhoging tarief 1e en 2e schijf met 0,05% vanwege overheveling GGZ			92	103
Verschuiving autokostenfictie naar LH	324	360	36	
Verhoging tarief 1e schijf met 0,3%			395	439
Verhoging tarief 2e schijf met 0,3%			154	171
Verhoging arbeidskorting met 10 euro			- 21	- 23
Verhoging algemene heffingskorting met 27 euro			- 112	- 124
Volledige afdrachtsvermindering zeevaart voor buitenlandse opvarenden			- 5	- 5
Vereenvoudiging artiesten en beroepsregeling			- 5	- 5
Verhoging TES/TTS met 0,55% i.v.m. AWBZ schuif			1 060	1 178
Totaal Fiscaal	1 757	1 678	684	576
Verantwoord in internetbijlage behorend bij MN2006	90	- 165		
nabetaaling over 2004 in 2006			545	0
Motie Verhagen: Autokostenfictie onder de LB			4	0

Tabel 3.3.16 Effecten autonome maatregelen op de loonbelasting in 2006 en 2007 op kas- en transactiebasis (x € miljoen)

	2006 kas	2006 trans	2007 kas	2007 trans
Correctie nabetaling over 2005 in 2007			244	0
Correctie nabetaling over 2003 in 2005	318	0	0	0
Nabetalingen correctie 2006	217	817	- 236	- 260
Totaal Overig	625	652	557	- 260

Tabel 3.3.17 Effecten autonome maatregelen op de dividendbelasting in 2006 en 2007 op kas- en transactiebasis (x € miljoen)

	2006 kas	2006 trans	2007 kas	2007 trans
Werken aan Winst, schuif dividendbelasting naar inkomstenbelasting			- 1 080	- 1 200
Totaal Fiscaal	0	0	- 1 080	- 1 200

Tabel 3.3.18 Effecten autonome maatregelen op de kansspelbelasting in 2006 en 2007 op kas- en transactiebasis (x € miljoen)

	2006 kas	2007 kas
Verhoging tarief kansspelbelasting	33	4
Totaal Fiscaal	33	4

Tabel 3.3.19 Effecten autonome maatregelen op de vennootschapsbelasting in 2006 en 2007 op kas- en transactiebasis (x € miljoen)

	2006 kas	2006 trans	2007 kas	2007 trans
Verantwoord in internetbijlage behorend bij MN2006	- 642	- 544		
BP 2003 – ramingsbijstelling afschaffen faciliteiten vervoegde afschrijving			- 10	- 10
Euro 3 vrachtwagens onder VAMIL (VPB-deel)			- 13	- 5
SA gv: aanpassing EIA (VPB)			- 1	0
SA gv: aanpassing MIA/VAMIL (vpb)			- 3	0
BP05: Verlaging algemene tarief en tariefopstapje Vpb			- 280	- 220
BP05: Wijziging moeder-dochterrichtlijn			7	10
Evenwichtiger gemengde kostenafrek			17	5
Verlagen VPB-tarief			- 36	0
Afschaffen afwaarderingsverliezen VPB			18	0
Verlagen tariefopstapje VPB met 0,5% naar 25,5%			- 2	0
Werken aan Winst in VPB			677	971
Werken aan Winst, schuif dividendbelasting naar VPB			0	200
Totaal Fiscaal	- 642	- 544	374	951
Verantwoord in internetbijlage behorend bij MN2006	- 2 455	- 2 513		
Gerechtelijke uitspraak Bosal			- 140	- 157
vervallen CFA regime			- 34	- 40
Totaal Overig	- 2 455	- 2 513	- 174	- 197

Tabel 3.3.20 Effecten autonome maatregelen op de successierechten in 2006 en 2007 op kas- en transactiebasis (x € miljoen)

	2006 kas	2007 kas
Verantwoord in internetbijlage behorend bij MN2006	- 3	
Uitstelfaciliteit betaling belasting over stakingswinst bij bedrijfsoverdracht		5
Verruiming bedrijfsopvolging succ.recht (2005 en 2006 60%, v.a. 2007 75%)		- 21
Aanpassing successiewet / vrijstelling algemeen nut beogende instellingen	- 33	- 4
Verlaging tarief successie en schenkingsrecht		- 1
Totaal Fiscaal	- 36	- 20

4 Toelichting op de belastinguitgaven

Deze bijlage bevat een toelichting op de verschillende belastinguitgaven. Deze toelichting bevat een korte beschrijving van de regeling, de doelstelling van de regeling en informatie over uitgevoerde of geplande beleidsevaluaties. Tevens is aangegeven welk ministerie in VBTB-termen verantwoordelijk is voor de desbetreffende belastinguitgave. Hoewel het ministerie van Financiën per definitie bij alle belastinguitgaven betrokken is, is uitgegaan van de systematiek dat dit departement alleen wordt vermeld bij belastinguitgaven die niet aan een ander beleidsdepartement kunnen worden toegerekend. Tenzij anders vermeld, hebben bedragen en tarieven betrekking op het belastingjaar 2006. Met ingang van de Miljoenennota 2005 is de paragraaf met toelichting op de belastinguitgaven alleen nog in de digitale versie van de Miljoenennota opgenomen.

Belastingen op inkomen, winst en vermogen

Verlaging lastendruk op ondernemingen

a) Algemeen

<i>Regeling:</i>	<i>Zelfstandigenaftrek</i>
<i>Beschrijving:</i>	De zelfstandigenaftrek geldt voor een ondernemer die voldoet aan het urencriterium (1225 uur per kalenderjaar) en die aan het begin van het kalenderjaar nog geen 65 jaar is. De zelfstandigenaftrek bedraagt per 1 januari 2006 maximaal 8 885 euro bij een winst minder dan 13 150 euro en neemt geleidelijk af tot 4 310 euro bij een winst groter dan 56 030 euro.
<i>Doelstelling:</i>	Het stimuleren van ondernemerschap.
<i>Ministerie:</i>	EZ
<i>Evaluatie:</i>	<i>Ondernemen makkelijker èn leuker? Evaluatie zelfstandigenaftrek en enkele andere fiscale instrumenten gericht op ondernemerschap, EIM, 2005.</i>
<i>Regeling:</i>	<i>Extra zelfstandigenaftrek starters</i>
<i>Inhoud</i>	Startende ondernemers die in een of meer van de vijf voorgaande jaren geen ondernemer waren en bij wie in die periode niet meer dan tweemaal de zelfstandigenaftrek is toegepast, hebben recht op een extra zelfstandigenaftrek van 1 987 euro.
<i>Beschrijving:</i>	
<i>Doelstelling:</i>	Het stimuleren van ondernemerschap en het bevorderen van de bereidheid om startersrisico te lopen.
<i>Ministerie:</i>	EZ
<i>Evaluatie:</i>	<i>Ondernemen makkelijker èn leuker? Evaluatie zelfstandigenaftrek en enkele andere fiscale instrumenten gericht op ondernemerschap, EIM, 2005.</i>

<i>Regeling:</i>	<i>Meewerkaf trek</i>
<i>Beschrijving:</i>	Indien de partner van een ondernemer meewerkt in diens onderneming zonder hiervoor een vergoeding te ontvangen, heeft de ondernemer die voldoet aan het urencriterium recht op de meewerkaf trek. Deze aftrek is afhankelijk van het aantal uren dat door de partner in de onderneming wordt gewerkt en bedraagt 1,25 procent van de winst indien ten minste 525 en maximaal 4 procent van de winst indien ten minste 1750 uur wordt meegewerkt.
<i>Doelstelling:</i>	Fiscaal faciliteren van het verrichten van arbeid van de partner in de onderneming van de andere partner zonder de verplichting tot het aangaan van een arbeidsovereenkomst.
<i>Ministerie:</i>	EZ
<i>Evaluatie:</i>	<i>Ondernemen makkelijker èn leuker? Evaluatie zelfstandigenaftrek en enkele andere fiscale instrumenten gericht op ondernemerschap, EIM, 2005.</i>
<i>Regeling:</i>	<i>Startersaftrek bij arbeidsongeschiktheid</i>
<i>Beschrijving:</i>	De startersaftrek bij arbeidsongeschiktheid wordt geboden in de startfase van de onderneming ingeval niet aan het normale urencriterium van 1225 uur wordt voldaan, maar wel aan een verlaagd urencriterium van 800 uur. De aftrekpost bedraagt 12 duizend euro voor het eerste jaar, 8 duizend euro voor het tweede jaar en 4 duizend euro voor het derde jaar. De aftrek kan niet hoger zijn dan de genoten winst. De introductie van deze belastinguitgave is opgenomen in het Belastingplan 2007.
<i>Doelstelling:</i>	Stimulering van het starten van een onderneming vanuit een uitkering inzake arbeidsongeschiktheid.
<i>Ministerie:</i>	SZW, FIN
<i>Evaluatie:</i>	–
<i>Regeling:</i>	<i>FOR, niet omgezet in een lijfrente</i>
<i>Beschrijving:</i>	De fiscale oudedagsreserve biedt ondernemers de mogelijkheid in eigen beheer een oudedagsvoorziening op te bouwen. Bij staking van de onderneming kan deze fiscale oudedagsreserve belastingvrij worden omgezet in een lijfrente. Voor zover dat niet gebeurt, omdat geen behoefte bestaat aan een dergelijke oudedagsvoorziening, heeft de regeling het karakter van een belastinguitgave.
<i>Doelstelling:</i>	De regeling beoogt een einde te maken aan ongelijkheid in behandeling tussen loontrekkenden en zelfstandigen op het gebied van de oudedagsvoorziening.
<i>Ministerie:</i>	EZ
<i>Evaluatie:</i>	<i>Ondernemen makkelijker èn leuker? Evaluatie zelfstandigenaftrek en enkele andere fiscale instrumenten gericht op ondernemerschap, EIM, 2005.</i>
<i>Regeling:</i>	<i>Stakingsaftrek</i>
<i>Beschrijving:</i>	Van met een gehele of gedeeltelijke staking van een onderneming behaalde winst is maximaal 3 630 euro vrijgesteld van belastingheffing. Op de in een kalenderjaar berekende stakingsaftrek wordt de in het verleden genoten stakingsaftrek in mindering gebracht.

<i>Doelstelling:</i>	De stakingsaftrek beoogt een verzachting van belastingheffing te geven over de stakingswinst. De stakingsaftrek is de voortzetting – zij het op een lager niveau – van de stakingsvrijstelling van de Wet IB 1964.
<i>Ministerie:</i>	EZ
<i>Evaluatie:</i>	–
<i>Regeling:</i>	<i>Doorschuiving stakingswinst</i>
<i>Beschrijving:</i>	Op verzoek is doorschuiving van stakingswinst zonder belastingheffing mogelijk in het kader van overdracht van (een deel van) de onderneming in geval van overlijden, echtscheiding, overdracht van de onderneming aan alle medeondernemers die gedurende drie jaar een gezamenlijke onderneming drijven of in geval van inbreng van de onderneming in een naamloze vennootschap of besloten vennootschap. De belastingplichtige voor wiens rekening de onderneming zal worden voortgezet, is verplicht de oude boekwaarden van de overgedragen vermogensbestanddelen over te nemen.
<i>Doelstelling:</i>	Het niet in gevaar brengen van de continuïteit van de onderneming indien door de afrekening van de belastingclaim als gevolg van de bedrijfsoverdracht liquiditeitsproblemen ontstaan.
<i>Ministerie:</i>	EZ
<i>Evaluatie:</i>	–
<i>Regeling:</i>	<i>Bedrijfsopvolgingsfaciliteit successiewet</i>
<i>Beschrijving:</i>	Indien de onderneming na het overlijden vijf jaar wordt voortgezet, wordt de (conserverende) aanslag met betrekking tot 60 procent van het ondernemingsvermogen kwijtgescholden. Met ingang van 2007 is het percentage verhoogd tot 75 procent.
<i>Doelstelling:</i>	Bevorderen continuïteit van de onderneming.
<i>Ministerie:</i>	EZ
<i>Evaluatie:</i>	<i>De warme, de koude en de dode hand. Rapport van de werkgroep modernisering successiewetgeving, maart 2000.</i> Gepland voor 2008.
<i>Regeling:</i>	<i>Doorschuiving winst uit aanmerkelijk belang bij aandelenfusie</i>
<i>Beschrijving:</i>	Over het voordeel uit de vervreemding van aandelen of winstbewijzen in het kader van een aandelenfusie hoeft bij aanmerkelijk-belanghouders niet te worden geheven. De bij de aandelenfusie verkregen aandelen of winstbewijzen worden geacht tot een aanmerkelijk belang te horen. Als verkrijgingsprijs van de verworven aandelen geldt de verkrijgingsprijs van de vervreemde aandelen.
<i>Doelstelling:</i>	Voorkomen dat een uit economisch oogpunt wenselijke aandelenfusie door een heffing wordt bemoeilijkt.
<i>Ministerie:</i>	FIN
<i>Evaluatie:</i>	Gepland voor 2008.

<i>Regeling:</i>	<i>Landbouwvrijstelling</i>
<i>Beschrijving:</i>	Op grond van deze regeling worden voordelen uit landbouwbedrijf die verband houden met de waardeverandering van de grond niet tot de fiscale winst gerekend, tenzij deze waardeverandering in de uitoefening van het bedrijf is ontstaan. Een waardestijging van de grond die uitgaat boven de waarde van de grond in het kader van een landbouwbedrijf is belast.
<i>Doelstelling:</i>	Deze regeling heeft een historische achtergrond.
<i>Ministerie:</i>	LNV
<i>Evaluatie:</i>	<i>Notitie fiscaliteit, landbouw- en natuurbeleid</i> , januari 2002. Nieuwe evaluatie gepland voor 2006 Nieuwe evaluatie gepland door LEI/EUR in najaar 2006.

b) Investerings in het algemeen

<i>Regeling:</i>	<i>Kleinschaligheidsinvesteringsaftrek</i>
<i>Beschrijving:</i>	De kleinschaligheidsinvesteringsaftrek vormt tezamen met de energie-investeringsaftrek en de milieu-investeringsaftrek de investeringsaftrek. De kleinschaligheidsinvesteringsaftrek is een extra aftrek van een gedeelte van het investeringsvolume. Het maximumniveau bedraagt 25 procent bij een investeringsvolume tussen 2 100 euro en 35 duizend euro, geleidelijk afnemend tot nihil bij een investeringsvolume van meer dan 261 duizend euro per jaar.
<i>Doelstelling:</i>	Bevorderen van investeringen van relatief geringe omvang, die in het algemeen gedaan zullen worden in het midden- en kleinbedrijf.
<i>Ministerie:</i>	EZ
<i>Evaluatie:</i>	<i>Ondernemen makkelijker èn leuker? Evaluatie zelfstandigenaftrek en enkele andere fiscale instrumenten gericht op ondernemerschap</i> , EIM, 2005.
<i>Regeling:</i>	<i>Willekeurige afschrijving starters</i>
<i>Beschrijving:</i>	Startende ondernemers kunnen op basis van deze regeling willekeurig afschrijven op bedrijfsmiddelen die zijn aangeschaft in een kalenderjaar waarover voor hen de extra zelfstandigenaftrek voor startende ondernemers van toepassing was.
<i>Doelstelling:</i>	Bevordering van de economische ontwikkeling en de economische structuur, daaronder begrepen de bevordering van het ondernemerschap.
<i>Ministerie:</i>	EZ
<i>Evaluatie:</i>	<i>Ondernemen makkelijker èn leuker? Evaluatie zelfstandigenaftrek en enkele andere fiscale instrumenten gericht op ondernemerschap</i> , EIM, 2005.
<i>Regeling:</i>	<i>Willekeurige afschrijving zeeschepen</i>
<i>Beschrijving:</i>	Deze regeling biedt de mogelijkheid om vervroegd af te schrijven op zeeschepen. De regeling kan uitsluitend worden toegepast indien niet wordt gekozen voor de forfaitaire winstbepaling en bedraagt per jaar maximaal 20 procent van de af te schrijven aanschaffings- en voortbrengingskosten. De versnelde afschrijving is slechts mogelijk voor zover de berekening van de door de belastingplichtige behaalde winst uit zeescheepvaart zonder die afschrijving tot een positief bedrag leidt.

<i>Doelstelling:</i>	Bevordering van de economische ontwikkeling en de economische structuur, daaronder begrepen de bevordering van het ondernemerschap.
<i>Ministerie:</i>	V&W
<i>Evaluatie:</i>	<i>Evaluatie maritiem fiscaal pakket</i> , april 2003
<i>Regeling:</i>	<i>Keuzeregime winst uit zeescheepvaart (tonnage-belasting).</i>
<i>Beschrijving:</i>	Op verzoek van de belastingplichtige wordt, in afwijking van het algemene systeem van winstbepaling, de winst uit zeescheepvaart op basis van deze regeling forfaitair bepaald aan de hand van de tonnage van de schepen waarmee die winst wordt behaald.
<i>Doelstelling:</i>	Bevorderen van de ontwikkeling van de zeescheepvaart in Nederland.
<i>Ministerie:</i>	V&W
<i>Evaluatie:</i>	<i>Evaluatie maritiem fiscaal pakket</i> , april 2003
<i>Regeling:</i>	<i>Aftrek spur- en ontwikkelingswerk (S&O)</i>
<i>Beschrijving:</i>	Ondernemers die voldoen aan het uren criterium en in het kalenderjaar tenminste 500 uur hebben besteed aan werk dat bij een zogenoemde S&O-verklaring kwalificeert als spur- en ontwikkelingswerk, hebben in 2006 recht op een aftrek van 11 255 euro. Voor starters wordt deze aftrek onder voorwaarden verhoogd met 5 628 euro.
<i>Doelstelling:</i>	Bevorderen van technologische vernieuwingen.
<i>Ministerie:</i>	EZ
<i>Evaluatie:</i>	–
<i>Regeling:</i>	<i>Filmstimuleringsregeling</i>
<i>Beschrijving:</i>	Ter stimulering van productie en exploitatie van Nederlandse speelfilms zijn tot 1 juli 2007 de volgende fiscale faciliteiten beschikbaar: <ol style="list-style-type: none"> 1. Filminvesteringsaftrek (FIA) 2. Willekeurige afschrijving (WA) Met ingang van 2007 wordt de fiscale regeling omgezet in een subsidieregeling. Indien in 2006 een Senterverklaring is gekregen kan tot 1 juli 2007 van de regeling gebruik gemaakt worden.
<i>Doelstelling:</i>	Het versterken van de filminfrastructuur.
<i>Ministerie:</i>	OCW
<i>Evaluatie:</i>	Research voor Beleid, <i>Stimuleringsmaatregel film-industrie, tussentijdse evaluatie – eindrapport</i> , maart 2001. In 2003 is het tijdelijke pakket maatregelen voor versterking van de filminfrastructuur, geëvalueerd door Berenschot.

c) Investerings ten behoeve van het milieu

<i>Regeling:</i>	<i>Vervroegde afschrijving milieu-investeringen (VAMIL).</i>
<i>Beschrijving:</i>	Op basis van deze regeling mag willekeurig worden afgeschreven op door de minister van VROM aangewezen milieu-investeringen. Deze regeling leidt, evenals de andere regelingen voor vervroegde afschrijving, voor de belastingplichtige tot een liquiditeits- en rentevoordeel.
<i>Doelstelling:</i>	Stimulering van investeringen die in het belang zijn van de bescherming van het milieu.
<i>Ministerie:</i>	VROM
<i>Evaluatie:</i>	Gepland voor 2006
<i>Regeling:</i>	<i>Energie-investeringsaftrek (EIA)</i>
<i>Beschrijving:</i>	De energie-investeringsaftrek behoort tot de investeringsaftrek. Op grond van deze regeling wordt een extra aftrek op de fiscale winst verleend voor aangewezen investeringen in nieuwe energiebesparende bedrijfsmiddelen en voor de kosten van advies over energiebesparende maatregelen in gebouwen of bij processen. Bij een bedrag aan energie-investeringen in een kalenderjaar van meer dan 2 100 euro bedraagt de energie-investeringsaftrek 44 procent. Het bedrag aan energie-investeringen dat ten hoogste in aanmerking wordt genomen bedraagt, indien de belastingplichtige geen onderdeel uit maakt van een samenwerkingsverband, 108 miljoen euro.
<i>Doelstelling:</i>	Stimuleren van investeringen die in het belang zijn van een doelmatig energiegebruik.
<i>Ministerie:</i>	EZ, VROM
<i>Evaluatie:</i>	PriceWaterhouseCoopers, <i>EIA en EINP evaluatiestudie</i> , najaar 2001 in opdracht van het Ministerie van Economische Zaken. Nieuwe evaluatie loopt op dit moment.
<i>Regeling:</i>	<i>Milieu-investeringsaftrek (MIA)</i>
<i>Beschrijving:</i>	De milieu-investeringsaftrek maakt onderdeel uit van de investeringsaftrek. De milieu-investeringsaftrek is een extra aftrek van het volume van milieu-investeringen die bij ministeriële regeling worden aangewezen. Bij een bedrag aan milieu-investeringen in een kalenderjaar van meer dan 2 100 euro bedraagt de milieu-investeringsaftrek 40 procent voor investeringen die behoren tot categorie I, 30 procent voor categorie II en 15 procent voor categorie III. Ook advieskosten komen onder voorwaarden in aanmerking. Daarnaast zijn vanaf 2007 de aftrekpercentages 50 procent voor de Groen Label Kas en 60 procent voor de duurzame stal en plattelandsinvesteringen.
<i>Doelstelling:</i>	Stimulering van investeringen die in het belang zijn van de bescherming van het milieu.
<i>Ministerie:</i>	VROM, EZ, LNV
<i>Evaluatie:</i>	Gepland voor 2006

<i>Regeling:</i>	<i>Bosbouwvrijstelling</i>
<i>Beschrijving:</i>	Deze regeling houdt in dat voor- en nadelen uit bosbouwbedrijf niet tot de winst worden gerekend. Er kan worden geopteerd voor het buiten toepassing laten van deze vrijstelling. Dit laatste is aantrekkelijk in jaren waarin bij deze activiteiten verliezen worden geleden. Indien gebruik wordt gemaakt van de optie geldt dit voor ten minste 10 jaar.
<i>Doelstelling:</i>	Ontwikkeling en instandhouding van bos en natuur.
<i>Ministerie:</i>	LNV
<i>Evaluatie:</i>	<i>Notitie fiscaliteit, landbouw- en natuurbeleid</i> , januari 2002 <i>Fiscale faciliteiten en knelpunten bij natuurontwikkeling door particulieren</i> , LEI, 2005 <i>Belastinguitgaven door fiscale faciliteiten voor natuurbeleid</i> , LEI, 2005 Nieuwe evaluatie is gepland voor 2006
<i>Regeling:</i>	<i>Vrijstelling vergoeding bos- en natuurbeheer</i>
<i>Beschrijving:</i>	Deze regeling voorziet in een (gedeeltelijke) vrijstelling voor aangewezen subsidieregelingen ten behoeve van de ontwikkeling en instandhouding van bos en natuur.
<i>Doelstelling:</i>	Ontwikkeling en instandhouding van bos en natuur.
<i>Ministerie:</i>	LNV
<i>Evaluatie:</i>	<i>Notitie fiscaliteit, landbouw- en natuurbeleid</i> , januari 2002 <i>Fiscale faciliteiten en knelpunten bij natuurontwikkeling door particulieren</i> , LEI, 2005 <i>Belastinguitgaven door fiscale faciliteiten voor natuurbeleid</i> , LEI, 2005 Nieuwe evaluatie is gepland voor 2006

Verlaging lastendruk op arbeid

a) gericht op werkgevers

<i>Regeling:</i>	<i>Afdrachtvermindering lage lonen</i>
<i>Beschrijving:</i>	Werkgevers komen in aanmerking voor de afdrachtvermindering lage lonen (hierna SPAK = specifieke afdrachtskorting) indien zij werknemers van 23 jaar en ouder in dienst hebben van wie het loon in het desbetreffende tijdvak niet meer bedraagt dan het toetsloon. De afdrachtvermindering van maximaal komt in mindering op de af te dragen loonbelasting door de inhoudsplichtige werkgever. De door de inhoudingsplichtige af te dragen premie volksverzekeringen wordt voor de toepassing hiervan gelijkgesteld met de af te dragen loonbelasting. De laatste jaren is de regeling versoerd. In het Strategisch Akkoord 2002 is de aanbeveling uit het IBO-rapport «Aan de slag» overgenomen om bij het arbeidsmarktbeleid meer de nadruk op het aanbod van arbeid (armoedeval, marginale druk) in plaats van de vraag te leggen. In het Strategisch Akkoord 2002 is afgesproken de SPAK per 2006 afgeschaft te hebben.

<i>Doelstelling:</i>	Stimuleren van de vraag naar laagproductieve arbeid, zodat werkgelegenheid ontstaat en behouden blijft voor laagopgeleiden die anders door de productiviteitsval buiten het arbeidsproces zouden komen te staan.
<i>Ministerie:</i>	SZW
<i>Evaluatie:</i>	<i>Werkgelegenheidseffecten van de SPAK en de VLW</i> , NEI, oktober 1999. Interdepartementaal beleidsonderzoek <i>Toekomst van het arbeidsmarktbeleid</i> , 2001
<i>Regeling:</i>	<i>Afdrachtvermindering langdurig werklozen</i>
<i>Beschrijving:</i>	De afdrachtvermindering langdurig werklozen (VLW) komt toe aan werkgevers die werknemers in dienst nemen die beschikken over een verklaring langdurig werkloze en van wie het loon in het desbetreffende loontijdvak niet meer bedraagt dan het toetsloon voor dat tijdvak. In het Belastingplan 2003 is geregeld dat de VLW wordt afgeschaft. Dit is vormgegeven door geen nieuwe instroom toe te laten maar wel bestaande gevallen te respecteren. In de loop van 2006 zal de regeling dan geheel afgeschaft zijn.
<i>Doelstelling:</i>	Bevorderen van een (blijvende) instroom van langdurig werklozen aan de onderkant van de arbeidsmarkt met als doel het stimuleren van de werkgelegenheid en vergroten van arbeidsparticipatie van mensen met een lage arbeidsproductiviteit.
<i>Ministerie:</i>	SZW
<i>Evaluatie:</i>	<i>Werkgelegenheidseffecten van de SPAK en de VLW</i> , NEI, oktober 1999. Interdepartementaal beleidsonderzoek <i>Toekomst van het arbeidsmarktbeleid</i> , 2001
<i>Regeling:</i>	<i>Afdrachtvermindering onderwijs</i>
<i>Beschrijving:</i>	De afdrachtvermindering onderwijs (WVA-onderwijs) geldt voor leerlingen die de beroepspraktijkvorming van de beroepsbegeleidende leerweg volgen (vroeger: het leerlingwezen), bepaalde studenten in het hoger beroepsonderwijs met wie een leerwerkovereenkomst is gesloten en bepaalde categorieën assistenten en onderzoekers in opleiding. Verder geldt in het algemeen de voorwaarde dat het loon van deze werknemer niet meer bedraagt dan het toetsloon voor dat tijdvak. Het toetsloon voor de afdrachtvermindering onderwijs is in 2006 op 20 882 euro (= 130 procent WML) per kalenderjaar gesteld. De laatstgenoemde voorwaarde geldt onder andere niet voor werknemers van 25 jaar en ouder. De afdrachtvermindering bedraagt 2 500 euro per kalenderjaar. Per 2002 is de regeling uitgebreid naar werknemers van 23 jaar en ouder zonder startkwalificatie (WVA-starters). Voor deze regeling geldt eveneens het bovenstaande toetsloon. De vermindering bedraagt 1 500 euro.

	In 2006 zal met terugwerkende kracht de volgende wijzigingen worden aangebracht als onderdeel van de Werktop maatregelen: verhoging afdrachtvermindering onderwijs, onderdeel startkwalificatie met 1500 euro (dus van 1500 euro naar 3 duizend euro) en de introductie van een nieuw onderdeel van 1 200 euro per jaar voltijdsstage binnen de afdrachtvermindering onderwijs voor BOL stages op mbo 1 en 2. In 2007 zal verder de afdrachtvermindering EVC-procedures van 300 euro binnen de afdrachtvermindering onderwijs worden opgenomen.
<i>Doelstelling:</i>	Het verruimen van het aantal leerarbeidsplaatsen door verlaging van de loonkosten met als doel het stimuleren van werkgelegenheid en vergroten van de arbeidsparticipatie van mensen met een lage productiviteit.
<i>Ministerie:</i>	OCW, SZW
<i>Evaluatie:</i>	Gepland voor 2006
<i>Regeling:</i>	<i>Afdrachtvermindering zeevaart</i>
<i>Beschrijving:</i>	Deze vermindering belooft met betrekking tot zeevarenden die aan de loonbelasting zijn onderworpen 40 procent van het in het loontijdvak verdiende loon.
<i>Doelstelling:</i>	Verlichten van de loonkosten van de Nederlandse zeescheepvaart en bijdragen aan het behoud van een vloot onder Nederlandse vlag met de daaraan verbonden werkgelegenheid.
<i>Ministerie:</i>	V&W
<i>Evaluatie:</i>	<i>Evaluatie maritiem fiscaal pakket</i> , april 2003
<i>Regeling:</i>	<i>Afdrachtvermindering speur- en ontwikkelingswerk (S&O)</i>
<i>Beschrijving:</i>	De afdrachtvermindering speur- en ontwikkelingswerk is van toepassing op werknemers die direct betrokken zijn bij speur- en ontwikkelingswerk. De afdrachtvermindering bedraagt in 2006 42 procent van het S&O-loon van die werknemers. Voor zover het S&O-loon in 2006 meer bedraagt dan 110 duizend euro, bedraagt de vermindering 14 procent van het loon. Per inhoudingsplichtige mag de afdrachtvermindering maximaal 8 miljoen euro bedragen. Starters hebben onder voorwaarden recht op een verhoging van de afdrachtvermindering tot 60 procent in plaats van 42 procent.
<i>Doelstelling:</i>	Bevordering van speur- en ontwikkelingswerk in het bedrijfsleven.
<i>Ministerie:</i>	EZ
<i>Evaluatie:</i>	<i>De maatschappelijke kosten en baten van technologie-subsidies zoals de WBSO</i> , CPB, Document 008, juli 2001 <i>Evaluatie S&O-afdrachtvermindering</i> , juni 2002 <i>IBO Technologiebeleid</i> , juni 2002 <i>Hoe effectief is extra fiscale stimulering van speur- en ontwikkelingswerk?</i> , CPB, Document 103, december 2005

<i>Regeling:</i>	<i>Afdrachtvermindering betaald ouderschapsverlof</i>
<i>Beschrijving:</i>	De afdrachtvermindering betaald ouderschapsverlof is van toepassing met betrekking tot het loon dat wordt doorbetaald tijdens het ouderschapsverlof van de werknemer. De afdrachtvermindering geldt ten hoogste voor het totale aantal uren verlof waarop de werknemer op grond van een wettelijk voorschrift recht heeft. De afdrachtvermindering belooft 50 procent van het betaalde loon met een maximum per kalenderjaar van 11 342 euro. Per 1 januari 2006 is deze regeling vervallen. Er is wel nog doorloop van oude gevallen. De prikkel voor ouderschapsverlof wordt vanaf 2006 vormgegeven door een ouderschapsverlofkorting.
<i>Doelstelling:</i>	Het creëren van voldoende mogelijkheden voor werknemers om ten behoeve van de zorg voor kinderen voor kortere of langere tijd verlof op te nemen, gericht op vergroting van de arbeidsparticipatie en daarmee de economische zelfstandigheid van met name vrouwen en vergroting van de zorgparticipatie van met name mannen.
<i>Ministerie:</i>	SZW
<i>Evaluatie:</i>	<i>Bouwstenennota zorgverlof</i> , mei 2002.

b) gericht op werknemers

<i>Regeling:</i>	<i>Werknemersspaarregeling</i>
<i>Beschrijving:</i>	Met spaarloonregeling c.a. werd tot en met 2002 gedoeld op een samenstel van bedrijfsspaarregelingen ten behoeve van de werknemer. Tot de spaarloonregeling c.a. behoorden de spaarloonregeling, premiespaarregeling en de diverse winstdelingsregelingen. Met ingang van 1 januari 2003 zijn de premiespaarregeling en de winstdelingsregelingen afgeschaft en is de spaarloonregeling aangepast. Het bedrag dat maximaal belastingvrij kan worden gespaard bedraagt in 2006 613 euro.
<i>Doelstelling:</i>	Bevorderen van spaarzin onder werknemers en bijdragen aan een gematigde loonontwikkeling.
<i>Ministerie:</i>	SZW
<i>Evaluatie:</i>	<i>Belastingen en premies, Een verkenning naar nieuwe mogelijkheden vanuit het belastingstelsel 2001</i>
<i>Regeling:</i>	<i>Feestdagenregeling</i>
<i>Beschrijving:</i>	Met de feestdagenregeling is het mogelijk eenmaal per jaar onbelast een geschenk in natura ter gelegenheid van een algemeen erkende feestdag of het Sint-Nicolaasfeest te geven, voor zover de waarde in het economische verkeer daarvan niet meer bedraagt dan 35 euro. Wel geldt voor de werkgever een eindheffing. Het onbelast verkrijgen van geschenken door werknemers van hun werkgever.
<i>Doelstelling:</i>	Het onbelast verkrijgen van geschenken door werknemers van hun werkgever.
<i>Ministerie:</i>	FIN
<i>Evaluatie:</i>	–

<i>Regeling:</i>	<i>Zeedagenaftrek</i>
<i>Beschrijving:</i>	De zeedagenaftrek is een forfaitaire kostenaftrek voor zeelieden die in verband met werkzaamheden doorgaan ten minste van 180 dagen per jaar aan boord van een zeeschip of in een buitenlandse have of havenplaats hebben doorgebracht. Deze aftrek bedraagt 4 euro per zeedag.
<i>Doelstelling:</i>	Bijdragen aan het behoud van een vloot onder Nederlandse vlag met de daaraan verbonden werkgelegenheid.
<i>Ministerie:</i>	V&W
<i>Evaluatie:</i>	<i>Evaluatie maritiem fiscaal pakket, april 2003.</i>
<i>Regeling:</i>	<i>Vakantiebonnen</i>
<i>Beschrijving:</i>	In de bouw en enkele andere bedrijfssectoren kunnen werknemers bij iedere loonbetaling vakantiebonnen ontvangen. Deze bonnen, die in plaats komen van de betaling van vakantiebijslag en van het loon over de vakantieperiode, konden gedeeltelijk worden vrijgesteld van belasting- en premieheffing. Dit is in beginsel niet meer mogelijk. Op grond van een overgangsregeling is de vrijstelling van toepassing indien de verstrekking van de vakantiebonnen verplicht is gesteld bij een CAO of op grond van een regeling van een publiekrechtelijk orgaan die reeds op 31 december 1996 is ingegaan. Het percentage van de nominale waarde van deze vakantiebonnen dat thans voor heffing in aanmerking wordt genomen bedraagt 92,5 procent.
<i>Doelstelling:</i>	Tegemoetkoming voor het feit dat belasting- en premieheffing over de waarde van vakantiebonnen eerder plaatsvindt dan de uitkering van de waarde aan de werknemer. Hierdoor hebben werknemers met vakantiebonnen een liquiditeitsnadeel (rentenadeel) ten opzichte van werknemers zonder vakantiebonnen.
<i>Ministerie:</i>	SZW
<i>Evaluatie:</i>	<i>Belastingen en premies, Een verkenning naar nieuwe mogelijkheden vanuit het belastingstelsel 2001Evaluatie van de fiscale behandeling van vakantiebonnen, 2005 (Kamerstukken II, 2005/06, 30 300 XV, nr. 26, bijlage)</i>
<i>Regeling:</i>	<i>Ouderschapsverlofkorting</i>
<i>Beschrijving:</i>	De ouderschapsverlofkorting is een tijdelijke fiscale tegemoetkoming aan werknemers bij gebruik van de levensloopregeling voor het financieren van (onbetaald) ouderschapsverlof. De tegemoetkoming biedt een beperkte basisvoorziening; de deelnemer houdt daarnaast een eigen verantwoordelijkheid voor het opvangen van de inkomensderving door middel van gebruik van de levensloopregeling. De fiscale tegemoetkoming bestaat uit een heffingskorting ter hoogte van 50 procent van het voor de werknemer geldende bruto wettelijk minimumloon (WML) per opgenomen verlofdag.
<i>Doelstelling:</i>	De regeling is bedoeld om werknemers die met ouderschapsverlof willen, te compenseren voor het feit dat zij door het korte bestaan van de levensloopregeling nog niet voldoende gespaard kunnen hebben in deze regeling.
<i>Ministerie:</i>	SZW
<i>Evaluatie:</i>	–

<i>Regeling:</i>	<i>Levensloopverlofkorting</i>
<i>Beschrijving:</i>	Om de aantrekkelijkheid van de levensloopregeling te vergroten als alternatieve mogelijkheid van het spaarloon ontvangen werknemers per gespaard jaar een tegemoetkoming in de vorm van een levensloopverlofkorting van maximaal 183 euro per gespaard jaar. Deze levensloopverlofkorting kan als de belastingplichtige en/of zijn partner voldoende belasting betalen worden geëffectueerd en kan in andere gevallen worden doorgeschoven naar latere jaren waarin het tegoe wordt opgenomen.
<i>Doelstelling:</i>	Vergroten van de aantrekkelijkheid van de levensloopregeling als een gelijkwaardige keuzemogelijkheid naast het spaarloon.
<i>Ministerie:</i>	SZW
<i>Evaluatie:</i>	–
<i>Regeling:</i>	<i>Arbeidskorting voor ouderen</i>
<i>Beschrijving:</i>	In 2002 is ter bevordering van de arbeidsparticipatie van ouderen een gestaffelde extra arbeidskorting voor oudere werknemers ingevoerd. Voor 2006 bedraagt deze extra arbeidskorting 738 euro voor werkenden van 62 jaar en ouder, 492 euro voor 60–61 jarigen en 247 euro voor 57–59 jarigen.
<i>Doelstelling:</i>	Bevorderen arbeidsparticipatie van oudere werknemers, waardoor deze categorie werknemers langer aan het werk blijft.
<i>Ministerie:</i>	SZW
<i>Evaluatie:</i>	–

Verlaging lastendruk op inkomsten uit vermogen

<i>Regeling:</i>	<i>Algemene vrijstelling forfaitair rendement</i>
<i>Beschrijving:</i>	Vermogen tot een bedrag van ten hoogste 19 698 euro is vrijgesteld van de forfaitaire rendementsheffing. Op gezamenlijk verzoek kan een belastingplichtige het heffingvrije vermogen aan de partner overdragen.
<i>Doelstelling:</i>	Belastingplichtigen met een positief netto vermogen niet reeds vanaf de eerste euro van dat vermogen in de heffing over het forfaitaire rendement betrekken.
<i>Ministerie:</i>	FIN
<i>Evaluatie:</i>	<i>Evaluatierapport algemene vrijstelling box 3, 2005</i> (Kamerstukken II, 2005/06, 30 375, nr. 2, bijlage 8)
<i>Regeling:</i>	<i>Kindertoeslag forfaitair rendement</i>
<i>Beschrijving:</i>	Het heffingsvrije vermogen van ouders die het gezag uitoefenen over een minderjarig kind wordt per minderjarig kind verhoogd met een kindertoeslag van 2 631 euro.
<i>Doelstelling:</i>	Een tegemoetkoming voor het draagkrachtverminderende effect van het hebben van kinderen
<i>Ministerie:</i>	FIN
<i>Evaluatie:</i>	<i>Evaluatierapport kindertoeslag in box 3, 2005</i> (Kamerstukken II, 2005/06, 30 375, nr. 2, bijlage 10)

<i>Regeling:</i>	<i>Ouderentoeslag forfaitair rendement</i>
<i>Beschrijving:</i>	Voor 65-plussers met een heffingsgrondslag na aftrek van het heffingsvrije vermogen van ten hoogste 260 677 euro geldt een ouderentoeslag. De hoogte hiervan is afhankelijk van de hoogte van het inkomen uit werk en woning, en varieert van maximaal 26 076 euro tot nihil bij een inkomen uit werk en woning van meer dan 18 539 euro. Partners kunnen elk afzonderlijk aanspraak maken op de ouderentoeslag, maar mogen er ook voor kiezen de totale vrijstelling waar ze samen recht op hebben bij één van de partners in aanmerking te laten nemen.
<i>Doelstelling:</i>	De ouderentoeslag biedt compensatie voor het feit dat ouderen met een laag arbeidsinkomen als gevolg van de Wet IB 2001 worden geconfronteerd met een belastingverhoging door het feit dat het tarief over de voordelen uit sparen en beleggen in box 3 is vastgesteld op 30 procent. Voorheen werden bij deze groep de inkomsten uit vermogen belast tegen het progressieve tarief, waarbij in de eerste twee schijven een lager tarief van toepassing was (geen premieplicht voor de AOW).
<i>Ministerie:</i>	FIN
<i>Evaluatie:</i>	<i>Evaluatierapport ouderentoeslag in box 3, 2005</i> (Kamerstukken II, 2005/06, 30 375, nr. 2, bijlage 10)
<i>Regeling:</i>	<i>Vrijstelling bos- en natuurterreinen en landgoederen forfaitair rendement</i>
<i>Beschrijving:</i>	Deze regeling houdt in dat van de grondslag voor de forfaitaire rendementsheffing de volgende bezittingen zijn uitgezonderd: bossen, bepaalde natuurterreinen, en als zodanig aangewezen landgoederen in de zin van de Natuurschoonwet met uitzondering van gebouwde eigendommen.
<i>Doelstelling:</i>	Ontwikkeling en instandhouding van bos en natuur.
<i>Ministerie:</i>	LNV
<i>Evaluatie:</i>	Gepland voor 2006.
<i>Regeling:</i>	<i>Vrijstelling voorwerpen van kunst en wetenschap forfaitair rendement</i>
<i>Beschrijving:</i>	Voorwerpen van kunst en wetenschap zijn vrijgesteld van de grondslag van de forfaitaire rendementsheffing, tenzij zij hoofdzakelijk als belegging dienen.
<i>Doelstelling:</i>	Voorkomen dat de heffing over dit soort voorwerpen een negatieve invloed zou hebben op het koopgedrag van particulieren. Een uitzondering wordt gemaakt voor voorwerpen van kunst en wetenschap die hoofdzakelijk te belegging worden aangehouden, aangezien een vrijstelling hiervoor een ongerechtvaardigde bevoordeling zou zijn ten opzichte van andere beleggingen.
<i>Ministerie:</i>	OCW
<i>Evaluatie:</i>	–

<i>Regeling:</i>	<i>Vrijstelling groen beleggen forfaitair rendement Heffingskorting groen beleggen</i>
<i>Beschrijving:</i>	De vrijstelling groen beleggen vormt tezamen met de vrijstelling sociaal-ethisch beleggen de vrijstelling maatschappelijk beleggen. Op grond van deze regeling is 52 579 euro aan groene en sociaal-ethische beleggingen vrijgesteld van box 3-heffing. De heffingskorting voor groene beleggingen bedraagt 1,3 procent van het gemiddelde bedrag van die beleggingen.
<i>Doelstelling:</i>	Stimuleren van investeringen en beleggingen in groene (milieuvriendelijke) projecten.
<i>Ministerie:</i>	VROM
<i>Evaluatie:</i>	De regeling wordt momenteel tegelijkertijd met de VAMIL en MIA geëvalueerd.
<i>Regeling:</i>	<i>Vrijstelling sociaal-ethisch beleggen forfaitair rendement Heffingskorting sociaal-ethisch beleggen</i>
<i>Beschrijving:</i>	De vrijstelling sociaal-ethisch beleggen vormt tezamen met de vrijstelling groen beleggen de vrijstelling maatschappelijk beleggen. Op grond van deze regeling is 52 579 euro aan groene en sociaal-ethische beleggingen vrijgesteld van box 3-heffing. Sociaal-ethische beleggingen zijn beleggingen waarbij via sociaal-ethische fondsen wordt geïnvesteerd in specifieke aangewezen projecten in ontwikkelingslanden. De heffingskorting voor sociaal-ethische beleggingen bedraagt 1,3 procent van het gemiddelde bedrag van die beleggingen.
<i>Doelstelling:</i>	Stimuleren van investeringen in specifieke aangewezen sociaal-ethische projecten in ontwikkelingslanden.
<i>Ministerie:</i>	BUZA
<i>Evaluatie:</i>	–
<i>Regeling:</i>	<i>Vrijstelling durfkapitaal voor culturele beleggingen forfaitair rendement Heffingskorting cultureel beleggen</i>
<i>Beschrijving:</i>	De vrijstelling voor culturele beleggingen vormt samen met de directe en indirecte beleggingen in durfkapitaal de vrijstelling durfkapitaal. Op grond van deze regeling worden culturele beleggingen en durfkapitaal beleggingen tot een bedrag van 52 579 euro niet tot het bezit in box 3 gerekend. De heffingskorting voor culturele beleggingen bedraagt 1,3 procent van het gemiddelde bedrag van die beleggingen.
<i>Doelstelling:</i>	Stimuleren van investeringen in specifieke aangewezen cultuurfondsen.
<i>Ministerie:</i>	OCW
<i>Evaluatie:</i>	–

<i>Regeling:</i>	<i>Vrijstelling voor directe en indirecte beleggingen in durfkapitaal forfaitair rendement</i> <i>Heffingskorting durfkapitaal</i>
<i>Beschrijving:</i>	De vrijstelling voor directe en indirecte beleggingen in durfkapitaal vormt samen met de vrijstelling voor culturele beleggingen de vrijstelling durfkapitaal. Op grond van deze regeling worden culturele beleggingen en durfkapitaal beleggingen tot een bedrag van 52 579 euro niet tot het bezit in box 3 gerekend. De heffingskorting voor directe beleggingen in durfkapitaal bedraagt 1,3 procent van het gemiddelde bedrag van die beleggingen.
<i>Doelstelling:</i>	Het stimuleren van investeringen in bedrijven van startende ondernemers en het bevorderen van de ondernemingszin.
<i>Ministerie:</i>	EZ
<i>Evaluatie:</i>	<i>Evaluatie van de durfkapitaalregeling</i> , Bureau Bartels B.V., 2005 (Kamerstukken II, 2005/06, 30 300 XIII, nr. 57).
<i>Regeling:</i>	<i>Vrijstelling spaarloon- en premiespaarregeling forfaitair rendement</i>
<i>Beschrijving:</i>	Volgens deze regeling zijn (geblokkeerde) spaartegoeden, aandelenoptierechten, aandelen of winstbewijzen in het kader van een premiespaar- of spaarloonregeling (de eerste vier jaar na inhouding van de besparing) tot maximaal 17 025 euro vrijgesteld van heffing in box 3.
<i>Doelstelling:</i>	Stimuleren van spaarzin.
<i>Ministerie:</i>	FIN
<i>Evaluatie:</i>	–
<i>Regeling:</i>	<i>Vrijstelling rechten op kapitaalsuitkering bij overlijden forfaitair rendement</i>
<i>Beschrijving:</i>	Rechten op prestaties uit levensverzekering in verband met het overlijden van de belastingplichtige zijn vrijgesteld van de rendementsgrondslag in box 3 tot een maximum van 6 389 euro (2006). De prestaties kunnen de vorm hebben van een kapitaalsuitkering of een uitkering in natura (het verzorgen van de uitvaart van de verzekeringnemer).
<i>Doelstelling:</i>	Vanuit sociaal oogpunt en vanwege de geringe waarde in het economische verkeer de rechten op uitkeringen van kapitaalverzekeringen ten gevolge van overlijden tot een maximum vrijstellen voor box 3.
<i>Ministerie:</i>	FIN
<i>Evaluatie:</i>	<i>Evaluatierapport Vrijstelling rechten op kapitaalsuitkeringen bij overlijden in box 3</i> , 2005 (Kamerstukken II, 30 375, nr. 2, bijlage 11)

<i>Regeling:</i>	<i>Vrijstelling rechten op bepaalde kapitaalsuitkeringen</i>
<i>Beschrijving:</i>	Rente begrepen in een kapitaalsuitkering eigen woning is vrijgesteld van heffing in box 1 als de kapitaalsuitkering niet meer bedraagt dan 139 500 euro per persoon en gedurende tenminste 20 jaar jaarlijks premie wordt betaald. Wordt gedurende tenminste 15 jaar premie betaald, dan zijn de kapitaalsuitkeringen tot 31 700 euro per persoon vrijgesteld. De maxima van de vrijstellingen worden jaarlijks geïndexeerd. Kapitaalverzekeringen die niet zijn gekoppeld aan de eigen woning en uiterlijk 14 september 1999 zijn afgesloten zijn vrijgesteld van heffing in box 3 tot een bedrag van maximaal 123 428 euro per persoon. Dit maximum wordt niet geïndexeerd. De belastingplichtige mag er voor kiezen de kapitaalverzekering alsnog aan de eigen woning te koppelen. In dat geval geldt de vrijstelling in box 1 (met een jaarlijks geïndexeerd maximum). Kapitaalverzekeringen die niet zijn gekoppeld aan de eigen woning en die na 14 september 1999 zijn afgesloten, worden in beginsel belast in box 3.
<i>Doelstelling:</i>	Continuering van de stimulering van het sparen voor de opbouw van vermogen in de vorm van een eigen woning waar het gaat om de kapitaalverzekering eigen woning. De kapitaalverzekering anders dan voor de eigen woning, waarvoor een overgangsregeling geldt, had als doel het stimuleren van sparen.
<i>Ministerie:</i>	FIN
<i>Evaluatie:</i>	De aanpassing van deze belastinguitgave aan de systematiek van de Wet inkomstenbelasting 2001 is geëvalueerd in het <i>Evaluatierapport Breder, lager, eenvoudiger? Een evaluatie van de belastingherziening 2001, 2005</i> (Kamerstukken II, 30 375, nr. 2)
<i>Regeling:</i>	<i>Aftrek wegens geen of geringe eigenwoningschuld</i>
<i>Beschrijving:</i>	Aan eigenaar-bewoners zonder schuld of met een lage schuld wordt een aftrek toegekend ter hoogte van het verschil tussen het eigenwoningforfait en de betaalde rente over de eigenwoningschuld. Hierdoor hoeven eigenaar-bewoners met geen of een lage schuld per saldo geen belasting te betalen over de inkomsten uit eigen woning.
<i>Doelstelling:</i>	Bevordering aflossing eigenwoningschuld en lastenverlichting eigenaar-bewoners met geen of een lage hypotheekschuld.
<i>Ministerie:</i>	FIN
<i>Evaluatie:</i>	–
<i>Regeling:</i>	<i>Gedeeltelijke vrijstelling inkomsten uit kamerverhuur</i>
<i>Beschrijving:</i>	Inkomsten uit verhuur van woonruimte, die geen zelfstandige woonruimte vormt en onderdeel is van het hoofdverblijf van de verhuurder, zijn in 2006 vrijgesteld tot een bedrag van 3 902 euro per jaar. Voor toepassing is vereist dat zowel de huurder als de verhuurder op het woonadres staan ingeschreven in de gemeentelijke basisadministratie. Het vrijgestelde bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd met de huurontwikkeling.
<i>Doelstelling:</i>	Het vergroten van het particuliere kameraanbod, met name voor studenten.
<i>Ministerie:</i>	VROM
<i>Evaluatie:</i>	–

<i>Regeling:</i>	<i>Aftrek kosten monumentenwoning</i>
<i>Beschrijving:</i>	In de IB is een bijzondere regeling voor monumentenwoningen bij de persoonsgebonden aftrek opgenomen. Indien het een eigen woning betreft, kunnen de kosten, lasten en afschrijvingen van monumentenwoningen (niet zijnde renten van schulden, kosten van geldleningen en periodieke betalingen ingevolge de rechten van erfpacht, opstal of beklemming) in aftrek worden gebracht voor zover ze een bepaalde drempel overschrijden (0,8 procent van de waarde van de woning). Met dien verstande dat deze drempel niet minder dan 100 euro en niet meer dan 12 500 euro bedraagt. Indien het een onroerende zaak betreft die in de heffingsgrondslag bij sparen en beleggen wordt betrokken, kunnen de onderhoudskosten in aftrek worden gebracht, verminderd met 4 procent van de waarde van de onroerende zaak in het economisch verkeer. De woning dient te zijn ingeschreven in de registers zoals bedoeld in de Monumentenwet 1988.
<i>Doelstelling:</i>	Behoud van het culturele erfgoed.
<i>Ministerie:</i>	OCW
<i>Evaluatie:</i>	<i>Monumenten uit de steigers</i> , december 2001
<i>Regeling:</i>	<i>Persoonsgebonden aftrekpost durfkapitaal</i>
<i>Beschrijving:</i>	De persoonsgebonden aftrekpost geeft de mogelijkheid verliezen geleden op beleggingen in durfkapitaal in aftrek te brengen op respectievelijk inkomsten uit werk en woning, inkomsten uit box 3 en inkomsten uit aanmerkelijk belang (in die volgorde).
<i>Doelstelling:</i>	Het stimuleren van investeringen in bedrijven van startende ondernemers en het bevorderen van de ondernemingszin.
<i>Ministerie:</i>	EZ
<i>Evaluatie:</i>	<i>Evaluatie van de durfkapitaalregeling</i> , Bureau Bartels B.V., 2005 (Kamerstukken II, 2005/06, 30 300 XIII, nr. 57).

Overige regelingen

<i>Regeling:</i>	<i>Vrijstelling bepaalde uitkeringen</i>
<i>Beschrijving:</i>	In het algemeen rekent de IB periodieke uitkeringen van publiekrechtelijke aard tot de inkomsten. Deze inkomsten zijn in beginsel aan de belastingheffing onderworpen. In bepaalde gevallen worden deze uitkeringen vrijgesteld van belastingheffing, voornamelijk uit uitvoeringstechnisch oogpunt. Het gaat hierbij om de volgende posten: bijzondere bijstand, individuele huursubsidie, tegemoetkoming studiekosten op grond van de Wet Tegemoetkoming Onderwijsbijdrage en Schoolkosten en subsidies ter bevordering van het eigen woningbezit (BEW-subsidies).
<i>Doelstelling:</i>	De defiscalisering van deze regelingen berust primair op doelmatigheidsoverwegingen.
<i>Ministerie:</i>	VRM, SZW, OCW
<i>Evaluatie:</i>	–

<i>Regeling:</i>	<i>Aftrek afkoopsommen echtscheidingsuitkering</i>
<i>Beschrijving:</i>	Betaalde afkoopsommen ter zake van de verplichting tot voorziening in het levensonderhoud van de gewezen echtgenoot worden als persoonsgebonden aftrek in aanmerking genomen.
<i>Doelstelling:</i>	Rekening houden met draagkracht. Anders dan de aftrekbaarheid van (periodieke) alimentatie-uitkeringen is deze regeling destijds echter niet tot de primaire heffingsstructuur gerekend, omdat sprake is van een bedrag ineens dat het karakter heeft van een kapitaals-uitgave.
<i>Ministerie:</i>	FIN
<i>Evaluatie:</i>	–
<i>Regeling:</i>	<i>Aftrek voor scholingsuitgaven (tot 2001 studiekosten)</i>
<i>Beschrijving:</i>	Uitgaven ter zake van de opleiding of studie voor een beroep zijn aftrekbaar als persoonsgebonden aftrekpost voor zover het gezamenlijke bedrag hoger is dan 500 euro met een maximum van 15 duizend euro.
<i>Doelstelling:</i>	Vergroting Nederlandse kennisinfrastructuur.
<i>Ministerie:</i>	OCW
<i>Evaluatie:</i>	<i>Gebruik en effectiviteit van de aftrek scholingsuitgaven, SEO en Scholar (UvA), 2005 (Kamerstukken II, 2005/06, 30 012, nr. 6).</i>
<i>Regeling:</i>	<i>Giftenaftrek</i>
<i>Beschrijving:</i>	Met schriftelijke bescheiden gestaafe giften aan binnen het Rijk gevestigde kerkelijke, charitatieve, culturele, wetenschappelijke en het algemeen nut beogende instellingen zijn aftrekbaar. De aftrek bedraagt maximaal 10 procent van het verzamelinkomen voor toepassing van de persoonsgebonden aftrek (IB) of 10 procent van de winst (Vpb). Voor giften in de vorm van lijfrenten geldt geen maximum (IB). Hierbij is echter vereist dat de gift geschiedt op basis van een bij notariële akte vastgelegde verplichting om gedurende ten minste 5 jaren schenkingen te doen.
<i>Doelstelling:</i>	Bevorderen van schenkingen aan charitatieve, kerkelijke, levensbeschouwelijke, culturele, wetenschappelijke en het algemeen nut beogende instellingen.
<i>Ministerie:</i>	FIN
<i>Evaluatie:</i>	Gepland voor 2006
<i>Regeling:</i>	<i>Faciliteiten successiewet algemeen nut beogende instellingen</i>
<i>Beschrijving:</i>	Algemeen nut beogende instellingen zijn per 2006 geheel vrijgesteld van successie- en schenkingsrecht. In 2005 gold nog, naast een algemene drempelvrijstelling per verkrijging, een tarief van 8 procent.
<i>Doelstelling:</i>	Bevorderen van schenkingen aan charitatieve, kerkelijke, levensbeschouwelijke, culturele, wetenschappelijke en het algemeen nut beogende instellingen.
<i>Ministerie:</i>	FIN
<i>Evaluatie:</i>	<i>De warme, de koude en de dode hand. Rapport van de werkgroep modernisering successiewetgeving, maart 2000</i> <i>Nota «Algemeen nut beogende instellingen in de fiscaliteit», 2005 (Kamerstukken II, 2004/05, 27 789, nr. 10)</i>

Kostprijsverhogende belastingen

Energiebelasting (EB)

<i>Regeling:</i>	<i>Verlaagd tarief glastuinbouw</i>
<i>Beschrijving:</i>	Voor verbruik van aardgas in de glastuinbouw geldt een lager tarief van de energiebelasting dan voor het overige gasverbruik. Dit tarief is 1,43 procent van het reguliere tarief.
<i>Doelstelling:</i>	De glastuinbouwsector vrijwaren van onevenredig hoge energielasten, gegeven de bijzondere concurrentiepositie van de sector en de moeilijkheden met de terugsluis naar de sector, waardoor ook na terugsluis een in vergelijking met andere sectoren substantiële lastenverzwaring resteert. Deze lastenverzwaring kan niet of moeilijk in de afzetprijzen worden verdisconteerd, omdat deze sector zich grotendeels op de export richt.
<i>Ministerie:</i>	LNV, EZ
<i>Evaluatie:</i>	<i>Notitie fiscaliteit, landbouw- en natuurbeleid</i> , januari 2002 (Kamerstukken II, 2001/02, 28 207, nr. 1)
<i>Regeling:</i>	<i>Teruggaaf gebouwen voor openbare erediensten</i>
<i>Beschrijving:</i>	Voor kerkgebouwen die nog actief voor de eredienst worden gebruikt kan de helft van de betaalde EB worden teruggevraagd.
<i>Doelstelling:</i>	Het doel is de beheerders van deze gebouwen gedeeltelijk te compenseren voor de door de energiebelasting verhoogde energielasten. De reden is dat kerken weinig betaald personeel hebben en geen vennootschapsbelasting betalen. Zij kunnen dus nauwelijks profiteren van de terugsluis van de energiebelasting in de vorm van verlaging van de lasten op arbeid en de vennootschapsbelasting.
<i>Ministerie:</i>	FIN
<i>Evaluatie:</i>	<i>Evaluatie van de teruggaafregeling energiebelasting voor kerken en non-profit organisaties</i> , 2005 (Kamerstukken II, 2005/06, 30 375, nr. 2, bijlage 12).
<i>Regeling:</i>	<i>Teruggaaf non-profitinstellingen</i>
<i>Beschrijving:</i>	Non-profitinstellingen kunnen de helft van de betaalde EB terugvragen.
<i>Doelstelling:</i>	Het doel is deze instellingen gedeeltelijk te compenseren voor de door de energiebelasting verhoogde energielasten. De reden is dat deze instellingen weinig betaald personeel hebben en geen vennootschapsbelasting betalen. Zij kunnen dus nauwelijks profiteren van de terugsluis van de energiebelasting in de vorm van verlaging van de lasten op arbeid en de vennootschapsbelasting.
<i>Ministerie:</i>	FIN
<i>Evaluatie:</i>	<i>Evaluatie van de teruggaafregeling energiebelasting voor kerken en non-profit organisaties</i> , 2005 (Kamerstukken II, 2005/06, 30 375, nr. 2, bijlage 12).

Omzetbelasting – verlaagd tarief

<i>Regeling</i>	<i>Verlaagd tarief boeken, tijdschriften, week- en dagbladen</i> <i>Verlaagd tarief bibliotheken (verhuur boeken), musea e.d.</i> <i>Verlaagd tarief kermissen, attractieparken, sportwedstrijden en accommodatie</i> <i>Verlaagd tarief circussen, bioscopen, theaters en concerten</i>
<i>Beschrijving:</i>	In plaats van het normale BTW-tarief van 19 procent geldt voor leveringen van deze goederen of diensten het verlaagde tarief van 6 procent.
<i>Doelstelling:</i>	Bevorderen van cultuur, kennisvermeerdering, recreatie en sport c.q. ondersteuning van de desbetreffende sectoren.
<i>Ministerie:</i>	OC&W, VWS
<i>Evaluatie:</i>	–
<i>Regeling</i>	<i>Verlaagd tarief sierteelt</i>
<i>Beschrijving:</i>	In plaats van het normale BTW-tarief van 19 procent geldt voor leveringen van deze goederen het verlaagde tarief van 6 procent.
<i>Doelstelling:</i>	Stimuleren van binnenlandse vraag naar sierteeltproducten c.q. ondersteunen van desbetreffende sector.
<i>Ministerie:</i>	LNV
<i>Evaluatie:</i>	–
<i>Regeling:</i>	<i>Verlaagd tarief arbeidsintensieve diensten</i>
<i>Beschrijving:</i>	Verlaagd BTW-tarief van 6 procent voor diensten van: kappers, fietsenmakers, schoenmakers, kleermakers en schilders/stukadoors met betrekking tot woningen ouder dan 15 jaar. De EU landen hebben overeenstemming bereikt om het verlaagde BTW-tarief voor de huidige arbeidsintensieve diensten voort te zetten tot het jaar 2010.
<i>Doelstelling:</i>	Bevorderen van werkgelegenheid in de desbetreffende sectoren en ter bestrijding van het zwarte circuit.
<i>Ministerie:</i>	SZW
<i>Evaluatie:</i>	Research voor Beleid (2000–2002), Centraal Planbureau (2003), Europese Commissie (2003).
<i>Regeling:</i>	<i>Verlaagd tarief vervoer van personen (w.o. openbaar vervoer)</i>
<i>Beschrijving:</i>	In plaats van het normale BTW-tarief van 19 procent geldt voor leveringen van deze goederen of diensten het verlaagde tarief van 6 procent.
<i>Doelstelling:</i>	Stimuleren en ondersteunen van het openbaar vervoer.
<i>Ministerie:</i>	V&W
<i>Evaluatie:</i>	–
<i>Regeling:</i>	<i>Verlaagd tarief logiesverstrekking (incl. kamperen)</i> <i>Verlaagd tarief voedingsmiddelen horeca</i>
<i>Beschrijving:</i>	In plaats van het normale BTW-tarief van 19 procent geldt voor leveringen van deze goederen of diensten het verlaagde tarief van 6 procent.
<i>Doelstelling:</i>	Stimuleren van (internationale) toerisme c.q. ondersteunen van de desbetreffende sector en voorkomen administratieve moeilijkheden.
<i>Ministerie:</i>	EZ
<i>Evaluatie:</i>	–

Omzetbelasting – vrijstellingen

<i>Regeling</i>	<i>Vrijstelling sportclubs</i>
<i>Beschrijving:</i>	Vrijgesteld zijn de diensten door niet winstbeogende organisaties die zich de beoefening van sport of de bevordering daarvan ten doel stellen aan hun leden. Het gaat vooral om contributie- en les gelden. Deze vrijstelling is binnen de EU verplicht.
<i>Doelstelling:</i>	Stimuleren of ondersteunen van sportclubs, verminderen van administratieve lasten.
<i>Ministerie:</i>	VWS
<i>Evaluatie:</i>	Gepland voor 2006
<i>Regeling:</i>	<i>Vrijstelling post</i>
<i>Beschrijving:</i>	Vrijgesteld zijn diensten, bestaande uit brieven tot een bepaald gewicht en de daarmee gepaard gaande leveringen, bedoeld in artikel 2, tweede lid, van de Postwet die worden verricht door TPG. Door de jaren heen is de vrijstelling steeds verder beperkt. Op Europees niveau bestaat het streven deze diensten in de toekomst geheel te liberaliseren. Daarmee zal ook de vrijstelling verdwijnen. Het Europese Parlement heeft in 2005 een positief advies gegeven op het voorstel om alle postdiensten aan BTW-heffing te onderwerpen. De beslissing is nu aan de Raad van Ministers, die het voorstel met unanimiteit moet goedkeuren.
<i>Doelstelling:</i>	Het voorkomen van administratieve moeilijkheden.
<i>Ministerie:</i>	EZ
<i>Evaluatie:</i>	Gepland voor 2006
<i>Regeling:</i>	<i>Vrijstelling vakbonden, werkgeversorganisaties, politieke partijen en kerken</i>
<i>Beschrijving:</i>	Vrijgesteld zijn de diensten en daarmee nauw samenhangende leveringen door werkgevers- en werknemersorganisaties, alsmede door organisaties van politieke, godsdienstige, vaderlandslievende, levensbeschouwelijke of liefdadige aard aan hun leden tegen een statutair vastgestelde contributie. Deze vrijstelling is binnen de Europese Unie verplicht.
<i>Doelstelling:</i>	Stimuleren of ondersteunen van bedoelde organisaties en instellingen en verminderen van administratieve lasten.
<i>Ministerie:</i>	FIN
<i>Evaluatie:</i>	–

<i>Regeling:</i>	<i>Vrijstelling fondswerving</i>
<i>Beschrijving:</i>	Vrijstelling van bijkomstige activiteiten van vrijgestelde organisaties en instellingen, die zij ontplooiën ter verwerving van de voor hun vrijgestelde doelstelling benodigde middelen. Om te waarborgen dat deze prestaties geen ernstige verstoring van concurrentieverhoudingen veroorzaken, is de vrijstelling beperkt tot omzetgrenzen van 68 067 euro per jaar voor leveringen en 22 689 euro per jaar voor diensten (31 765 euro voor sportclubs).
<i>Doelstelling:</i>	Stimuleren of ondersteunen van bedoelde organisatie en instellingen en verminderen van administratieve lasten.
<i>Ministerie:</i>	FIN
<i>Evaluatie:</i>	–

Omzetbelasting – Speciale regelingen

<i>Regeling:</i>	<i>Kleine-ondernemersregeling</i>
<i>Beschrijving:</i>	Ingeval de jaarlijks af te dragen BTW een bepaald bedrag niet te boven gaat, kan afdracht achterwege blijven. Voorts kunnen ondernemers die onder de regeling vallen ook geheel van hun administratieve verplichtingen worden ontheven. In dat geval mogen zij de omzetbelasting niet als afzonderlijke post op de facturen aan hun afnemers vermelden.
<i>Doelstelling:</i>	Stimuleren en ondersteunen van kleine ondernemers en verminderen van administratieve lasten.
<i>Ministerie:</i>	EZ
<i>Evaluatie:</i>	Gepland voor 2006.

<i>Regeling:</i>	<i>Landbouwregeling</i>
<i>Beschrijving:</i>	Landbouwers die gebruik maken van de landbouwregeling worden buiten de normale BTW-heffing gehouden. Zij brengen hun afnemers geen BTW in rekening over hun landbouwprestaties, maar hebben ook geen recht op aftrek van BTW over hun inkopen. De zakelijke afnemers van deze landbouwers hebben niettemin recht op aftrek van een forfaitair BTW-bedrag (landbouwforfait) als compensatie voor de in de verkoopprijs verdisconteerde niet aftrekbare BTW, die de landbouwer over zijn inkopen heeft betaald. De landbouwregeling is facultatief; de keuze om de regeling wel of niet toe te passen geldt telkens voor 5 jaar. Deze regeling heeft een historische achtergrond.
<i>Doelstelling:</i>	Voorkomen van het moeten voeren van een BTW-administratie.
<i>Ministerie:</i>	LNV
<i>Evaluatie:</i>	<i>Notitie fiscaliteit, landbouw- en natuurbeleid</i> , januari 2002. Nieuwe evaluatie gepland voor 2006.

Accijnzen

<i>Regeling:</i>	<i>Verlaagd tarief kleine brouwerijen</i>
<i>Beschrijving:</i>	Bier afkomstig van kleine brouwerijen – productie niet meer dan 200 000 hectoliter bier per jaar – heeft een vermindering op het tarief van 7,5 procent.
<i>Doelstelling:</i>	Tot 1992 werd de bieraccijns geheven over het halffabrikaat wort. In verband met de verliezen die optraden in het productieproces gold een gestaffeld tarief afhankelijk van de productieomvang als compensatie voor die verliezen. Bij de invoering van de heffing op het eindproduct verviel deze ratio. Niettemin is destijds besloten een speciale regeling voor kleine brouwerijen te handhaven.
<i>Ministerie:</i>	EZ
<i>Evaluatie:</i>	Gepland voor 2006
<i>Regeling:</i>	<i>Raffinaderijvrijstelling</i>
<i>Beschrijving:</i>	Minerale oliën die worden verbruikt als brandstof bij de productie van minerale oliën worden geacht niet uitgeslagen te zijn (worden niet aangemerkt als «eigen verbruik»). Deze uitzondering was sinds 1 januari 1993 gegrond op artikel 4, derde lid, van richtlijn 92/81/EEG (de zogenoemde structuurrichtlijn minerale oliën) en is sinds 1 januari 2004 gegrond op artikel 21, derde lid, van richtlijn 2003/96/EG (de richtlijn belasting op energieproducten). Voor 1993 bestond er een buitenwettelijke vrijstelling, verleend ter voorkoming van internationale concurrentievervalsing (ook andere lidstaten hadden een dergelijke regeling). Vanaf 1 januari 1993 is het niet aanmerken als uitslag verplicht vastgelegd in de communautaire regelgeving.
<i>Doelstelling:</i>	Voorkoming van vervalsing internationale concurrentieverhoudingen.
<i>Ministerie:</i>	EZ
<i>Evaluatie:</i>	Gepland voor 2006.
<i>Regeling:</i>	<i>Vrijstelling communautaire wateren</i>
<i>Beschrijving:</i>	Vrijgesteld zijn minerale oliën die worden gebruikt voor de aandrijving van, of als scheepsbehoefte aan boord van, schepen tijdens de vaart over communautaire (binnen)wateren. De vrijstelling is vanaf 1 januari 1993 gegrond op artikel 8, eerste lid, onderdeel c, van richtlijn 92/81/EEG (de zogenoemde structuurrichtlijn minerale oliën) en sinds 1 januari 2004 op artikel 14, eerste lid, onderdeel c, van richtlijn 2003/96/EG (de richtlijn belasting op energieproducten). Het gaat om een facultatieve vrijstelling die in verschillende lidstaten voorkomt. Een aantal lidstaten waaronder Nederland heeft ingevolge de Akte van Mannheim en het Schelde-tractaat de verplichting om ten behoeve van de vaart over de binnenwateren (alle denkbare routes over de Rijn en tussen de Rijn en de zee) vrijstelling van belasting te verlenen voor de brandstof die door de (binnen)schepen wordt verbruikt.
<i>Doelstelling:</i>	Voorkoming van vervalsing internationale concurrentieverhoudingen.
<i>Ministerie:</i>	V&W
<i>Evaluatie:</i>	Gepland voor 2006.

<i>Regeling:</i>	<i>Vrijstelling luchtvaartuigen</i>
<i>Beschrijving:</i>	Vrijgesteld zijn minerale oliën die worden gebruikt voor de aandrijving van luchtvaartuigen. De vrijstelling is vanaf 1 januari 1993 gegrond op artikel 8, eerste lid, onderdeel b, van richtlijn 92/81/EEG (de zogenoemde structuurrichtlijn minerale oliën) en sinds 1 januari 2004 op artikel 14, eerste lid, onderdeel b, van richtlijn 2003/96/EG (de richtlijn belasting op energieproducten). Het gaat om een verplichte vrijstelling. Op grond van internationale verdragen is het commerciële luchtverkeer vrijgesteld. Binnenlandse vluchten kunnen en worden belast. Intracommunautaire vluchten kunnen alleen worden belast voor zover de lidstaten tussen welke de vlucht plaatsvindt daartoe een bilaterale overeenkomst sluiten.
<i>Doelstelling:</i>	Voorkoming van verstoring internationale concurrentieverhoudingen (verplichte vrijstelling op grond van internationale verdragen).
<i>Ministerie:</i>	V&W
<i>Evaluatie:</i>	Gepland voor 2006
<i>Regeling:</i>	<i>Tariefdifferentiatie tractoren en mobiele werktuigen</i>
<i>Beschrijving:</i>	Voor dieselolie geldt een tariefdifferentiatie naar gelang het gebruik als motorbrandstof door het wegverkeer (de zogenoemde blanke dieselolie) en het gebruik anders dan door het wegverkeer (verwarming en gebruik buiten de weg; de zogenoemde rode dieselolie). De rode dieselolie wordt eveneens belast met de energiebelasting (EB). Bij de raming van de belastinguitgave is met de heffing van de EB rekening gehouden.
<i>Doelstelling:</i>	Ontzien van voertuigen die niet of slechts zeer beperkt van de weg gebruik maken.
<i>Ministerie:</i>	LNV, V&W, EZ
<i>Evaluatie:</i>	Gepland voor 2006.
<i>Regeling:</i>	<i>Laag tarief OV-bussen en huisvuilauto's</i>
<i>Beschrijving:</i>	Voor autobussen OV en huisvuilauto's, en dergelijke geldt een verlaagd accijnstarief in de vorm van een teruggaaf voor de verbruikte LPG. De vermindering/teruggaaf bedraagt 46,78 euro per 1000 kilogram. Voor deze vermindering/teruggaaf is een derogatie verkregen.
<i>Doelstelling:</i>	Bevordering milieuvriendelijke vervoerswijzen in stedelijke niches
<i>Ministerie:</i>	VROM
<i>Evaluatie:</i>	Gepland voor 2006.
<i>Regeling:</i>	<i>Stimulering biobrandstoffen</i>
<i>Beschrijving:</i>	Het bijmengen van 2 procent biobrandstoffen bij fossiele motorbrandstoffen wordt voor een periode van 1 jaar (2006) fiscaal gestimuleerd door middel van een vermindering van de accijns.
<i>Doelstelling:</i>	Aangezien de benodigde wet- en regelgeving, om leveranciers van motorbrandstoffen te verplichten 2 procent van hun afzet in Nederland in te vullen met biobrandstoffen, niet eerder dan 1 januari 2007 gereed is, is voor 2006 het bijmengen van 2 procent biobrandstoffen bij fossiele brandstoffen fiscaal gestimuleerd.
<i>Ministerie:</i>	VROM, FIN
<i>Evaluatie:</i>	–

Belasting op personenauto's en motorrijwielen

<i>Regeling:</i>	<i>Vrijstelling elektrische en hybride motorrijtuigen</i>
<i>Beschrijving:</i>	Auto's die rijden op een elektromotor of op waterstof, zijn tot 1 juli 2008 vrijgesteld van BPM. Voor hybride auto's met een A- of B-label gelden vanaf 2006 gedeeltelijke vrijstellingen.
<i>Doelstelling:</i>	Bevorderen gebruik milieuvriendelijke motorrijtuigen.
<i>Ministerie:</i>	VROM
<i>Evaluatie:</i>	<i>Evaluatierapport Elektrische, hybride en door waterstof aangedreven motorvoertuigen in de MRB en BPM, 2005 (Kamerstukken II, 2005/06, 30 306, nr. 2, bijlage 2).</i>
<i>Regeling:</i>	<i>Teruggaaf politie en brandweer</i>
<i>Beschrijving:</i>	Houders van personenauto's, motorrijwielen en bestelauto's die uitsluitend worden gebruikt in de uitoefening van de politie- of brandweertaak, krijgen de betaalde BPM terug. Deze motorrijtuigen dienen uiterlijk als zodanig herkenbaar te zijn.
<i>Doelstelling:</i>	Dienen van het algemene belang.
<i>Ministerie:</i>	BZK
<i>Evaluatie:</i>	<i>Evaluatierapport «Het dienen van het algemene nut in de MRB en BPM, 2006 (Kamerstukken II, 2005/06, 30 300 IXB, nr. 32).</i>
<i>Regeling:</i>	<i>Teruggaaf ambulances</i>
<i>Beschrijving:</i>	Houders van personenauto's, motorrijwielen en bestelauto's die uitsluitend worden gebruikt voor het vervoer van zieken en ongevals slachtoffers in het kader van de uitoefening van de ambulancetaak, krijgen de betaalde BPM terug. De motorrijtuigen dienen uiterlijk als zodanig herkenbaar te zijn.
<i>Doelstelling:</i>	Dienen van het algemene belang.
<i>Ministerie:</i>	VWS
<i>Evaluatie:</i>	<i>Evaluatierapport «Het dienen dienen van het algemene nut in de MRB en BPM, 2006 (Kamerstukken II, 2005/06, 30 300 IXB, nr. 32).</i>
<i>Regeling:</i>	<i>Teruggaaf taxi's</i>
<i>Beschrijving:</i>	Houders van personenauto's die geheel of nagenoeg geheel worden gebruikt voor taxivervoer of openbaar vervoer en waarvoor een taxi of openbaar vervoervergunning is afgegeven, krijgen de betaalde BPM terug.
<i>Doelstelling:</i>	Stimuleren openbaar vervoer
<i>Ministerie:</i>	V&W
<i>Evaluatie:</i>	<i>Evaluatierapport «Openbaar vervoer en taxivervoer in de MRB en BPM, 2006 (Kamerstukken II, 2005/06, 30 300 IXB, nr. 32).</i>
<i>Regeling:</i>	<i>Tariefverlaging voor dieselauto's met roetfilter</i>
<i>Beschrijving:</i>	De BPM voor dieselauto's uitgerust met een roetfilter dat aan bepaalde eisen voldoet wordt verminderd met 600 euro.
<i>Doelstelling:</i>	Stimulering van het gebruik van roetfilters in dieselauto's.
<i>Ministerie:</i>	V&W
<i>Evaluatie:</i>	Jaarlijks

Motorrijtuigenbelasting

<i>Regeling:</i>	<i>Halftarief MRB</i>
<i>Beschrijving:</i>	Als voor een bedrijfsmatig verhuurde kampeerauto de motorrijtuigenbelasting over een jaar in één keer wordt betaald, is slechts de helft van de belasting verschuldigd. Voor motorfietsen gaat per april 2007 een andere systematiek gelden (Belastingplan 2007).
<i>Doelstelling:</i>	Het (forfaitair) afstemmen van de MRB op de (beperkte) mate waarin deze voertuigen gebruik maken van de weg.
<i>Ministerie:</i>	V&W
<i>Evaluatie:</i>	Gepland voor 2006
<i>Regeling:</i>	<i>Kwarttarief MRB</i>
<i>Beschrijving:</i>	Als voor onder meer kampeerauto's, rijdende werkplaatsen, en kermis- en circuswagens de motorrijtuigenbelasting over een jaar in één keer wordt betaald, is slechts een kwart van de belasting verschuldigd.
<i>Doelstelling:</i>	Het (forfaitair) afstemmen van de MRB op de (beperkte) mate waarin deze voertuigen gebruik maken van de weg.
<i>Ministerie:</i>	V&W
<i>Evaluatie:</i>	Gepland voor 2006
<i>Regeling:</i>	<i>Nihiltarief OV-bussen op LPG</i>
<i>Beschrijving:</i>	Voor autobussen die hoofdzakelijk worden gebruikt voor het openbaar vervoer en rijden op LPG geldt een nihiltarief MRB.
<i>Doelstelling:</i>	Bevordering milieuvriendelijke vervoerswijzen.
<i>Ministerie:</i>	VRM en V&W
<i>Evaluatie:</i>	<i>Evaluatierapport «Openbaar vervoer en taxivervoer in de MRB en BPM, 2006 (Kamerstukken II, 2005/06, 30 300 IXB, nr. 32).</i>
<i>Regeling</i>	<i>Vrijstelling motorrijtuigen van 25 jaar of ouder</i>
<i>Beschrijving:</i>	Voor motorrijtuigen van 25 jaar en ouder wordt vrijstelling van motorrijtuigenbelasting verleend.
<i>Doelstelling::</i>	Samenhangend met ingevoerde houderschapstelsel.
<i>Ministerie:</i>	FIN
<i>Evaluatie:</i>	Gepland voor 2006
<i>Regeling</i>	<i>Vrijstelling taxi's en openbaar vervoer</i>
<i>Beschrijving:</i>	Voor personenauto's die geheel of nagenoeg geheel worden gebruikt voor taxivervoer of openbaar vervoer en waarvoor een taxi- of openbaar vervoervergunning is afgegeven, wordt vrijstelling van motorrijtuigenbelasting verleend.
<i>Doelstelling:</i>	Bevorderen van openbaar vervoer.
<i>Ministerie:</i>	V&W
<i>Evaluatie:</i>	<i>Evaluatierapport «Openbaar vervoer en taxivervoer in de MRB en BPM, 2006 (Kamerstukken II, 2005/06, 30 300 IXB, nr. 32).</i>
<i>Regeling</i>	<i>Vrijstelling politie en brandweer</i>
<i>Beschrijving:</i>	Voor motorrijtuigen die uitsluitend worden gebruikt in het kader van de politie- of brandweertaak, wordt een vrijstelling van motorrijtuigenbelasting verleend.
<i>Doelstelling:</i>	Dienen van het algemene belang.

<i>Ministerie:</i>	BZK
<i>Evaluatie:</i>	<i>Evaluatierapport «Het dienen van het algemene nut in de MRB en BPM, 2006 (Kamerstukken II, 2005/06, 30 300 IXB, nr. 32).</i>
<i>Regeling</i>	<i>Vrijstelling reinigingsdiensten</i>
<i>Beschrijving:</i>	Voor motorrijtuigen die uitsluitend worden gebruikt als vuilniswagens, kolkenzuigers en straatveegwagens wordt vrijstelling van motorrijtuigenbelasting verleend.
<i>Doelstelling:</i>	Dienen van het algemene belang.
<i>Ministerie:</i>	FIN
<i>Evaluatie:</i>	<i>Evaluatierapport «Het dienen van het algemene nut in de MRB en BPM, 2006 (Kamerstukken II, 2005/06, 30 300 IXB, nr. 32).</i>
<i>Regeling</i>	<i>Vrijstelling wegebouw</i>
<i>Beschrijving:</i>	Voor motorrijtuigen die uitsluitend worden gebruikt voor de aanleg en onderhoud van wegen, wordt vrijstelling van motorrijtuigenbelasting verleend.
<i>Doelstelling:</i>	Dienen van het algemene belang.
<i>Ministerie:</i>	V&W
<i>Evaluatie:</i>	<i>Evaluatierapport «Het dienen van het algemene nut in de MRB en BPM, 2006 (Kamerstukken II, 2005/06, 30 300 IXB, nr. 32).</i>
<i>Regeling</i>	<i>Vrijstelling defensie</i>
<i>Beschrijving:</i>	Voor motorrijtuigen die uitsluitend worden gebruikt in het kader van de defensietaak, wordt vrijstelling van motorrijtuigenbelasting verleend.
<i>Doelstelling:</i>	Dienen van het algemene belang.
<i>Ministerie:</i>	DEF
<i>Evaluatie:</i>	<i>Evaluatierapport «Het dienen van het algemene nut in de MRB en BPM, 2006 (Kamerstukken II, 2005/06, 30 300 IXB, nr. 32).</i>
<i>Regeling</i>	<i>Vrijstelling ambulances</i>
<i>Beschrijving:</i>	Voor ambulances en voor andere motorrijtuigen, die uitsluitend worden gebruikt in het kader van de uitoefening van de ambulancetaak, wordt vrijstelling van motorrijtuigenbelasting verleend.
<i>Doelstelling:</i>	Dienen van het algemene belang.
<i>Ministerie:</i>	VWS
<i>Evaluatie:</i>	<i>Evaluatierapport «Het dienen van het algemene nut in de MRB en BPM, 2006 (Kamerstukken II, 2005/06, 30 300 IXB, nr. 32).</i>
<i>Regeling:</i>	<i>Verlaagde grondslag hybride (bestel)auto's</i>
<i>Beschrijving:</i>	Voor elektrische motorrijtuigen geldt een nihil tarief MRB. Voor hybride motorrijtuigen blijft het gewicht van de elektromotor en de daarbij behorende accu's buiten de heffingsgrondslag.
<i>Doelstelling:</i>	Bevorderen gebruik milieuvriendelijkere motorrijtuigen.
<i>Ministerie:</i>	VROM
<i>Evaluatie:</i>	<i>Evaluatierapport Elektrische, hybride en door waterstof aangedreven motorvoertuigen in de MRB en BPM, 2005 (Kamerstukken II, 2005/06, 30 306, nr. 2, bijlage 2).</i>

<i>Regeling</i>	<i>Overige vrijstellingen</i>
<i>Beschrijving:</i>	Diverse vrijstellingen van motorrijtuigenbelasting, onder meer voor lijkwagens, land- en bosbouw, dierenambulances en bibliotheekbussen.
<i>Doelstelling:</i>	Dienen van het algemeen belang of gering gebruik van de weg.
<i>Ministerie:</i>	FIN
<i>Evaluatie:</i>	<i>Evaluatierapport «Het dienen van het algemene nut in de MRB en BPM, 2006 (Kamerstukken II, 2005/06, 30 300 IXB, nr. 32).</i>

Belasting op zware motorrijtuigen (eurovignet)

<i>Regeling:</i>	<i>Teruggaaf internationaal gecombineerd vervoer</i>
<i>Beschrijving:</i>	Vrachtauto's met een toegestane maximum massa van 12 ton of meer die het grootste deel van de route per trein afleggen, kunnen op verzoek (een deel van) het betaalde eurovignetbedrag terugkrijgen. De teruggaaf is gebaseerd op een Europese richtlijn.
<i>Doelstelling:</i>	Stimulering van het goederenvervoer per spoor.
<i>Ministerie:</i>	V&W
<i>Evaluatie:</i>	–

Overdrachtsbelasting

<i>Regeling:</i>	<i>Vrijstelling bedrijfsoverdracht in familiesfeer</i>
<i>Beschrijving:</i>	Vrijgesteld van overdrachtsbelasting is de verkrijging door een of meer (pleeg)kinderen, kleinkinderen, (half- en pleeg)broers, (half- en pleeg)zusters, of hun echtgenoten, van goederen die behoren tot en dienstbaar zijn aan een onderneming van de ouder of de grootouder, welke wat de bedrijfsvoering betreft, in haar geheel (al dan niet in fasen) door dat kind of die kinderen wordt voortgezet.
<i>Doelstelling:</i>	Niet belemmeren (stimuleren) van overdracht onderneming aan de kinderen.
<i>Ministerie:</i>	LNV, EZ
<i>Evaluatie:</i>	–

<i>Regeling:</i>	<i>Vrijstelling overdrachtsbelasting stedelijke herstructurering</i>
<i>Beschrijving:</i>	De vrijstelling stedelijke herstructurering bestaat uit drie regelingen, te weten: de per 1 januari 2003 ingevoerde vrijstelling in de overdrachtsbelasting die het mogelijk maakt voor wijkontwikkelingsmaatschappijen huizen te verkrijgen zonder overdrachtsbelasting; de per 1 januari 2005 ingevoerde vrijstelling in de overdrachtsbelasting die het voor woningcorporaties mogelijk maakt om ter financiering van stedelijk herstructurering huizen zonder overdrachtsbelasting over te dragen aan een landelijk werkende toegelaten instelling en de per 1 januari 2006 ingevoerde vrijstelling in de overdrachtsbelasting die ertoe strekt de verkrijging van onroerende zaken van wijkontwikkelingsmaatschappijen door de deelnemers in zo'n wijkontwikkelingsmaatschappij in bepaalde situaties vrij te stellen van overdrachtsbelasting.
<i>Doelstelling:</i>	Stimulering stedelijke herstructurering.
<i>Ministerie:</i>	VROM
<i>Evaluatie:</i>	–
<i>Regeling:</i>	<i>Vrijstelling landinrichting</i>
<i>Beschrijving:</i>	Vrijgesteld is de verkrijging bij akte van vrijwillige of gedwongen landinrichting in het kader van de Landinrichtingswet, de Ruilverkavelingswet 1954 en enkele andere vergelijkbare wetten. Deze vrijstelling kent voorwaarden en geldt ook voor bedrijfsopstallen en woningen.
<i>Doelstelling:</i>	Het versterken van de economische structuur van de landen tuinbouwsector.
<i>Ministerie:</i>	LNV
<i>Evaluatie:</i>	Evaluatierapport wordt eind 2006 verwacht.
<i>Regeling:</i>	<i>Vrijstelling Bureau Beheer Landbouwgronden</i>
<i>Beschrijving:</i>	Vrijstelling bij verkrijging door het Bureau Beheer Landbouwgronden.
<i>Doelstelling:</i>	Het versterken van de economische structuur van de landen tuinbouwsector.
<i>Ministerie:</i>	LNV
<i>Evaluatie:</i>	Evaluatierapport wordt eind 2006 verwacht.
<i>Regeling:</i>	<i>Vrijstelling monumenten</i>
<i>Beschrijving:</i>	Vrijstelling bij verkrijging van monumenten door erkende instellingen.
<i>Doelstelling:</i>	Bevorderen van de instandhouding van (rijks) monumenten (monumentenbehoud).
<i>Ministerie:</i>	OCW
<i>Evaluatie:</i>	Gepland voor 2006
<i>Regeling:</i>	<i>Vrijstelling naburige landerijen</i>
<i>Beschrijving:</i>	Vrijstelling bij verkrijging van naburige landerijen ter verbetering van de landbouwstructuur.
<i>Doelstelling:</i>	Het versterken van de economische structuur van de landen tuinbouwsector.
<i>Ministerie:</i>	LNV
<i>Evaluatie:</i>	Evaluatierapport wordt eind 2006 verwacht.